

**Vilje
gir vekst**

Foto: Rogaland fylkeskommune/Elisabeth Tonnesen

Økonomiplan 2019 - 2022

Årsbudsjett 2019

Budsjett vedtatt i fylkestinget - sak 139/18

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

INNHold

Vedtak i FT-sak 139/18 Økonomiplan 2019-2022 – Årsbudsjett 2019.....	1
Vedtatt investeringsbudsjett 2019-2022 (-2026).....	10
Saksprotokoll FT-sak 139/18	15
Fylkesrådmannens saksutredning.....	39
Statsbudsjettet 2019 – Rundskriv fra KMD 09.01.19.....	41
Endringer i rammetilskuddet som følge av Stortingets behandling	44
Spesifiserte endringer etter fylkesrådmannens innstilling.....	45
Finansiell måloppnåelse i vedtatt økonomiplan 2019-2022	46
Fylkesrådmannens innstilling 5. november 2018	49
Vedtatt tallbudsjett	245
Bevilgninger i drift spesifisert per KOSTRA-funksjon (oversikter).....	274

Vedtak i FT-sak 139/18 Økonomiplan 2019-2022 – Årsbudsjett 2019

Fylkestinget vedtar fylkesrådmannens budsjett med følgende endringer:

Økonomiplanens tekstpunkter**Generelt****Måltall**

Måltallene i økonomiplanen knyttes opp mot usikkerheten til nytt inntektssystem for de nye regionene. Økonomiplan gjøres opp med noe svakere måltall enn anbefalt grunnet denne usikkerheten. Fylkestinget forventer at nye delkostnadsnøkler for båt blir vesentlig forbedret i forhold til reelt behov.

Folkevalgte styrer, utvalg og råd**Oppfølging**

Fylkestinget ber rådmannen om en sak tidlig i 2019 med en oversikt over vedtatte tekstpunkter i tidligere budsjettvedtak, og en redegjørelse for hvor langt rådmannen har kommet i forhold til å iverksette disse vedtakene.

Ungdommens fylkesting – til bruk etter vedtak i UFT (M)

Tilleggsbevilgning kr 100.000 til Ungdommens Fylkesting skal utvalget bruke til formål som de ønsker å støtte.

Personal og organisasjon**Regionreform**

Oppbemanningen som følger av nye tildelte oppgaver i forbindelse med regionreformen, skal skje som forutsatt i løpet av 2019.

Tilrettelagte arbeidsplasser

Rogaland fylkeskommune har gjort vedtak om at det ved alle anskaffelser skal vurderes om kontrakten egner seg til å stille krav om at leverandøren skal benytte arbeidskraft som har utfordringer i arbeidslivet. Retningslinjene i Anskaffelsesstrategiens satsingsområde 7 «Samfunnsansvar» revideres før utløpet av 2019. Det skal så langt mulig tallfestes hvor mange personer med nedsatt arbeidsevne eller nedsatt funksjonsevne som har fått arbeid som en følge av anskaffelsesstrategien. Relevante aktører inviteres til å komme med innspill i evalueringsarbeidet.

Opptopping antall lærlinger (M)

Det bes om en sak med sikte på oppretting av et eget opplæringskontor for Rogaland fylkeskommunes sentraladministrasjon for å rekruttere og følge opp lærlinger innen egen virksomhet

*(M) betyr merknad til talldelen

Bygg og eiendom

Mulighetsstudie fylkeskommunens sentraladministrasjonsbygg Fylkeskommunen får økt antall ansatte i forbindelse med regionreformen. Fylkestinget ber om at det lages en mulighetsstudie før fremleggelse av neste økonomiplan som ser på alternativ bruk, leie, mulig salg, utvidelse og nybygg av fylkeskommunes sentraladministrasjonsbygg.

Miljøvennlig bygg

Bygg og eiendomsavdelingen bes om å foreta en utredning om hvilken høyere miljøstandard nye fylkeskommunale bygg skal følge.

Kunstgress

Vi ber om en sak hvor det skal utredes miljøvennlige alternativer uten avfall fra kasserte bildekk som fyll i eksisterende og fremtidige fylkeskommunale kunstgressbaner.

Kultur

Kystpilegrimssenter

I forlengelse av Rogaland fylkeskommune sin satsing på Kystpilegrimsleia startes et forprosjekt med å etablere et Kystpilegrimssenter på Avaldsnes. Prosjektet forutsetter deltakelse fra Karmøy kommune, som også bidrar med tilsvarende beløp. Prosjektet vil knytte til seg andre samarbeidspartnere, for å fremme turisme langs kysten.

Opera Rogaland IKS

Det bes om en sak som belyser hvordan Rogaland Fylkeskommune kan bidra til å styrke og ivareta den store regionale interessen for opera og musikkteater, og hvordan RFK kan bidra til å styrke selskapets posisjon overfor statlige myndigheter.

Ny satsing innen det frie kunstfeltet (M)

Det settes av midler for å styrke det frie, ikke-institusjonaliserte kunst- og kulturfeltet i fylket, og fylkesrådmannen bes lage en sak til RKU om innretningen av denne.

Økt driftstilskudd regionmuseene (M)

Økt tilskuddspott til tiltak og satsinger blant MUST og regionmuseene. Fordelingssak fremlegges RKU.

Næring

Biogass

Fylkestinget ber om en sak som vurderer muligheten til å etablere biogassproduksjon i Finnøy, eventuelt Rennesøy, basert på avfall fra primærnæringene. Dette inkluderer råstofftilgang, investeringsbehov og økonomi i driftsfasen. Målet skal være at biogass skal erstatte bruken av fossil gass i veksthusene, for å redusere klimautslippene fra denne næringen. Jfr. også den nylig vedtatte handlingsplanen i "Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030".

Nytt regionalt næringsfond

Det bes om en sak angående omgjøring av regionalutviklingsfondet til et nytt regionalt næringsfond. Fondet skal stimulere til næringsssatsing i de områdene i Rogaland som

har størst utfordringer med næringsutvikling. Deler av fondet skal fordeles mellom kommunene gjennom partnerskapsavtaler. Det er primærkommunene som fordeler midlene via partnerskap med aktuelle søkere og rapporterer bruken til fylkeskommunen. Saken fremmes for RKU første halvår 2019.

Skape

Tilbudene til gründere endres kontinuerlig. Det må hele tiden vurderes hvordan forholdene samlet sett bidrar til gode vekstforhold for oppstartsselskaper. Siden etableringen av Skape har det blitt flere tilbud fra flere ulike aktører. Videre har det blitt flere nettbaserte ressurser tilgjengelig for gründere.

Det bes om en sak som vurderer hvordan fylkeskommunen best kan bidra til vekst hos nyetableringer, i samarbeid med alle de andre aktørene i de ulike regionene. Organisering av tilbudet til gründere og samarbeid med næringsliv i utvikling av eventuelle tilbud inngår som en del av denne saken.

Oppfølging av bioøkonomiplan (M)

Det bevilges kr. 600.000 til oppfølgingstiltak og realisering av bioøkonomistrategien.

Matregion Rogaland (Matmanifestet) (M)

Det bevilges kr 250.000 til utarbeidelse av matstrategi for 2019. En forutsetning for ytterligere bevilgninger er at det utarbeides en strategi med framtidig organisasjons- og finansieringsplan.

STIIM Aqua Cluster (M)

Rogaland fylkeskommune vil bidra med 1,2 millioner fordelt på to år til etablering av STIIM Aqua Cluster i 2019. Det legges til grunn at etableringen fullfinansieres i samarbeid med andre private og offentlige aktører i regionen. Fylkeskommunen skal gjennom sin deltagelse bidra til at clusteret har fokus på økt bærekraft.

Omstillingskommune Eigersund

Eigersund kommune defineres som omstillingskommune fram til utgangen av 2021. Prosjektet rapporterer årlig til RKU og tiltak åpnes for Dalanekommunene så langt det lar seg gjøre. Finansiering av omstillingsprosjektet vurderes i forbindelse med økonomiplan 2020-2023 og i dialog med Eigersund kommune og lokalt næringsliv.

Regional planlegging

Klimaeffekt i økonomiplaner

Fylkestinget ber om at punkt 3.3 fra FT sak 114/16 med vedtaket "Fylkestinget ber om at framtidige økonomiplaner inneholder vurderinger av klimaeffekten av de ulike postene og en kartlegging av klimagassutslipp fra de forskjellige delene av virksomheten ..." blir fulgt opp i forhold til første revidering av budsjettet 2019 og i framtidige årsbudsjett/økonomiplaner.

Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024 (M)

Revidering av planstrategi må inneholde en vurdering av den total mengde planer RFK forvalter. Vurderingen må se på forenkling og effektivisering av planarbeidet.

Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling

Det bes om en sak til RKU innen første kvartal 2019 der det utredes mulighet for å inngå en partnerskapsavtale med Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling (HLB).

Støtte til Frilager (M)

Det inngås driftsavtale med utlånssentralen for friluftsutstyr, Frilager, og det avsettes driftsmidler for å styrke utlånssentralens arbeid.

Samferdsel – Fylkesveier**Bymiljøpakken**

Bymiljøavtalen er et fundament for utvikling på Nord-Jæren. Fylkesbudsjetter for 2019 bygger på gjennomføring av denne avtalen, med de virkemiddel som ligger i avtalen, stortingsvedtak og vedtak i Stortingsproporsjonen 47 S (2016-2017) .

Det forventes at forhandlinger i Bymiljøavtalen 2018/2019 foreslår justeringer på innretninger innenfor avtalen og eksisterende vedtak. Det fremmes ikke endringer som vil kreve ny behandling i Stortinget.

Garantier

Fylkeskommunen har store garantiforpliktelser i flere statlige veiprosjekter. Det er naturlig at staten overtar disse.

Svandalsfossen

Rogaland fylkeskommune er opptatt av innovasjon innen samferdsel, og vil i løpet av 2019 bidra til sikring av veien langs Svandalsfossen på FV520, som for eksempel tilsvarende løsning som ved tunnelen på Stavtjørn på FV117.

Arbeidsgruppe – tunnelsikkerhet

Arbeidsgruppen for tunnelsikkerhet forutsettes opprettholdt som en viktig del av arbeidet med å bygge kompetanse innen tunnelsikkerhet. Arbeidet med tunnelsikkerhet består av beredskap, næringsutvikling og FoU. Fylkestinget forutsetter en sterk forankring av arbeidet hos fylkeskommunens samferdselsavdeling og ber om at «Sikkerhet i tunnel» innarbeides og beskrives i vedtatt samferdselsstrategi for Rogaland i henhold til tidligere vedtak.

Samferdsel– Kolumbus**Videre utredningsarbeid skinnegående bane mellom Jærbanen - Ullandhaug - flyplassen.**

Utredningen for hurtiggående skinnegående bane til Ullandhaug og flyplassen ble i desember 2016 vedtatt ferdig senest i løpet av 2018. Den blir nå ferdig tidlig i 2019. I forbindelse med sak som oppsummerer utredningen vil det ventelig være behov for videre utredninger og arbeid med KVVU. Midlene som gjenstår fra tidligere år kan brukes til dette, og ytterligere behov for midler vurderesi revidert budsjett.

Kollektivreiser på tvers av fylket

Det bes om en sak om overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen, etter samme modell som for tog.

Klippekort på enkeltreiser

Vi ønsker at flere skal sette bilen hjemme «avogtil» og lanserer derfor «klippekort» for enkeltreiser. Det bes om en sak første kvartal 2019 som viser hvordan dette skal tilbys,

for eksempel ved å betale for 3, få 5.

Forventa merinntekter fra økt antall reisende (M)

Vi ønsker at bysykkel-ordningen skal være en del av ungdomskortet og studentkortet på lik linje som HjemJobbHjem.

Med innføringen av bymiljøpakken forventes det ytterligere økte passasjerinntekter som vil gi bedre dekningsgrad hos Kolumbus.

Finnøysambandet

Anbudsforespørselen for ferge 3 i Finnøy-sambandet (Ryfylkeferga) utlyses med opsjon for utvidet åpningstid for fergen.

Opplæring

Fagskolen Rogaland

Fylkestinget ber om at det framlegges en sak som belyser organisatoriske og økonomiske sider ved omorganiseringen og vurderinger av den nye finansieringsmodellen. Rogaland Fylkeskommune sitt økonomiske bidrag, utover statlige midler, synliggjøres, samt andre forhold som er relevante for driften.

Landslinje Energioperatør

Vi ber om en sak om opprettelsen av landslinje for energioperatør på Dalane videregående skole første kvartal 2019 slik at dette tilbudet kan bli behandlet i departementet og dermed klart til oppstart for elever fra høsten 2020.

Kompetanse for kvalitet

Det må sikres at lærere som har påbegynt studier med UDIRs ordninger for videreutdanning får fullføre studiene sine. Disse må anbefales og prioriteres både av skolen og av fylkeskommunen i søknadsprosessen. Skolene må planlegge og sikre vikarer for lærere som er i studier.

Sommerskole for elever som har fått «ikke vurdering»

Vi ber om en sak om sommerskole for alle elever som har fått ikke vurdering slik at de kan få karakter i faget før neste skoleår.

Kontaktlærere

Kontaktlærere må ha nok tid til å følge opp elevene og skal derfor ikke ha mer enn 15 elever. Dersom tungtveiende hensyn tilsier det, kan skolene søke opplæringsavdelingen om dispensasjon. Det rapporteres årlig på innvilgede dispensasjoner i kvalitetsmeldingen.

Jåttå vgs avd. Hinna

I rullering av skolebruksplanen 2019 skal det legges frem en sak hvor det vurderes en alternativ løsning til renovering av Jåttå vgs avd. Hinna. Det bes om at det vurderes leie av lokaler/evt. brakkerigger på Forus, nær Bedriftsidrettshallen, som en avdeling under Sola vgs.

Kvalifiseringssentre

Det åpnes for å bruke inntil 5 millioner av avsatte midler til 0 visjonen for å finansiere oppstart av kvalifiseringssentre på Nord-Jæren og Haugalandet. Dette blir i tillegg til de midlene som er beskrevet i saken som kan finnes innen egen drift. I tillegg er det

bevilget 1 million. Totalt 6 millioner i tillegg til de midlene som kan omdisponeres innenfor egen drift.

Rammeoverføring læremidler (M)

Rammeoverføringer for læremidler til skolene skal brukes til læremidler, og Fylkestinget øker tilskuddet i 2020 grunnet fagfornyelsen.

MOR, økt tilskudd (M)

For å erverve kunnskap og få erfaringer med en utvidet satsing på "livslang læring" knyttet til Nasjonal Kompetansepolitisk Strategi 2017-2021, blir det satt av 500 000 årlig i prosjektperioden for å realisere pilotprosjektet "motivasjon, opplæring og rettleiding" (MOR) i Ryfylke. Det forutsettes statlig medfinansiering.

Tannhelse**Studentrabatt tannhelse**

Vi ber om at mulighetene for en studentrabatt innenfor Tannhelse Rogaland utredes i likhet med studentrabatt-ordningen studentskipnaden i Stavanger har med flere private tannklinikker.

Nye tiltak / styrking av tiltak - endringer i forhold til 2018-budsjettet (eks. mva) - i 1000 kroner

Avdeling - tall i 1000 kroner	2019 budsjett	2020 budsjett	2021 budsjett	2022 budsjett
Folkevalgte styrer, utvalg og råd				
- Ungdommens fylkesting - til bruk etter vedtak i FTU	100	100	100	100
- Fylkesutvalget - studietur (nåværende FU i 2019 - nytt FU i 2020)	0	350	0	0
- Opplæringsutvalget – studietur	0	200	0	0
	0	200	0	0
Reg.-Kulturutvalget – studietur	0	200	0	0
- Yrkesopplæringsnemda – studietur	0	80	0	0
SUM	100	1 130	100	100
Kommunikasjon				
- Økning inter-/intranet	100	100	100	100
- Økning diverse driftsutgifter (lisenser, utstyr, kurs etc.)	362	362	362	362
SUM	462	462	462	462
Personal og organisasjon				
- Økning stillingsressurs + 20 %	230	230	230	230
- Opptopping antall lærlinger (fra 85 til 90 i 2020 og til 95 i 2021)	0	600	1 200	1 200
Tilrettelagte arbeidsplasser i egeorganisasjon	300	300	300	300
- Overtallighet oppfølging FT-vedtak	2 000	0	0	0
SUM	2 530	1 130	1 730	1 730
Bygg og eiendom				
- Spesielt vedlikehold, foreslått opptopping	5 000	10 000	15 000	15 000
SUM	5 000	10 000	15 000	15 000
IKT og arkiv				
- Serviceavtaler - drift av Visma InSchool (VIS)	0	3 500	3 500	3 500
SUM	0	3 500	3 500	3 500
Kultur				
- Forprosjekt – rikssamlingsjubileum	250	0	0	0
- Økning tilskudd Dybwikdansen	-40	-40	-40	-40
- Økt driftstilskudd MUST	500	500	500	500
- Økt driftstøtte til regionmuseene	500	500	500	500
- Ytterligere økning Opera Rogaland (ut over konsekvensjustering)	50	50	50	50
- Ny satsing innen det frie kunstfeltet	1 000	1 000	1 000	1 000
- Forprosjekt Kystpilegrimssenter Avaldsnes	200	200	200	200
SUM	2 460	2 210	2 210	2 210
Næring				
- Ryfylke IKS Kraftkrevende industri - 3 årig prosjekt	1 500	1 500	1 500	0
- Greater Stavanger (ikke nytt ift. 2018, men nytt ift. FT-vedtak 114/17)	1 000	1 000	1 000	1 000
- Haugaland vekst partnerskapsavtale	400	400	400	400
- Oppfølging av planer (næring) ekskl bioøkonomi	400	200	200	200
- Oppfølging av bioøkonomiplan	600	300	300	300
- Omstilling Sauda kommune	500	0	0	0
- STIIM Aqua Cluster	600	600	0	0
- Matregion Rogaland (Matmanifestet)	250	500	500	500
- Regionale utviklingsmidler HP Næring	5 900	1 500	1 500	1 500
- Klimapartner (3-årig prosjektstilling i perioden 2018-2020)	450	450	0	0
SUM	11 600	6 450	5 400	3 900
Regional planlegging				
- Ny internstrategi	100	0	0	0
- Oppstart ny regional planstrategi	100	400	0	0
- Regionalplan - Haugalandet - plannettverk og mulig byvekstavtale	400	0	0	0
- Regionalplan - klimatilpasning - økning budsjetttramme	400	400	400	0
- Miljøsertifisering - trinn 1	100	0	0	0
- Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024	0	0	500	1 000
- Generelt kutt avdeling for regional planlegging	-500	-500	-500	-500

- Støtte til Kirkens SOS	0	220	220	220
- Støtte til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	0	300	300	300
- Ytterligere støtte Kirkelig Dialogsenter	20	20	20	20
- Støtte til Frilager	400	400	400	400
- Økt tilskudd ifm. sammenslåing av Rogaland Arboret og Stavanger Botaniske hage	420	420	420	420
SUM	1 440	1 660	1 760	1 860
Samferdsel				
Fylkesveier				
- Drift/vedlikehold/flomsikring fylkesveier	5 000	5 000	5 000	5 000
- Arbeidsgruppe – tunellsikkerhet	150	200	200	200
- Trafikksikker fylkeskommune	100	200	200	200
Kolumbus				
- Merinntekter fra økt antall reisende	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
- Barnebillett gratis til 6 år	800	800	800	800
- Prisindeksjustering av kun enkeltbilletter buss	1 500	1 500	1 500	1 500
- Klippport enkeltreiser, betal for 3 få 5 el.lign	1 500	1 500	1 500	1 500
- Overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen	500	500	500	500
- Matebusser mellom Klepp og Jærbanen NSB-avtalen	1 600	1 600	1 600	1 600
- Økte driftskostnader (nytt sanntidssystem), inkl. Avskriving	5 366	5 366	5 366	5 366
- Økning administrasjonskostnader (3 årsverk)	2 500	2 500	2 500	2 500
- Haugaland - endring busstilbud fra 2020	0	2 200	4 400	4 400
- Effektiviseringstiltak – Kolumbus	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
SUM	5 016	7 366	9 566	9 566
Opplæring				
Opplæring – sentralt				
- Årseffekter utleie Tanke Svilandsgate	-2 458	-5 900	-3 442	0
- Utdeling av fag og svenneprøver	150	150	150	150
- NDLA (nytt tiltak i 2019 sett ift. vedtak i FT-sak 114/17)	8 000	8 000	8 000	8 000
Videregående skoler				
- Forskerlinje realfag Stavanger Katedralskole	200	200	200	200
- Studiespes. med programfag på havbruk på Strand	200	200	200	200
- Innovativ modell BU på Bergeland	1 055	1 055	1 055	1 055
- Styrket vikarressurs	6 000	6 000	6 000	6 000
- Driftsstøtte til kantinedrift	4 000	4 000	4 000	4 000
- Driftsmidler til skolene	2 700	2 700	2 700	2 700
- Driftsutgifter musikk, dans og drama (MDD)	300	300	300	300
- Mobiltelefonordning ansatte	0	2 000	2 000	2 000
- Kvalifiseringssentrene	1 000	1 000	1 000	1 000
- Entreprenørskap i skolen	1 000	500	500	500
- MOR, økt tilskudd	500	500	500	500
- "Me i gjengen"	200	200	200	200
- Redusert støtte til skoleskipet Gann	-250	-250	-250	-250
SUM	22 597	20 655	23 113	26 555
Tannhelse				
- Redusert tilskudd (Halvert demografisk justering)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
SUM	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Felles				
- Inndekning av underskudd i skolene – reserve	10 000	0	0	0
- Økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene	1 500	1 500	1 500	1 500
- Digitalisering	1 000	1 000	1 000	0
- Effektivisering fag- og ledelsestab (videreføring av samme beløp som i 2018)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
SUM	7 500	-2 500	-2 500	-3 500
SUM TOTAL	56 705	50 063	58 341	59 383

Nøkkeltall Økonomiplan 2019-2022	2019	2020	2021	2022
Netto Driftsresultat	-115,3	-233,7	-172,7	-191,3
Netto avsetninger Disp.Fond	-5,8			
Overført Investeringsbudsjett	121,1	233,7	172,7	191,3
Investeringsbudsjett				
Overført fra drift	-121,1	-233,7	-172,7	-191,3
Bruk av avsetninger-likviditet	-80	-35	-25	0
Låneopptak, bruk av lån	-427,1	-299,5	-525,9	-547,8

VEDTATT INVESTERINGSBUDSJETT 2019-2022

Forklaring til de enkelte kolonner i tabellen :

"Ansvar / art / prosjekt / tekst":

"Kostnad":

"Tidl. bevilget":

"Budsj. 2019" og "2020-2022":

Tilsvarende kontoplanbetegnelse i tallbudsjett

Total kostnad for prosjektet

Bevilget tom. 2018

Budsjett for økonomiplanperioden

Ref. til pkt. i tekst		Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett						
Tekst	2020				2021	2022	2023	2024	2025	2026	
<u>SENTRALE STYRINGSORGANER OG FELLESUTGIFTER</u>											
I1	IKT-investeringer Felles, opplæring, sentraladm.			12,00	10,00	13,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
I2	Nytt skoleadministrasjonssystem	30,00	21,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I3	Intranett / publiseringsløsning / tilskuddsløsning	8,00	0,00	5,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I4	Energiøkonomisering			10,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
I5	Tekniske forskrifter / offentlige pålegg			3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
I6	Elektriske anlegg - hovedtavler mm.	9,00	7,50	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I7	Miljøtiltak - sykkelparkering	19,50	6,00	7,50	3,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I8	Miljøtiltak - miljøstasjon	9,00		3,00	3,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I9	Fylkeshuset - ombygging og uteareal	16,00		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
I10	Fylkeshuset - utskifting teknisk anlegg	12,00		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	0,00	0,00
I11	Fylkeshuset - fasaderehabilitering	40,00		3,00	3,00	10,00	10,00	5,00	3,00	3,00	3,00
I12	Fylkeshuset - rehabilitering tidligere lokaler Helse vest	20,00		15,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				67,00	48,00	44,00	35,00	30,00	28,00	26,00	26,00

Ref. til pkt. i tekst		Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
Tekst					2020	2021	2022				
<u>SAMFERDSEL</u>											
	<u>FYLKESVEIER - STATENS VEGVESEN</u>										
I13	Ordinære midler			312,00	346,00	388,00	388,00	388,00	388,00	388,00	388,00
I14	Fylkesveier (SVV) - finansiert av eksterne midler			904,00	2335,00	1275,00	2762,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00
<u>FYLKESVEIER - ANNET</u>											
I15	Fylkesveier - refusjoner fra RFK			7,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I16	Fylkesveier (RFK) - aksjon skoleveg			20,00	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50
<u>KOLLEKTIVTRANSPORT</u>											
I17	Kolumbus AS - Kapitalinnskudd investeringer			14,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I18	TrAM			0,00	0,00	54,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				1257,20	2697,50	1733,50	3166,50	2904,50	2904,50	2904,50	2904,50
<u>TANNHELSE</u>											
I19	Tannhelse - Med./tekn. utstyr			13,10	4,30	3,50	3,50	6,00	6,00	6,00	6,00
I19	IKT-utstyr			2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
I19	Nye tannklinikker			20,20	22,30	16,30	11,30	5,00	5,00	5,00	5,00
				35,30	28,60	21,80	16,80	13,00	13,00	13,00	13,00
<u>DIVERSE</u>											
I20	Egenkapitaltilskudd KLP			5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
I21	Kapitalinnskudd Innovasjon Norge				0,50						
				5,00	5,50	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

Ref. til pkt. i tekst	Tekst	Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
					2020	2021	2022				
OPPLÆRING											
I22	Inventar og utstyr for fagskole			0,50							
I23	Kvalitetsforbedrende tiltak			15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
I24	Universell utforming			6,50	6,50	6,50	6,50	4,50	4,50	4,50	4,50
I25	Inventar og utstyr (opplæring)			24,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50
PÅGÅENDE PROSJEKTER											
I26	Nye Bryne vgs, bygg C (Trallfabygget)	240,30	239,30	1,00							
	Inventar og utstyr	23,00	23,00								
I27	Gand vgs - 3. trinn nybygg i sør og nord	245,60	242,60	3,00							
	Inventar og utstyr	17,20	17,20								
I28	Jåttå vgs, avdeling Hinna	109,40	106,30	3,10							
	Inventar og utstyr	9,30	9,30								
I29	Sola vgs - Tilbygg	101,63	41,20	50,10	10,33						
	Inventar og utstyr	14,26		14,26							
I30	Godalen vgs - Ombygging og ventilasjon	85,10	78,90	6,20							
	Inventar og utstyr	5,80	5,80								
I31	Dalane vgs - Ventilasjon / renovering teknisk anlegg	62,54	20,40	21,07	21,07						
I32	Vardafjell vgs - Nytt anneks for forskningslære	10,50	1,00	9,50							
I33	Øksnevad vgs - Renovere gamle bygg	10,50	1,00	9,50							
I34	Ølen vgs - Renovering + tilbygg	83,12	20,00	46,49	16,63						
I35	Vardafjell vgs - Ny idrettshall	51,10	11,00	40,10							
I36	Haugaland vgs - Rehabilitering av tak	25,50	10,00	15,50							
I37	Randaberg vgs - Ombygging div. arealer	20,26	12,00	8,26							
I38	Tiltak lyddemping i kroppsøvingsanlegg	8,00	2,00	6,00							
I39	Trafikksikkerhetstiltak diverse skoler	15,00	2,00	5,00	5,00	3,00					

Ref. til pkt. i tekst	Tekst	Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
					2020	2021	2022				
	<u>AKTUELLE NYE PROSJEKTER</u>										
	<i>Prosjekter knyttet til kommende elevvekst:</i>										
I40	Godalen vgs - Rehabilitering og nybygg økt kapasitet	376,00	1,00	5,00	32,00	110,00	141,00	82,00	5,00		
I41	Hetland vgs - Nybygg for elevvekst, 270 elever	177,00			3,00	5,00	35,00	95,00	34,00	5,00	
I42	St. Olav vgs - Riving og nybygg	201,00			3,00	5,00	43,00	100,00	45,00	5,00	
I43	Strand vgs - Rehabilitering og nybygg økt kapasitet	214,00				3,00	5,00	33,00	100,00	68,00	5,00
I44	Øksnevd vgs - Riving og nybygg økt kapasitet	108,00					1,00	4,00	15,00	65,00	23,00
I45	Midlertidig bygg for midlertid vekst (Hinna)	40,00			10,00	30,00					
	<i>Øvrige prosjekter:</i>										
I46	Skeisvang vgs - Rehabilitering og nybygg + (kulturskolen)	363,00		5,00	15,00	100,00	140,00	35,00	35,00	33,00	
I47	Dalane vgs - Rehabilitering gymsal	11,36		1,03	10,33						
I48	Haugaland vgs - Rehabilitering verksted	39,90		3,00	36,90						
I49	Strand vgs - Skifte av kunstgress i fotballhallen	3,70			3,70						
I50	Ølen vgs - Ombygging av adm.lokaler og rehabilitering av gjenstående arealer i tråd med rom- og funksjonsprogrammet	53,00		5,00	10,00	35,00	3,00				
I51	Åkrehamn vgs - Rehabilitering arealer byggfag (F-bygget)	46,00	1,00	15,00	25,00	5,00					
I52	Sola vgs - Oppgradere teknisk anlegg	1,50		1,50							
I53	Utviklingsplan - diverse skoler	3,00		1,00	1,00	1,00					
I54	Anslått tillegg ("Vedlikeholds- og utviklingsplan 2019-2026")				50,00	50,00	75,00	75,00	90,00	155,00	305,00
SUM OPPLÆRING				322,11	288,96	383,00	479,00	458,00	358,00	365,00	367,00

Ref. til pkt. i tekst	Tekst	Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett						
					2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	SAMMENDRAG			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Sentrale styringsorganer og fellesutgifter			67,000	48,000	44,000	35,000	30,000	28,000	26,000	26,000
	Samferdsel			1257,200	2697,500	1733,500	3166,500	2904,500	2904,500	2904,500	2904,500
	Opplæring			322,110	288,960	383,000	479,000	458,000	358,000	365,000	367,000
	Tannhelse			35,300	28,600	21,800	16,800	13,000	13,000	13,000	13,000
	Diverse			5,000	5,500	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	Brutto utgifter			1686,610	3068,560	2187,300	3702,300	3410,500	3308,500	3313,500	3315,500
	Salgsinntekter, refusjoner mv.			0,000	0,000	0,000	0,000	70,000	0,000	0,000	0,000
	Investeringsstilskudd fra stat			10,000	25,000	25,000	26,000	26,000	0,000	0,000	0,000
	Egenfinansiering FKF Tannhelse Rogaland			4,543	5,116	4,658	0,608	0,000	0,000	0,000	0,000
	Dekkes ved bompenger / annen ekstern finansiering			732,000	1891,000	1033,000	2237,000	2025,000	2025,000	2025,000	2025,000
	Momsrefusjon eksternt finansierte prosjekter			172,000	444,000	242,000	525,000	475,000	475,000	475,000	475,000
	Egenfinansiering - overføring fra drift			121,090	233,741	172,701	191,275	191,275	191,275	191,275	191,275
	Egenfinansiering - bruk av disposisjonsfond			80,000	35,000	25,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Egenfinansiering - bruk av investeringsfond			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Momsrefusjon			139,918	135,196	158,992	174,572	168,910	149,530	150,480	150,860
	Låneopptak			427,059	299,507	525,949	547,845	454,315	467,695	471,745	473,365
	Sum finansiering			1686,610	3068,560	2187,300	3702,300	3410,500	3308,500	3313,500	3315,500
	Momskompensasjon spesifisert:										
	Momskompensasjon fylkesveger SVV, generell finansiering			59,280	65,740	73,720	73,720	73,720	73,720	73,720	73,720
	Momskompensasjon fylkesveger for øvrig, generell finansiering			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Momskompensasjon FKF Tannhelse Rogaland			6,707	5,434	4,142	3,192	2,470	2,470	2,470	2,470
	Momskompensasjon for øvrig			73,931	64,022	81,130	97,660	92,720	73,340	74,290	74,670
	Delsum			139,918	135,196	158,992	174,572	168,910	149,530	150,480	150,860
	Momskompensasjon fylkesveger SVV, ekstern finansiering			172,000	444,000	242,000	525,000	475,000	475,000	475,000	475,000
	Totalsum			311,918	579,196	400,992	699,572	643,910	624,530	625,480	625,860
	Korrigerende bruttoinvesteringer (eksl. momsutgifter for foretaket)			1 679,903	3 063,126	2 183,158	3 699,108	3 408,030	3 306,030	3 311,030	3 313,030

Saksprotokoll

Utvalg: Fylkestinget
Møtedato: 11.12.2018
Sak: 139/18

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 18/26615
Tittel: SAKSPROTOKOLL - ØKONOMIPLAN 2019-2022 - ÅRSBUDSJETT 2019

Behandling:

Det ble protokollert:

Fylkesordføreren, KrF fremmet følgende **fellesforslag** på vegne av KrF, AP, H, SP, V, MDG:

Fylkestinget vedtar fylkesrådmannens budsjett med følgende endringer:

[Økonomiplanens tekstpunkter](#)

[Generelt](#)

Måltall

Måltallene i økonomiplanen knyttes opp mot usikkerheten til nytt inntektssystem for de nye regionene. Økonomiplan gjøres opp med noe svakere måltall enn anbefalt grunnet denne usikkerheten. Fylkestinget forventer at nye delkostnadsnøkler for båt blir vesentlig forbedret i forhold til reelt behov.

[Folkevalgte styrer, utvalg og råd](#)

Oppfølging

Fylkestinget ber rådmannen om en sak tidlig i 2019 med en oversikt over vedtatte tekstpunkter i tidligere budsjettvedtak, og en redegjørelse for hvor langt rådmannen har kommet i forhold til å iverksette disse vedtakene.

Ungdommens fylkesting – til bruk etter vedtak i UFT (M)

Tilleggsbevilgning kr 100.000 til Ungdommens Fylkesting skal utvalget bruke til formål som de ønsker å støtte.

[Personal og organisasjon](#)

Regionreform

Oppbemanningen som følger av nye tildelte oppgaver i forbindelse med regionreformen, skal skje som forutsatt i løpet av 2019.

Tilrettelagte arbeidsplasser

Rogaland fylkeskommune har gjort vedtak om at det ved alle anskaffelser skal vurderes om kontrakten egner seg til å stille krav om at leverandøren skal benytte arbeidskraft som har utfordringer i arbeidslivet. Retningslinjene i Anskaffelsesstrategiens satsingsområde 7 «Samfunnsansvar» revideres før utløpet av 2019. Det skal så langt mulig tallfestes hvor mange personer med nedsatt arbeidsevne

eller nedsatt funksjonsevne som har fått arbeid som en følge av anskaffelsesstrategien. Relevante aktører inviteres til å komme med innspill i evalueringsarbeidet.

Opptrapping antall lærlinger (M)

Det bes om en sak med sikte på oppretting av et eget opplæringskontor for Rogaland fylkeskommunes sentraladministrasjon for å rekruttere og følge opp lærlinger innen egen virksomhet

*(M) betyr merknad til talldelen

Bygg og eiendom

Mulighetsstudie fylkeskommunens sentraladministrasjonsbygg Fylkeskommunen får økt antall ansatte i forbindelse med regionreformen. Fylkestinget ber om at det lages en mulighetsstudie før fremleggelse av neste økonomiplan som ser på alternativ bruk, leie, mulig salg, utvidelse og nybygg av fylkeskommunes sentraladministrasjonsbygg.

Miljøvennlig bygg

Bygg og eiendomsavdelingen bes om å foreta en utredning om hvilken høyere miljøstandard nye fylkeskommunale bygg skal følge.

Kunstgress

Vi ber om en sak hvor det skal utredes miljøvennlige alternativer uten avfall fra kasserte bildekk som fyll i eksisterende og fremtidige fylkeskommunale kunstgressbaner.

Kultur

Kystpilegrimssenter

I forlengelse av Rogaland fylkeskommune sin satsing på Kystpilegrimsleia startes et forprosjekt med å etablere et Kystpilegrimssenter på Avaldsnes. Prosjektet forutsetter deltakelse fra Karmøy kommune, som også bidrar med tilsvarende beløp. Prosjektet vil knytte til seg andre samarbeidspartnere, for å fremme turisme langs kysten.

Opera Rogaland IKS

Det bes om en sak som belyser hvordan Rogaland Fylkeskommune kan bidra til å styrke og ivareta den store regionale interessen for opera og musikkteater, og hvordan RFK kan bidra til å styrke selskapets posisjon overfor statlige myndigheter.

Ny satsing innen det frie kunstfeltet (M)

Det settes av midler for å styrke det frie, ikke-institusjonaliserte kunst- og kulturfeltet i fylket, og fylkesrådmannen bes lage en sak til RKU om innretningen av denne.

Økt driftstilskudd regionmuseene (M)

Økt tilskuddspott til tiltak og satsinger blant MUST og regionsmuseene. Fordelingssak fremlegges RKU.

Næring

Biogass

Fylkestinget ber om en sak som vurderer muligheten til å etablere biogassproduksjon i Finnøy, eventuelt Rennesøy, basert på avfall fra primærnæringene. Dette inkluderer råstofftilgang, investeringsbehov og økonomi i driftsfasen. Målet skal være at biogass skal erstatte bruken av fossil gass i veksthusene, for å redusere klimautslippene fra denne næringen. Jfr. også den nylig vedtatte handlingsplanen i "Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030".

Nytt regionalt næringsfond

Det bes om en sak angående omgjøring av regionalutviklingsfondet til et nytt regionalt næringsfond. Fondet skal stimulere til næringssatsing i de områdene i Rogaland som har størst utfordringer med næringsutvikling. Deler av fondet skal fordeles mellom kommunene gjennom partnerskapsavtaler. Det er primærkommunene som fordeler midlene via partnerskap med aktuelle søkere og rapporterer bruken til fylkeskommunen. Saken fremmes for RKU første halvår 2019.

Skape

Tilbudene til gründere endres kontinuerlig. Det må hele tiden vurderes hvordan forholdene samlet sett bidrar til gode vekstforhold for oppstartsselskaper. Siden etableringen av Skape har det blitt flere tilbud fra flere ulike aktører. Videre har det blitt flere nettbaserte ressurser tilgjengelig for gründere.

Det bes om en sak som vurderer hvordan fylkeskommunen best kan bidra til vekst hos nyetableringer, i samarbeid med alle de andre aktørene i de ulike regionene. Organisering av tilbudet til gründere og samarbeid med næringsliv i utvikling av eventuelle tilbud inngår som en del av denne saken.

Oppfølging av bioøkonomiplan (M)

Det bevilges kr. 600.000 til oppfølgingstiltak og realisering av bioøkonomistrategien.

Matregion Rogaland (Matmanifestet) (M)

Det bevilges kr 250.000 til utarbeidelse av matstrategi for 2019. En forutsetning for ytterligere bevilgninger er at det utarbeides en strategi med framtidig organisasjons- og finansieringsplan.

STIIM Aqua Cluster (M)

Rogaland fylkeskommune vil bidra med 1,2 millioner fordelt på to år til etablering av STIIM Aqua Cluster i 2019. Det legges til grunn at etableringen fullfinansieres i samarbeid med andre private og offentlige aktører i regionen. Fylkeskommunen skal gjennom sin deltagelse bidra til at clusteret har fokus på økt bærekraft.

Omstillingskommune Eigersund

Eigersund kommune defineres som omstillingskommune fram til utgangen av 2021. Prosjektet rapporterer årlig til RKU og tiltak åpnes for Dalanekommunene så langt det lar seg gjøre. Finansiering av omstillingsprosjektet vurderes i forbindelse med økonomiplan 2020-2023 og i dialog med Eigersund kommune og lokalt næringsliv.

Regional planlegging

Klimaeffekt i økonomiplaner

Fylkestinget ber om at punkt 3.3 fra FT sak 114/16 med vedtaket "Fylkestinget ber om at framtidige økonomiplaner inneholder vurderinger av klimaeffekten av de ulike postene og en kartlegging av klimagassutslipp fra de forskjellige delene av virksomheten ... " blir fulgt opp i forhold til første revidering av budsjettet 2019 og i framtidige årsbudsjett/økonomiplaner.

Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024 (M) Revidering av planstrategi må inneholde en vurdering av den total¹⁷ mengde planer RFK forvalter. Vurderingen må se

på forenkling og effektivisering av planarbeidet.

Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling

Det bes om en sak til RKU innen første kvartal 2019 der det utredes mulighet for å inngå en partnerskapsavtale med Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling (HLB).

Støtte til Frilager (M)

Det inngås driftsavtale med utlånssentralen for friluftsutstyr, Frilager, og det avsettes driftsmidler for å styrke utlånssentralens arbeid.

Samferdsel – Fylkesveier

Bymiljøpakken

Bymiljøavtalen er et fundament for utvikling på Nord-Jæren. Fylkesbudsjetter for 2019 bygger på gjennomføring av denne avtalen, med de virkemiddel som ligger i avtalen, stortingsvedtak og vedtak i Stortingsproporsjonen 47 S (2016-2017) .

Det forventes at forhandlinger i Bymiljøavtalen 2018/2019 foreslår justeringer på innretninger innenfor avtalen og eksisterende vedtak. Det fremmes ikke endringer som vil kreve ny behandling i Stortinget.

Garantier

Fylkeskommunen har store garantiforpliktelser i flere statlige veiprosjekter. Det er naturlig at staten overtar disse.

Svandalsfossen

Rogaland fylkeskommune er opptatt av innovasjon innen samferdsel, og vil i løpet av 2019 bidra til sikring av veien langs Svandalsfossen på FV520, som for eksempel tilsvarende løsning som ved tunnelen på Stavtjørn på FV117.

Arbeidsgruppe – tunnelsikkerhet

Arbeidsgruppen for tunnelsikkerhet forutsettes opprettholdt som en viktig del av arbeidet med å bygge kompetanse innen tunnelsikkerhet. Arbeidet med tunnelsikkerhet består av beredskap, næringsutvikling og FoU. Fylkestinget forutsetter en sterk forankring av arbeidet hos fylkeskommunens samferdselsavdeling og ber om at «Sikkerhet i tunnel» innarbeides og beskrives i vedtatt samferdselsstrategi for Rogaland i henhold til tidligere vedtak.

Samferdsel– Kolumbus

Videre utredningsarbeid skinnegående bane mellom Jærbanen - Ullandhaug - flyplassen.

Utredningen for hurtiggående skinnegående bane til Ullandhaug og flyplassen ble i desember 2016 vedtatt ferdig senest i løpet av 2018. Den blir nå ferdig tidlig i 2019. I forbindelse med sak som oppsummerer utredningen vil det ventelig være behov for videre utredninger og arbeid med KVV. Midlene som gjenstår fra tidligere år kan brukes til dette, og ytterligere behov for midler vurderesi revidert budsjett.

Kollektivreiser på tvers av fylket

Det bes om en sak om overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen, etter samme modell som for tog.

Klippekort på enkeltreiser

Vi ønsker at flere skal sette bilen hjemme «avogtil» og lanserer derfor «klippekort» for enkeltreiser. Det bes om en sak første kvartal 2019 som viser hvordan dette skal tilbys, for eksempel ved å betale

for 3, få 5.

Forventa merinntekter fra økt antall reisende (M)

Vi ønsker at bysykkel-ordningen skal være en del av ungdomskortet og studentkortet på lik linje som HjemJobbHjem.

Med innføringen av bymiljøpakken forventes det ytterligere økte passasjerinntekter som vil gi bedre dekningsgrad hos Kolumbus.

Finnøysambandet

Anbudsforespørselen for ferge 3 i Finnøy-sambandet (Ryfylkeferga) utlyses med opsjon for utvidet åpningstid for fergen.

Opplæring

Fagskolen Rogaland

Fylkestinget ber om at det framlegges en sak som belyser organisatoriske og økonomiske sider ved omorganiseringen og vurderinger av den nye finansieringsmodellen. Rogaland Fylkeskommune sitt økonomiske bidrag, utover statlige midler, synliggjøres, samt andre forhold som er relevante for driften.

Landslinje Energioperatør

Vi ber om en sak om opprettelsen av landslinje for energioperatør på Dalane videregående skole første kvartal 2019 slik at dette tilbudet kan bli behandlet i departementet og dermed klart til oppstart for elever fra høsten 2020.

Kompetanse for kvalitet

Det må sikres at lærere som har påbegynt studier med UDIRs ordninger for videreutdanning får fullføre studiene sine. Disse må anbefales og prioriteres både av skolen og av fylkeskommunen i søknadsprosessen. Skolene må planlegge og sikre vikarer for lærere som er i studier.

Sommerskole for elever som har fått «ikke vurdering»

Vi ber om en sak om sommerskole for alle elever som har fått ikke vurdering slik at de kan få karakter i faget før neste skoleår.

Kontaktlærer

Kontaktlærere må ha nok tid til å følge opp elevene og skal derfor ikke ha mer enn 15 elever. Dersom tungtveiende hensyn tilsier det, kan skolene søke opplæringsavdelingen om dispensasjon. Det rapporteres årlig på innvilgede dispensasjoner i kvalitetsmeldingen.

Jåttå vgs avd. Hinna

I rullering av skolebruksplanen 2019 skal det legges frem en sak hvor det vurderes en alternativ løsning til renovering av Jåttå vgs avd. Hinna. Det bes om at det vurderes leie av lokaler/evt. brakkerigger på Forus, nær Bedriftsidrettshallen, som en avdeling under Sola vgs.

Kvalifiseringssentre

Det åpnes for å bruke inntil 5 millioner av avsatte midler til 0 visjonen for å finansiere oppstart av kvalifiseringssentre på Nord-Jæren og Haugalandet. Dette blir i tillegg til de midlene som er beskrevet i saken som kan finnes innen egen drift. I tillegg er det bevilget 1 million. Totalt 6 millioner i tillegg til de midlene som kan omdisponeres innenfor egen drift.

Rammeoverføring læremidler (M)

Rammeoverføringer for læremidler til skolene skal brukes til læremidler, og Fylkestinget øker tilskuddet i 2020 grunnet fagfornyelsen.

MOR, økt tilskudd (M)

For å erverve kunnskap og få erfaringer med en utvidet satsing på "livslang læring" knyttet til Nasjonal Kompetansepolitisk Strategi 2017-2021, blir det satt av 500 000 årlig i prosjektperioden for å realisere pilotprosjektet "motivasjon, opplæring og rettledning" (MOR) i Ryfylke. Det forutsettes statlig medfinansiering.

Tannhelse**Studentrabatt tannhelse**

Vi ber om at mulighetene for en studentrabatt innenfor Tannhelse Rogaland utredes i likhet med studentrabatt-ordningen studentskipnaden i Stavanger har med flere private tannklinikker.

Nye tiltak / styrking av tiltak - endringer i forhold til 2018-budsjettet (eks. mva) - i 1000 kroner

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019 budsjett	2020 budsjett	2021 budsjett	2022 budsjett
Folkevalgte styrer, utvalg og råd					
N	- Ungdommens fylkesting - til bruk etter vedtak i FTU	100	100	100	100
N	- Fylkesutvalget - studietur (nåværende FU i 2019 - nytt FU i 2020)	0	350	0	0
N	- Opplæringsutvalget – studietur	0	200	0	0
N	- Samferdselsutvalget – studietur	0	200	0	0
N	- Reg.-Kulturutvalget – studietur	0	200	0	0
N	- Yrkesopplæringsnemda – studietur	0	80	0	0
SUM		100	1 130	100	100
Kommunikasjon					
N	- Økning inter-/intranet	100	100	100	100
N	- Økning diverse driftsutgifter (lisenser, utstyr, kurs etc.)	362	362	362	362
SUM		462	462	462	462
Personal og organisasjon					
N	- Økning stillingsressurs + 20 %	230	230	230	230
N	- Opptopping antall lærlinger (fra 85 til 90 i 2020 og til 95 i 2021)	0	600	1 200	1 200
N	Tilrettelagte arbeidsplasser i egen organisasjon	300	300	300	300
N	- Overtallighet oppfølging FT-vedtak	2 000	0	0	0
SUM		2 530	1 130	1 730	1 730
Bygg og eiendom					
N	- Spesielt vedlikehold, foreslått opptopping	5 000	10 000	15 000	15 000
SUM		5 000	10 000	15 000	15 000
IKT og arkiv					
N	- Serviceavtaler - drift av Visma InSchool (VIS)	0	3 500	3 500	3 500
SUM		0	3 500	3 500	3 500
Kultur					
N	- Forprosjekt – rikssamlingsjubileum	250	0	0	0
K	- Økning tilskudd Dybwikdans	-40	-40	-40	-40
N	- Økt driftstilskudd MUST	500	500	500	500
N	- Økt driftstøtte til regionmuseene	500	500	500	500
N	- Ytterligere økning Opera Rogaland (ut over konsekvensjustering)	50	50	50	50
N	- Ny satsing innen det frie kunstfeltet	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Forprosjekt Kystpilegrimssenter Avaldsnes	200	200	200	200
SUM		2 460	2 210	2 210	2 210
Næring					
N	- Ryfylke IKS Kraftkrevende industri - 3 årig prosjekt	1 500	1 500	1 500	0
N	- Greater Stavanger (ikke nytt ift. 2018, men nytt ift. FT-vedtak 114/17)	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Haugaland vekst partnerskapsavtale	400	400	400	400
N	- Oppfølging av planer (næring) eksl bioøkonomi	400	200	200	200
N	- Oppfølging av bioøkonomiplan	600	300	300	300
N	- Omstilling Sauda kommune	500	0	0	0
N	- STIIM Aqua Cluster	600	600	0	0
N	- Matregion Rogaland (Matmanifestet)	250	500	500	500
N	- Regionale utviklingsmidler HP Næring	5 900	1 500	1 500	1 500
N	- Klimapartner (3-årig prosjektstilling i perioden 2018-2020)	450	450	0	0
SUM		11 600	6 450	5 400	3 900
Regional planlegging					
N	- Ny internstrategi	100	0	0	0
N	- Oppstart ny regional planstrategi	100	400	0	0
N	- Regionalplan - Haugalandet - plannettverk og mulig byvekstavtale	400	0	0	0
N	- Regionalplan - klimatilpasning - økning budsjettramme	400	400	400	0
N	- Miljøsertifisering - trinn 1	100	0	0	0
N	- Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024	0	0	500	1 000
N	- Generelt kutt avdeling for regional planlegging	-500	-500	-500	-500

U	- Støtte til Kirkens SOS	0	220	220	220
U	- Støtte til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	0	300	300	300
N	- Ytterligere støtte Kirkelig Dialogsenter	20	20	20	20
	- Støtte til Frilager	400	400	400	400
N	- Økt tilskudd ifm. sammenslåing av Rogaland Arboret og Stavanger Botaniske hage	420	420	420	420
	SUM	1 440	1 660	1 760	1 860
	Samferdsel				
	Fylkesveier				
N	- Drift/vedlikehold/flomsikring fylkesveier	5 000	5 000	5 000	5 000
N	- Arbeidsgruppe – tunellsikkerhet	150	200	200	200
N	- Trafikksikker fylkeskommune	100	200	200	200
	Kolumbus				
N	- Merinntekter fra økt antall reisende	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
N	- Barnebillett gratis til 6 år	800	800	800	800
N	- Prisindeksjustering av kun enkeltbilletter buss	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Klippport enkeltreiser, betal for 3 få 5 el.lign	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen	500	500	500	500
N	- Matebusser mellom Klepp og Jærbanen NSB-avtalen	1 600	1 600	1 600	1 600
N	- Økte driftskostnader (nytt sanntidssystem), inkl. Avskrivning	5 366	5 366	5 366	5 366
N	- Økning administrasjonskostnader (3 årsverk)	2 500	2 500	2 500	2 500
N	- Haugaland - endring busstilbud fra 2020	0	2 200	4 400	4 400
S	- Effektiviseringstiltak – Kolumbus	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
	SUM	5 016	7 366	9 566	9 566
	Opplæring				
	Opplæring – sentralt				
N	- Årseffekter utleie Tanke Svilandsgate	-2 458	-5 900	-3 442	0
N	- Utdeling av fag og svenneprøver	150	150	150	150
N	- NDLA (nytt tiltak i 2019 sett ift. vedtak i FT-sak 114/17)	8 000	8 000	8 000	8 000
	Videregående skoler				
N	- Forskerlinje realfag Stavanger Katedralskole	200	200	200	200
N	- Studiespes. med programfag på havbruk på Strand	200	200	200	200
N	- Innovativ modell BU på Bergeland	1 055	1 055	1 055	1 055
N	- Styrket vikarressurs	6 000	6 000	6 000	6 000
N	- Driftsstøtte til kantinedrift	4 000	4 000	4 000	4 000
N	- Driftsmidler til skolene	2 700	2 700	2 700	2 700
N	- Driftsutgifter musikk, dans og drama (MDD)	300	300	300	300
N	- Mobiltelefonordning ansatte	0	2 000	2 000	2 000
N	- Kvalifiseringssentrene	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Entreprenørskap i skolen	1 000	500	500	500
N	- MOR, økt tilskudd	500	500	500	500
N	- "Me i gjengen"	200	200	200	200
N	- Redusert støtte til skoleskipet Gann	-250	-250	-250	-250
	SUM	22 597	20 655	23 113	26 555
	Tannhelse				
N	- Redusert tilskudd (Halvert demografisk justering)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
	SUM	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
	Felles				
N	- Inndekning av underskudd i skolene – reserve	10 000	0	0	0
N	- Økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Digitalisering	1 000	1 000	1 000	0
S	- Effektivisering fag- og ledelsestab (videreføring av samme beløp som i 2018)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
	SUM	7 500	-2 500	-2 500	-3 500
	SUM TOTAL	56 705	50 063	58 341	59 383

N Nye tiltak / styrking av tiltak S

Salderinger / effektivisering

Nøkkeltall Økonomiplan 2019-2022	2019	2020	2021	2022
Netto Driftsresultat	-115,3	-233,7	-172,7	-191,3
Netto avsetninger Disp.Fond	-5,8			
Overført Investeringsbudsjett	121,1	233,7	172,7	191,3
Investeringsbudsjett				
Overført fra drift	-121,1	-233,7	-172,7	-191,3
Bruk av avsetninger-likviditet	-80	-35	-25	0
Låneopptak, bruk av lån	-427,1	-299,5	-525,9	-547,8

Anita Egeli, FrP fremmet følgende forslag:

Fremskrittspartiet prioriterer det viktigste først, styrker veivedlikeholdet, busstilbudet og trygger fylkeskommunens drift med styrket driftsresultat og lavere låneopptak.

FrPs forslag til budsjett- og investeringsplan tar den økonomiske situasjonen på alvor og tar ut prosjekter som kan vente. Dette vises gjennom et redusert låneopptak på 309 502 000,- frem til 2026. Fremskrittspartiets prioriteringer reduserer gjeldsgraden med 4%-poeng, istedenfor å øke gjeldsgraden slik rådmannens budsjettforslag legger opp til.

Fremskrittspartiet har likevel funnet rom for store satsinger i budsjettforslaget. Rådmannens budsjettforslag inneholder forslag til kutt i veivedlikehold på 14 millioner per år, som Fremskrittspartiet tilbakefører. FrPs forslag til budsjett inneholder en styrking av veivedlikeholdsbudsjettet på 76 millioner i perioden sammenlignet med rådmannens forslag.

Fremskrittspartiet ønsker å ivareta det rimelige og gode busstilbudet i Rogaland. Fremskrittspartiet bruker 12 millioner kroner på å styrke rutetilbudet i perioden, samt 31 596 000,- til å sørge for at prisen på bussbillett og busskort ikke skal stige i perioden.

FrP satser på lærlinger og fremskynder økningen av lærlinger hos fylkeskommunen slik at Rogaland fylkeskommune får 90 lærlinger i 2019 og 95 lærlinger i 2020. Det skal være tett kontakt med næringslivet i Rogaland for å sørge for at lærlingene i Rogaland får relevante lærlingplasser etter endt skolegang.

Rådmannens budsjettforslag inneholder forslag til kutt av skoleskipet Gann. Fremskrittspartiet tilbakefører dette kuttet for å ivareta det gode utdanningstilbudet på skoleskipet Gann. I tillegg bruker Fremskrittspartiet 12 millioner kroner i perioden for å styrke fagskolen i Rogaland for å ivareta og styrke de viktige fagutdanningene som er svært relevante for petroleumsindustrien, skipsfart, helseutdanningene m.m.

Fremskrittspartiet ønsker å ivareta støtten til Kirkens SOS og FFO med samme beløp som foregående år.

Verbalforslag

1. Fylkestinget ber fylkesordfører reforhandle bypakke Nord-Jæren med det mål å fjerne bompengene. Til I14 forutsettes det en kombinasjon av redusering av prosjektene og fullstendig statlig finansiering
2. Det foreslås å slå sammen Eldrerådet og Fylkesrådet for funksjonshemmede.
3. Streaming av fylkestutvalgsmøter m.m forutsettes løst av medie- og kommunikasjonselever og/eller studenter ved høyere utdanning.

4. Fylkestinget er negativ til nye, fremtidige investeringer i Rogaland teater og ber rådmannen innstille arbeidet med ny teaterbygning.
5. Fylkeskommunen avslutter sine avtaler med Greater Stavanger og Haugaland Vekst.
6. Elever med stort læringspotensial får lite tilpasset undervisning. Generelt sett foregår det en betydelig sløsing med de evnerike barnas tid og evner i skolen.

Fylkestinget ber rådmannen legge frem sak om bruk av flipped classroom for å se på hvordan en kan se hver elev som et enkeltindivid, slik at de blir sett og hørt på det nivået de befinner seg. Dette skal sikre en nivådeling som er riktig og sørge for at disse elevene kan videreutvikle sin kompetanse og få mer utfordrende oppgaver.

7. Fylkestinget ber rådmannen legge frem sak om belønningsordning for ansatte som legger frem forslag til effektiviseringer innad i organisasjonen.
8. Fylkestinget ber rådmannen legge frem sak om å styrke Hjem-jobb-hjem utenfor kjerneområdet gjennom et styrket samarbeid med næringslivet og kommunene.
9. Fylkestinget ber rådmannen legge frem sak om å legge til rette for at Påbygg i videregående skole skal kunne tas over to år.
10. Fasaderehabilitering på fylkeshuset forskyves et år. Fylkestinget ber rådmannen legge frem sak hvor det ses på alternative eie- eller leieforhold hvor fylkeskommunens og fylkestingets virksomhet vurderes flyttes.
11. Fylkestinget ber rådmannen ta i bruk smarte løsninger som f.eks modul-bruk i prosjektene I40-I54 og det legges til grunn at dette skal gi en besparelse på minst 15% ref. erfaringer med bruk av modulbygg som har gitt besparelser på opp til 50%.

Rammene for fremtidig ruteproduksjon innenfor hurtigbåttilbudet avklares i neste økonomiplan.

12. Fylkestinget ønsker å styrke den lokale selvråderetten i plansaker. Som et ledd i dette skal innsigelsesmengden reduseres og kuttet i planavdelingen gjenspeiler dette.
13. Fylkestinget ber om sak angående fastlandsforbindelse mellom Lauvik/Oanes. Fra 2020 blir det sammenslåing mellom Sandnes og Forsand kommune og den bør i den forbindelse lages en bro.

	Beløp 2019	Beløp 2020	Beløp 2021	Beløp 2022
Folkevalgte organer og sentraladministrasjon				
Sammenslåing av Eldrerådet og Fylkesrådet for	-356 000	-356 000	-356 000	-356 000
Reduksjon politisk ledelse (etter valg)	-300 000	-600 000	-600 000	-600 000
Totalt	-656 000	-956 000	-956 000	-956 000
Kommunikasjon				
Kutt av økning midler til informasjon	-662 000	-412 000	-412 000	-412 000
Totalt	-662 000	-412 000	-412 000	-412 000
Personal og organisasjon				
- Overtallighet oppfølging FT-vedtak	-2 000 000			
Livsfasorienterte tiltak (fjerne ekstra ferieuke)	-6 500 000	-4 500 000	-4 500 000	-4 500 000
Fremskyving Opptrapping antall lærlinger (fra 85	600 000	600 000		
Totalt	-7 900 000	-3 900 000	-4 500 000	-4 500 000
Næring				
Gå ut av Greater Stavanger	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Omstillingsmidler Egersund	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Oppfølging matsatsing Rogaland	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Klimapartner	-950 000	-950 000		
Gå ut av Haugaland Vekst	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
Totalt	-5 350 000	-5 350 000	-4 400 000	-4 400 000
Regional planlegging				
Regionalplan - Haugalandet - plannettverk og	-400 000			
Regionalplan - klimatilpasning - økning	-400 000	-400 000	-400 000	
Miljøsertifisering	-100 000			
Funksjonshemmedes FellesOrganisasjon		300 000	300 000	300 000
Kirkens SOS		220 000	220 000	220 000
Reduksjon årsverk plansaker (3 årsverk)	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000
Totalt	-3 600 000	-2 580 000	-2 580 000	-2 180 000
Opplæring				
NDLA kuttet	-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000	-8 000 000
Ikke kutte Skoleskipet Gann	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Styrking av fagskolen	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Englandsklassen på Bergeland	-3 300 000	-3 300 000	-3 300 000	-3 300 000
Totalt	-7 300 000	-7 300 000	-7 300 000	-7 300 000
Samferdsel				
Reverser takstøkning for buss	7 899 000	7 899 000	7 899 000	7 899 000
Økt ruteproduksjon buss	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Reverser kutt i hurtigbåttilbud	1 500 000			
Reverser kutt i veivedlikehold	14 000 000	14 000 000	14 000 000	14 000 000
Styrking i veivedlikehold	5 000 000	1 500 000	4 500 000	9 000 000
Totalt	31 399 000	26 399 000	29 399 000	33 899 000
Felles				
Ikke økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Totalt	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Kultur				
Reduksjon årsverk Kulturadministrasjon (3	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000
Regionreform (nye oppgaver)	-2 639 000			
Totalt	-5 339 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000
SUM TOTALT	-908 000	1 701 000	5 051 000	9 951 000
Summert endringer i drift og mindre låneoppt	-1 208 000	-499 000	-249 000	-849 000

Heidi Bjerga, SV fremmet følgende forslag:

Folkevalgte organ og sentraladministrasjon

Lærlinger

Rogaland fylkeskommune tar ansvar for at flere lærlinger skal få læreplass, og utvider antallet i egen organisasjon. Fylket skal ha 90 lærlinger i løpet av 2019, og øke med fem hvert år til 105 i løpet av 2023.

FriLager

Rogaland fylkeskommune støtter opp om driften av FriLager, og bevilger penger til drift slik at elever ved våre videregående skoler i hele fylket får tilgang på turutstyr til hele klasser. Elever og skoler slipper da å kjøpe kostbart utstyr, enten det er i forbindelse med undervisning eller klasseseturer. Dette utstyret vil også være tilgjengelig for alle innbyggerne i fylket via ny nettportal. Fylkeskommunen fordeler derfor utgiften på skole med kroner 250 000 og omfordeling innen folkehelse kr 250 000.

Næringsutvikling

Oppdrettsnæringen

Rogaland fylkeskommune vil arbeide for at nye tillatelser til oppdrett kun gis for lukkede anlegg, og mener at på sikt må alt oppdrett i sjø foregå i lukkede anlegg eller nye anlegg som garantert er bærekraftige med tanke på økosystemet. Dumping av giftige lusemidler, lakselus, rømminger, lekkasje av medisinfôr og spredning av mikroplast fra fôringsrør påvirker havets økosystemer. Dagens oppdrettsnæring er ikke bærekraftig, og videre vekst er ikke forsvarlig med dagens økologiske fotavtrykk. Rogaland fylkeskommune mener dette må legges til grunn for arbeidet videre med Regionalplan sjøareal havbruk, samarbeidet med Ryfylke IKS og oppfølging av handlingsplaner og strategier i næringsavdelingen når det gjelder arbeidet med bioøkonomi hvor havbruk er en av hoveddrivkreftene sammen med landbruksnæringen.

Kryptovaluta

Rogaland fylkeskommune mener det er viktig med næringsutvikling i hele fylket, men vil ikke støtte opp om areal som blir satt av til produksjon av kryptovaluta.

Cruise

Rogaland fylkeskommune mener arbeidet med å gjøre cruisetrafikken mer bærekraftig må intensiveres, og at landstrøm må være krav til næringen. Dette følges opp i forbindelse med partnerskapsavtalen med Fjord Norge og Lysefjorden Utvikling.

Regional planlegging

Rogaland fylkeskommune fortsetter arbeidet med Klimapartner og gjør stillingen permanent fra 2021. FNs klimapanel har lagt fram rapporten om alvoret vi står overfor hvis vi ikke aktivt arbeider for å redusere utslippene. Skal vi ha håp om å halvere utslippene innen 2030 må vi styrke samarbeidet med næringslivet, og klimapartnerarbeidet vil være sentral i dette arbeidet.

Miljøsertifisering

Rogaland fylkeskommune fortsette arbeidet med sertifisering av virksomheter i egen regi, og setter av midler til dette i 2020, 2021 og 2022

Samferdsel

Ungdomskortet

Rogaland fylkeskommune har registrert at satsingen på Ungdomskort er svært vellykket, og at det har vært en økning på 15 000 solgte kort etter at alderen ble justert til og med 22 år. Fylkeskommunen vil derfor fortsette satsingen på Ungdomskortet og øke aldersgrensen opp til og med 23 år.

Gratis for barn

Rogaland fylkeskommune mener det vil være et godt tilbud for barn og barnefamilier dersom barn på til og med 6 år får reise gratis på bussen.

Ombordstigningstillegg barnebillett

Rogaland fylkeskommune mener det er urimelig at barn som skal reise kollektivt må betale tillegg dersom de løser billett på bussen. Fylkeskommunen vil derfor fjerne tillegget for barnebilletten.

Miljøkort

Rogaland fylkeskommune vil forenkle billettsystemet i hele fylket. Fylkestinget ber derfor om en sak hvor det blir utredet mulighet for å etablere et kollektivkort for voksne tilsvarende ungdomskortet. Miljøkortet betyr at voksne kan reise på samme måte som ungdom som bruker Ungdomskortet. Kortet skal være et alternativ til voksne som ikke har anledning til å være med i Hjem-Jobb-Hjemordningen.

Hurtigbåt

Rogaland fylkeskommune forventer avklaring for eventuell endringen i kostnadsnøkkelen på hurtigbåter i løpet av 2019. I forbindelse med ny delkostnadsnøkkel for båtruter og ferjer fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018 fikk Rogaland reduksjon i overføring på over 100 millioner kroner. Fylkestinget vedtok at vi vil ha en sak på høring hos kommunene før vi foretar kuttene som kan komme som følge av redusert overføring. Fylkeskommunen

reverserer derfor forslaget på kutt på 1,5 millioner i 2019. I tillegg tar vi ut foreslåtte kutt for 2020, 2021 og 2022 inntil avklaring om kostnadsnøkkel er ferdig og høringen er gjennomført i de berørte kommunene.

Billettpriser

Fylkeskommunen legger til grunn en økt inntjening på billettinntekter på 10 millioner kroner utover budsjettet som er lagt fram fra Kolumbus. Rogaland fylkesting vil ikke øke prisen på enkeltbillett fra kroner 35 til 37 og forventer at dette dekkes inn ved økt antall reisende.

Opplæring

Studieforbundene

Rogaland fylkeskommune mener studieforbundene er et viktig supplement til opplæringen. Fylkeskommunen styrker derfor forbundene med 250 000 hvert år i denne perioden.

Læremidler

Rogaland fylkeskommune mener det også er viktig med supplerende læremidler, og setter av 1 million hvert år til dette. Det er et supplement til NDLA.

Vikar

Rogaland fylkeskommune mener det er viktig at elevene har faglig oppfølging i timene og øker kostnaden til vikar slik at elevene sikres undervisning når det oppstår sykdom og fravær hos lærere.

Kantine

Rogaland fylkeskommune vil overta kantinedriften i skoler som i dag har private aktører inne. Dette gjøres i forbindelse med at avtaler går ut.

Gratis frokost

Rogaland fylkeskommune mener det vil være viktig for elevene at de tilbys et gratis frokostmåltid på våre videregående skoler. Det vil bidra til økt trivsel og dermed bedre resultat og sikrer at flere elever fullfører utdanningen. Det er allerede skoler som tilbyr gratis frokost, og vi vil bidra til at flere får denne muligheten med en opptrappingsplan.

Investering

Fylkeshuset

Fylkestinget ber om en sak for å vurdere kapasiteten på fylkeshuset i dagens størrelse, mulighet for tilbygg i forbindelse med eksisterende bygg eller alternativt nytt administrasjonsbygg i forbindelse med at fylkeskommunen overta ansvaret for fylkesveier fra Statens Vegvesen og får 150 nye medarbeidere. Inntil dette er avklart vil ikke fylkeskommunen bruke penger på fasaderehabilitering og rehabilitering av tidligere lokaler til Helse Vest.

Praktisk forutsetning for budsjettarbeidet***Oppfølging av budsjettvedtak***

Fylkestinget ber om at det blir foretatt gjennomgang av vedtatt budsjett i fylkestinget juni påfølgende år for å avklare status i forhold til vedtak.

Klimaregnskap

Rogaland fylkeskommune skal være et foregangsfylke, og vil derfor prioritere at økonomiplan og annet overordnet planverk har med et klimaregnskap slik at vi kan se om vi er på rett vei i forhold til målene om å halvere utslippene innen 2030, for å unngå at temperaturen øker mer enn 1.5 grader.

		2019	2020	2021	2022
	Folkevalgte organ og sentraladministrasjon				
Endring	Inndekning underskudd skole	-2500	-2500	-2500	-2500
Justering	Læringer	600	1200	1800	2400
Nytt	FriLager	250	250	250	250
	Næringsutvikling				
Nytt	Greater Stavanger	-1000	-1000	-1000	-1000
Endring	Oppfølging matsatsing Rogaland	-250			
Endring	Sauda kommune omstilling	500			
Endring	Lysefjorden Utvikling	500	500	500	500
Nytt	Klimapartner - fast stilling			950	950
Endring	Miljøsertifisering		100	100	100
Nytt	Folkehelse - omdisponering 250 000 til FriLager				
	Samferdsel				
Nytt	Ungdomskort utvidelse til og med 23 år	3600	3600	3600	3600
Nytt	Gratis for barn opp til 6 år	800	800	800	800
Nytt	Fjerne ombordstigningstillegg på barnebillett	150	150	150	150
Nytt	Økt produksjon	-10000	-10000	-12500	-12500
Nytt	Økt tilskudd	2100			
Nytt	Miljøkort		2650	2650	2500
Endring	Reversere kutt i hurtigbåttilbudet	1500			
	Opplæring				
Nytt	Støtte studieforbundene	250	250	250	250
Endring	Læremidler	1000	1000	1000	1000

Endring	Økt utgift vikarbruk	3000	3000	3000	3000
Nytt	Gratis frokost	500	1000	1500	1500
	Tannhelse				
Endring	Effektivisering - redusert overføring	-1000	-1000	-1000	-1000
	Over/underskudd	0	0	-450	0
	Investering				
Endring	I11 Fylkeshuset - fasaderehabilitering	3000	3000	10000	10000
Endring	I12 Fylkeshuset – rehab. tidl. lokaler Helse Vest	15000	5000		
	Redusert investering	18000	8000	10000	10000

«Ferge 3 utvides i tilbudet med å hente inn midler NKR 1 million fra Fylkesveier (drift/vedlikehold)»

Votering:

Bjergas forslag fikk 3 stemmer (SV, uavh) og falt.

Egelis forslag fikk 6 stemmer (FrP) og falt.

Felles forslaget ble vedtatt med 38 stemmer (AP, H, KrF, SP, V, MDG).

Vedtak:

Fylkestinget vedtar fylkesrådmannens budsjett med følgende endringer:

Økonomiplanens tekstpunkter**Generelt****Måltall**

Måltallene i økonomiplanen knyttes opp mot usikkerheten til nytt inntektssystem for de nye regionene. Økonomiplan gjøres opp med noe svakere måltall enn anbefalt grunnet denne usikkerheten. Fylkestinget forventer at nye delkostnadsnøkler for båt blir vesentlig forbedret i forhold til reelt behov.

Folkevalgte styrer, utvalg og råd**Oppfølging**

Fylkestinget ber rådmannen om en sak tidlig i 2019 med en oversikt over vedtatte tekstpunkter i tidligere budsjettvedtak, og en redegjørelse for hvor langt rådmannen har kommet i forhold til å iverksette disse vedtakene.

Ungdommens fylkesting – til bruk etter vedtak i UFT (M)

Tilleggsbevilgning kr 100.000 til Ungdommens Fylkesting skal utvalget bruke til formål som de ønsker å støtte.

Personal og organisasjon**Regionreform**

Oppbemanningen som følger av nye tildelte oppgaver i forbindelse med regionreformen, skal skje som forutsatt i løpet av 2019.

Tilrettelagte arbeidsplasser

Rogaland fylkeskommune har gjort vedtak om at det ved alle anskaffelser skal vurderes om kontrakten egner seg til å stille krav om at leverandøren skal benytte arbeidskraft som har utfordringer i arbeidslivet. Retningslinjene i Anskaffelsesstrategiens satsingsområde 7 «Samfunnsansvar» revideres før utløpet av 2019. Det skal så langt mulig tallfestes hvor mange personer med nedsatt arbeidsevne eller nedsatt funksjonsevne som har fått arbeid som en følge av anskaffelsesstrategien. Relevante aktører inviteres til å komme med innspill i evalueringsarbeidet.

Opptrapping antall lærlinger (M)

Det bes om en sak med sikte på oppretting av et eget opplæringskontor for Rogaland fylkeskommunes sentraladministrasjon for å rekruttere og følge opp lærlinger innen egen virksomhet

*(M) betyr merknad til talldelen

Bygg og eiendom

Mulighetsstudie fylkeskommunens sentraladministrasjonsbygg Fylkeskommunen får økt antall ansatte i forbindelse med regionreformen. Fylkestinget ber om at det lages en mulighetsstudie før fremleggelse av neste økonomiplan som ser på alternativ bruk, leie, mulig salg, utvidelse og nybygg av fylkeskommunes sentraladministrasjonsbygg. - 31 -

Miljøvennlig bygg

Bygg og eiendomsavdelingen bes om å foreta en utredning om hvilken høyere miljøstandard nye fylkeskommunale bygg skal følge.

Kunstgress

Vi ber om en sak hvor det skal utredes miljøvennlige alternativer uten avfall fra kasserte bildekk som fyll i eksisterende og fremtidige fylkeskommunale kunstgressbaner.

Kultur**Kystpilegrimssenter**

I forlengelse av Rogaland fylkeskommune sin satsing på Kystpilegrimsleia startes et forprosjekt med å etablere et Kystpilegrimssenter på Avaldsnes. Prosjektet forutsetter deltakelse fra Karmøy kommune, som også bidrar med tilsvarende beløp. Prosjektet vil knytte til seg andre samarbeidspartnere, for å fremme turisme langs kysten.

Opera Rogaland IKS

Det bes om en sak som belyser hvordan Rogaland Fylkeskommune kan bidra til å styrke og ivareta den store regionale interessen for opera og musikkteater, og hvordan RFK kan bidra til å styrke selskapets posisjon overfor statlige myndigheter.

Ny satsing innen det frie kunstfeltet (M)

Det settes av midler for å styrke det frie, ikke-institusjonaliserte kunst- og kulturfeltet i fylket, og fylkesrådmannen bes lage en sak til RKU om innretningen av denne.

Økt driftstilskudd regionmuseene (M)

Økt tilskuddspott til tiltak og satsinger blant MUST og regionsmuseene. Fordelingssak fremlegges RKU.

Næring**Biogass**

Fylkestinget ber om en sak som vurderer muligheten til å etablere biogassproduksjon i Finnøy, eventuelt Rennesøy, basert på avfall fra primærnæringene. Dette inkluderer råstofftilgang, investeringsbehov og økonomi i driftsfasen. Målet skal være at biogass skal erstatte bruken av fossil gass i veksthusene, for å redusere klimautslippene fra denne næringen. Jfr. også den nylig vedtatte handlingsplanen i "Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030".

Nytt regionalt næringsfond

Det bes om en sak angående omgjøring av regionalutviklingsfondet til et nytt regionalt næringsfond. Fondet skal stimulere til næringssatsing i de områdene i Rogaland som har størst utfordringer med næringsutvikling. Deler av fondet skal fordeles mellom kommunene gjennom partnerskapsavtaler. Det er primærkommunene som fordeler midlene via partnerskap med aktuelle søkere og rapporterer bruken til fylkeskommunen. Saken fremmes for RKU første halvår 2019.

Skape

Tilbudene til gründere endres kontinuerlig. Det må hele tiden vurderes hvordan forholdene samlet sett bidrar til gode vekstforhold for oppstartsselskaper. Siden etableringen av Skape har det blitt flere tilbud fra flere ulike aktører. Videre har det blitt flere nettbaserte ressurser tilgjengelig for gründere.

Det bes om en sak som vurderer hvordan fylkeskommunen best kan bidra til vekst hos nyetableringer, i samarbeid med alle de andre aktørene i de ulike regionene.

Organisering av tilbudet til gründere og samarbeid med næringsliv i utvikling av eventuelle tilbud inngår som en del av denne saken.

Oppfølging av bioøkonomiplan (M)

Det bevilges kr. 600.000 til oppfølgingstiltak og realisering av bioøkonomistrategien.

Matregion Rogaland (Matmanifestet) (M)

Det bevilges kr 250.000 til utarbeidelse av matstrategi for 2019. En forutsetning for ytterligere bevilgninger er at det utarbeides en strategi med framtidig organisasjons- og finansieringsplan.

STIIM Aqua Cluster (M)

Rogaland fylkeskommune vil bidra med 1,2 millioner fordelt på to år til etablering av STIIM Aqua Cluster i 2019. Det legges til grunn at etableringen fullfinansieres i samarbeid med andre private og offentlige aktører i regionen. Fylkeskommunen skal gjennom sin deltagelse bidra til at clusteret har fokus på økt bærekraft.

Omstillingskommune Eigersund

Eigersund kommune defineres som omstillingskommune fram til utgangen av 2021. Prosjektet rapporterer årlig til RKU og tiltak åpnes for Dalanekommunene så langt det lar seg gjøre. Finansiering av omstillingsprosjektet vurderes i forbindelse med økonomiplan 2020-2023 og i dialog med Eigersund kommune og lokalt næringsliv.

Regional planlegging**Klimaeffekt i økonomiplaner**

Fylkestinget ber om at punkt 3.3 fra FT sak 114/16 med vedtaket "Fylkestinget ber om at framtidige økonomiplaner inneholder vurderinger av klimaeffekten av de ulike postene og en kartlegging av klimagassutslipp fra de forskjellige delene av virksomheten ... " blir fulgt opp i forhold til første revidering av budsjettet 2019 og i framtidige årsbudsjett/økonomiplaner.

Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024 (M) Revidering av planstrategi må inneholde en vurdering av den total mengde planer RFK forvalter. Vurderingen må se på forenkling og effektivisering av planarbeidet.

Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling

Det bes om en sak til RKU innen første kvartal 2019 der det utredes mulighet for å inngå en partnerskapsavtale med Høgskolen for landbruk og bygdeutvikling (HLB).

Støtte til Frilager (M)

Det inngås driftsavtale med utlånssentralen for friluftsutstyr, Frilager, og det avsettes driftsmidler for å styrke utlånssentralens arbeid.

Samferdsel – Fylkesveier**Bymiljøpakken**

Bymiljøavtalen er et fundament for utvikling på Nord-Jæren. Fylkesbudsjetter for 2019 bygger på gjennomføring av denne avtalen, med de virkemiddel som ligger i avtalen, stortingsvedtak og vedtak i Stortingsproporsjonen 47 S (2016-2017) .

Det forventes at forhandlinger i Bymiljøavtalen 2018/2019 foreslår justeringer på innretninger innenfor avtalen og eksisterende vedtak. Det fremmes ikke endringer som vil kreve ny behandling i Stortinget.

Garantier

Fylkeskommunen har store garantiforpliktelser i flere statlige veiprosjekter. Det er naturlig at staten overtar disse.

Svandalsfossen

Rogaland fylkeskommune er opptatt av innovasjon innen samferdsel, og vil i løpet av 2019 bidra til sikring av veien langs Svandalsfossen på FV520, som for eksempel tilsvarende løsning som ved tunnelen på Stavtjørn på FV117.

Arbeidsgruppe – tunnelsikkerhet

Arbeidsgruppen for tunnelsikkerhet forutsettes opprettholdt som en viktig del av arbeidet med å bygge kompetanse innen tunnelsikkerhet. Arbeidet med tunnelsikkerhet består av beredskap, næringsutvikling og FoU. Fylkestinget forutsetter en sterk forankring av arbeidet hos fylkeskommunens samferdselsavdeling og ber om at «Sikkerhet i tunnel» innarbeides og beskrives i vedtatt samferdselsstrategi for Rogaland i henhold til tidligere vedtak.

Samferdsel– Kolumbus**Videre utredningsarbeid skinnegående bane mellom Jærbanen - Ullandhaug - flyplassen.**

Utredningen for hurtiggående skinnegående bane til Ullandhaug og flyplassen ble i desember 2016 vedtatt ferdig senest i løpet av 2018. Den blir nå ferdig tidlig i 2019. I forbindelse med sak som oppsummerer utredningen vil det ventelig være behov for videre utredninger og arbeid med KVV. Midlene som gjenstår fra tidligere år kan brukes til dette, og ytterligere behov for midler vurderesi revidert budsjett.

Kollektivreiser på tvers av fylket

Det bes om en sak om overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen, etter samme modell som for tog.

Klippekort på enkeltreiser

Vi ønsker at flere skal sette bilen hjemme «avogtil» og lanserer derfor «klippekort» for enkeltreiser. Det bes om en sak første kvartal 2019 som viser hvordan dette skal tilbys, for eksempel ved å betale for 3, få 5.

Forventa merinntekter fra økt antall reisende (M)

Vi ønsker at bysykkel-ordningen skal være en del av ungdomskortet og studentkortet på lik linje som HjemJobbHjem.

Med innføringen av bymiljøpakken forventes det ytterligere økte passasjerinntekter som vil gi bedre dekningsgrad hos Kolumbus.

Finnøysambandet

Anbudsforespørselen for ferge 3 i Finnøy-sambandet (Ryfylkeferga) utlyses med opsjon for utvidet åpningstid for fergen.

Opplæring**Fagskolen Rogaland**

Fylkestinget ber om at det framlegges en sak som belyser organisatoriske og økonomiske sider ved omorganiseringen og vurderinger av den nye finansieringsmodellen. Rogaland Fylkeskommune sitt økonomiske bidrag, utover statlige midler, synliggjøres, samt andre forhold som er relevante for driften.

Landslinje Energioperatør

Vi ber om en sak om opprettelsen av landslinje for energioperatør på Dalane videregående skole første kvartal 2019 slik at dette tilbudet kan bli behandlet i departementet og dermed klart til oppstart for elever fra høsten 2020.

Kompetanse for kvalitet

Det må sikres at lærere som har påbegynt studier med UDIRs ordninger for videreutdanning får fullføre studiene sine. Disse må anbefales og prioriteres både av skolen og av fylkeskommunen i søknadsprosessen. Skolene må planlegge og sikre vikarer for lærere som er i studier.

Sommerskole for elever som har fått «ikke vurdering»

Vi ber om en sak om sommerskole for alle elever som har fått ikke vurdering slik at de kan få karakter i faget før neste skoleår.

Kontaktlærer

Kontaktlærere må ha nok tid til å følge opp elevene og skal derfor ikke ha mer enn 15 elever. Dersom tungtveiende hensyn tilsier det, kan skolene søke opplæringsavdelingen om dispensasjon. Det rapporteres årlig på innvilgede dispensasjoner i kvalitetsmeldingen.

Jåttå vgs avd. Hinna

I rullering av skolebruksplanen 2019 skal det legges frem en sak hvor det vurderes en alternativ løsning til renovering av Jåttå vgs avd. Hinna. Det bes om at det vurderes leie av lokaler/evt. brakkerigger på Forus, nær Bedriftsidrettshallen, som en avdeling under Sola vgs.

Kvalifiseringssentre

Det åpnes for å bruke inntil 5 millioner av avsatte midler til 0 visjonen for å finansiere oppstart av kvalifiseringssentre på Nord-Jæren og Haugalandet. Dette blir i tillegg til de midlene som er beskrevet i saken som kan finnes innen egen drift. I tillegg er det bevilget 1 million. Totalt 6 millioner i tillegg til de midlene som kan omdisponeres innenfor egen drift.

Rammeoverføring læremidler (M)

Rammeoverføringer for læremidler til skolene skal brukes til læremidler, og Fylkestinget øker tilskuddet i 2020 grunnet fagfornyelsen.

MOR, økt tilskudd (M)

For å erverve kunnskap og få erfaringer med en utvidet satsing på "livslang læring" knyttet til Nasjonal Kompetansepolitisk Strategi 2017-2021, blir det satt av 500 000 årlig i prosjektperioden for å realisere pilotprosjektet "motivasjon, opplæring og rettleiding" (MOR) i Ryfylke. Det forutsettes statlig medfinansiering.

Tannhelse**Studentrabatt tannhelse**

Vi ber om at mulighetene for en studentrabatt innenfor Tannhelse Rogaland utredes i likhet med studentrabatt-ordningen studentskipnaden i Stavanger har med flere private tannklinikker.

Nye tiltak / styrking av tiltak - endringer i forhold til 2018-budsjettet (eks. mva) - i 1000 kroner

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019 budsjett	2020 budsjett	2021 budsjett	2022 budsjett
N	Folkevalgte styrer, utvalg og råd				
N	- Ungdommens fylkesting - til bruk etter vedtak i FTU	100	100	100	100
N	- Fylkesutvalget - studietur (nåværende FU i 2019 - nytt FU i 2020)	0	350	0	0
N	- Opplæringsutvalget – studietur	0	200	0	0
N		0	200	0	0
N	Reg.-Kulturutvalget – studietur	0	200	0	0
N	- Yrkesopplæringsnemda – studietur	0	80	0	0
	SUM	100	1 130	100	100
N	Kommunikasjon				
N	- Økning inter-/intranet	100	100	100	100
	- Økning diverse driftsutgifter (lisenser, utstyr, kurs etc.)	362	362	362	362
	SUM	462	462	462	462
N	Personal og organisasjon				
N	- Økning stillingsressurs + 20 %	230	230	230	230
N	- Opptrapping antall læringer (fra 85 til 90 i 2020 og til 95 i 2021)	0	600	1 200	1 200
N	Tilrettelagte arbeidsplasser i egeorganisasjon	300	300	300	300
	- Overtallighet oppfølging FT-vedtak	2 000	0	0	0
	SUM	2 530	1 130	1 730	1 730
N	Bygg og eiendom				
	- Spesielt vedlikehold, foreslått opptrapping	5 000	10 000	15 000	15 000
	SUM	5 000	10 000	15 000	15 000
N	IKT og arkiv				
	- Serviceavtaler - drift av Visma InSchool (VIS)	0	3 500	3 500	3 500
	SUM	0	3 500	3 500	3 500
N	Kultur				
K	- Forprosjekt – rikssamlingsjubileum	250	0	0	0
N	- Økning tilskudd Dybwikdansen	-40	-40	-40	-40
N	- Økt driftstilskudd MUST	500	500	500	500
N	- Økt driftstøtte til regionmuseene	500	500	500	500
N	- Ytterligere økning Opera Rogaland (ut over konsekvensjustering)	50	50	50	50
N	- Ny satsing innen det frie kunstfeltet	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Forprosjekt Kystpilegrimssenter Avaldsnes	200	200	200	200
	SUM	2 460	2 210	2 210	2 210
N	Næring				
N	- Ryfylke IKS Kraftkrevende industri - 3 årig prosjekt	1 500	1 500	1 500	0
N	- Greater Stavanger (ikke nytt ift. 2018, men nytt ift. FT-vedtak 114/17)	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Haugaland vekst partnerskapsavtale	400	400	400	400
N	- Oppfølging av planer (næring) ekskl bioøkonomi	400	200	200	200
N	- Oppfølging av bioøkonomiplan	600	300	300	300
N	- Omstilling Sauda kommune	500	0	0	0
N	- STIIM Aqua Cluster	600	600	0	0
N	- Matregion Rogaland (Matmanifestet)	250	500	500	500
N	- Regionale utviklingsmidler HP Næring	5 900	1 500	1 500	1 500
N	- Klimapartner (3-årig prosjektstilling i perioden 2018-2020)	450	450	0	0
	SUM	11 600	6 450	5 400	3 900
N	Regional planlegging				
N	- Ny internstrategi	100	0	0	0
N	- Oppstart ny regional planstrategi	100	400	0	0
N	- Regionalplan - Haugalandet - plannettverk og mulig byvekstavtale	400	0	0	0
N	- Regionalplan - klimatilpasning - økning budsjetttramme	400	400	400	0
N	- Miljøsertifisering - trinn 1	100	0	0	0
N	- Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024	0	0	500	1 000
	- Generelt kutt avdeling for regional planlegging	-500	-500	-500	-500

U	- Støtte til Kirkens SOS	0	220	220	220
U	- Støtte til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	0	300	300	300
N	- Ytterligere støtte Kirkelig Dialogsenter	20	20	20	20
	- Støtte til Frilager	400	400	400	400
N	- Økt tilskudd ifm. sammenslåing av Rogaland Arboret og Stavanger Botaniske hage	420	420	420	420
SUM		1 440	1 660	1 760	1 860
Samferdsel					
Fylkesveier					
N	- Drift/vedlikehold/flomsikring fylkesveier	5 000	5 000	5 000	5 000
N	- Arbeidsgruppe – tunellsikkerhet	150	200	200	200
N	- Trafikksikker fylkeskommune	100	200	200	200
Kolumbus					
N	- Merinntekter fra økt antall reisende	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
N	- Barnebillett gratis til 6 år	800	800	800	800
N	- Prisindeksjustering av kun enkeltbilletter buss	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Klippport enkeltreiser, betal for 3 få 5 el.lign	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen	500	500	500	500
N	- Matebusser mellom Klepp og Jærbanen NSB-avtalen	1 600	1 600	1 600	1 600
N	- Økte driftskostnader (nytt sanntidssystem), inkl. Avskrivning	5 366	5 366	5 366	5 366
N	- Økning administrasjonskostnader (3 årsverk)	2 500	2 500	2 500	2 500
N	- Haugaland - endring busstilbud fra 2020	0	2 200	4 400	4 400
S	- Effektiviseringstiltak – Kolumbus	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
SUM		5 016	7 366	9 566	9 566
Opplæring					
Opplæring – sentralt					
N	- Årseffekter utleie Tanke Svilandsgate	-2 458	-5 900	-3 442	0
N	- Utdeling av fag og svenneprøver	150	150	150	150
N	- NDLA (nytt tiltak i 2019 sett ift. vedtak i FT-sak 114/17)	8 000	8 000	8 000	8 000
Videregående skoler					
N	- Forskerlinje realfag Stavanger Katedralskole	200	200	200	200
N	- Studiespes. med programfag på havbruk på Strand	200	200	200	200
N	- Innovativ modell BU på Bergeland	1 055	1 055	1 055	1 055
N	- Styrket vikarressurs	6 000	6 000	6 000	6 000
N	- Driftsstøtte til kantinedrift	4 000	4 000	4 000	4 000
N	- Driftsmidler til skolene	2 700	2 700	2 700	2 700
N	- Driftsutgifter musikk, dans og drama (MDD)	300	300	300	300
N	- Mobiltelefonordning ansatte	0	2 000	2 000	2 000
N	- Kvalifiseringssentrene	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Entreprenørskap i skolen	1 000	500	500	500
N	- MOR, økt tilskudd	500	500	500	500
N	- "Me i gjengen"	200	200	200	200
N	- Redusert støtte til skoleskipet Gann	-250	-250	-250	-250
SUM		22 597	20 655	23 113	26 555
Tannhelse					
N	- Redusert tilskudd (Halvert demografisk justering)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
SUM		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Felles					
N	- Inndekning av underskudd i skolene – reserve	10 000	0	0	0
N	- Økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Digitalisering	1 000	1 000	1 000	0
S	- Effektivisering fag- og ledelsestab (videreføring av samme beløp som i 2018)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
SUM		7 500	-2 500	-2 500	-3 500
SUM TOTAL		56 705	50 063	58 341	59 383

N Nye tiltak / styrking av tiltak S

Salderinger / effektivisering

Nøkkeltall Økonomiplan 2019-2022	2019	2020	2021	2022
Netto Driftsresultat	-115,3	-233,7	-172,7	-191,3
Netto avsetninger Disp.Fond	-5,8			
Overført Investeringsbudsjett	121,1	233,7	172,7	191,3
Investeringsbudsjett				
Overført fra drift	-121,1	-233,7	-172,7	-191,3
Bruk av avsetninger-likviditet	-80	-35	-25	0
Låneopptak, bruk av lån	-427,1	-299,5	-525,9	-547,8

Saksutredning:**ØKONOMIPLAN 2019-2022 - ÅRSBUDSJETT 2019**

Behandlinger: HAMU, FRF, ER, OU, SU, RKU, FU, FT**Vedlegg:** Økonomiplan 2019-2022 – Årsbudsjett 2019

Økonomiplan 2019-2022 – Årsbudsjett 2019 - Presentasjon

Andre henvisninger:

1. Bakgrunn:

Det vises til fylkesrådmannens innstilling datert 05.11.18.

Fylkesrådmannen viser også til egne bestillingssaker vedrørende Tannhelse Rogaland FKF og Kolumbus AS, samt egen sak om fylkesveibudsjettet for 2019. Det vises også til sak om tilbudsstrukturen for skoleåret 2019/2020 innen videregående opplæring, samt egen sak om rullering av skolebruksplanen.

2. Justerte forutsetninger i fylkesrådmannens innstilling:

Det er p.t. ingen justerte forutsetninger i fylkesrådmannens innstilling.

Forslag til vedtak:

1. Økonomiplan for Rogaland fylkeskommune for perioden 2019 - 2022 vedtas i samsvar med vedlagte hovedoversikter. Tallbudsjett for år 2019 (1. år i økonomiplanperioden) vedtas i samsvar med vedlegg.
2. Den fylkeskommunale inntektsskattøren skal være lovens maksimalsats.
3. Det tas opp lån i 2019 til investeringer med til sammen **kr 427.059.000**.

Investeringer samt finansiering av disse foretas i henhold til vedlagte tabeller og tallbudsjett. Fylkesrådmannen får fullmakt til å innarbeide eksternt finansierte investeringer i fylkesveger forutsatt at dette ikke påvirker låneopptaket.

4. Årsbudsjett for 2019 baseres på følgende forutsetninger:

- Fylkesrådmannen får fullmakt til å fordele midler til inventar og utstyr i opplæringssektoren.

- Fylkesrådmannen får fullmakt til å fordele avsatt beløp til dekning av pensjonsutgifter.
- Fylkesrådmannen får fullmakt til å omdisponere budsjett mellom de enkelte skoler som følge av endret klasseordning fra og med høsten år 2019.
- Fylkesrådmannen får fullmakt til å innvilge søknader om økonomisk støtte fra RFK begrenset opp til kr 100.000 pr. søknad. Det forutsettes dekning på ansvar 130300 Tilfeldige utgifter fylkesutvalget – tjeneste 48002 Tilfeldige utgifter etter fylkesutvalgets nærmere bestemmelse. Oversikt over innvilgede søknader gis i forbindelse med revidertsaker.

5. Et eventuelt overskudd i 2018 forutsettes primært benyttet til følgende formål:

- styrket soliditet (frie fond).

Trond Nerdal
fylkesrådmann

Øyvind Langeland
økonomisjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

**DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT****Rundskriv**

Kommuner
Fylkeskommuner
Fylkesmenn

Nr.

H-1/19

Vår ref

18/2648-5

Dato

9. januar 2019

Statsbudsjettet for 2019 - Det økonomiske opplegget for kommuner og fylkeskommuner

Dette rundskrivet orienterer om det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2019 etter Stortingets budsjettvedtak.

Regjeringen Solberg la 8. oktober 2018 fram budsjettforslaget for 2019 i Prop. 1 S (2018–2019). Stortingets finanskomité avga 27. november 2018 Innst. 2 S (2018–2019) med forslag til rammevedtak for 2019. Innstillingen ble vedtatt av Stortinget 3. desember. Videre avga finanskomiteen 5. desember 2018 Innst. 3 S (2018–2019) Skatte-, avgifts- og tollvedtak 2019. På bakgrunn av innstillingen vedtok Stortinget 12. desember kommunale og fylkeskommunale skattørere. Stortingets kommunal- og forvaltningskomité avga 6. desember 2018 Innst. 16 S (2018–2019). På bakgrunn av innstillingen vedtok Stortinget 14. desember rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner for 2019. For nærmere detaljer om budsjettopplegget for kommunesektoren 2019 vises det til ovennevnte budsjettdokumenter som er tilgjengelige på Stortingets nettsider: Stortinget.no

Grønt hefte 2019 er beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (2018–2019) og viser regjeringens forslag til fordeling av rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. Under punkt 2 er det redegjort for endringer i rammetilskuddet for 2019 som følge av Stortingets budsjettvedtak. Vedlagt er tabeller som viser endringene på kommune- og fylkesnivå. Under punkt 3 gis en omtale av andre saker, mens det under punkt 4 gis en oversikt over datoer for utbetaling av rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner i 2019.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 858

Avdeling

Saksbehandler
Hege Rønning
22 24 72 24

1. Kommunesektorens inntektsrammer i 2019

Veksten i kommunesektorens samlede inntekter anslås å bli 2,8 mrd. kroner i 2019, tilsvarende 0,6 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2018 i revidert nasjonalbudsjett for 2018. Inntektsrammen anslås å bli om lag 0,9 mrd. kroner høyere enn anslaget i Prop. 1 S (2018–2019).

Av veksten i kommunesektorens inntekter er om lag 2,4 mrd. kroner vekst i frie inntekter, tilsvarende 0,6 pst. Veksten i de frie inntektene er om lag 0,2 mrd. kroner lavere enn forslaget i Prop. 1 S (2018–2019). Reduksjonen skyldes hovedsakelig at 200 mill. kroner er overført fra kap. 571 post 60 til kap. 226, post 63 Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.–10. trinn på Kunnskapsdepartementets budsjett.

Som følge av endringer i skatteopplegget anslås kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter å bli henholdsvis 15 og 3 mill. kroner høyere enn anslått i Prop. 1 S (2018–2019), og rammetilskuddet reduseres tilsvarende. Skattørene holdes uendret som i forslaget.

I Prop. 1 S (2018–2019) foreslo regjeringen å øke innslagspunktet i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 50 000 kroner ut over anslått lønnsvekst. Stortingets budsjettvedtak innebærer at innslagspunktet økes i takt med anslått lønnsvekst, og settes til 1 270 000 kroner i 2019. Bevilgningen økes med 325 mill. kroner sammenliknet med regjeringens forslag.

2. Endringer i rammetilskuddet som følge av Stortingets budsjettvedtak

Endringer – Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

Post 60 Innbyggertilskudd

Stortinget vedtok en netto reduksjon på post 60 Innbyggertilskudd på 215 mill. kroner, knyttet til følgende saker:

- 200 mill. kroner er overført fra kap. 571, post 60 til kap. 226, post 63 Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.–10. trinn på Kunnskapsdepartementets budsjett.
- Som følge av endringer i skatteopplegget anslås kommunenes skatteinntekter å bli 15 mill. kroner høyere enn anslått i Prop. 1 S (2018–2019), og kap. 571, post 60 Innbyggertilskudd til kommunene reduseres tilsvarende. Nedjusteringen er fordelt med et likt beløp per innbygger for alle kommuner.

Endringer – Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner

Post 60 Innbyggertilskudd

Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop. 1 S (2018–2019) en reduksjon på kap. 572, post 60 Innbyggertilskudd med 3 mill. kroner knyttet til følgende:

- Som følge av endringer i skatteopplegget anslås fylkeskommunenes skatteinntekter å bli 3 mill. kroner høyere enn anslått i Prop. 1 S (2018–2019), og kap. 572, post 60

Innbyggertilskudd til fylkeskommunene reduseres tilsvarende. Nedjusteringen er fordelt med et likt beløp per innbygger for alle fylkeskommuner.

3. Andre saker

Frivilligsentraler

Midler som skulle fordeles særskilt til Våler i Hedmark (knr. 0426) i forbindelse med opprettelse av en ny frivilligsentral ble ved en feil fordelt til Våler i Østfold (knr. 0137). Som følge av dette omfordeles 0,4 mill. kroner fra 0137 Våler til 0426 Våler i 2019.

4. Utbetaling av rammetilskudd i 2019

I 2019 vil rammetilskuddet være på mottakers konto følgende datoer: 4. januar, 4. februar, 6. mars, 4. april, 3. mai, 3. juni, 4. juli, 4. september, 4. oktober og 4. november.

5. Nysaldert budsjett 2018

Stortinget vedtok 18. desember 2018 nysalderingen av statsbudsjettet for 2018, jf. Prop. 20 S og Innst. 118 S (2018–2019). Informasjon om endringene etter nysalderingen ligger på KMDs nettsider: [Kommunalnytt nr. 7 2018](#). Termin 11 2018, inkl. endringer etter nysalderingen av budsjettet 2018, ble utbetalt 21. desember: [Utbetaling av rammetilskudd termin 11 2018](#).

Med hilsen

Thor Bernstrøm (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Rønning
seniorrådgiver

Vedlegg:

1. Rammetilskudd til kommuner etter saldert budsjett 2019
2. Rammetilskudd til fylkeskommuner etter saldert budsjett 2019
3. 60-postliste nysaldert 2018 og saldert budsjett 2019

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg 2: Rammetilskudd til fylkeskommunene etter saldert budsjett 2019

Kolonne 1: Rammetilskudd i Prop 1. S (2018-2019), Grønt hefte (1 000 kr)

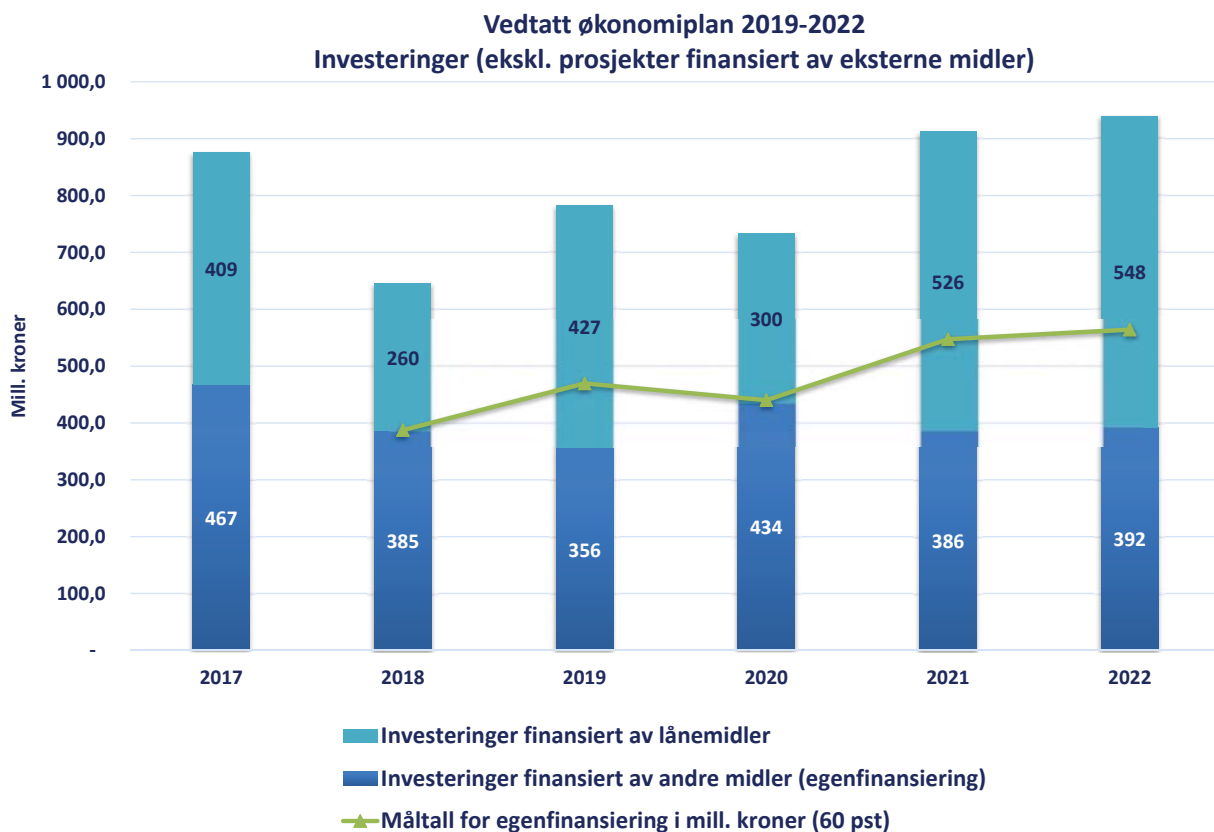
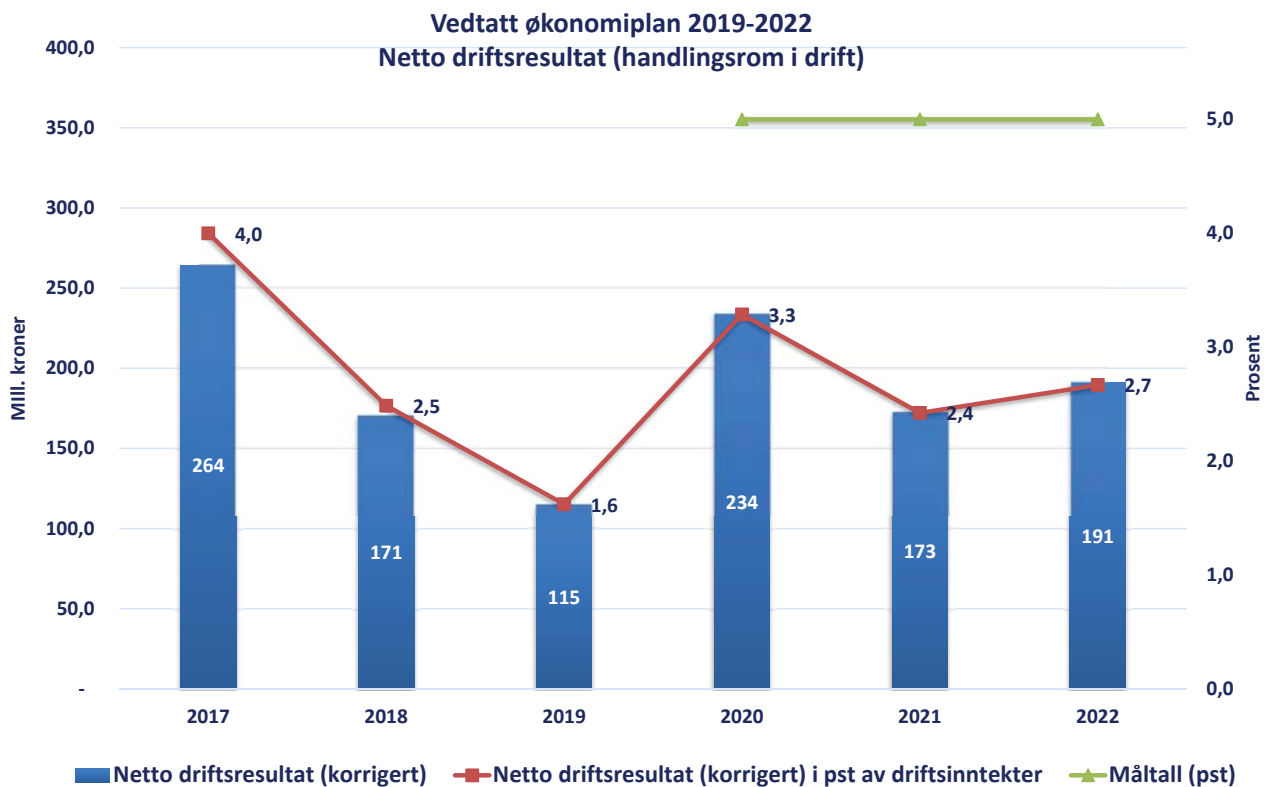
Kolonne 2: Uttrekk som følge av endringer i skatteopplegget, fordelt med likt beløp per innbygg

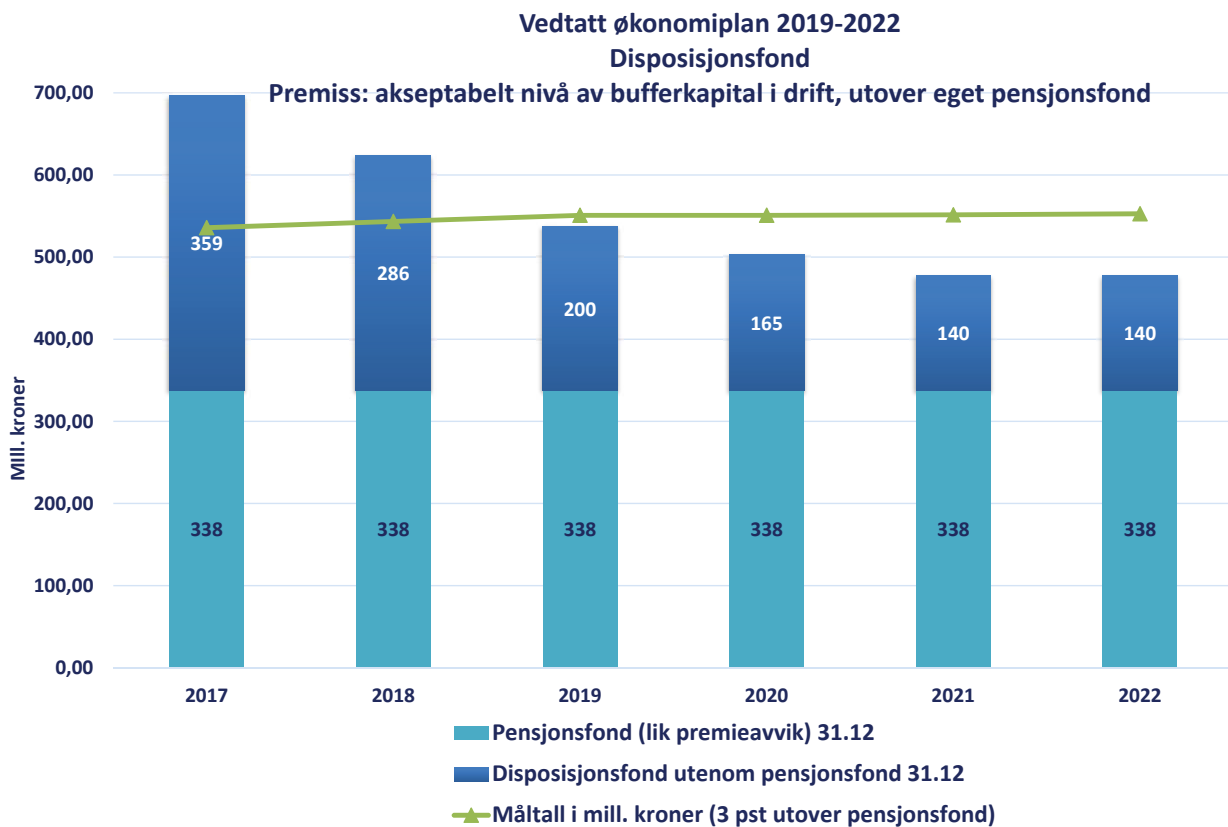
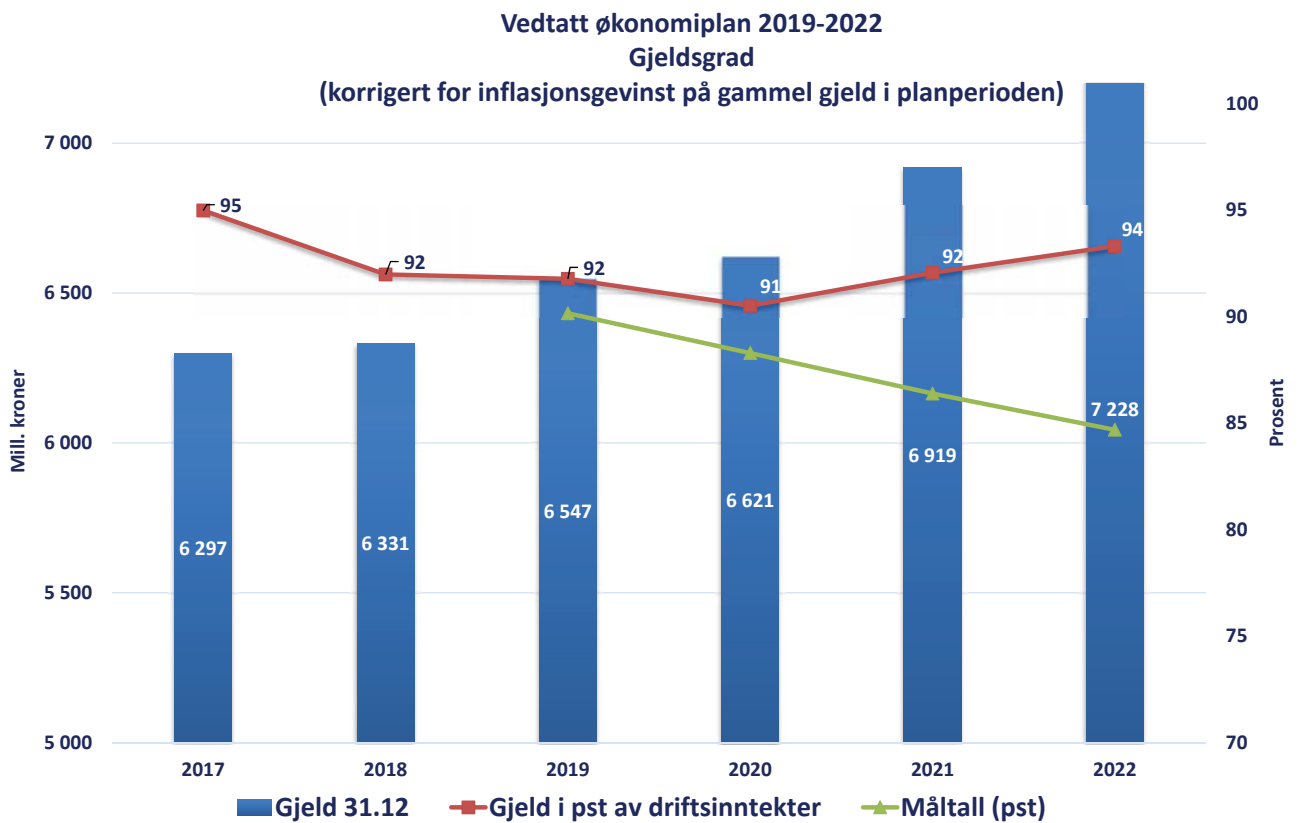
Kolonne 3: Rammetilskudd etter saldert budsjett 2019 (1 000 kr)

Fylke	Rammetilskudd Grønt hefte 2019	Endringer i skatteopplegget	Rammetilskudd saldert budsjett 2019
	(1 000 kr)	(1 000 kr)	(1 000 kr)
	1	2	3
01 Østfold	1 288 294	-167	1 288 127
02 Akershus	2 330 620	-350	2 330 270
03 Oslo	2 569 353	-382	2 568 971
04 Hedmark	1 368 757	-111	1 368 646
05 Oppland	1 357 788	-107	1 357 681
06 Buskerud	1 303 671	-160	1 303 512
07 Vestfold	1 219 486	-141	1 219 344
08 Telemark	1 050 027	-98	1 049 929
09 Aust-Agder	826 040	-66	825 973
10 Vest-Agder	1 205 257	-105	1 205 151
11 Rogaland	2 630 266	-268	2 629 998
12 Hordaland	3 284 716	-296	3 284 421
14 Sogn og Fjordane	1 668 705	-62	1 668 643
15 Møre og Romsdal	2 562 799	-150	2 562 649
50 Trøndelag	3 350 465	-261	3 350 204
18 Nordland	3 403 319	-138	3 403 181
19 Troms	2 004 205	-94	2 004 111
20 Finnmark	1 150 563	-43	1 150 520
Ufordelte midler skjønn	50 000		50 000
Sum, inkl. fordeles gjennom året	34 624 331	-3 000	34 621 331

Fylkestingets behandling - endringer ift. fylkesrådmannens innstilling					
FYLKESTINGETS ENDRINGER					
Avdeling - tall i 1000 kroner	Endr 2019	Endr 2020	Endr 2021	Endr 2022	Ansvar
Folkevalgte styrer, utvalg og råd					
N - Fylkesutvalget - studietur (nåværende FU i 2019 - nytt FU i 2020)	-400	-50	0	0	130000
N - Opplæringsutvalget - studietur	0	-100	0	0	130000
N - Samferdselsutvalget - studietur	0	-100	0	0	130000
N - Reg.-Kulturutvalget - studietur	0	-100	0	0	130000
N - Yrkesopplæringsnemda - studietur	0	-20	0	0	130000
SUM	-400	-370	0	0	
Kommunikasjon					
N - Økning midler til informasjon	-662	-412	-412	-412	132000
SUM	-662	-412	-412	-412	
Personal og organisasjon					
N - Ny stilling: beredskap (besatt stilling)	-1 189	-1 189	-1 189	-1 189	110000
N - Tilrettelagte arbeidsplasser i egen organisasjon	300	300	300	300	136000
SUM	-889	-889	-889	-889	
Kultur					
N - Prosjekt Kunstgress21 - miljøvennlige kunstgressbaner	-250	-250	-250	0	15*
N - Forprosjekt - utvandrerjubiläum	-250	0	0	0	15*
K - Økning tilskudd Dybwikdansen	-40	-40	-40	-40	15*
N - Økt driftstøtte til regionmuseene	500	500	500	500	15*
N - Ytterligere økning Opera Rogaland (ut over konsekvensjustering)	50	50	50	50	15*
N - Ny satsing innen det frie kunstfeltet	1 000	1 000	1 000	1 000	15*
N - Forprosjekt Kystpilegrimssenter Avaldsnes	200	200	200	200	15*
N - Seks nye årsverk - regionreform (halvårsvirkning i 2019)	-2 639	0	0	0	15*
SUM	-1 429	1 460	1 460	1 710	
Nærings					
N - Oppfølging av planer (nærings) ekskl bioøkonomi	-600	-300	-300	-300	190000
N - Oppfølging av bioøkonomiplan	600	300	300	300	190000
N - Omstilling Sauda kommune	500	0	0	0	190000
N - STIM Aqua Cluster	600	600	0	0	190000
N - Matregion Rogaland (Matmanifestet)	-250	0	0	0	190000
N - Regionale utviklingsmidler HP Nærings	5 900	1 500	1 500	1 500	190000
SUM	6 750	2 100	1 500	1 500	
Regional planlegging					
N - Generelt kutt avdeling for regional planlegging	-500	-500	-500	-500	180000
U - Støtte til Kirkens SOS	0	220	220	220	180000
U - Støtte til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	0	300	300	300	180000
N - Ytterligere støtte Kirkelig Dialogsenter	20	20	20	20	180000
N - Støtte til Frilager	400	400	400	400	180000
SUM	-80	440	440	440	
Samferdsel					
Fylkesveier					
N - Drift/vedlikehold/flomsikring fylkesveier	5 000	5 000	5 000	5 000	140500
N - Arbeidsgruppe - tunellisikkerhet	150	200	200	200	140000
N - Trafikksikker fylkeskommune	100	200	200	200	140000
Kolumbus					
N - Merinntekter fra økt antall reisende	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	140600
N - Barnebillett gratis til 6 år	800	800	800	800	140600
N - Prisindeksjustering av kun enkeltbilletter buss	1 500	1 500	1 500	1 500	140600
N - Klippert enkeltreiser, betal for 3 få 5 el.lign	1 500	1 500	1 500	1 500	140600
N - Overgangsbillett mellom Kolumbus og Kystbussen	500	500	500	500	140600
S - Saldering som følge av underfinansiering av båttruter	1 500	7 000	7 000	40 000	140600
SUM	3 050	8 700	8 700	41 700	
Opplærings					
Opplærings - sentralt					
N - Arseffekter utleie Tanke Svilandsgate	-2 458	-5 900	-3 442	0	137200
Videregående skoler					
N - Driftstøtte til kantinedrift	1 000	1 000	1 000	1 000	16*
N - Kvalifiseringssentrene	1 000	1 000	1 000	1 000	16*
N - Entreprenørskap i skolen	1 000	500	500	500	16*
N - MOR, økt tilskudd	500	500	500	500	16*
N - "Me i qienqen"	200	200	200	200	16*
N - Redusert støtte til skoleskipet Gann	750	750	750	750	16*
S - Saldering opplærings	0	10 000	20 000	30 000	16*
SUM	1 992	8 050	20 508	33 950	
Tannhelse					
N - Økte driftsutgifter kompetansesenter	-500	-500	-500	-500	178000
N - Redusert tilskudd (Halvert demografisk justering)	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	178000
SUM	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	
Felles					
N - Overgangskostnader regionreformen	-10 000	0	0	0	110000
SUM	-10 000	0	0	0	
SUM TOTAL (NEG. = MINDREUTGIFTER)	-4 168	16 579	28 807	75 499	110000
Nye tiltak / styrking av tiltak					
S Salderinger / effektivisering					
Endring bruk av disposisjonsfond	4 168	0	0	0	110000
Netto avsetning til disposisjonsfond i drift i budsjettåret (neg. = bruk)	-5 832	0	0	0	
Netto driftsresultat (hele tusen)					
Fylkesrådmannens innstilling	-111 090	-250 320	-201 508	-266 774	
Redusert bruk av disposisjonsfondet (ref. fylkestingets behandling)	-4 168	0	0	0	
Redusert overføring fra drift til investering	0	16 579	28 807	75 499	
Fylkestingets vedtak	-115 258	-233 741	-172 701	-191 275	
=> Resultatgrad	1,6 %	3,3 %	2,4 %	2,7 %	
Investeringsbudsjettet (endringer)					
Overføring fra drift	0	16 579	28 807	75 499	
Bruk av avsetninger	0	-15 000	-25 000	0	
Endring låneopptak (pos. = økt bruk)	0	1 579	3 807	75 499	
Låneopptak i budsjettåret	-427 059	-299 479	-525 907	-547 799	
Overføringer fra drift til investering i budsjettåret	-121 090	-233 741	-172 701	-191 275	
Bruk av avsetninger i budsjettåret	-80 000	-35 000	-25 000	0	

Vedtatt statsbudsjett 2019: Som følge av endringer i skatteopplegget anslås fylkeskommunenes skatteinntekter å bli 3 mill. kroner høyere enn anslått i Prop. 1 S (2018–2019). Innbyggertilskudd til fylkeskommunene reduseres tilsvarende. Nedjusteringen er fordelt med et likt beløp per innbygger for alle fylkeskommuner. For Rogaland utgjør dette kr 268 000 i økte skatteinntekter og tilsvarende reduksjon i rammetilskudd, og det vil bli innarbeidet i revidert budsjett i april.

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
2	SAMMENDRAG	6
2.1	HOVEDTREKK I BUDSJETTFORSLAGET FOR 2019	6
2.2	UTVIKLING OG PRIORITERING I ØKONOMIPLANPERIODEN	11
2.3	HOVEDPRIORITERINGER I PLANPERIODEN	14
2.4	OPPBYGGING AV BUDSJETTDOKUMENTET	17
3	SALDERING AV ØKONOMIPLANEN	18
3.1	GENERELT OM EFFEKTIVISERINGSKRAV	18
3.2	ØKT SALDERINGSBEHOV – FORKLARING	18
3.3	KUTT OG EFFEKTIVISERING VIDEREFØRT FRA TIDLIGERE	19
3.4	NYE SPARETILTAK OG KRAV TIL EFFEKTIVISERING	21
3.5	IKKE-LOVPÅLAGTE OPPGAVER – HJEMMELSGRUNNLAG	23
4	PREMISSER FOR BUDSJETTARBEIDET	24
4.1	FORSLAG TIL STATSUDSJETT FOR 2019	24
4.2	BEFOLKNINGSPROGNOSER	27
4.3	ØKONOMISKE MÅL OG PRIORITERINGER	32
4.4	FINANSIELLE MÅLTALL / HANDLINGSREGLER – PROGNOSE	36
4.5	TEKNISKE BUDSJETTFORUTSETNINGER	39
5	INVESTERINGSUDSJETTET	43
5.1	GENERELLE KOMMENTARER	43
5.2	FORSLAG INVESTERINGSUDSJETT 2019-2022	51
5.3	KOMMENTARER TIL DE ENKELTE PROSJEKTER	56
6	DRIFTSUDSJETTET	76
6.1	DIVERSE UTGIFTER / INNTEKTER	76
6.2	FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	79
6.3	FOLKEVALGTE ORGANER OG SENTRALADMINISTRASJONEN	82
6.4	REGIONALUTVIKLING - GENERELT	102
6.5	NÆRINGSUTVIKLING	103
6.6	REGIONAL PLANLEGGING	110
6.7	SAMFERDSEL	121
6.8	KULTUR	133
6.9	OPPLÆRING	152
6.10	TANNHELSE	184
6.11	OPPSUMMERING ENDRINGER ØKONOMIPLAN 2019-2022	185
7	FORSLAG TIL VEDTAK	193

VEDLEGG:

Hovedoversikter for økonomiplanperioden

Spesifisert tallbudsjett for år 2019

Skriv fra kontrollutvalget datert 17.09.18 om Budsjett for kontroll og tilsyn

ØKONOMIPLAN 2019-2022 – ÅRSBUDSJETT 2019

1 INNLEDNING

I FT-sak 86/18 – «Økonomiplan 2019-2022 – økonomiske mål og prioriteringer» redegjorde fylkesrådmannen for hovedutfordringer i årene framover. Saken listet dessuten opp hovedprioriteringer i planperioden og langtidsprioriteringer utover planperioden.

Vedtatt økonomiplan viste at det er mulig å oppnå langsiktig økonomisk bærekraft under gitte forutsetninger, på tross av høy lånegjeld. I perioden 2015-2018 har det vært en sentral premiss at økte frie inntekter ikke i vesentlig grad benyttes til å styrke tjenestetilbudet utover dagens standard. Videre må investeringene holdes på et mer normalisert eller nøkternt nivå over tid. Dette er forutsetninger som gjelder ennå.

En sentral forutsetning er dessuten at Rogaland fylkeskommune (RFK) over tid greier å styre etter vedtatte finansielle måltall / handlingsregler. Fylkesrådmannen betrakter dette som en sentral premiss i fylkeskommunens økonomistyring i årene framover.

Ved behandlingen av FT-sak 86/18 la fylkestinget til grunn at tidligere vedtatte sparetiltak må opprettholdes og gjennomføres som planlagt. Om nødvendig må det også gjennomføres nye sparetiltak for å styre mot oppnåelse av handlingsregler for netto driftsresultat og egenfinansiering av investeringer.

Videre vedtok fylkestinget at midler til styrking av budsjettposter og realisering av nye tiltak i drift, herunder naturlig aktivitetsvekst som følge av demografiske endringer, i så stor grad som mulig må finansieres ved omprioritering av gjeldende budsjetttrammer, samt effekt av omstillings- og effektiviseringstiltak.

For relevant statistikk viser fylkesrådmannen til FT-sak 86/18, hvor historiske nøkkeltall for Rogaland fylkeskommune ble gjennomgått. I tillegg inneholdt saken sammenligninger mellom RFK og øvrige fylkeskommuner med bakgrunn i oppdaterte KOSTRA-tall.

Svakere netto driftsresultat i kommende planperiode

Fylkesrådmannen legger fram en økonomiplan med stramme prioriteringer. Likevel bryter denne økonomiplanen til dels med de retningsgivende finansielle måltallene. I dette ligger det en erkjennelse av at økonomiplan 2019-2022 oppfattes som svært krevende å saldere. For at ikke konsekvensene av kutt i tjenestetilbudet skal oppleves som for drastiske på kort sikt, er det fylkesrådmannens anbefaling at fylkeskommunen gir seg noe lenger tid til å gjennomføre den omstillingen som, gitt dagens rammebetingelser, vil kreves for å sikre økonomisk bærekraft på lang sikt.

På grunn av høy kostnadsvekst i flere sektorer, som fylkesrådmannen skal komme tilbake til, samt lavere frie inntekter enn tidligere forutsatt, svekkes netto driftsresultat i denne økonomiplanen til et årlig gjennomsnitt på 2,9 pst målt i forhold til driftsinntekter. Det siste året i økonomiplanperioden (2022) er budsjettert netto driftsresultat 3,7 pst. Det må eventuelt tas mer omfattende grep enn

fylkesrådmannen har innarbeidet for å oppnå et netto driftsresultat på 5,0 pst fra 2020, slik fylkestinget har lagt opp til at fylkeskommunen skal greie.

I en krevende økonomisk situasjon, har ikke fylkesrådmannen funnet rom for mange nye tiltak, men noen omprioriteringer er gjort. Det er også innarbeidet helt nødvendig styrking eller realitetsorientering på noen områder. For øvrig er sentrale prioriteringer og politiske vedtak fulgt opp.

For RFK er det en finansiell utfordring at veksten i innbyggertallet var henholdsvis 0,4 og 0,3 pst i 2016 og 2017 og prognostiseres lav i 2018 og i årene framover. Fylkesrådmannen baserer økonomiplan 2019-2022 på en forutsetning om at veksttakten blir noe høyere enn SSB har lagt til grunn i sin siste framskriving, og begrunner dette i et eget kapittel om befolkningsprognoser, jf. kapittel 4.2.

Med virkning fra 2018 ble den statlige finansieringen av båtruter og ferjesamband lagt om. Omleggingen ga store utslag i rammetilskuddet for Rogaland fylkeskommune. I 2018 bruker fylkeskommunen 80 – 100 mill. kroner mer på drift av båtruter enn staten bidrar med gjennom rammetilskuddet. Problemet med underfinansieringen av båtruter er varig, og er således et finansielt problem for RFK.

De nye kriteriene innebærer at det gis utgiftsdekning for operative ferjesamband basert på normative variabler. For ferjer får fylkeskommunen en statlig finansiering som er mer rimelig enn tidligere, men det er en betydelig finansiell underdekning for våre seks ferjesamband når faktiske utgifter sammenholdes med inntektssystemet. Budsjetåret 2019 er for øvrig det siste året Tau-sambandet forventes å være i drift.

I sum betyr dette at fylkestinget i prinsippet må omprioritere betydelige midler fra andre sektorer til båtruter og ferjesamband. På kort sikt har fylkestinget lagt til grunn at det svake handlingsrommet i drift kan salderes delvis ved bruk av oppsparte midler for å frigjøre nødvendig kapital til egenfinansiering av investeringer. Utover i planperioden har fylkestinget vedtatt at fylkeskommunen blir nødt til å «sette tæring etter næring» når det gjelder innretningen av båtrutene og foreta tilpasninger som reduserer netto driftsutgifter med 40 mill. kroner fram mot slutten av planperioden.

På grunn av nye finansielle tilbakeslag, har flere aktuelle og til dels nødvendige realendringer blitt tatt ut eller redusert underveis i årets prosess. Videre er omdisponeringer foretatt i resultatenehetene for å frigjøre midler til nødvendige økninger eller vedtatte prioriteringer.

For å bringe budsjett og økonomiplan mest mulig i balanse samtidig som fylkeskommunen øker netto driftsresultat til et mer bærekraftig nivå i løpet av planperioden, er det innarbeidet nye sparetiltak i tråd med premissene i FT-sak 86/18. Sparetiltakene har karakter av å være nødvendige tilpasninger i tjenestetilbudet i løpet av planperioden, men også noen realistiske effektiviseringsgevinster som kan oppnås på gitte vilkår. Det legges opp til prosesser som skal gi en effekt utover i planperioden. Videregående opplæring utgjør over halvparten av fylkeskommunens driftsbudsjett, og fylkesrådmannen vurderer det ikke som realistisk eller forsvarlig å skjerme denne delen av budsjettet fra arbeidet med å identifisere tiltak som kan gi høyere effekt av bevilgede midler. Fylkesrådmannen viser til omtale av nye sparetiltak og krav til effektivisering i kapittel 3.4.

Inntektssystemet

Fylkeskommunenenes frie inntekter blir gjenstand for omfordeling på grunnlag av kriteriedata som skal speile utgiftsbehov. I statsbudsjettet for 2015 ble det innført en ny kostnadsnøkkel for fylkeskommunene. Tre av de viktigste kriteriene i den nye kostnadsnøkkel er «antall 16-18-åringer», «fylkesvegfaktor drift og vedlikehold (MOTIV-data¹)» og «søkere høykostnads utdanningsprogram».

Som objektive kriterier for beregnet utgiftsbehov, har Rogaland fylkeskommune følgende indeks for de tre kriteriene, målt i forhold til landsgjennomsnitt per innbygger:

Rogaland fylkeskommune (vekt fra 2019 i parentes)	Indeks 2017	Indeks 2018	Indeks 2019
Antall 16-18-åringer (teller 43,52 pst)	107,21 pst	106,59 pst	106,20 pst
Fylkesvegfaktor drift og vedlikehold (teller 13,84 pst)	68,60 pst	71,63 pst	73,27 pst
Søkere høykostnads utdanningsprogram (teller 9,94 pst)	111,75 pst	111,59 pst	111,23 pst
Samlet for alle kriterier (100 pst)	97,80 pst	97,09 pst	96,79 pst

Mens Rogaland fylkeskommune i 2018 har et teoretisk beregnet utgiftsbehov på 97,09 pst av landsgjennomsnitt, er dette tallet for 2019 redusert med 0,30 prosentpoeng til 96,79 pst. Endringen fra 2018 til 2019 skyldes hovedsakelig oppjusterte alderskriterier for aldersgruppene 6-34 og 16-18 år. Dette gir seg utslag i redusert beregnet utgiftsbehov for sektorene videregående opplæring og buss/bane.

Fylkeskommunenenes økonomiske handlingsrom blir i stor grad definert av sentrale myndigheter, som fastsetter nivået av frie inntekter (skatt og rammetilskudd). Det er således viktig å operere med oppdaterte fordelingsmekanismer som speiler dagens realiteter. Fylkesrådmannen er kritisk til hovedkriteriet for båtruter – antall km kystlinje – som inngår i sektornøkkel for ferjesamband og båtruter med virkning fra 2018. Det oppleves som spesielt at systemet nå legger til grunn et så lavt utgiftsbehov i Rogaland for båtruter.

Forutsetningen om betydelige statlige bidrag til finansiering av den iverksatte økte ruteproduksjonen i kollektivtransporten, mobilitetsfremmende tiltak og utstrakt takstsamarbeid, samt en sannsynlig kostnadsdrivende heving i teknologi- og miljøstandard i årene framover, er avgjørende viktige premisser for fylkesrådmannens budsjettforslag. Til satsingen på kollektivtransport i byene kreves varig finansiering langt utover det som per nå tilføres gjennom inntektssystemet. Fylkesrådmannen viser til omtale av byvekstavtalen og Nasjonal transportplan i kapittel 5.1.

Lånegjeld og renterisiko

I inneværende år (2018) øker lånegjelden med bare 34 mill. kroner og gjeldsgraden går ned fra 95 til 92 pst. Fra et nivå på ca. 6,3 mrd. kroner ved utløpet av 2018, vil gjelden øke til drøyt 7,1 mrd. kroner ved utløpet av 2022. Sett i forhold til forrige økonomiplan er de foreslåtte investeringene på om lag samme nivå i denne

¹ MOTIV (SINTEF-verktøy) som brukes til å beregne vedlikeholdsbehovet for blant annet riksveger.

økonomiplanen, samtidig som andelen egenfinansiering er betydelig redusert. Nivået av egenfinansiering kan ikke opprettholdes når gjennomsnittlig netto driftsresultat går vesentlig ned, med den konsekvens at gjeldsgraden ikke får ønsket utvikling. Ved planperiodens utløp i 2022 er gjeldsgraden anslått til 93 pst, med inflasjonsjusterte inntekter. Det oppnås ikke en reduksjon av gjeldsgraden til 85 pst i planperioden i tråd med vedtatte finansielle måltall.

Med historisk lave renter og høy lånegjeld er renterisikoen høy i kommende økonomiplaner. En høy andel rentesikring innebærer at denne risikoen er nøytralisert de nærmeste årene.

Fylkesrådmannen viser til en langvarig trend med lavere renter enn inntektsvekst i kommunerammene. Denne situasjonen har i praksis medført at renteutgiftene ikke har blitt mer krevende å betjene for sektoren selv om lånegjelda har økt kraftig. Et trendskifte vil få store økonomiske konsekvenser for sektoren, og spesielt for de kommuner og fylkeskommuner som har høy lånegjeld.

Realisme og langsiktighet

Fylkesrådmannen har videreført arbeidet med å fremstille en realistisk økonomiplan for de fire årene som inngår i planen, og da med stor oppmerksomhet rettet også mot årene som følger etter budsjettåret (2019). Dette speiles i fagavdelingenes analyser, med innslag av demografiske variabler og andre forhold som sannsynliggjør en realøkning eller -nedgang på utgiftssiden. Fylkesrådmannen mener først og fremst at dette er viktig for ikke å undervurdere utgiftene. Vårt ønske er å unngå at marginene blir for små i årene framover. Det pekes spesielt på den store usikkerheten knyttet til forhandlinger om nye ferjeandbud.

Arbeidet med økonomiplanen handler om prioriteringer. En av de mest krevende prioriteringene er avveiningen mellom kortsiktige og langsiktige hensyn. Når kommuner ikke benytter perioder med høy inntektsvekst og lave renter til å redusere gjeldsbelastningen og/eller øke avsetningene, kan det hevdes at kortsiktige hensyn går foran langsiktige.

Regionreformen

Det vises til Meld. St. 6 (2018-2019) – «Oppgaver til nye regioner» – fra KMD. Stortingsmeldingen av 19.10.2018 gir en oversikt over samlede forslag til nye oppgaver til fylkeskommunene i forbindelse med regionreformen. Det vil skje store endringer i vår oppgaveportefølje med virkning fra 2020. Fylkesrådmannen har lagt inn en svært nøktern reserve på 10 mill. kroner til dekning av overgangskostnader i 2019. For øvrig har fylkesrådmannen innarbeidet delårsvirkningen av nye årsverk knyttet til oppgaver på kulturminneområdet som i dag utføres av Riksantikvaren.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) skriver følgende i sin fagproposisjon til statsbudsjettet for 2019: «Inntektssystemet må tilpasses endringer i fylkesinndelingen og nye oppgaver fra 2020. Som varslet i kommuneproposisjonen for 2019 vil departementet presentere et forslag til et revidert inntektssystem for fylkeskommunene i kommuneproposisjonen for 2020. Fylkeskommunene og andre berørte parter vil få mulighet til å komme med innspill i løpet av prosessen».

Denne økonomiplanen er utarbeidet med utgangspunkt i dagens oppgaveportefølje og gjeldende inntektssystem for årene fram til og med 2019. Fylkesrådmannen legger til grunn at det finansielle ansvarsprinsippet gir fylkeskommunene full finansiell dekning for nye oppgaver med virkning fra 2020. Fylkesrådmannen vil understreke at inntektssiden er usikker framover.

Dette dokumentet er supplert av en presentasjon, som i realiteten er en kortversjon av økonomiplanen. Presentasjonen inneholder flere illustrasjoner som vil være egnet til å øke leserens forståelse. Fylkesrådmannens innstilling til økonomiplan 2019-2022 er utarbeidet i faste 2019-kroner.

2 SAMMENDRAG

2.1 HOVEDTREKK I BUDSJETTFORSLAGET FOR 2019

Rogaland fylkeskommune har styrt mot et forholdsvis svakt netto driftsresultat i 2018, anslått til 124 mill. kroner i opprinnelig budsjett 2018, eller 1,8 pst av driftsinntekter. Det budsjetterte resultatet i revidert budsjett oktober 2018 (fylkesutvalgets innstilling) er styrket med 0,7 prosentpoeng fra opprinnelig budsjett, på tross av merutgifter knyttet til videregående opplæring og noe høyere pris- og kostnadsvekst samlet sett. Blant faktorene som har trukket i positiv retning er merinntekter fra konsesjonskraft og redusert årslønnsvekst og lavere pensjonspremier enn opprinnelig budsjett, samt utsikter til høyere veksttakt i skatteinntekten for landets fylkeskommuner.

Skatteanslaget for fylkeskommunene ble riktignok nedjustert med 110 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2018. Skatteanslaget for fylkeskommunene i 2018 ble så hevet med 300 mill. kroner ved fremleggelsen av statsbudsjettet for 2019.

Det understrekes at skatteinntekter utover nivået som ble anslått i RNB 2018 er engangsinntekter for kommunesektoren. Realveksten i frie inntekter fra nivået i RNB 2018 til makroopplegget for 2019 gir fylkeskommunene en liten økning i det finansielle handlingsrommet etter at økte pensjonskostnader er dekket inn. Fylkesrådmannen har omtalt statsbudsjettet for 2019 i kapittel 4.1.

Rogaland fylkeskommune fikk en positiv fordelingsvirkning som følge av ny kostnadsnøkkel i 2015. Virkningen har blitt faset inn med $\frac{1}{5}$ per år i perioden 2015-2019 i form av en overgangsordning. 2019 er det siste året hvor overgangsordningen gir RFK merinntekter. Dette var innarbeidet også i forrige økonomiplan.

Veksten i frie inntekter er lavere enn forrige økonomiplan la opp til. Fylkesrådmannen har omtalt den lave befolkningsveksten, som i seg selv påvirker inntektene negativt. Det objektive utgiftsbehovet for buss og bane og videregående opplæring er dessuten nedjustert mer enn forventet som følge av befolkningsreduksjoner i aldersgruppene 6-34 år og 16-18 år i forhold til landet for øvrig.

Den viktigste årsaken til at årsbudsjettet for 2019 nå framstår som mer krevende å saldere, er at kostnadsveksten er høyere enn forventet i flere sektorer. Kostnadsveksten i den videregående opplæringen er langt høyere enn tidligere budsjettert og langt høyere enn den delen av økningen i frie inntekter som kan henføres til delkostnadsnøkkel for skole. Departementets beregnede utgiftsbehov for videregående opplæring forteller oss altså at kostnadsveksten i teorien skulle vært lavere enn den faktisk er.

Det har vært en trend i flere år at svake konjunktuelle forhold har økt etterspørselen etter videregående opplæring i Rogaland. Lavkonjunktur i næringslivet betyr i realiteten høykonjunktur for videregående opplæring, for å si det litt enkelt. Nivået av undervisningstjenester i inneværende skoleår speiler det faktum at flere benytter seg av retten til videregående opplæring enn på lang tid. Fylkesrådmannen viser også til økte utgifter knyttet til spesialundervisning.

Utvidelsen av ungdomsretten til videregående opplæring (for aldersgruppen 21-24 år), eller alternativt forskuttering av voksenretten, genererer merutgifter i et kort/mellomlangt perspektiv. Fylkesrådmannen baserer seg på den statlige forutsetningen om at dette ikke skal generere merutgifter i et lengre perspektiv.

Økt omfang av tilskudd til bedrifter som tegner lærekontrakt eller opplæringskontrakt med lærlinger og praksisbrevkandidater som er 21 år eller eldre, og som inngår lærekontrakt eller opplæringskontrakt med full opplæring i bedrift, er også en betydelig kostnadsdriver for fylkeskommunen.

Satsing på målrettede tiltak for å øke gjennomføringsgraden i videregående opplæring er en kostnadsdriver både direkte og indirekte. Den fylkeskommunale økonomien anstreges ytterligere dersom Rogaland over tid oppnår resultater som overgår landet for øvrig, som målsettingene baserer seg på at man skal greie. I dette ligger det noen krevende motsetninger mellom villet politikk, resultatoppnåelse og konsekvenser for fylkeskommunens økonomi og evnen til å opprettholde en høy tjenestestandard over tid.

Fylkesrådmannen vil også framheve en formidabel satsing på videreutdanning for lærere gjennom programmet kompetanse for kvalitet. Programmet gir høy verdi for skoleeier i kraft av statlige finansieringsbidrag, men forutsetter betydelige regionale bidrag. Økt formalkompetanse i sektoren medfører dessuten økt lønnsglidning.

Fylkesrådmannen understreker at på tross av ovennevnte utviklingstrekk, er videregående opplæring fremdeles en sektor som fylkeskommunen bruker mindre penger på enn kriteriene i inntektssystemet isolert sett tilsier. Vi er altså mer kostnadseffektive enn landet for øvrig. Fylkesrådmannen har pekt på den underliggende struktureffektiviteten som årsak til dette.

Også for våre ferjesamband er det en økning i budsjetterte netto driftsutgifter som langt overstiger utviklingen i frie inntekter. For ferjesamband som administreres av Statens vegvesen er det fra opprinnelig budsjett 2018 til 2019 en vesentlig netto prisøkning i kontraktene utover ordinær pris- og kostnadsvekst i kommunal tjenesteyting. Budsjettåret 2019 er, som vi vet, et utfordrende år på grunn av opprettholdelsen av ferjesambandet Stavanger-Tau.

Fag- og funksjonskontrakter for drift og vedlikehold av fylkesveger har en prisutvikling som overstiger den generelle prisveksten i sektoren. Fylkesveger er likevel den eneste av de store sektorene i fylkeskommunen hvor utgiftene kan sies å ha en lavere realvekst enn tilhørende realvekst i frie inntekter. Delkostnadsnøkkelen for fylkesveger er gitt høyere vekt i inntektssystemet samtidig som fylkeskommunens utgiftsbehov vurderes noe høyere sammenlignet med andre fylkeskommuner.

I sum er de omtalte endringene i rammebetingelsene svært krevende å håndtere sett i lys av vedtatte finansielle måltall.

Det er en viktig premiss for fylkestinget at den økte satsingen på kollektivtransport i hovedsak må finansieres av belønningsmidler. Den generelle finansieringen av bilruter i inntektssystemet tar ikke på noen måte høyde for sterke kostnadsdrivere i landets storbyområder.

Anslått nettobidrag fra konsesjonskraft er økt fra 39,1 mill. kroner i opprinnelig budsjett 2018 til 73,4 mill. kroner i 2019. I budsjettåret avhjelper dette den finansielle situasjonen noe.

Nivået av frie inntekter er justert i samsvar med departementets forutsetninger i forslag til statsbudsjett. I beregningen er det tatt hensyn til utviklingen i skatteinntekter hittil i 2018. Fylkesrådmannen forutsetter at skatteinngangen i Rogaland i 2019 får om lag samme prosentvise utvikling som landet for øvrig. Fra 2018 til 2019 forventes en vekst i innbyggertallet om lag på høyde med landsgjennomsnitt.

Det er begrenset mulighet for å realisere ambisjonsnivået i vedtatte planer. For å kunne realisere de høyest prioriterte nye tiltak, er det gjort omprioriteringer i eksisterende budsjett. Forslag til omdisponeringer og sparetiltak/budsjettreduksjoner framgår av avdelingenes redegjørelse og av en samlet tabell i kapittel 6.11.

Fylkesrådmannen legger fram et forslag til driftsbudsjett som viser balanse mellom utgifter og inntekter. På tross av nye sparetiltak, har budsjettforslaget for 2019 et vesentlig lavere netto driftsresultat enn fjorårets økonomiplan la opp til. Det foreslåtte netto driftsresultatet er 111,1 mill. kroner, som er 143,7 mill. kroner lavere enn det kronebeløpet som ble anslått for 2019 i fjorårets økonomiplan (254,8 mill. kroner). Dette innebærer at handlingsrommet i drift i 2019 er svekket med ca. 2 prosentpoeng fra forrige økonomiplan. Budsjettert netto driftsresultat i 2019 er bare 1,6 pst.

Investeringsnivået knyttet til skolebygg er betydelig redusert gjennom 2018, uten at nivået er økt tilsvarende i 2019. Det er lagt inn 322,1 mill. kroner i foreslåtte investeringer i skolebygg i 2019, som er et vesentlig lavere volum av investeringer enn fjorårets økonomiplan la opp til. På den annen side er investeringsnivået for fylkeshuset noe oppjustert på grunnlag av konkrete behovsvurderinger.

Samlet er det i 2019 lagt inn 353,2 mill. kroner i fylkeskommunale investeringer i veger, herunder 312,0 mill. kroner som skal forvaltes av Statens vegvesen. Dette er reelt samme nivå som i 2018, etter at fylkestinget i FT-sak 114/17 kuttet 25 mill. kroner i nivået av investeringer i både 2018 og 2019.

I budsjettforslaget for 2019 har fylkesrådmannen satt egenfinansieringen av investeringer – i form av overføringer fra driften, til 121,1 mill. kroner. Bruk av disposisjonsfond til direkte finansiering av investeringer er i tillegg satt til 80 mill. kroner eller 84,5 mill. kroner når Tannhelse Rogaland inkluderes.

Den samlede egenfinansieringen i 2019 er lavere enn det som kreves for å redusere gjeldsgraden. Bruken av tilgjengelig bufferkapital (disposisjonsfond) kan eventuelt økes for å sikre et høyere nivå av egenfinansiering av investeringer i 2019. Fylkesrådmannen vil ikke tilrå dette, og viser til behovet for å sikre driften mot uforutsette innslag på lengre sikt.

Fylkesrådmannen har nye opplysninger som sannsynliggjør at Rogaland fylkeskommune må dekke inn et betydelig tilleggsbeløp knyttet til tidligere usikre forpliktelser. Det dreier seg om en avgjørelse i Olje- og energidepartementet

vedrørende tidligere overføringer av konsesjonskraft som har gått vesentlig i fylkeskommunens disfavør. Fylkesrådmannen vil komme tilbake til dette i revidert budsjett desember, som behandles parallelt med økonomiplan 2019-2022.

I forhold til handlingsregelen for egenfinansiering av investering, er det samlede nivået av egenfinansiering 114 mill. kroner for lavt i 2019.

Kort om vesentlige endringer i driftsbudsjettet for 2019:

Fylkesrådmannen har utarbeidet forholdsvis detaljerte oversikter over endringer i driftsbudsjettet, jf. kapittel 6.11. Det er utarbeidet en egen tabell over nye tiltak eller styrking av eksisterende tiltak som synliggjør de endringene som antas å være mest interessante i politiske prioriteringsdiskusjoner. Det er redegjort for 160,6 mill. kroner i samlet netto utgiftsøkning av diverse budsjettposter. Av dette er 73,4 mill. kroner nye tiltak eller styrking av tiltak. Det er samtidig lagt inn salderinger/effektivisering i størrelsesorden 12,5 mill. kroner det første året i planperioden. 99,7 mill. kroner er kategorisert som konsekvensjusteringer i forhold til 2018 budsjettet. Oppsummert for fylkeskommunen er tallene (ekskl. frie inntekter, finansposter, lønnsvekst mv.):

Nye tiltak eller styrking av eksisterende tiltak (N)	73,4 mill. kr
Salderinger / effektivisering (S)	-12,5 mill. kr
Sum nye tiltak/salderinger	60,9 mill. kr

Konsekvensjusteringer:	
Uttrekk i forhold til 2018-budsjettet (U)	-19,3 mill. kr
Demografiske endringer og justerte anslagsposter (D)	11,7 mill. kr
Kostnadsendringer knyttet til eksisterende drift (K)	73,8 mill. kr
Indeksjustering (pris) (P)	85,1 mill. kr
Inntektsendringer (I)	-50,9 mill. kr
Annet, omdisponering, innsparing (A)	-0,8 mill. kr
Sum konsekvensjusteringer	98,7 mill. kr

Innen videregående opplæring er budsjettet styrket med 20,6 mill. i nye tiltak. Demografibaserte endringer utgjør samlet en styrking på 5,3 mill. kroner. Ut fra kriteriene i delkostnadsnøkkelen skulle det vært en betydelig reell nedgang i utgiftsbehovet fra 2018 til 2019. For øvrig utgjør en rekke andre konsekvensjusteringer innen opplæring til sammen 8,0 mill. kroner.

Som styrkingstiltak har fylkesrådmannen ført opp blant annet 10 mill. kroner i reserve til sannsynlige overgangskostnader i forbindelse med regionreformen og 10 mill. kroner i mulig inndekning av akkumulerte underskudd i skoleverket.

Rammen for kollektivtransport (Kolumbus AS) har en foreslått nominell økning på 14,1 mill. kroner fra korrigert opprinnelig budsjett 2018 til 2019. Dette tilsvarer en økning på ca. 1,6 pst. Det er innarbeidet krav om effektivisering på 6,0 mill. kroner, og 1,5 mill. kroner i reell reduksjon for båtruter. Selskapet har anslått en indeksjustering i kjøp av transporttjenester på 42,0 mill. For øvrig er det lagt inn en økning i inntekter, grunnet takstøkning på 3 pst og økte inntekter grunnet digitalisering og økt passasjergrunnlag på grunn av ny bomring.

Bruttobudsjettet for drift og vedlikehold av veger økes nominelt med 16,5 mill. kroner i forhold til opprinnelig budsjett 2018. Det er lagt inn en økning på 12,2 mill. kroner som tilsvarer 2,9 pst indeksjustering. Reell økning i bundne kostnader knyttet til fag-/funksjonskontrakter (utover indeksjustering) er anslått til 4,3 mill. kroner.

Budsjettet for fylkesferjedrift i regi av Statens vegvesen oppjusteres med 31,1 mill. kroner i forhold til opprinnelig budsjett 2018.

2.2 UTVIKLING OG PRIORITERING I ØKONOMIPLANPERIODEN

Konkrete investeringsprosjekter gjennomføres i samsvar med tidligere vedtak i fylkestinget. Utgifter og tidsprofil er som vanlig oppdatert i tråd med kostnadsutvikling og faktisk framdrift. Det er innarbeidet noen periodiseringsendringer i tråd med revidert budsjett 2018 og prioriteringer i skolebruksplanen, som fremmes parallelt. De foreslåtte rammene for investeringer er om lag på høyde med det fjorårets økonomiplan la opp til.

Det faktum at RFKs finansielle handlingsrom er varig svekket som følge av endringer i inntektssystemet, betyr at skattefinansierte investeringer må tilpasses en nøktern standard. Fylkesrådmannen har gjort strenge prioriteringer av aktuelle investeringer. Det vises i denne sammenheng til behovet for renovering av enkeltskoler og nødvendigheten av å planlegge for økt elevtallskapasitet. Førstnevnte er også helt nødvendig for å tilfredsstille lovkrav og unngå forvitring av realformuen.

Fylkesrådmannen legger til grunn at det nå er en mer riktig balanse mellom drift og investering i økonomiplanen. Investeringer i skolebygg har vært høyt prioritert i Rogaland de siste 10-15 årene. Skolebruksplanen viser at Rogaland samlet sett har mange forholdsvis nye skolebygg som holder høy standard. Fylkesrådmannen legger opp til et mer moderat nivå av investeringer i skolebygg i årene 2019-2026 enn det som tradisjonelt har vært tilfelle. Investeringene vil være noe høyere i årene 2022-2023 for å sikre elevdekning fra midten av 20-tallet.

Et hovedtrekk fra økonomiplanperioden som ligger bak oss er at fylkestinget har innarbeidet nødvendig renovering/standardheving av gamle ventilasjons- og varmeanlegg som spesifikke prosjekter. Også flere av de store prosjektene dreier seg i betydelig grad om styrket innemiljø (arbeidsmiljøet for elever og lærere) og kostnadseffektivisering i kraft av energiøkonomisering. I driftsbudsjettet har sistnevnte til en viss grad dannet motvekt til økte kapitalkostnader.

Fylkesrådmannen har tidligere antydnet at dersom ønsket er å gjøre tilpasninger i investeringsbudsjettet, er vegsektoren den mest nærliggende å vurdere. Dokumentasjonen av forfall, som viste at Rogaland har et forholdsvis lavere behov for opprusting og fornying av fylkesveger, er en faktor i prioriteringsdiskusjoner. I økonomiplaner etter forvaltningsreformen (2010) er det innarbeidet store beløp til investeringer i samferdsel.

For årene frem til og med 2020 har fylkestinget tidligere vedtatt at rammen for skattefinansierte investeringer i fylkesveger må tilpasses et svekket handlingsrom. Dette ble tatt konsekvensen av i FT-sak 114/16 gjennom en reell reduksjon i årlige bruttorammer på 40-50 mill. kroner, sett i forhold til et antatt normalnivå på knapt 390 mill. kroner (2019-kr).

For fylkesveganlegg er det i denne økonomiplanen innarbeidet øremerkede statstilskudd til spesifikke skredsikringsprosjekter i perioden 2020-2023 uten at volum av investeringer er økt. Fylkesrådmannen vil være tydelig på at dette i realiteten innebærer en foreslått reduksjon i rammene for den skattefinansierte delen av investeringer i fylkesveger.

I handlingsprogrammet for fylkesveger er det for øvrig lagt opp til at nivået av bompengefinansiering øker betydelig i planperioden 2019-2022.

Fylkesrådmannen redegjør for tilpasninger og strategier i et senere kapittel og i egne saker. I tillegg til ovennevnte bruttobevilgninger kommer momsutgifter for eksternt finansierte prosjekter, som ses i sammenheng med momskompensasjon (administreres av RFK).

Et normalt nivå av investeringer kombinert med forholdsvis lav egenfinansiering, vil medføre en betydelig økning i lånegjelden. Fra et nivå på ca. 6,3 mrd. kroner ved utløpet av 2018 vil gjelden øke til drøyt 7,1 mrd. kroner ved utløpet av 2022. Gjeldsøkningen fram mot 2022 er drøyt 300 mill. kroner høyere enn forespeilet i økonomiplan 2018-2021. Dette skyldes først og fremst lavere egenfinansiering i form av overføringer fra drift.

Når vi tar hensyn til inflasjonsgevinster på gammel gjeld, er gjeldsgraden anslått å øke fra 92 pst i 2018 til 93 pst i 2022. Dette er 8 prosentpoeng høyere enn det finansielle måltallet i FT-sak 86/18 om en gjeldsgrad på 85 pst innen utløpet av planperioden. Trekker vi ut den delen av gjeldsporteføljen som staten gir rentekompensasjon for, stiger gjeldsgraden fra 69 pst i 2018 til 76 pst i 2022.

Generelt er økte minimumsavdrag en krevende faktor i salderingen av økonomiplanen. Budsjetterte minimumsavdrag øker bare med 1,1 mill. kroner i budsjettåret, men er anslått å øke med 28,5 mill. kroner gjennom hele planperioden (fra 2018 til 2022).

Fylkesrådmannen opererer med en rentebane som speiler Norges Banks rentesyn, og legger til grunn at flytende renter stiger med 1,2 prosentpoeng fra 2018 til 2022. Fastrenter forventes å være stabile i økonomiplanperioden.

Budsjetterte netto renteutgifter (renteutgifter på lån fratrasket renteinntekter og rentekompensasjon mv.) øker med 4,8 mill. kroner i budsjettåret og hele 21,3 mill. kroner fra 2018 til 2022. Brutto renteutgifter øker med 42,6 mill. kroner i perioden. Rentekompensasjonen fra staten anslås å øke med 14,0 mill. kroner fra 2018 til 2022 i takt med stigende renter.

I årene 2020-2022 må det tas høyde for at inntektene fra konsesjonskraft vil ligge på et noe lavere nivå enn i 2018 og 2019. Fra 2020 legger fylkesrådmannen til grunn at drøyt ¼ av inntektsgrunnlaget (volum) faller bort i forbindelse med endringer i kommunestrukturen. Fylkesrådmannen har ikke basert seg på at forventningen om kompensasjon fra staten innfris. Det spiller også inn på anslagene at kraftprisene forventes å være lavere i perioden 2020-2022 enn i perioden 2018-2019.

Utviklingen i frie inntekter vil være avgjørende for framtidig handlingsrom og våre muligheter for å opprettholde ønsket finansiell handlekraft, og for å realisere ambisjonsnivået i vedtatte planer. En fylkeskommune har som kjent liten mulighet til å påvirke egne inntekter sammenlignet med en primærkommune.

Inntektsutviklingen for kommunesektoren blir i hovedsak fastsatt av sentrale myndigheter, men for den enkelte kommune/fylkeskommune er også de mer tekniske sider ved inntektssystemet av vesentlig betydning.

Fylkestinget har vedtatt at det må frigjøres minimum 5 pst av driftsinntektene til egenfinansiering av investeringer fra 2020. Et tilbakeslag på 2 prosentpoeng i 2019 innebærer at dette ikke er realistisk å oppnå uten drastiske reduksjoner i drift. Nye sparetiltak og krav til effektivisering innarbeides gjennom planperioden og løfter netto driftsresultat til 3,7 prosent i 2022. Fylkesrådmannen redegjør for dette i kapittel 3.4.

Dersom det hadde blitt vurdert som mulig og forsvarlig å redusere tjenesteproduksjonen utover de forslagene som foreligger, ville fylkesrådmannen ha gjort det. Likeledes ville fylkesrådmannen ha tatt ut investeringer som ikke hadde blitt oppfattet som nødvendige. Fylkesrådmannen vil likevel ikke utelukke at noen prioriteringer kunne vært enda strengere.

Nedleggelsen av ferjesambandet Stavanger-Tau forventes isolert sett å løfte netto driftsresultat med om lag to prosentpoeng fra 2019 til 2020. Fylkesrådmannen må ta høyde for at den normative finansieringen av ferjesambandet Stavanger-Tau tas bort med virkning fra 2021. Det antas at nettoeffekten er om lag ett prosentpoeng i styrket netto driftsresultat.

På ett stadium for fire-fem år siden hadde Rogaland fylkeskommune liten eller ingen akkumulert sparing fra tidligere år i form av egenkapital / frie fond. I praksis innebar dette at små prosentvise avvik i netto driftsutgifter ville måtte dekkes av løpende inntekter i påfølgende år, og at fylkeskommunen således ikke var i stand til å jevne ut naturlige svingninger. Ved utløpet av 2019 vil den samlede beholdningen av disposisjonsfond være i overkant av 530 mill. kroner. Dette beløpet inkluderer avsetninger til premieavviksfond, per dato om lag 338 mill. kroner, som er identisk med betalte pensjonspremier som ennå ikke er dekket inn i bevilgningsregnskapet.

I tråd med FT-sak 114/17 brukes ytterligere 20 mill. kroner av disposisjonsfond til finansiering av investeringer i 2020. For øvrig anbefaler fylkesrådmannen at disposisjonsfond skjermes. Fylkesrådmannen har omtalt usikre forpliktelser som kan gjøre det nødvendig å trekke mer av disposisjonsfondet.

Eventuelle budsjettoverskudd vil kunne benyttes til finansiering av investeringer i påfølgende år. Slik fylkesrådmannen vurderer det begrensede handlingsrommet i drift i planperioden 2019-2022, vil disposisjonsfond eventuelt kunne fungere som en «støtdemper» for å oppnå en akseptabel grad av egenfinansiering av investeringer i starten av planperioden. Dette forutsetter imidlertid at fylkestinget er villig til å bruke opp større deler av bufferkapitalen enn vedtatt i FT-sak 86/18. Disposisjonsfond fungerer blant annet som en «forsikring» mot regnskapsmessige merforbruk, som må dekkes inn etter senest to år.

Den finansielle ubalansen i 2022 er drøyt 90 mill. kroner når vi sammenligner netto driftsresultat med måltallet på 5,0 pst av driftsinntekter. Fylkesrådmannen legger i prinsippet til grunn at handlingsrommet i drift må styrkes gjennom ytterligere omstilling og effektivisering eller nye sparetiltak dersom frie inntekter ikke øker utover det prognostiserte nivået fram mot 2022.

2.3 HOVEDPRIORITERINGER I PLANPERIODEN

Fylket står i dag overfor langsiktige utfordringer blant annet knyttet til infrastruktur, byspredning og byutvikling, lav bostedsattraktivitet, en forholdsvis ensidig næringsstruktur, og en relativt lavt utdannet befolkning.

Disse utfordringene vil kreve tydelige og langsiktige prioriteringer fra en rekke aktører, men hvor fylkeskommunen kan spille en sentral rolle som samfunnsutvikler og tjenesteleverandør.

For å lykkes med dette må fylkeskommunen konsentrere sin innsats, og det ble i FT-sak 86/18 foreslått fire hovedprioriteringer fremover:

- *Omstilling mot en ny normal*
 - Prioritere langsiktige faktorer som stimulerer til en mer mangefasettert regional utvikling og et mer bærekraftig og robust grunnlag for både nærings- og samfunnsutvikling.
- *Klima og energi*
 - Bidra positivt i arbeidet med å redusere klimagassutslipp og legge til rette for utvikling av utslippsfrie energiformer.
- *Kultur og bostedsattraktivitet*
 - Dyrke vår egenart og synliggjøre fylkets kvaliteter for å styrke vår attraktivitet.
- *Digitalisering*
 - Både innen egen virksomhet og som kraftfull driver i samfunnsutviklingen

2019 vil være et mellomår hvor for det første omfanget av regionreformen blir klart, og for det andre dermed også et år hvor en ny rolle må utmeisles, og arbeidet med å endre og klargjøre organisasjonen til dette må gis hovedprioritet. Med det som utgangspunkt er det vanskelig å foreslå større endringer i de økonomiske prioriteringene for 2019, og man kan også spørre seg om det vil være klokt gitt at ny rolle og nye oppgaver da også må reflekteres i nye prioriteringer?

Fylkesrådmannen viser til omtale i FT-sak 86/18 og oppfølgingen av hovedprioriteringene i denne økonomiplanen slik dette kommer til uttrykk i fylkesrådmannens beskrivelser av prioriteringer i investerings- og driftsbudsjettet, jf. kapitlene 5 og 6.

Digitalisering er et område som til en viss grad kan ses uavhengig av utfallet av regionreformen. En prioritering av digitalisering vil uansett utfall være nødvendig for å videreutvikle, modernisere og effektivisere organisasjonen, og etablere nye arbeidsmåter og samhandling. Dette har imidlertid en «pukkelkostnad», og om det ikke avsettes ressurser – både menneskelige og økonomiske – vil det være vanskelig å lykkes. Digitaliseringsarbeidet må prioriteres høyt i planperioden. I FT-sak 86/18 signaliserte fylkesrådmannen at det må settes av økte ressurser til dette arbeidet om RFK skal lykkes i årene fremover. Fylkesrådmannen viser til relevante satsinger beskrevet i kapittel 6.3 under kommunikasjonsavdelingen og IKT-avdelingen. Fylkesrådmannen har dessuten satt av en egen reservepost til oppfølging av digitaliseringsstrategien.

Siden omfanget og konsekvensene av regionreformen foreløpig ikke er klarlagt er det også vanskelig å konkludere i forhold til langtidsprioriteringene. Fylkeskommunens langtidsprioriteringer vil i stor grad påvirkes av hvilken rolle og ansvar den har. Prioriteringer er svaret på utfordringer man kan og skal ha ansvar for å løse.

Målsettingen om en stabil og forutsigbar utvikling, der kvalitet og dekningsgrader innen fylkeskommunens kjerneoppgaver opprettholdes på et forsvarlig nivå, henger nøye sammen med ønsket om langsiktig økonomisk handlefrihet.

Samtidig er det naturligvis mer generelle trekk i samfunnsutviklingen som også vil påvirke fylkeskommunene.

Fylkestinget vedtok i FT-sak 114/16 følgende: *«Fylkestinget ber om at framtidige økonomiplaner inneholder vurderinger av klimaeffekten av de ulike postene og en kartlegging av klimagassutslipp fra de forskjellige delene av virksomheten til fylkeskommunen.»*:

Rogaland fylkeskommune har jobbet systematisk og langsiktig med å redusere energibruk og reduksjon av klimagassutslipp for egen bygningsmasse, i tråd med regionalplan for energi og klima

Det vises også til FU-sak 66/17 og vurderingen av klimaeffekter i økonomiplanen som ble omtalt i saksfremlegget:

Det vil være meget ressurskrevende å utvikle et fullstendig sett av klimaindikatorer for fylkeskommunens tjenesteproduksjon og støttefunksjoner, og videreutvikle dette til et system for måling og oppfølging av globale og lokale utslipp, for bruk av fornybar energi og bidrag til resirkulering av avfall mv. Det kan være naturlig å foreta avgrensinger til områder som framstår som vesentlige. Fylkesrådmannen vil i første omgang arbeide målrettet for å styrke fylkeskommunens kunnskapsgrunnlag og lete etter gode eksempler.

Hovedfokuset i et slikt arbeid bør være å gjennomføre reelle tiltak for å oppnå en mer klima- og miljøvennlig innretning av tjenestetilbudet og tilhørende anskaffelser, for eksempel knyttet til disse områdene, som kanskje er de mest vesentlige:

- *Driften av kollektive transportmidler*
- *Biler og maskiner som anvendes i tjenesteproduksjonen, for eksempel til drift og vedlikehold av fylkesveger og i ulike utdanningsprogram*
- *Energiforbruket til oppvarming og belysning av fylkeskommunale bygg*
- *Avfallshåndtering*
- *Reisemiddelvaner for ansatte i forbindelse med tjeneste- og arbeidsreiser.*

Det vil ikke være praktisk og økonomisk mulig å foreta en konkret vurdering av klimaeffektene for hver enkelt budsjettpost i økonomiplanen. En alternativ måte er å utarbeide en form for «klimaregnskap» som inngår som en del av økonomiplanen og/eller årsmeldingen. Klimaregnskapet bør vise energibruk og klimautslipp fra fylkeskommunens virksomheter og aktiviteter.

I november 2017 ble det opprettet en klimagruppe som bl.a. skal se på hvilke tiltak som skal inngå i et klimaregnskap. Det er foreløpig ikke utarbeidet et eget klimabudsjett eller klimaregnskap.

Rogaland fylkeskommune har startet opp arbeidet med miljøsertifisering, som et krav for å være klimapartner. Sertifiseringen vil i første omgang gjelde sentraladministrasjonen og to pilotskoler; St. Olav og Strand videregående. Fylkeskommunen bruker Miljøfyrtårn som sertifiseringsordning. En miljøsertifisering vil bidra til økt oppmerksomhet og kunnskap om utslippene knyttet til driften, og være et viktig verktøy for å redusere utslippene i fylkeskommunen framover. Fylkeskommunen (sentraladministrasjonen/fylkeshuset) har frist til slutten av november 2018 for å bli sertifisert som miljøfyrtårn. Sertifiseringen inkluderer en klima- og miljørapport for foregående år (2017). I påfølgende år er fristen 1. april for å ferdigstille rapporten for foregående år. Det betyr at rapporten for 2018 er ferdig 1. april 2019. Klima- og miljørapporten inneholder en klimakalkulator som kan genere et klimaregnskap med forhåndsdefinerte kriterier. Klimaregnskapet vil vise elementene som inngår i klima- og miljørapporten (f.eks. energiforbruk, ansattes reiser, avfallshåndtering). Dette kan brukes som bakgrunn for å sette opp et klimabudsjett. Fylkesrådmannen ser også et klimabudsjett i sammenheng med arbeidet vedrørende oppdaterte klimamål.

2.4 OPPBYGGING AV BUDSJETTDOKUMENTET

Kapittel 3 redegjør for **salderingen** av økonomiplanen, herunder kutt og effektivisering videreført fra tidligere og nye sparetiltak og krav til effektivisering som er innarbeidet.

Kapittel 4 omhandler **premisser for budsjettarbeidet**. Det gis en vurdering av framlagt forslag til statsbudsjett og hvilken effekt dette har for fylkeskommunens økonomi. Det er i tillegg redegjort for befolkningsprognoser og tekniske budsjettforutsetninger. Kapitlet gir også et bilde av premissene for budsjettarbeidet i sak om økonomiske mål og prioriteringer (FT-sak 86/18), samt en tilbakemelding om hvordan de enkelte punkter i fylkestingets vedtak er håndtert. Fylkesrådmannen tar for seg vedtatte finansielle måltall / handlingsregler, og illustrerer utviklingen det nå legges opp til i perioden fram mot 2022.

Investeringsbudsjettet er omtalt i **kapittel 5**. Det gis en oversikt over de faktorer som har påvirket størrelse og sammensetning av investeringsbudsjettet. Videre presenteres det konkrete forslaget til investeringsbudsjett for perioden samt en nærmere omtale av de enkelte prosjektene.

Driftsbudsjettet er nærmere omtalt i **kapittel 6** med en sektorvis beskrivelse av det framlagte forslaget. I kapittel 6.11 oppsummeres forslag til budsjett og økonomiplan, herunder forventede eller sannsynlige realendringer i planperiodens tre siste år.

Forslag til vedtak framgår av **kapittel 7**.

Konkret forslag til bevilgning i 2019 samt prioriteringer for resten av økonomiplanperioden framgår av vedlagt **tallbudsjett**.

Det vises til egne «bestillingssaker» som fremmes til fylkestinget for henholdsvis kollektivtrafikk, fylkesveger og tannhelsetjenester. Det vises også til egne saker om tilbudsstrukturen for skoleåret 2019/20 og om skolebruksplanen.

3 SALDERING AV ØKONOMIPLANEN

3.1 GENERELT OM EFFEKTIVISERINGSKRAV

Regjeringen stiller effektiviseringskrav til egne virksomheter og viser til effektiviseringspotensialet som også ligger i kommunesektoren. «En effektivisering på 0,5 pst i 2019 i hele kommunesektoren vil kunne frigjøre 1,2 mrd. kroner til ytterligere styrking av tjenestene ut over det som følger av inntektsveksten», heter det i statsbudsjettet. For RFK utgjør 0,5 pst om lag 35 mill. kroner per år.

I denne sammenheng er det viktig å huske på at Rogaland fylkeskommune har både tjenester og administrative støttefunksjoner som i KOSTRA-statistikken framstår som kostnadseffektive. Det etablerte utgiftsnivået har sammenheng med nivået av frie inntekter. Korrigert for variasjoner i utgiftsbehov hadde Rogaland fylkeskommune frie inntekter i 2017 som utgjorde 93 pst av landsgjennomsnitt per innbygger.

Hvorvidt prioriteringene kan bli mer effektive, eller om det kan oppnås større effekt og måloppnåelse gjennom økt kvalitet, er ofte viktigere spørsmål enn vurderinger av ren produktivitet eller enhetskostnader i tjenesteytingen. Fylkeskommunen tilstreber å oppnå høy prioriteringseffektivitet i anvendelsen av frie midler. Noen ganger leder også effektiviseringskrav til rene kutt i tjenesteproduksjon.

3.2 ØKT SALDERINGSBEHOV – FORKLARING

Rogaland fylkeskommune har et økt salderingsbehov i denne økonomiplanen. Fylkesrådmannen har derfor innarbeidet sparetiltak som skal bidra til å redusere driftsutgiftene. Analyser av finansielle måltall i kapittel 4.3 og 4.4 viser imidlertid at det er et gjenværende salderingsbehov. Fylkesrådmannen har ikke strukket forutsetningene om effektivisering og reduksjoner i tjenesteproduksjonen lenger enn det som oppfattes som realistisk. Det gis således et signal om at kortsiktige prioriteringer bør vektlegges når fylkesrådmannen ikke tilrår reduksjoner i tjenestetilbudet i den grad finansielle måltall isolert sett krever. Fylkesrådmannen mener at salderingsbehovet må løses på noe lengre sikt.

For å komme i nærheten av finansiell måloppnåelse, kreves altså varige tilpasninger i driften utover de tiltakene som er listet opp i dette kapittelet. På kort sikt mener fylkesrådmannen det er nødvendig å akseptere at målene ikke nås. Fylkesrådmannen legger således til grunn at det må skje en mer gradvis tilpasning til et redusert handlingsrom. Styrkede rammebetingelser er også en mulighet gjennom revisjonen av inntektssystemet som får virkning fra 2020. Budsjettåret (2019) er et spesielt krevende år på grunn av høye ferjeutgifter. Sentrale spørsmål er hvor lav resultatgrad fylkeskommunen kan akseptere i en overgangsperiode og i hvilken grad bufferkapital (disposisjonsfond) kan kompensere for svake driftsresultater.

Det vises til egne oversikter i kapittel 6.11 som dekomponerer endringene og skiller mellom tiltak og reell styrking på den ene siden, og justeringer og kostnadsvekst utover generell indeksjustering på den andre siden.

Fylkesrådmannen har pekt på reduserte frie inntekter sammenlignet med premissene i vedtatt økonomiplan som en av årsakene til et økt salderingsbehov. Lav vekst i

innbyggertallet i 2017 og videre lav prognostisert vekst i 2018 er et problem. Dette kommer på toppen av lav vekst i innbyggertallet i 2016. I tillegg er det beregnede utgiftsbehovet (kostnadsindeksen) noe lavere enn forrige framskriving av befolkningstall indikerte. Situasjonen avhjelpes noe på kort sikt av forholdsvis høye strømpriser og derav økte inntekter fra konsesjonskraft.

Det økte salderingsbehovet i denne økonomiplanen er hovedsakelig et resultat av økte kostnader utover generell pris- og kostnadsvekst, samt nye tiltak og styrking av bestående tiltak som fylkesrådmannen har funnet det nødvendig å innarbeide. De to sektorene som først og fremst har en betydelig kostnadsvekst uten at dette speiles i økte inntekter, er videregående opplæring og drift av ferjesamband.

Merutgifter som ikke kan henføres til inntektssystemet og naturlige demografiske tilpasninger krever omstilling og effektivisering, eller omprioritering mellom tjenester.

Økte salderingsbehov kan deles inn fire kategorier – punkt én gir størst utslag:

- Økt salderingsbehov som følge av økte kostnader utover generell pris- og kostnadsvekst.
- Reduserte frie inntekter (mv.) som ikke kan ses i sammenheng med tilsvarende reduserte utgifter.
- Økt salderingsbehov som følge av reell styrking av tjenester (utover naturlige demografiske justeringer, ref. inntektssystemet), herunder styrking som har sammenheng med politiske vedtak.
- Forutsatt saldering/effektivisering som ikke er realisert.

Vedtatt måltall for netto driftsresultat er 5 pst av driftsinntekter fra 2020. I vedtatt økonomiplan var resultatgraden budsjettert til 3,6 pst i 2019. Sett i forhold til dette, kan salderingsbehovet anslås til om lag 140 mill. kroner, som tilsvarer en differanse på 2,0 pst av driftsinntekter.

3.3 KUTT OG EFFEKTIVISERING VIDEREFØRT FRA TIDLIGERE

Reduksjoner i driftsbudsjettet er ikke noe nytt fenomen i Rogaland fylkeskommune. I perioden 2014-2017 ble det gjennomført og dokumentert reelle reduksjoner i driftsbudsjettet på om lag 125 mill. kroner, herav 75 mill. kroner i den videregående opplæringen. Dette er videreført i påfølgende økonomiplaner. Fylkesrådmannen viser også til vedtak om sparetiltak og omdisponeringer i de to siste økonomiplanene, som er videreført i økonomiplan 2019-2022 med varig virkning.

Fylkesrådmannen har jobbet med effektivisering av administrative funksjoner i lang tid, som har gitt seg utslag i høy kostnadseffektivitet i den offisielle KOSTRA-statistikken. Generelt er fylkesrådmannen av den oppfatning at ytterligere kutt i administrative funksjoner vil virke mot sin hensikt.

I tråd med fylkestingets vedtak i økonomiplan 2014-2017 er det videreført stillingsreduksjoner i sentraladministrasjonen tilsvarende 15 årsverk med helårsvirkning fra 2015. I tillegg er det innarbeidet helårsvirkning av ytterligere 5 årsverk fra 2016. Samlet utgjør reduksjonene om lag 10,5 mill. kroner fra 2016.

Går vi lenger tilbake i tid, er det i 2012 og 2013 samlet innarbeidet konkrete besparelser på drøyt 16 mill. kroner knyttet til lønnsutgifter, herunder innføring av drøyt 2 pst vakansebudsjettering i alle administrative funksjoner. Økonomiplanen for perioden 2014-2017 inneholdt en oversikt over disse reduksjonene.

Fylkesrådmannen har god kontroll på opprettelsen av stillinger i organisasjonen, og legger til grunn at nye stillinger som hovedregel forankres i politiske vedtak. Det vil normalt dreie seg om oppgavekorreksjoner – nye oppgaver eller økt tjenesteomfang – når antallet årsverk øker i resultatenheter. Gjennom årene er det økt aktivitet også i sentraladministrative funksjoner, på tross av effektivisering.

Livsfaseorienterte tiltak

Fra 2013 til 2020 er årlige bevilgninger til livsfaseorienterte tiltak redusert med om lag 12 mill. kroner. Det vises først og fremst til avviklingen av seniortillegg og 80/90-ordninger for småbarnsforeldre og seniorer. En tredel av denne reduksjonen inngikk i sparetiltakene som ble implementert som følge av vedtatte reduksjoner i økonomiplan 2014-2017. Senere er altså effekten om lag tredoblet gjennom nye tiltak som har redusert livsfaseorienterte tiltak til et minimum. Gjenværende avsetning i 2019 er omtalt i kapittel 4.5.

Eiendomsforvaltning og IKT-drift

I fjorårets økonomiplan har fylkestinget lagt inn forutsetninger om effektivisering knyttet til den nye eiendomsstrategien og tilhørende faglig samordning av drifts- og vedlikeholdsaktiviteter. Likeledes er det videreført en forutsetning om generell effektivisering knyttet til optimalisering av IKT-drift for videregående skoler. Effektene av sistnevnte er nå anslått å komme ett år senere enn tidligere forutsatt. Samlet er det lagt inn en forventet besparelse på 10 mill. kroner per år knyttet til prosessene, med følgende plan for realisering.

Økonomiplan 2019-2022 - mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Eiendomsstrategi – faglig samordning av drift og vedlikehold	-1,0	-3,0	-5,0	-5,0
Optimalisering av IKT-drift for videregående skoler	-1,0	-3,0	-5,0	-5,0

Fylkestinget vedtok i økonomiplan 2018-2021 at nye oppgaver i sentraladministrative funksjoner (nye årsverk) skulle finansieres gjennom effektivisering av ledelses- og fagstab. I 2018 er deler av beløpet dekket inn gjennom delårsvirkning av nye årsverk og utsatt opprettelse av to av funksjonene. Hele beløpet står foreløpig uten gjennomført saldering i 2019. Fylkesrådmannen ser på dette som en stor utfordring.

Økonomiplan 2019-2022 - mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Effektivisering av ledelses- og fagstab (videreført forutsetning)	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0

Båtruter – reduksjoner i tjenestetilbudet

Kostnadsnøkkelen for båtruter og ferjesamband innebærer kraftig underfinansiering av båtruter, anslått til mellom 80 og 100 mill. kroner før nedleggelsen av båtruten Stavanger-Jørpeland. Det vil uansett være nødvendig å omprioritere betydelige

midler fra andre deler av samferdselsbudsjettet eller andre sektorer i fylkeskommunen for å greie å opprettholde et anstendig tilbud.

Fylkestinget har i økonomiplan 2018-2021 lagt som premiss at båtrutene må gis en mer kostnadseffektiv innretning som i realiteten reduserer tjenestetilbudet vesentlig over en treårsperiode fra 2019 til 2021. Salderingen hadde følgende innretning i vedtatt økonomiplan.

Økonomiplan 2018-2021 - mill. kroner	2018	2019	2020	2021
Saldering som følge av underfinansiering av båtruter	0	-20,0	-30,0	-40,0

I FT-sak 111/18 – «Hurtigbåttilbudet i Rogaland – alternativer for rutekutt» har fylkesrådmannen gjort en vurdering av hvor raskt det er mulig og hensiktsmessig å gjennomføre reduksjoner i rutetilbudet. Dette har resultert i følgende justerte innretning av den forutsatte effekten av rutekutt.

Økonomiplan 2019-2022 - mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Saldering som følge av underfinansiering av båtruter	-1,5	-7,0	-7,0	-40,0

En eventuell målsatt virkning utover dette i perioden 2019-2021 vil måtte innebære at det må startes forhandlinger om endringer i gjeldende kontrakter. Dette vil trolig få som konsekvens at det må betales kompensasjon til dagens leverandør(er). Fylkesrådmannen har ikke utelukket at dette kan bli vurdert som nødvendig.

3.4 NYE SPARETILTAK OG KRAV TIL EFFEKTIVISERING

Kollektivtransport

I leveranseavtalen med Kolumbus legger fylkesrådmannen opp til å innarbeide et generelt effektiviseringskrav på 6 mill. kroner i ruteproduksjonen med buss fra 2019. Dette kommer i forlengelsen av en lang rekke effektiviseringstiltak i kollektivtransporten de senere år. Fylkesrådmannen tror at potensialet utover nevnte beløp er begrenset, uten at dette eventuelt også vil få vesentlige konsekvenser for tjenestestandarden.

Økonomiplan 2019-2022 - mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Kolumbus – effektivisering av ruteproduksjonen (buss)	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0

Videregående opplæring – effektivisering og/eller reduksjoner i tjenestetilbudet

Videregående opplæring står for over halvparten av netto driftsutgifter i Rogaland fylkeskommune. Tjenesteområdet har høy underliggende struktureffektivitet, som er en viktig kvalitet i Rogaland. Dette muliggjør større grad av måloppnåelse enn landsgjennomsnitt på tross av lavere netto driftsutgifter per tjenestemottaker og en høyere andel yrkesfaglige utdanningsprogram – som normalt trekker ned gjennomføringsgraden.

De finansielle forutsetningene tatt i betraktning, er det ikke mulig å komme utenom å aktualisere sparetiltak i sektoren. Fylkesrådmannen vil peke på dette behovet også i økonomiplan 2019-2022. Korrigert for demografiske endringer viser fylkesrådmannen

til at sektoren over flere år har opplevd høy kostnadsvekst som følge av økt etterspørsel etter opplæringstjenester. Dette må kunne sies å være ønskede merutgifter, men representerer like fullt en finansiell utfordring som krever omstilling.

Det vises også til fylkestingets høye ambisjoner om å stimulere ytterligere til økt gjennomføringsgrad. Fylkesrådmannen er av den oppfatning at det må arbeides systematisk for å oppnå høyest mulig effekt i den ordinære undervisningen uten å tilføre økte budsjettmidler til forebygging av «frafall».

Uavhengig av andre faktorer har fylkesrådmannen innarbeidet en forutsetning om gradvis oppnåelse av 30 mill. kroner i årlige reduserte utgifter i den videregående opplæringen. Dette er i utgangspunktet et forholdsvis nøkternt nivå av effektivisering, sektorens størrelse tatt i betraktning. Fylkesrådmannen tror det vil være krevende å oppnå større virkning uten mer gjennomgripende endringer i etablerte undervisningsopplegg. Det vises til at over 90 prosent av driftsutgiftene i den videregående opplæringen er lønnsutgifter.

For å tilpasse utgiftene til et redusert finansielt handlingsrom, tar rådmannen sikte på en tredelt tilnærming:

- Gjennomgang av ikke-lovpålagte oppgaver.
- Gjennomgang av struktureffektivitet - totalvurdering av den videregående opplæringen i Rogaland fylkeskommune – hele tilbudsstrukturen, med tilhørende organisering og mangfold og omfang av utdanningsprogram og fagfelt.
- Effektivisering som følge av digitalisering – gevinstrealisering knyttet til implementeringen av nytt skoleadministrativt system mv.

Økonomiplan 2019-2022 - mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Saldering knyttet til den videregående opplæringen	0,0	-10,0	-20,0	-30,0

Fylkesrådmannen vil komme tilbake til dette, og gi en nærmere beskrivelse av mandatet for gjennomgangen. Hensikten med gjennomgangen vil være å styrke kunnskapsgrunnlaget og søke å oppnå høyere prioriterings- og kostnadseffektivitet, uten å gjennomføre flere «ostehøvelkutt». Et sentralt spørsmål vil være om alle sidene ved den etablerte tjenesteytingen må være som de er i dag.

Andre mulige sparetiltak

Fylkesrådmannen lister opp andre mulige sparetiltak som ikke er utredet særskilt:

- Større budsjettreduksjoner i videregående opplæring – alternative undervisningsopplegg som innebærer redusert lærertetthet.
- Redusere investeringer ytterligere. Fra før er det lagt inn midler fra skredsikring (102 mill. kroner) uten å øke utgiftene i investeringsprogrammet.
- Færre standardhevinger av fylkesveger. Standardhevinger genererer økte driftsutgifter i påfølgende år, ref. innarbeidede «demografikostnader» knyttet til fylkesveger.
- Reduserte bevilgninger til drift/vedlikehold av skolebygg eller fylkesveganlegg, som i realiteten betyr økte årskostnader i et mer langsiktig perspektiv.
- Kutt i generelle tilskuddsordninger som ikke er knyttet til bindinger fra staten?
- Generelt: Reduksjoner i ikke-lovpålagte oppgaver eller omfang av lovpålagte oppgaver.

3.5 IKKE-LOVPÅLAGTE OPPGAVER – HJEMMELSGRUNNLAG (LOVGRUNNLAG FOR SEKTORENES AKTIVITETER)

Ved behandlingen av FT-sak 72/12 – Økonomiplan 2013-2016 – Årsbudsjett 2013 fattet fylkestinget slikt vedtak:

Fylkestinget ber om en oversikt over ikke-lovpålagte oppgaver som blir utført av fylkeskommunen. Kostnader, besparelsesmuligheter og ev. konsekvenser ved nedleggelse.

Ved oppfølging av dette vedtaket måtte fylkesrådmannen gjøre en avgrensning mellom lovpålagte og ikke-lovpålagte oppgaver. Fylkesrådmannen vurderer det slik at manglende lovfesting ikke alltid betyr at fylkeskommunen står fritt til å kutte ut oppgavene/tjenestene.

Fylkeskommunene er gjennom stortingsmeldinger, rundskriv, forventningsbrev og tildeling av statlige midler med mer, tildelt en rolle i norsk forvaltning som fylkeskommunene er forpliktet til å fylle med innhold, selv om dette ikke er direkte lovpålagt. Ikke minst gjelder dette i rollen som regional utviklingsaktør, der de statlige forventningene til fylkeskommunene har økt betydelig de senere år, blant annet i forbindelse med forvaltningsreformen fra 2010.

Rollen som regional utviklingsaktør omfatter hele bredden av fylkeskommunens oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte.

Som eget vedlegg til økonomiplan 2014-2017 fulgte en gjennomgang av hjemmelsgrunnlaget for avdelingenes aktivitet med vekt på de begrensninger lovverket og andre føringer gir for fylkeskommunens handlefrihet. Ikke-lovpålagte oppgaver ble kartlagt og forsøkt satt inn i rett kontekst som gir en mer detaljert beskrivelse av lovgrunnlaget for de ulike delene av den fylkeskommunale virksomhet.

Fylkesrådmannens konklusjon var at det neppe var realistisk å tro at reduksjoner i nivået av ikke-lovpålagte oppgaver kan gi vesentlige bidrag til salderingen av fremtidige driftsbudsjett.

For å løse utfordringene i forbindelse med fremtidige budsjettbehandlinger og saldering, anser fylkesrådmannen det som viktig å gjøre løpende vurderinger av volum og dimensjonering i både det lovpålagte og ikke-lovpålagte tilbudet.

Fylkesrådmannen la blant annet til grunn at kartleggingen ga en nyttig oversikt over hjemmelsgrunnlaget for den fylkeskommunale virksomhet, og at den kan brukes som grunnlag for å avgrense og definere bestemte problemstillinger og områder som ønskes nærmere belyst ved senere rullinger av økonomiplanen.

For øvrig viser fylkesrådmannen til økonomiplan 2014-2017 med vedlegg.

4 PREMISSESSER FOR BUDSJETTARBEIDET

4.1 FORSLAG TIL STATSUDSJETT FOR 2019

Skatteanslaget for fylkeskommunene ble i statsbudsjettet for 2019 hevet med 0,3 mrd. kroner i forhold til det som ble lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett for 2018. Bakgrunnen er ekstraordinært store uttak av utbytter til personlige skattytere for inntektsåret 2017, som trolig skyldes tilpasninger til skattereformen. Det nye nasjonale anslaget tilsvarer en vekst på knapt 3,3 pst i forhold til regnskap 2017. I FT-sak 123/18 – revidert budsjett oktober 2018 – heves anslaget for Rogaland fra 4,0 pst vekst til 4,5 pst vekst.

Opplegget for 2019 følger i hovedsak de premisser som ble presentert i kommuneproposisjonen i mai. Det vises til omtale i FT-sak 86/18. Lønnsveksten fra 2018 til 2019 anslås til 3,25 pst, mens prisveksten på varer og tjenester anslås til 2,0 pst. Anslått kommunal deflator (veid lønns- og prisvekst) er på 2,8 pst.

Fylkeskommunene får ingen realvekst i frie inntekter fra 2018 til 2019. Dette sammenholder departementet med negative demografikostnader (anslått til minus 0,6 mrd. kroner for fylkeskommunene), slik det fremgår av TBUs² beregninger. KMD anerkjenner at det ikke er gitt at tjenestetilbudet automatisk kan reduseres i takt med demografien. På dette området har RFK et fortrinn gjennom en effektiv skolestruktur – store resultatenheter som lettere kan tilpasses svingninger i antallet elever.

Økte pensjonskostnader dekkes per definisjon. Det er ikke spesifikt bevilget midler til overgangskostnader knyttet til regionreformen.

Den nominelle veksten i fylkeskommunenes frie inntekter anslås til 2,3 pst i 2019, regnet fra anslag på regnskap for 2018. Når skatteanslaget oppjusteres på høsten, slik tilfellet er i 2018, får ikke kommunene beholde inntekter utover nivået i revidert nasjonalbudsjett. Med en deflator på 2,8 pst for pris-/kostnadsvekst representerer dette en realnedgang på 0,5 pst for fylkeskommunene samlet. For RFK er tilsvarende tall i statsbudsjettet 3,2 pst nominell vekst og 0,4 pst realøkning. Dette er en ganske svak utvikling også i 2019 når vi vet at overgangsordningen fra 2015 virker inn.

Den fylkeskommunale skattøren foreslås redusert med 0,05 prosentpoeng til 2,60 pst. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre om lag 40 pst. av kommunesektorens samlede inntekter også i 2019. Rammetilskuddet tilpasses for å oppnå den målsatte realveksten sett i forhold til RNB18.

Samlet kostnadsindeks er nå 96,79 pst av landsgjennomsnitt, mot 97,09 i 2018. Utenom trekkordningen for elever i statlige/private skoler, øker den negative omfordelingen fra 149,2 mill. kroner til 168,6 mill. kroner. Differansen kan i hovedsak henføres til to alderskriterier (reduksjonen i antall innbyggere mellom 6-34 år og mellom 16-18 år), som er alderskriterier for henholdsvis kollektivtransport og videregående opplæring.

² Teknisk beregningsutvalg for kommunal- og fylkeskommunal økonomi (TBU)

Ferje- og båtkriterier forblir om lag uendret fra 2018 til 2019. Det vil komme en ny nasjonal ferjestandard som får virkning fra 2020. Når det gjelder kystlinjekriteriet er det ingen indikasjon på en endring av dette kriteriet fra 2020.

Midler til opprusting og fornying av fylkesvegnettet gis som rammetilskudd med en særskilt fordeling. Den årlige bevilgningen til formålet utgjør i 2019 1.492,5 mill. kroner, herav 65,4 mill. kroner til RFK (en økning på 6,0 mill. kroner i forhold til 2018). Midlene fordeles forholdsmessig mellom fylkeskommunene på grunnlag av en kartlegging av vedlikeholdsetterslepet på fylkesveger gjennomført av Statens vegvesen. Bevilgningen er i 2019 justert med endringen i deflator (2,8 pst). I tillegg foreslås det at 100 mill. kroner innenfor fylkeskommunenes frie inntekter omdisponeres til opprusting og fornying av fylkesvegnettet i 2019. Disse midlene er gitt en tilsvarende fordeling som de andre midlene til styrking av rammetilskuddet innenfor området, og har en negativ virkning for RFK.

Andre momenter med særskilt fordeling (utenom kostnadsnøkkelen):

- Tapskompensasjonen for fylkeskommuner som tapte på endringer i inntektssystemet i 2015 er videreført på samme nominelle nivå som i 2018, 335 mill. kroner.
- Fylkeskommunene har siden 2015 blitt kompenserte for merutgifter ved forskrift om minimum sikkerhetskrav til visse vegtunneler for fylkesveger mv. Beløpet for innværende år er prisjustert i statsbudsjettet for 2019 og således videreført på samme reelle nivå. Av den samlede bevilgningen på 302,0 mill. kroner får Rogaland fylkeskommune 15,8 mill. kroner. Kompensasjonen fordeles etter samlet lengde tunnellop som krever sikkerhetstiltak i aktuelle fylker.
- Kompensasjon for økningen i CO2-avgiften på LPG og naturgass fra 01.07.15 videreføres. For RFK er beløpet prisjustert til kr 219.000 i 2019.
- I statsbudsjettet for 2018 ble fritak for CO2-avgiften på gass til gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart opphevet. Dette medfører økte kostnader for fylkeskommunene for allerede inngåtte avtaler om lokal kollektivtrafikk. Økte kostnader ble i 2018 kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 15,3 mill. kroner (14 mill. i statsbudsjettet, økt til 15,3 mill. i saldert budsjett). Kompensasjonen er justert med anslått pris- og kostnadsvekst i kommunesektoren i 2019. RFK får 7,0 mill. kroner av den samlede bevilgningen på 15,7 mill. kroner.
- Midler for 8 ferjeavløsningsprosjekt som fylkeskommunene overtok fra staten i forbindelse med forvaltningsreformen, ble skilt ut i 2016. Prosjektene fikk et beløp tilsvarende de beløpene en ferjeavløsningsordning for riksvegferjer ville ha gitt i 2016. Prisjustert får Rogaland fylkeskommune 8,6 mill. kroner for Finnfast i 2019.
- I statsbudsjettet for 2018 ble 100 mill. kroner av veksten i frie inntekter gitt til fylkeskommunene for å styrke båt- og ferjesektoren. 2018-beløpet er justert med anslått pris- og kostnadsvekst i kommunesektoren i 2019, og midlene er fordelt etter delkostnadsnøkkelen for båt og ferje. RFK får 8,0 mill. kroner.

De regionale utviklingsmidlene på budsjettet til KMD er redusert med 0,2 mrd. kroner fra saldert statsbudsjett i 2018 til om lag 1,2 mrd. kroner i forslag til statsbudsjett for 2019, herav 667 mill. kroner til fylkeskommunene. Det er en reduksjon fra 2018 på 265 mill. kroner. Den største reduksjonen er i delposten «inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn» som reduseres med 104 mill. kroner fra saldert budsjett i 2018. Rogaland fylkeskommune får 10,9 mill. kroner av de regionale

utviklingsmidlene i 2019, noe som er en reduksjon på 14,4 mill. kroner fra saldert budsjett 2018. KMD redegjør for satsinger/delmål i 2019 og kriterier for den foreløpige fordelingen mellom fylkeskommunene i et eget brev³ som følger framlegget til statsbudsjett. Det vises til omtale i kapittel 6.5.

Rentekompensasjonsordningen for skolebygg/svømmehaller kompenserer kommuner og fylkeskommuner for renteutgifter for investeringer innenfor en totalramme på 30 mrd. kroner i perioden 2002-2016. Rogaland fylkeskommune har utnyttet sin del av totalrammen, om lag 596 mill. kroner i perioden 2003-2011. I statsbudsjettet for 2017 ble det vedtatt en harmonisering som i realiteten innebar at rentesatsene ble senket til et nivå som er om lag 0,5 prosentpoeng lavere enn markedsrente. Dette var en klar svekkelse av inntektsgrunnlaget når vi ser denne og neste ordning under ett.

I tilknytning til Nasjonal transportplan (NTP) 2010-2019 ble det innført en rentekompensasjonsordning for transporttiltak i fylkene fra 2010. For årene 2010-2014 var den årlige lånerammen på 2 mrd. kroner. For årene 2015-2017 var den årlige rammen på 3 mrd. kroner. RFKs «andel» var 220,2 mill. kroner årlig for 2015-2017. Som for 2018, foreslås ingen ny låneramme for 2019. Nedjusteringen av renten, som følge av ovennevnte harmonisering, har medført et betydelig inntektsbortfall per i år i planperioden. Det er viktig å ha klart for seg at hovedstol (avdrag) finansieres av fylkeskommunene selv.

Det er få oppgavekorrigeringer i statsbudsjettet når det gjelder fylkeskommunene, og utgjør bare en økning på 30,9 mill. kroner i makrorammen for alle fylkeskommuner:

- Rammetilskuddet er redusert med 20,3 mill. kroner som følge av en økning i antall elever i statlige og private skoler. Utslagene varierer mellom fylkeskommunene ut fra tall på elever i statlige og private skoler som danner grunnlag for et særskilt trekk i rammen for den enkelte fylkeskommune. RFKs uttrekk fra rammetilskuddet øker fra 41,8 mill. kroner i 2018 til 45,8 mill. kroner i 2019.
- Rammetilskuddet er økt med 51,3 mill. kroner som kompensasjon for utvidet rett til videregående opplæring for innvandrere. Lovendringen gjaldt fra skoleåret 2017-2018, og gir fylkeskommunene høyere anslåtte merutgifter i 2019 enn i 2018. RFK får om lag 4,5 mill. kroner i kompensasjon.

Oppgavekorreksjoner holdes utenfor angitt realvekst i frie inntekter.

³ Brev datert 08.10.18 fra KMD: Orientering om framlegg til statsbudsjettet for 2019 – programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikkpolitikk – førebels rammer

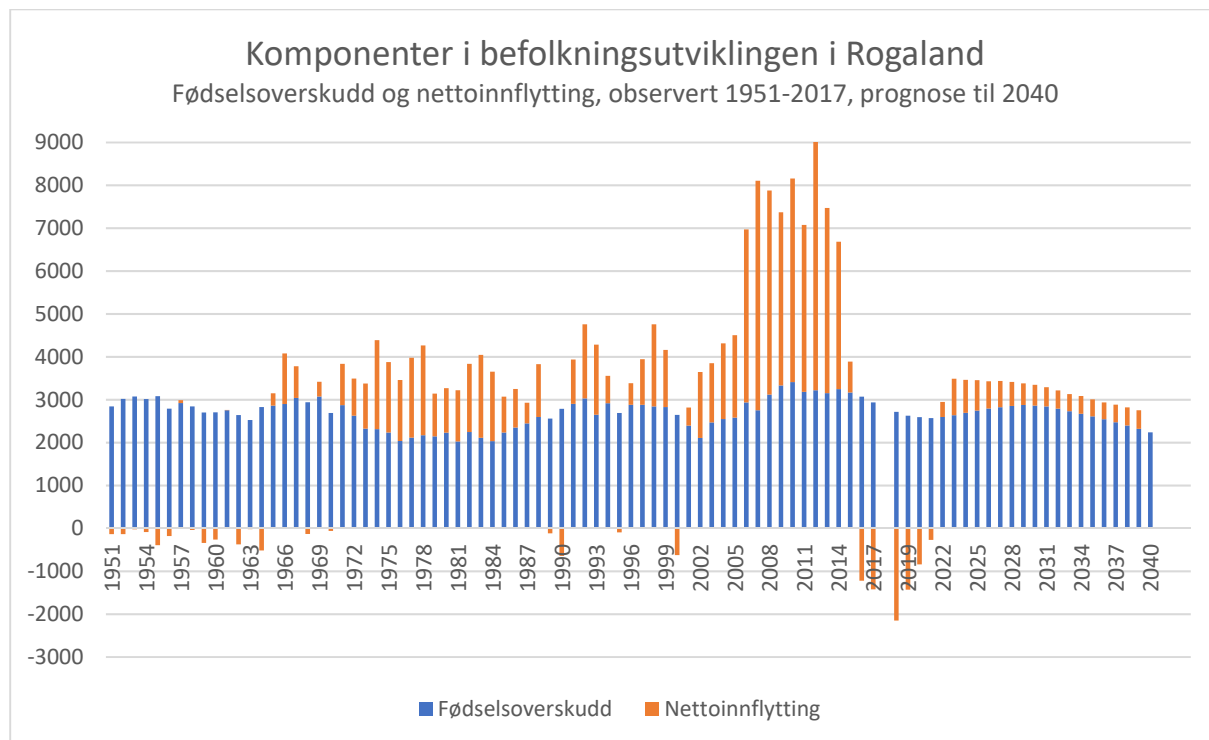
4.2 BEFOLKNINGSPROGNOSER

Befolkningsprognoser er viktige for planleggingen av fylkeskommunens tjenester, økonomi og investeringer. Både inntekter og utgifter blir påvirket av demografiske størrelser. Samtidig vil framskrivningen av befolkningsutviklingen alltid være beheftet med stor usikkerhet.

SSB lager befolkningsprognoser for hele Norge og deler deretter den antatte fremtidsutviklingen inn i regioner. Kommuner og fylker kan laste ned befolknings-scenarioer fra statistikkbanken til SSB. Fordelen med å bruke dette er at det er enkelt, lett tilgjengelig, og gjennomsiiktig. Alle og enhver kan laste ned tallene, og modellen er grundig dokumentert. Ulempen med dette er at i SSBs framskrivinger styres et av de viktigste elementene, flyttematrisen, kun av kjølvannet. Dette fører til at hvis trenden har vært oppadgående, vil prognosekurven også peke oppover, og en nedadgående trend vil også bli forlenget inn i framtiden. Modellen tar ikke inn tidlige signaler på oppgang, som de vi ser i Rogaland nå. Flyttematrisen er dessuten gruppert og glattet på en måte som gjør den lite presis på noen aldersgrupper, spesielt for gruppen 16-18 år, som er viktig for fylkeskommunens planlegging.

Hvordan ser SSBs 2018-prognose ut i Rogaland?

SSBs prognosemodell regner ikke med at bunnen er nådd. Trenden med negativ nettoinnflytting tegnes videre nedover i 2018, og 2019 blir like dårlig som 2017 var. Fylket får ikke positiv nettoinnflytting før i 2022, ifølge SSBs framskrivinger. I figur 1 vises fødselsoverskuddet i blå og nettoflytting i oransje.

Figur 1 – Fødselsoverskudd og nettoinnflytting i Rogaland, observert 1951-2017, framskrevet til 2040.

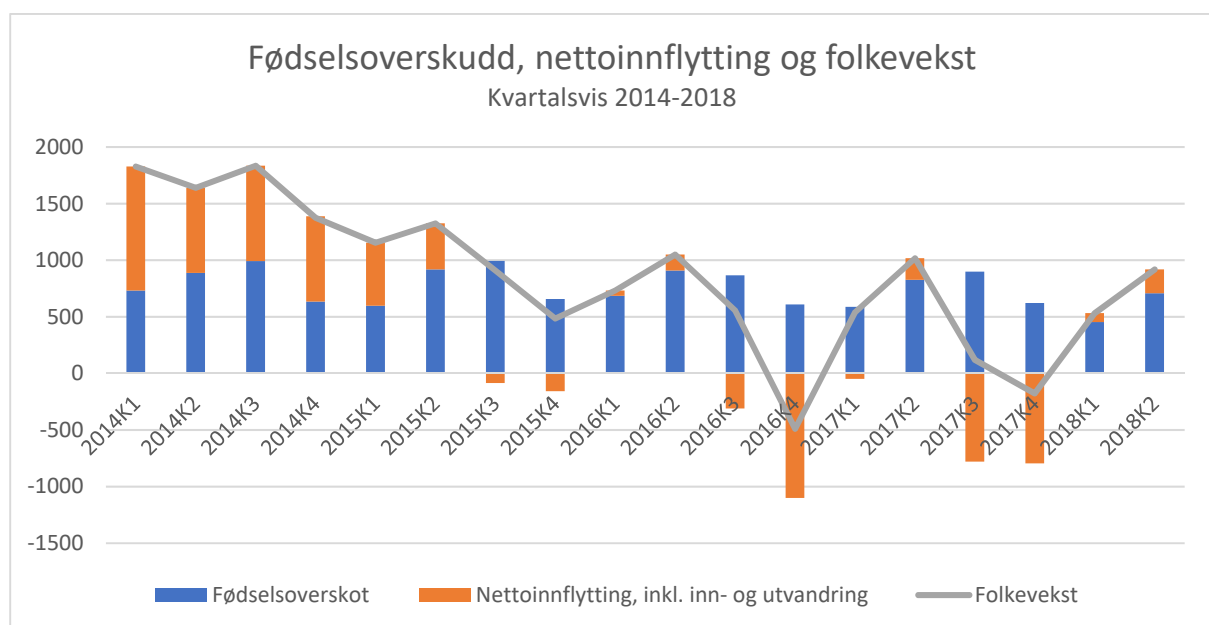
SSB-modellen bruker de ti siste årene som referanseperiode, men vekter det nyeste året (her 2017) størst. Det nyeste året blir styrende for prognosen i den nærmeste

perioden, mens det som ligger lengre tilbake i tid, tillegges gradvis større vekt i langtidsutviklingen.

Hva er situasjonen nå?

Første og andre kvartal 2018 var noe bedre enn de to siste årene. I 2016 og 2017 var tredje og fjerde kvartal fraflyttingsperioder. Trenden for 2018 blir derfor klarere når vi får tall for tredje kvartal i oktober.

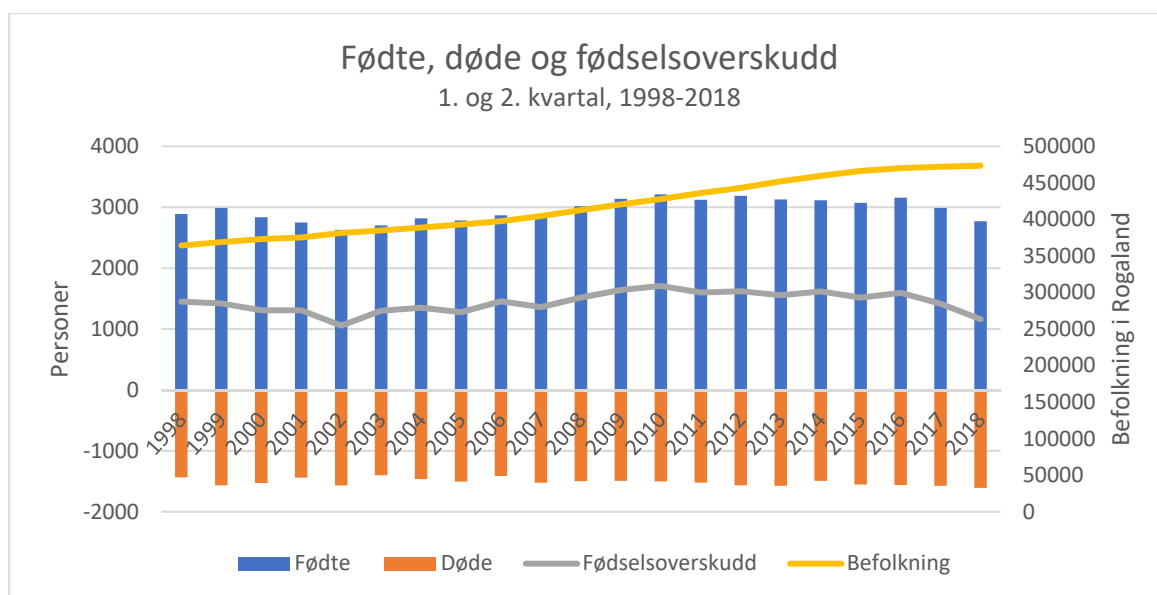
Arbeidsmarkedet har gjort en helomvending. Arbeidsledigheten er nede på 2,8 prosent. I flere yrker er det blitt vanskelig å rekruttere. Dette er gammelt nytt innen helse og omsorg, men nå må også oljesektoren igjen lyse ut stillinger i utlandet. Mye tyder på at Rogaland igjen seiler inn i en periode hvor arbeidslivet trenger en høyere grad av tilflytting for å kunne tilfredsstille sine kompetansebehov. I lys av dette er det lite sannsynlig at flyttebalansen i 2018 vil være lik eller verre enn i 2016 og 2017, slik prognosen tilsier.

Figur 2 – Folketilvekst, fødselsoverskudd og nettoinnflytting, kvartalsvis 2014-2018.

Også fødsels- og dødsrater endres, sakte men sikkert. Fruktbarheten faller, her som i resten av Norge. Det er ikke blitt født færre barn i Rogaland i første halvdel av året siden 2003. Da bodde det 385 tusen mennesker i Rogaland, nå er vi 473 tusen. Befolkningen blir eldre. Kvinner i fruktbar alder utgjør en fallende andel av befolkningen, samtidig som hver kvinne får i gjennomsnittet færre barn. Samtidig vil dødeligheten stige, spesielt når de store kullene som ble født etter krigen blir eldre.

Det anses ikke å være noen grunn til å gjøre justeringer på SSBs prognoser om fødsels- og dødsrater. Endringer er små og saktegående, og observert utvikling er i tråd med prognosen.

Figur 3 – Fødte, døde og fødselsoverskudd – 1998-2018

16-18 år – en viktig demografisk størrelse for fylkeskommunen

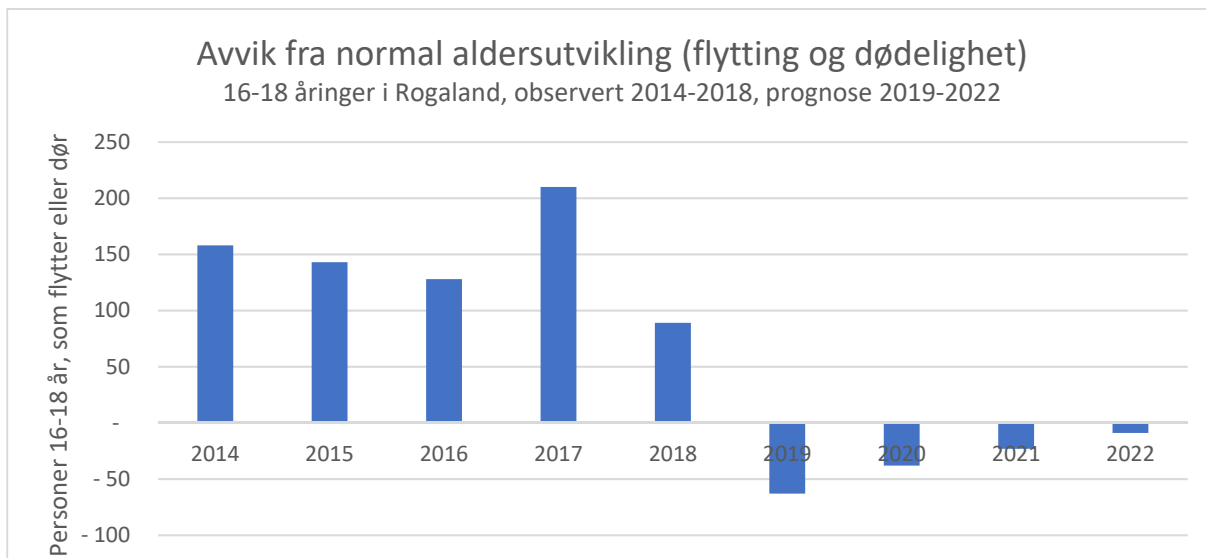
Kostnadsnøkkelen som styrer inntektsutjevningen mellom fylkeskommunene inneholder noen demografiske størrelser, hvor den langt viktigste er innbyggere i alderen 16-18 år. Størrelsen på denne nokså snevre aldersgruppen har mye å si for hvor store inntekter fylkeskommunen får. Dessuten er den svært viktig for dimensjonering av utdanningstilbudet og skolene.

Som regel er det en aldersgruppe som er forholdsvis lett å framskrive, for de flytter lite og har lav dødelighet. Selv i fraflyttingsårene 2016 og 2017 har det vært tilflytting av folk i alderen 16-18 år. Likevel regner SSB-prognosen med et nokså stort fraflytting av 17- og 18-åringene fra 2019 til 2022.

Tabell 1 viser størrelsen på utvalgte aldersgrupper. Ved å følge en farge skrått nedover, følger vi aldersutviklingen av en gruppe individer, for eksempel de som var 13 år i 2010, 14 år i 2011 og så videre. Dette er altså den samme gruppen, en såkalt kohort, pluss eller minus noen få. Vi ser at fra og med 2016 har det vært netto fraflytting i aldersgruppen 19-20 år. Det er ikke overraskende. Unge voksne er en særs mobil gruppe. Det som er overraskende er at ifølge prognosen kan også 16-18 åringene flytte mer på seg fra og med neste år. I tabellen er tall i rød skrift brukt til å signalisere at en kohort er blitt mindre fra året før.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13 år	6115	6188	6083	6204	6072	5924	5748	6031	6000	6011	6428	6244	6496
14 år	6070	6147	6217	6135	6221	6110	5952	5772	6052	6003	6014	6428	6251
15 år	6085	6117	6179	6246	6169	6243	6141	5994	5794	6061	6014	6026	6438
16 år	5955	6142	6145	6226	6303	6236	6273	6225	6008	5820	6084	6042	6057
17 år	6084	6011	6191	6178	6279	6353	6286	6336	6256	5979	5801	6065	6034
18 år	6204	6142	6050	6236	6226	6305	6401	6349	6380	6196	5937	5769	6033
19 år	6047	6206	6170	6077	6286	6241	6304	6331	6231	6288	6133	5895	5744
20 år	5796	6056	6234	6193	6097	6288	6172	6187	6101	6132	6210	6086	5871

Tabell 1 – Folketall i aldersgruppene 13-20 år, 2010-2022 i Rogaland. Observert 2010-2018, prognose 2019-2022.

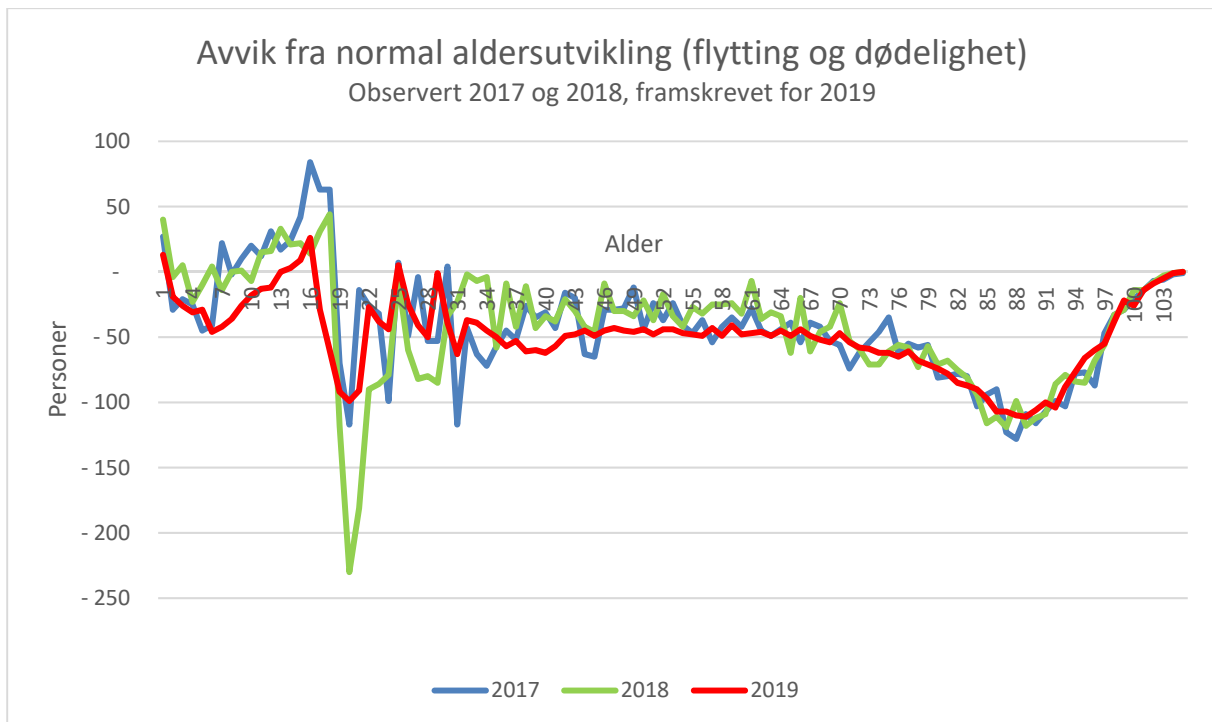

Figur 4 – Avvik fra normal aldersutvikling (flytting og dødelighet) i aldersgruppen 16-18 år i Rogaland. Observert utvikling 2014-2018, prognose for 2019-2022.

Den framskrevne fraflyttingen av 17-18 åringer skyldes sannsynligvis glattingen av den store fraflyttingen av 20-åringer. Prognosemodellen er programmert til å glatte ut store toppe. I dette tilfellet vil det si at i framskrevne resultater spres stor fraflytting i en spesifikk aldersgruppe på aldersgruppene under og over.

I figur 5 (under) viser den blå og den grønne linjen godt den store flyttetoppen blant 19- og 20-åringer. De viser at det i 2016 og 2017 var tilflytting av innbyggere i alderen 16-18 år til Rogaland. Ved 19- og 20-års alderen ser vi et bratt fall. Mange i denne alderen flyttet vekk fra Rogaland.

Den røde linja viser prognosen for 2019. Der begynner den nedadgående kurven allerede ved 17 år. Derimot ser vi at fallet ikke er like bratt, og kurven ikke når like langt ned ved 19 og 20 år. Dette skjer fordi modellen jevner ut store bevegelser. Den smører den store fraflyttingen ut over aldersgruppen 17-22 år. Men i virkeligheten tyder ingenting på at flyttesannsynligheten i aldersgruppen 17-18 år har endret seg. Vi har å gjøre med en modell hvor SSB har bevisst valgt å jevne ut store toppe og bunner for å redusere usikkerhet. Det medfører dessverre at modellen blir lite presis for aldersgrupper som ligger i nærheten av store flyttetopper, som for eksempel 17- og 18-åringer.

Figur 5 – Avvik fra normal aldersutvikling (flytting og dødelighet), Rogaland. Observert 2017 og 2018, prognose for 2019.

Konklusjon

SSBs prognosemodell er en lettvinnt måte å få standardiserte og godt kjente prognosetall på. I en periode med stabil utvikling vil den være mer enn tilstrekkelig for de fleste bruksområder. Glattingen kan derimot gjøre den lite nøyaktig på framskrivingen av aldersgruppen 17-18 år.

I perioder med store omveltninger er SSB-modellen mindre egnet. Den styres kun etter kjølvannet og vurderer ikke tidlige signaler på endringer. Selv oppfordrer SSB brukere av de regionale framskrivingene til å vurdere disse opp mot lokal kunnskap.

Fylkesrådmannen har derfor laget en egen befolkningsprognose i forbindelse med økonomiplan 2019-2022, ved hjelp av prognosemodellen Panda. I utgangspunktet er målet å endre kortidsprognosen. På sikt bør prognosen nærme seg langtidsvekstnivået i SSBs hovedalternativ. Vår egen befolkningsframskriving som danner grunnlag for denne økonomiplanen har følgende veksttakt for aldersgruppene som inngår i inntektssystemet for fylkeskommunene.

Aldersgruppe	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Innbyggere i alt	0,3 %	0,7 %	1,0 %	1,2 %	1,0 %	0,8 %
1-18 år	0,0 %	-0,1 %	0,2 %	0,6 %	0,6 %	0,3 %
16-18 år	-1,4 %	-2,8 %	-0,5 %	0,7 %	1,5 %	2,2 %
19-20 år	-1,5 %	1,0 %	0,2 %	-1,6 %	-3,0 %	0,5 %
67 og over	3,3 %	2,9 %	3,3 %	3,4 %	3,2 %	3,3 %
6-34 år	-0,8 %	0,1 %	0,4 %	0,9 %	0,3 %	0,2 %
18 og over	0,5 %	1,0 %	1,1 %	1,3 %	1,1 %	1,0 %

Tabell 2 – Veksttakt i respektive kalenderår.

4.3 ØKONOMISKE MÅL OG PRIORITERINGER

Fylkestinget fattet følgende vedtak i FT-sak 86/18:

Arbeidet med økonomiplan 2019-2022 skal baseres på følgende premisser:

1. *Investeringer skal gjennomføres i samsvar med vedtak i saker om*
 - økonomiplan 2018-2021 / årsbudsjett 2018
 - revidert budsjett april 2018
 - revidert budsjett juni 2018
2. *Det er et mål å sikre en stabil og forutsigbar utvikling der kvalitet og dekningsgrader innen fylkeskommunens kjerneoppgaver opprettholdes på et forsvarlig nivå.*
3. *Fylkestinget legger til grunn at midler til styrking av budsjettposter og realisering av nye tiltak i drift, herunder naturlig aktivitetsvekst som følge av demografiske endringer, i så stor grad som mulig må finansieres ved omprioritering av gjeldende budsjetttrammer samt effekt av omstillings- og effektiviseringstiltak.*
4. *Tidligere vedtatte sparetiltak opprettholdes og gjennomføres som planlagt. Om nødvendig må det gjennomføres nye sparetiltak for å styre mot oppnåelse av handlingsregler for netto driftsresultat og egenfinansiering av investeringer.*
5. *Følgende finansielle måltall / handlingsregler vedtas som retningsgivende for økonomiplan 2019-2022:*
 - a) *Netto driftsresultat i pst av driftsinntekter trappes opp til 5 pst innen 2020.*
 - b) *Årlig egenfinansiering av investeringer skal utgjøre minimum 60 pst av investeringer. Prosjekter som i sin helhet finansieres av eksterne midler holdes utenfor ved fastsettelsen av øvre ramme for investeringer i et budsjettår.*
 - c) *Gjeldsgraden – langsiktig lånegjeld i pst av driftsinntekter – skal reduseres til 85 pst av brutto driftsinntekter i planperioden 2019-2022 og videre til 80 pst innen 2026.*
 - d) *Finansielt måltall for disposisjonsfond (utenom pensjonsfond) fastsettes til 3 pst av brutto driftsinntekter i planperioden 2019-2022. Eventuelle regnskapsmessige mindreforbruk anvendes til å styrke disposisjonsfond til måltallet er nådd.*
6. *Fylkestinget ber fylkesrådmannen vurdere om det er mulig å lage en handlingsregel for avsetning til vedlikehold av eiendom som vil vise de reelle kostnadene, både dagens kostnader og de langsiktige akkumulerte ved ikke å utføre tilstrekkelig vedlikehold fortløpende.*

Fylkesrådmannen vil kort kommentere oppfølgingen av punktene ovenfor:

Investeringer i samsvar med tidligere vedtak

De planlagte investeringene er i hovedsak konsistente med økonomiplan 2018-2021. I tråd med revidert budsjett oktober 2018 er det innarbeidet noen forskyvninger fra 2018 til 2019. Prosjektrammen for enkelte investeringer justeres i tråd med omtale i kapittel 5.3. Gjennom 2018 er budsjetterte investeringer i skolebygg redusert med 70,2 mill. kroner. I forrige økonomiplan ble det vedtatt brutto investeringer i skolebygg i 2019 på 400,0 mill. kroner (2018-kroner). Det er nå lagt inn 312,6 mill. kroner i tilrådingen for 2019, som nominelt er 87,4 mill. kroner mindre enn i forrige økonomiplan. Samlet betyr dette at fylkesrådmannen har skjøvet et betydelig volum av investeringer i skolebygg noe ut i tid. Fylkesrådmannen viser spesielt til prosjekter som dreier seg om utvidelser av elevkapasiteten på Nord-Jæren.

For fylkesveger er volumet av investeringer i planperioden i tråd med fjorårets økonomiplan. Volumet av investeringer i 2019 og 2020 innebærer noe strammere prioriteringer i handlingsprogram for fylkesveger enn i en antatt normalsituasjon.

Aktuelle investeringsprosjekter som ennå ikke er igangsatt er spesielt viktige å utrede grundig. For store investeringer i bygg eller anlegg bør det endelige konseptvalget være preget av strenge prioriteringer, grundige behovsvurderinger og alternativanalyser, høy utnyttelse av eksisterende bygninger/tomter, oppfyllelse av minimumskrav og et grunnlag for kostnadseffektiv drift.

Stabil og forutsigbar utvikling og et forsvarlig nivå av tjenester

Målsettingen om en stabil og forutsigbar utvikling, der kvalitet og dekningsgrader innen fylkeskommunens kjerneoppgaver opprettholdes på et forsvarlig nivå, henger nøye sammen med ønsket om langsiktig økonomisk handlefrihet. Handlefrihet bidrar til å skape tillit til det lokale selvstyret slik at ressursene forvaltes på beste måte også for kommende generasjoner. Kommunelovutvalget foreslår i NOU 2016:4 at den nye formålsbestemmelsen om langsiktig økonomiforvaltning følges opp med en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som et verktøy for den langsiktige styringen av kommunens økonomi.

Fylkestingets målsetting betinger disiplinert styring over tid. Ingen kommuner eller fylkeskommuner kan i det lange løp anvende ressurser de ikke har. Finansiell bufferkapital vil være viktig for å unngå at det tvinges fram brå omstilling. Fylkesrådmannen må tilrå tilpasninger i økonomiplanperioden for å sikre finansiell bærekraft i en situasjon med høy lånegjeld og svekket handlingsrom i drift.

Omprioritering og effekt av omstillings- og effektiviseringstiltak

Nye tiltak og økte kostnader er til en viss grad finansiert ved at det er omdisponert midler fra andre budsjettposter. Det vises til sektorvis omtale.

Behovet for nøktern håndtering av demografibaserte utgiftsbehov og andre behov for styrking gjennomgås i omtalen av driftsbudsjettet.

Fylkesrådmannen har videreført forutsetningen om at økt ruteproduksjon og andre satsinger innen kollektivtransporten ikke kan finansieres av frie midler, men krever faste øremerkede tilskudd til drift (belønningsmidler) gjennom reforhandlet byvekstavtale, eller i ytterste konsekvens bruk av bompenger.

Tidligere vedtatte sparetiltak / nye sparetiltak

Tjenestekvalitet og tjenestestandarder/dekningsgrader settes under press når handlingsrommet i drift reduseres som følge av vesentlige kostnadsendringer, økt volum av lovpålagte oppgaver eller endringer i inntektsgrunnlaget. I denne økonomiplanen må RFK tilpasse seg endrede forutsetninger. Fylkesrådmannen foreslår nye reelle reduksjoner og sparetiltak i planperioden. Det vises til gjennomgangen av sparetiltak og krav til effektivisering i kapittel 3.4.

Retningsgivende finansielle måltall / handlingsregler

Fylkesrådmannens økonomifaglige anbefaling er å benytte seg av måltallene for å tilføre den langsiktige styringen mer konsekvenstenkning. Formålet med å kvantifisere måltall er nettopp å unngå å bryte med generasjonsprinsippet, som i praksis innebærer at overforbruk på kort sikt får utilsiktede konsekvenser for fremtidige brukere av fylkeskommunale tjenester.

Fylkeskommunene har blitt langt mer kapitalintensive virksomheter etter forvaltningsreformen (i 2010). Inntektssystemet har lagt til rette for at fylkeskommunene skal reservere en større andel av driftsinntektene til investeringer, og TBU har nå funnet det nødvendig å differensiere mellom kommuner og fylkeskommuner ved fastsettelse av måltall for netto driftsresultat – den primære indikatoren for økonomisk handlingsrom. Anbefalingene gjelder ikke for den enkelte fylkeskommune, men over tid for fylkeskommuner samlet. Det anbefalte nivået for fylkeskommunene er satt til 4,0 prosent av driftsinntektene. Høye investeringer / prioritering av investeringer tilsier høyere måltall. Også høyere lånegjeld/gjeldsgrad enn gjennomsnittet er et argument for høyere måltall, fordi marginene er mindre i en slik situasjon. Høy renterisiko tilsier dessuten at det bør budsjetteres med større marginer i sektoren samlet. I FT-sak 86/18 gis det en grundig redegjørelse for hvorfor netto driftsresultat egentlig bør være minimum 5,0 pst i RFK hvert år i overskuelig framtid.

I planperioden er aktivitetsnivået i drift objektivt sett for høyt sett i forhold til driftsinntektene. Dette kommer til uttrykk gjennom et forholdsvis lavt netto driftsresultat i hele planperioden. Resultatgraden framstår som akseptabel i lys av bufferkapitalen i drift (disposisjonsfond) og utviklingen framover i tid.

Fylkesrådmannen tilrår bruk av disposisjonsfond opp til det nivået som vedtaket i FT-sak 86/18 legger opp til. Profilen i prioriteringene endres noe fra forrige økonomiplan, når fylkesrådmannen tilrår at disposisjonsfond skjermes i større grad enn tidligere. Som en konsekvens av dette vil låneopptakene eventuelt bli større og gjeldsgraden høyere enn dersom fylkeskommunen i større grad valgte å benytte bufferkapital til finansiering av investeringer.

Når det gjelder måltallet for gjeldsgrad, vil fylkeskommunen nå være kraftig på etterskudd i forhold til vedtatt måltall for planperioden. Vesentlig lavere grad av egenfinansiering svekker den planlagte nedbyggingen av relativ lånegjeld (gjeldsgraden). Ved beregningen av gjeldsgrad blir også inflasjonsgevinsten for gammel gjeld hensyntatt.

Balansekravet i kommuneloven innebærer at kun investeringer kan lånefinansieres, og at låneforpliktelser (renter og avdrag) skal dekkes av løpende driftsinntekter. For å opprettholde et akseptabelt investeringsnivå i framtiden må lånegjelden holdes på et nivå som innebærer at renter og avdrag kan betjenes uten å måtte redusere aktiviteten i drift vesentlig. Alternativet er å ta konsekvensen av at investeringer prioriteres høyere, og redusere omfanget av oppgaver og tjenester i drift. På kort sikt er det mulig å operere med et lavere handlingsrom i drift enn ønskelig, for å unngå kraftige reduksjoner i tjenestestandard eller dekningsgrader.

Fylkestinget har vedtatt at det reelle handlingsrommet i drift må økes til minimum 5 pst av driftsinntekter i løpet av planperioden. Et netto driftsresultat på 5,0 pst av driftsinntekter utgjør om lag 355 mill. kroner i 2019.

Fylkesrådmannen vil understreke at finansielle måltall / handlingsregler er ment å være retningsgivende. Måltallene som ble vedtatt i premissaken er ambisiøse, og forutsetter strenge prioriteringer og en økning i frie inntekter som speiler det reelle utgiftsbehovet i Rogaland fylkeskommune. Det er en realitet at tjenestestandarden trolig overstiger fylkeskommunens inntektsevne per dato.

Fylkesrådmannen legger til grunn at de retningsgivende måltallene bør stå fast, selv om fylkestinget eventuelt velger å akseptere manglende måloppnåelse i økonomiplanperioden. På neste side følger en prognose for utviklingen i måltallene, som en konsekvens av fylkesrådmannens innstilling til økonomiplan 2019-2022 og de prioriteringene som det redegjøres for i dette kapittelet.

4.4 FINANSIELLE MÅLTALL / HANDLINGSREGLER – PROGNOSE

FINANSIELLE MÅLTALL / HANDLINGSREGLER	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DRIFT						
Driftsinntekter, fast justering etter budsjettår (ca-tall)	6 607,8	6 860,0	7 110,0	7 110,0	7 130,0	7 170,0
Overføring fra drift til investeringer	194,3	246,2	121,1	250,3	201,5	266,8
Netto avsetning til disposisjonsfond (drift)	137,8	-55,5	-10,0	-	-	-
Regnskapsmessig overskudd, bruk (-) / fremført (+)	-67,3	-20,2	-	-	-	-
Overskudd skoler, bruk (-) / fremført (+)	-	-	-	-	-	-
Netto driftsresultat (korrigert)	264,8	170,5	111,1	250,3	201,5	266,8
Netto driftsresultat (korrigert) i pst av driftsinntekter	4,0	2,5	1,6	3,5	2,8	3,7
Måltall (pst)				5,0	5,0	5,0
Overføring til investering i pst av driftsinntekter	2,9	3,6	1,7	3,5	2,8	3,7

Netto driftsresultat i pst av driftsinntekter trappes opp til 5 pst innen 2020.

INVESTERINGER						
Investeringer (ekskl. prosjekter finansiert av eksterne midler)	875,8	645,8	782,6	733,6	912,3	940,3
a) Overføring fra drift til investeringer	194,3	246,2	121,1	250,3	201,5	266,8
b) Momskompensasjon fra investeringer	154,2	102,1	139,9	135,2	159,0	174,6
c) Investeringsinntekter (salg/refusjoner)	54,2	-	-	-	-	-
d) Investeringstilskudd fra stat (f.eks. til skredsikring)	3,6	6,0	10,0	25,0	25,0	26,0
e) Netto bruk av fondsmidler (positivt = bruk)	60,6	31,2	84,5	25,1	4,7	0,6
Sum a)-e): Egenfinansiering av investeringer	466,8	385,5	355,6	435,6	390,2	468,0
=> Øvre ramme for investeringer i budsjettåret	778,1	642,4	592,6	726,1	650,3	779,9
Differanse (pluss = overinvestert i mill. kroner)	97,7	3,3	190,0	7,5	262,0	160,4
Investeringer finansiert av lånemidler	408,9	260,3	427,1	297,9	522,1	472,3
Investeringer finansiert av andre midler (egenfinansiering)	466,8	385,5	355,6	435,6	390,2	468,0
Måltall for egenfinansiering i prosent		60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Måltall for egenfinansiering i mill. kroner (60 pst)		387,5	469,6	440,1	547,4	564,2

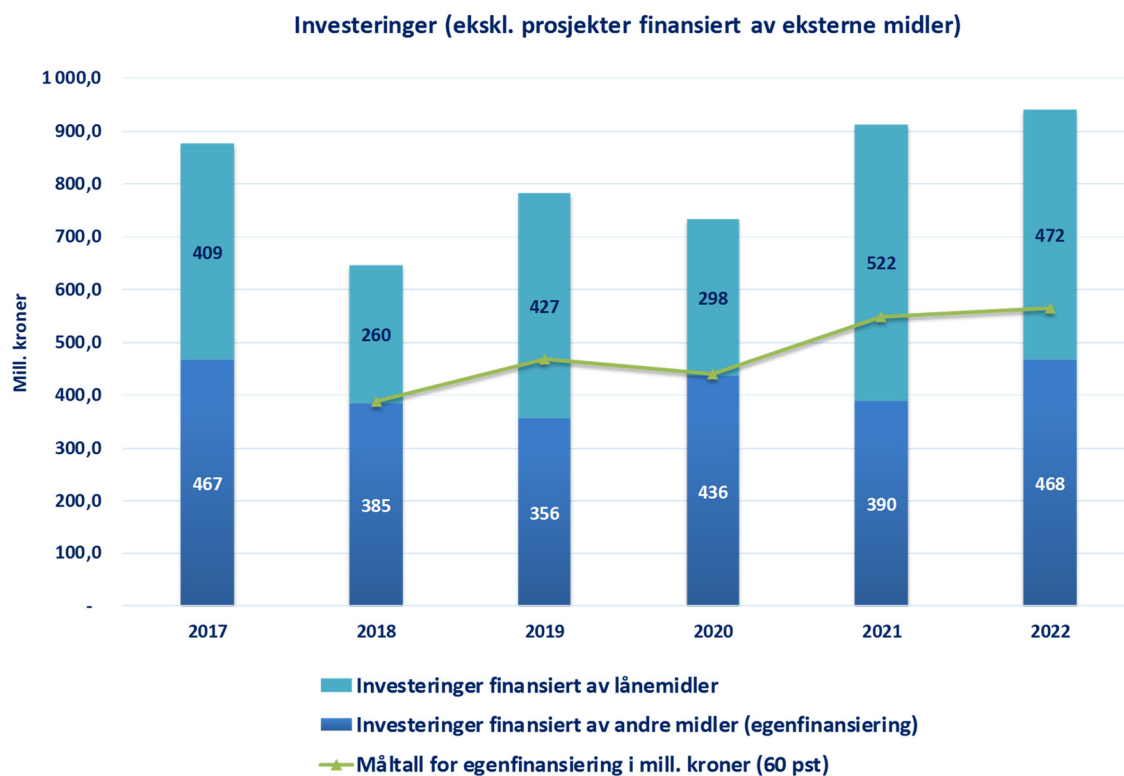
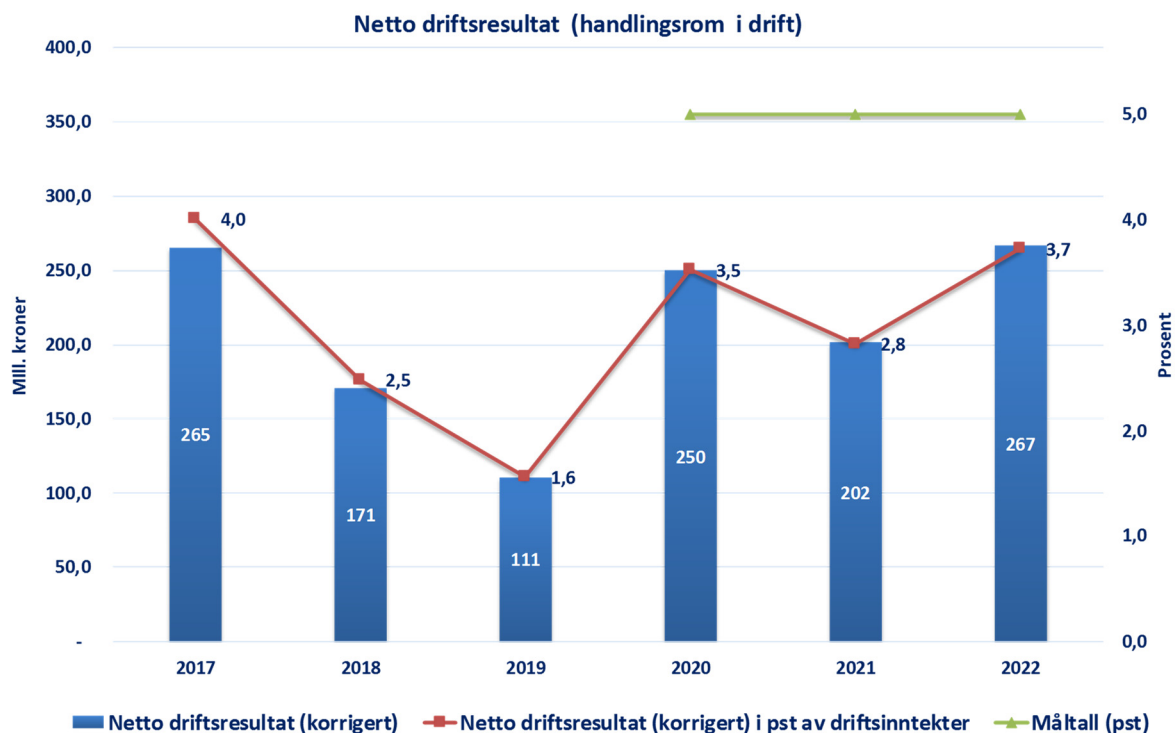
Årlig egenfinansiering av investeringer skal utgjøre minimum 60 pst av investeringer. Prosjekter som i sin helhet finansieres av eksterne midler holdes utenfor ved fastsettelsen av øvre ramme for investeringer i et budsjettår.

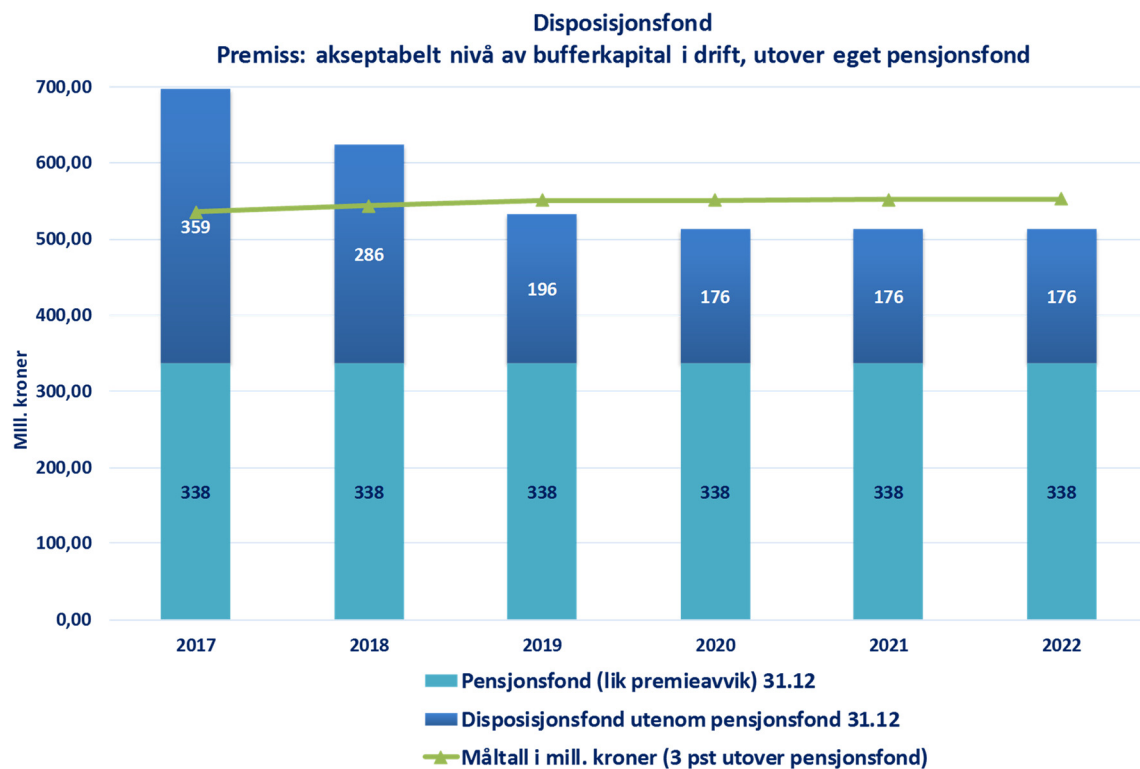
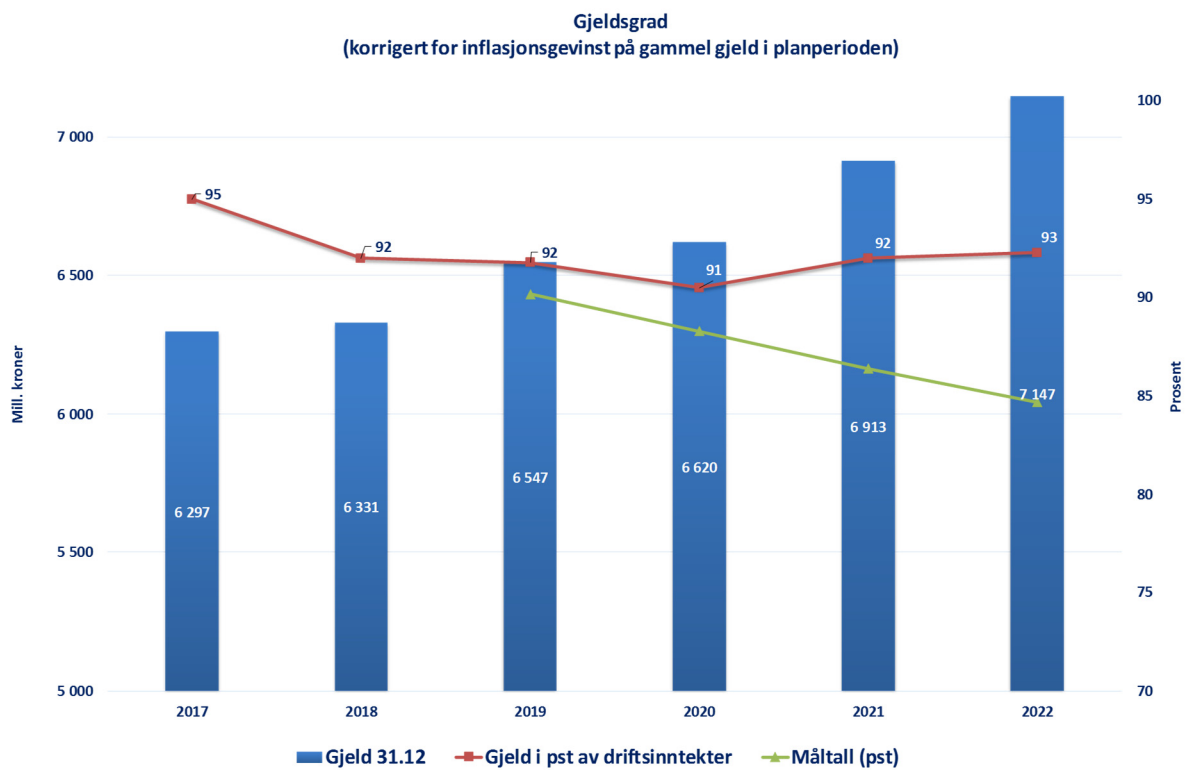
GJELD						
Driftsinntekter, kombinasjon av løpende/fast justering (ca-tall)	6 607,8	6 860,0	7 110,0	7 290,0	7 490,0	7 720,0
Gjeld 31.12	6 297,1	6 331,4	6 547,5	6 619,6	6 913,5	7 147,4
Låneopptak	406,9	244,2	427,1	297,9	522,1	472,3
Avdrag på langsiktig lånegjeld	203,1	209,9	211,0	225,8	228,3	238,4
Gjeld i pst av driftsinntekter	95,3	92,3	92,1	90,8	92,3	92,6
Måltall (pst)						85,0

Gjeldsgraden reduseres til 85 pst av brutto driftsinntekter i planperioden 2019-2022 og videre til 80 pst innen 2026.

SOLIDITET (OVERSKUDD FRA TIDLIGERE ÅR)						
Disposisjonsfond utenom pensjonsfond 31.12	359,3	285,9	195,9	175,9	175,9	175,9
Pensjonsfond (lik premieavvik) 31.12	337,6	337,6	337,6	337,6	337,6	337,6
Disposisjonsfond inkl. pensjonsfond 31.12	696,9	623,5	533,5	513,5	513,5	513,5
Måltall i mill. kroner (3 pst utover pensjonsfond)	535,8	543,4	550,9	550,9	551,5	552,7
Disposisjonsfond (eks. pensjonsfond) i pst av driftsinntekter	5,4	4,2	2,8	2,5	2,5	2,5

Finansielt måltall for disposisjonsfond (utenom pensjonsfond) fastsettes til 3 pst av brutto driftsinntekter i planperioden 2019-2022. Eventuelle regnskapsmessige mindreforbruk anvendes til å styrke disposisjonsfond til måltallet er nådd.

Grafiske illustrasjoner av finansielle måltall / handlingsregler

4.5 TEKNISKE BUDSJETTFORUTSETNINGER

Prisforutsetninger

I regjeringens forslag til statsbudsjett er økningen i konsumprisindeksen anslått til 1,5 pst fra 2018 til 2019. I perioden 2008-2016 har prisveksten på kommunenes kjøp av varer og tjenester ifølge Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi vært 0,5 prosentpoeng høyere enn veksten i KPI. I departementets prognoser legges det til grunn at forskjellen vil ligge på dette nivået også i 2019.

Som hovedregel er det innarbeidet kompensasjon for neste års prisstigning på varer og tjenester når dette er nødvendig for å opprettholde avtaler eller forpliktelser mv. Generelt har fylkesrådmannen anmodet virksomhetene om å ta høyde for inntil 2 pst prisstigning på varer og tjenester for å opprettholde reell kjøpekraft. Indeksjustering er ikke gjennomført konsekvent.

Budsjettet for de videregående skolene er i utgangspunktet justert for den generelle prisutviklingen på husleie, energi og kommunale avgifter, før det er korrigert for faktiske endringer. Posten ble flyttet til avdeling Bygg og eiendom fra 2018 som et ledd i optimaliseringen av eiendomsforvaltningen. Skolene er kompensert for inntil 2 pst pris- og kostnadsvekst innen de øvrige deler av driftsbudsjettet. Budsjettposter innen opplæring til kjøp av tjenester, bruk av B-timer, gratis læremidler, samt fagprøver, er indeksregulert. Bedriftstilskudd er indeksjustert med 2,5 pst.

Tilskudd til kulturinstitusjoner er i hovedsak prisjustert i henhold til avtaler og anslått pris- og kostnadsvekst i offentlig sektor (anslått til 2,8 pst).

Tilskudd til selskapene innen kollektivtransport er regulert i samsvar med avtalenes bestemmelser om justering i henhold til lønnsvekst, generell prisvekst samt endring i drivstoffpriser. Indeksjustering inngår naturligvis i budsjettert leveranse fra Kolumbus.

Budsjettet for vedlikehold av bygninger og utstyr er prisregulert. Det er i utgangspunktet lagt inn en prisjustering av ordinært og spesielt vedlikehold om lag i tråd med byggekostnadsindeksen (ca. 3,0 pst fra 2018 til 2019). For spesielt vedlikehold er det i tillegg foreslått en realøkning i rammen for 2019 og de påfølgende årene i planperioden. Dette gis nærmere omtale i kapittel 6.3.

Budsjettet for drift og vedlikehold av fylkesveger vil normalt bli regulert i henhold til anslått kostnadsvekst for spesifikke fag-/funksjonskontrakter som skal fornyes i løpet av budsjettåret. For neste år overstiges den ordinære indeksjusteringen (2,9 pst) i estimert nominell økning for kontraktene. Utover dette er det også lagt inn ordinær indeksjustering (2,9 pst) av andre behov/tiltak.

For investeringer vises til egne kommentarer.

Lønnsforutsetninger

I budsjettet er det forutsatt full dekning av lønnsutgifter i 2019. Alle lønnsoppgjør til og med 2018 som har virkning for lønnsnivået i 2019, er innarbeidet.

I forslag til statsbudsjett er det forutsatt en generell lønnsvekst i 2019 på 3,25 pst i kommunesektoren. Dette er gjennomsnittstall og gir rom for variasjoner mellom ulike grupper av lønnsinntakere. I budsjettforslaget er det innarbeidet et beløp som tilsvarer en årslønnsvekst om lag i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet.

Sentrale lønnstillegg i kapittel 4 per 01.05.18 er innarbeidet i virksomhetenes lønnsbudsjett, med unntak av de videregående skolene, hvor ingen lønnstillegg så langt i 2018 er tatt med i basisbudsjettet for skolene.

Den anslåtte årsvirkningen av årets lønnstillegg i skoleverket inngår i en egen lønnsreserve på 43,9 mill. kroner i driftsbudsjettet for opplæringsavdelingen.

Endringer i lønnsutgifter som følge av lokale forhandlinger er som hovedregel ikke inkludert i avdelingenes budsjett. Også dette året er lokale forhandlinger i kapittel 5 per 01.05.18 innarbeidet i virksomhetenes lønnsbudsjett for 2019 på grunn av tidlig gjennomføring. For politisk nivå og selvsagt Kolumbus AS er det lagt inn anslag på samlet lønnsvekst i budsjettet for virksomhetene. For Tannhelse Rogaland FKF er estimert årsvirkning av årets lønnsoppgjør lagt inn i foretakets budsjettforslag.

Estimert årseffekt av lokale forhandlinger i kapittel 3 høsten 2018 er ellers tatt høyde for ved fastsettelsen av konto for reservert til tilleggsbevilgninger ut fra kjennskap til kostnadsrammer for de enkelte oppgjør. Det samme gjelder virkninger av neste års hovedoppgjør.

I tillegg til ovennevnte reserve for årets forhandlinger i skoleverket, er det satt av totalt 71,8 mill. kroner på reserverkonto for å dekke lønnsmerutgifter. Det er grunn til å understreke at lønnsreservene er mer tekniske forordninger enn uttrykk for lønnsvekst, ettersom de i stor grad finansierer helårsvirkninger av sentrale og lokale forhandlinger i 2018, og i tillegg er anslag på lønnsvekst utover lønnsoverheng fra 2018 til 2019.

Livsfaseorienterte tiltak – avsetning

I tråd med prioriteringer i økonomiplan 2018-2021, har fylkesrådmannen beregnet at det i 2019 er behov for å sette av 6,5 mill. kroner til å dekke etablerte livsfaseorienterte tiltak i Rogaland fylkeskommune. Dette innebærer en ytterligere reduksjon på 2,0 mill. kroner fra nivået i 2018. Gjenværende ordninger er:

- Seniortillegg – 15, 30 eller 45 prosent av G. – fases ut.
- 80/90-ordning for seniorer – fases ut.
- Ekstrauke ferie for eldre arbeidstakere.

Aktive seniortillegg fases gradvis ut, med en forutsatt virkning på 1 mill. kroner per år i 2019 og 2020. Likeledes fases 80/90-ordningen for seniorer gradvis ut, også her med en forutsatt virkning på 1 mill. kroner per år fram til og med 2020. Det inngås ingen nye avtaler. 80/90-ordningen for småbarnsforeldre ble avvirket med virkning fra 01.08.17.

Utgiftsbehovet anslås til 4,5 mill. fra 2020, til finansiering av gjenværende tiltak – ekstrauke ferie for eldre arbeidstakere. I tillegg er det satt av 0,5 mill. kroner i personal- og organisasjonsavdelingen til seniorkurs og seniorstipend.

Utgifter til pensjonsordninger

En stor økonomisk utfordring for kommunesektoren er vedvarende høye pensjonspremier/-kostnader. Nivået på pensjonspremiene må ses i sammenheng med forholdsvis høy lønnsvekst, lavt rentenivå og behovet for å styrke soliditeten i pensjonsordningene. Innføring av økt levealder i beregningsforutsetningene har økt nivået på løpende premier fra 2014. Det samlede premienivået er noe redusert i perioden 2015-2018, blant annet på grunn av moderat lønnsvekst og høyere avkastning fra forvaltningen av pensjonsmidler i KLP.

Premiesats i Statens pensjonskasse (SPK) er for 2019 innarbeidet med 13,2 pst. Dette inkluderer utgifter til AFP-ordning, men ikke arbeidstakers andel på 2 pst. Arbeidsgivers andel (i SPK) ble satt opp fra 12,05 pst i 2017 til 12,9 pst i 2018.

Ved fastsettelsen av virksomhetenes budsjett har fylkesrådmannen lagt til grunn en premiesats på 20 pst for Kommunal landspensjonskasse (KLP) også i 2019. Denne inkluderer premie til AFP-ordningen, men ikke arbeidstakers andel på 2 pst. I 2019 anslås arbeidsgivers samlede premiebeløp til KLP til om lag 22,8 pst av pensjonsgrunnlaget. Til sammenligning anslås premienivået til 21,7 pst av pensjonsgrunnlaget i inneværende år (2018), før bruk av premiefond.

Det er satt av en sentral reserve på 14 mill. kroner som tar høyde for differansen mellom 22,8 pst og 20 pst.

KLP har anslått at den årlige avkastningen i form av en avsetning til pensjonsfond som kan brukes til å dekke løpende pensjonspremier, vil tilsvare størrelsen på egenkapitaltilskuddet (om lag 5 mill. kroner).

Fylkestinget har lagt opp til at 18 mill. kroner av avkastningen fra tidligere år brukes i 2019 eller senere. Beløpet er spart på premiefond i KLP-systemet. Dette vil kunne redusere påfølgende års premiebelastning med om lag 20,5 mill. kroner når vi også tar hensyn til arbeidsgiveravgift. Fylkesrådmannen legger opp til å bruke om lag halvparten av premiefond i KLP fordelt jevnt på 2019 og 2020.

For planperioden er forutsetningene slik, basert på KLPs økonomiplanprognose:

Forutsetninger for pensjonspremien (KLP)	2019	2020	2021	2022
Årslønnsvekst	3,20 %	3,90 %	3,90 %	4,00 %
Samlet pensjonspremie i prosent av pensjonsgrunnlaget	24,76 %	26,98 %	25,87 %	26,15 %
Arbeidsgivers andel	22,76 %	24,98 %	23,87 %	24,15 %
Utgangspunkt for pensjonsreserven	22,76 %	24,98 %	23,87 %	24,15 %
Basisbudsjettet for virksomhetene	20,00 %	20,00 %	20,00 %	20,00 %
Bruttoreserve (tusen kroner)	14 000	25 000	19 000	21 000
Avkastning i KLP til finansiering av egenkapitalinnskudd	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Bruk av tidligere års premiefond i KLP (tusen kroner)	-5 000	-5 000	-	-
Reserve (tusen kroner)	4 000	15 000	14 000	16 000

Retningslinjene for regnskapsføring av pensjonsutgifter innebærer at det er beregnet «normalpremie» som skal kostnadsføres, mens eventuelle avvik i forhold til faktiske utgifter det enkelte år kan avregnes/amortiseres over en 7-års-periode. For premieavvik til og med 2010 gjaldt det en 15-års-periode, og for premieavvik i årene 2011-2014 en 10-årsperiode, for amortisering.

I RFK er det etablert en fondsreserve til 100 pst dekning av udekkede pensjonspremier - tidligere års premieavvik. Også i 2018 vil faktiske premier bli dekket inn. En naturlig oppfølging av dette er å budsjettere inndekning av faktiske pensjonspremier i planperioden 2019-2022. Amortisering eller inndekning av tidligere års premieavvik vil skje i kraft av fondsavsetninger.

Endring i kontoplaner fra 2019

Fylkeskommunen fører regnskapet i henhold til KOSTRA-standard. KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

I KOSTRA er utgangspunktet at kommunenes og fylkeskommunenes oppgaver og ressursbruk relateres til dekning av innbyggernes behov. Dette knytter oppgaver og ressursbruk til begrepene funksjoner og brukergrupper. Begrepet funksjon fokuserer på hvilke typer behov tjenestene skal dekke og hvilke grupper disse tjenestene primært henvender seg til.

I fylkeskommunens bestående kontoplan avledes KOSTRA-funksjon fra ansvar. I praksis innebærer dette at det er svært mange ansvar i dagens kontoplan, og mindre fokus på funksjonsbegrepet.

Fra 1. januar 2019 foretas det en omlegging av kontoplanen, og det blir innført en standardisert tjenstekontoplan hvor de tre første sifrene er identisk med KOSTRA-funksjon. Etter en slik omlegging vil dimensjonen ansvar utelukkende være et internt konteringsbegrep som speiler resultatenheter i fylkeskommunens budsjettorganisasjon. Bevegrunnene er ønsket om forenkling, økt bevissthet, styrket internkontroll og støtte til prioriteringsdiskusjoner basert på mer aktiv bruk av KOSTRA-funksjon i økonomiplanarbeid. En tydeligere bruk av KOSTRA-funksjon gjør at en allerede i budsjettprosessen kan få bedre styringsinformasjon om hvordan fylkeskommunen prioriterer mellom de ulike funksjonene / oppgavene.

Det blir også innført en ny ansvarskontoplan, med nye ansvar for de ulike resultatenheter. Avdelingene har gått gjennom sine behov og det har blitt gjort en del endringer i forhold hva som skal inngå i de ulike ansvarsene fra 2019. Det betyr at sammenligninger av regnskapstall for 2017, budsjettall for 2018 og budsjettall for 2019-2020 ikke er helt nøyaktig på alle områder. Det er i tabelloppsettene forsøkt å korrigere budsjettall for 2018, slik at sammenligningen mellom budsjett 2018 og økonomiplan 2019-2022 i størst mulig grad blir korrekt.

5 INVESTERINGSBUDSJETTET

5.1 GENERELLE KOMMENTARER

For investeringer innen **sentraladministrasjon / fellesutgifter** vises til avsnitt 5.3 som gir en nærmere beskrivelse av de enkelte prosjekter. Det samme gjelder **tannhelse**. Prosjektene er nummerert med I1, I2, I3 osv. i både tekst (kapittel 5.1 og 5.3) og tabell (kapittel 5.2).

SAMFERDSEL (I13-I18)

Det er et stort behov for investeringsmidler på fylkesvegnettet. I vedtatt handlingsprogram for fylkesveger 2018 – 2021(23) er behovet for midler til å gjennomføre alle tiltak som anses nødvendige for å nå de mål som er satt, anslått til fra 600 – 800 mill. kroner årlig. Det er en særskilt utfordring å kunne oppgradere tunnelene våre i henhold til nasjonale krav. Fylkeskommunen har fått utsatt frist til 2025 med å gjennomføre tiltakene.

Økonomiplan 2018-2021 er videreført på om lag samme reelle nivå når det gjelder investeringer i fylkesveger. Rammene fra forrige økonomiplan er oppjustert med en indeks på 2,5 pst, som er om lag sammenfallende med den foreløpige prisomregningsfaktoren som Vegdirektoratet opererer med (2,4 pst). For det enkelte investeringsprosjekt har Statens vegvesen (SVV) støttet seg på egne indekser ved utarbeidelse av investeringsbudsjettet for 2019.

I årene 2019 og 2020 er den ordinære rammen for regionalt finansierte prosjekter satt til henholdsvis 312 og 346 mill. kroner (2019-kroner). For 2021 og årene som følger etterpå forutsettes et normalnivå på 388 mill. kroner finansiert av fylkeskommunen.

I planperioden 2019-2022 er det planlagt en stor portefølje av bompengefinansierte prosjekter og statlige investeringstilskudd knyttet til Bymiljøpakke Nord-Jæren, som øker fra 904 mill. kroner i 2019 til 2.762 mill. kroner i 2022.

I tillegg til ovennevnte kommer refusjoner av tidligere forskutterte midler, 7,2 mill. kroner i 2019. Refusjonen betraktes som tilbakebetaling av lån (I15).

Fylkesrådmannen legger til grunn at alle momsutgifter knyttet til fylkesveger finansieres av fylkeskommunen og ses i sammenheng med tilhørende momskompensasjon. For eksternt finansierte prosjekter – for eksempel prosjekter finansiert av bompenger, er dette et «nullsumspill». Bompengeselskaper finansierer konsekvent nettoutgifter, altså anleggskostnader ekskl. mva. I dette forslaget til økonomiplan legger fylkesrådmannen til grunn det samme prinsippet ved anvendelse av eksterne tilskudd eller forskudd. Prinsippet gjennomføres også ved delt finansiering. Momsutgifter knyttet til ekstern finansiering vil altså (rent teknisk) komme i tillegg til den ordinære bevilgningen fra RFK.

Det vises for øvrig til egen sak om budsjett- og leveranseavtale med Statens

vegvesen for 2019. Her er det redegjort for konkrete investeringer som foreslås i sektoren, herunder også prosjekter som finansieres helt/delvis av eksterne midler.

Noen viktige prosjekter på fylkesvegnettet i 2019:

- Fv. 44 Kollektivfelt Diagonalen til Gausel stasjon
- Fv. 47 Fagerheim - Ekrene
- Fv. 505 Skjæveland – Foss-Eikeland
- Fv. 44 Prestbru – kryss Tellenes

I tillegg kommer en rekke mindre prosjekter, inkludert gang-/sykkelvegprosjekter, trafikk sikring og miljø.

Vegprosjekter finansiert med eksterne midler

Bominntekter fra Bymiljøpakke Nord-Jæren, Haugalandspakken og Gjesdalspakken bidrar vesentlig til realisering av fylkeskommunal veginfrastruktur. Hver av de tre finansieringspakkene er en samfinansiering basert på bompenger, statlige midler og fylkeskommunale midler. Prosjekter som er satt i gang i Jærenpakke 1 fullføres med midler fra Bymiljøpakke Nord-Jæren. Nye større vegprosjekter som er planlagt finansiert med midler fra Bymiljøpakke Nord-Jæren er E39 Ålgård - Hove, Fv. 409 Transportkorridor Vest og E39 Smiene – Harestad.

I forslaget til investeringsbudsjett for 2019 er det lagt opp til 904 mill. kroner i samlet anvendelse av bompenger (inkl. mva) knyttet til investeringer i fylkesvegnettet. Bruk av bompenger har ingen direkte betydning for RFKs finansieringsbehov gitt ovennevnte premisser om nøytralitet mellom momsutgifter og momskompensasjon.

Planlagt omfang av bompengeprojekter vises i fremlagt forslag til handlingsprogrammet for fylkesveger 2018-2021(23). Bruk av bompenger og tilhørende utgifter er i grove trekk innarbeidet i denne økonomiplanen i tråd med dette. Gjennomsnittlig årlig bruk av eksterne midler til investeringer i fylkesvegnettet er anslått til knapt 1,5 mrd. kroner i årene 2019-2022.

Byvekstavtalen

Samferdselsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Rogaland fylkeskommune samt Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg kommuner inngikk i september 2017 en byvekstavtale som skal legge til rette for at veksten i persontransporten på Nord-Jæren skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Byvekstavtalen omfatter transporttiltak, finansiering og arealplanlegging. Den er basert på Nasjonal transportplan 2014–2023, og gjelder for perioden 2017–2023. Reforhandling av avtalen startet våren 2018 og tar utgangspunkt i rammene og føringene i Nasjonal transportplan 2018–2029.

I avtalen inngår porteføljen i Bymiljøpakke Nord-Jæren, jernbaneinvesteringer, riksvegtiltak for kollektivtransport, sykkel og gange, samt tiltak finansiert med belønningsmidler. I tillegg inngår statlig delfinansiering av 50 pst av prosjektkostnadene for Bussveien. I byvekstavtalen er det lagt til grunn at statens halvpart av kostnadene for Bussveien utgjør 5,1 mrd. 2016-kroner.

I henhold til inngått Byvekstavtale videreføres belønningsordningen innenfor en ramme på 700 mill. kroner, som tilsvarer 100 mill. kroner pr. år i perioden 2017–2023. I 2017 ble det tildelt 70 mill. kroner ekstra i belønningsmidler, slik at samlet beløp ble 170 mill. kroner dette året. Fylkesrådmannen har basert økonomiplanen på en forutsetning om at det årlige nivået av belønningsmidler til statlig understøttelse av den planlagte kollektivsatsingen i Rogaland må tilsvare 170 mill. kroner framover. I reforhandlingene av Byvekstavtalen forventer fylkeskommunen et årlig bidrag på 220 mill. kroner.

Forutsetningen om betydelige statlige bidrag til finansiering av den iverksatte økte ruteproduksjonen i kollektivtransporten, mobilitetsfremmende tiltak og utstrakt takstsamarbeid, samt en sannsynlig kostnadsdrivende heving i teknologi- og miljøstandard i årene framover, er avgjørende viktige premisser for fylkesrådmannens budsjettforslag. Til satsingen på kollektivtransport i byene kreves varig finansiering langt utover det som per nå tilføres gjennom inntektssystemet.

Kort om Nasjonal transportplan 2018-2029

I Nasjonal transportplan 2018-2029 er det satt av 66,4 mrd. 2016-kroner til bymiljøavtaler, byvekstavtaler og belønningsmidler. Det framgår av stortingsmeldingen⁴ at regjeringen med dette prioriterer byområdene høyt i planperioden.

Satsingen er et viktig bidrag for å nå nullvekstmålet for persontransport med bil, og vil gi bedre tilrettelegging for kollektivreisende, syklist og fotgjengere i byområdene. Staten vil blant annet finansiere 50 prosent av kostnadene for de fylkeskommunale kollektivprosjektene Fornebu-banen i Oslo og Akershus, ny metrotunnel i Oslo, Bybanen til Fyllingsdalen i Bergen, Bussveien på Nord-Jæren og Superbuss i Trondheim. Det statlige bidraget til disse prosjektene er grovt anslått til 24 mrd. kr i planperioden. Det er videre lagt opp til statlig finansiering av utvalgte sykkelekspressveger langs riksveg i de ni største byområdene.

Transportetatene og Avinor anslår i plangrunnlaget at sykkel og gange har et potensial til å ta 40-60 prosent av veksten i antall reiser i de ni største byområdene. Et slikt skifte vil kreve en målrettet og langsiktig innsats fra staten, fylkeskommunene og kommunene med sterkere prioritering av midler til investeringer, drift og vedlikehold av anlegg for syklende og gående. Tilrettelegging for et attraktivt og trafikksikkert tilbud for syklist og fotgjengere må ivaretas i all areal- og transportplanlegging i byområdene.

Det er nødvendig at staten bidrar mer til driften av fylkeskommunal kollektivtrafikk i byområdene som omfattes av nullvekstmålet, siden kollektivtrafikken må øke langt ut over befolkningsveksten. På sikt må dette hovedsakelig skje gjennom rammetilskuddet til fylkeskommunene. Fylkeskommunene har understreket behovet for økte midler til drift av kollektivtransport, og ønsker i hovedsak at dette gjøres gjennom rammetilskuddet.

⁴ Meld. St. 33 – Nasjonal transportplan 2018-2029

Særskilte øremerkede tilskudd – skredsikring mv.

Det statlige tilskuddsprogrammet for skredsikring på fylkesvegnettet 2018-2023 innebærer at en årlig ramme på 745 mill. 2017-kroner i årlig gjennomsnitt fordeles mellom fylkeskommunene. Statens vegvesen har foreslått at RFK får tildelt 102 mill. kroner i fireårsperioden 2020-2023. Rogaland fylkeskommune prioriterer skredsikringsprosjektene fv. 45 Bergsura og fv. 45 Nebbatjern. Statens vegvesens forslag til årlig fordeling av rammen er i tråd med fylkeskommunens forslag.

Fordelingen er som følger:

Økonomiplan 2019-2022 (2026) - mill. kroner	2019	2020	2021	2022	2023
Øremerket tilskudd (finansieringsbidrag) til skredsikring	0,0	25,0	25,0	26,0	26,0

Det tas forbehold om årlige bevilgninger til formålet i statsbudsjettet.

Fylkesrådmannen legger til grunn at øremerkede statstilskudd til skredsikring skal brukes til spesifikk finansiering av ovennevnte prosjekter. En aktuell problemstilling blir da om fylkestinget skal øke aktiviteten i handlingsprogrammet for fylkesveger tilsvarende i kraft av finansieringsbidraget fra staten, og således øke volum av investeringer i perioden 2020-2023 slik at den skattefinansierte delen holdes uendret. Fylkesrådmannen har innarbeidet øremerkede statstilskudd til skredsikring i finansieringen av investeringer uten at det omtalte normalnivået av investeringer på 388 mill. kroner (2019-kr) er økt utover i planperioden. Fylkesrådmannen er opptatt av at dette kommer tydelig fram, som grunnlag for en prioriteringsdiskusjon. Fylkesrådmannen gjør oppmerksom på at de to skredsikringsprosjektene i utgangspunktet ikke var prioritert i handlingsprogrammet. Det vises til vedtatt handlingsprogram for fylkesveger 2018 – 2021(23), som dokumenter et behov som langt overstiger budsjetterte investeringer.

Investeringsprosjekter i egen regi*Fylkesveger (RFK) – aksjon skoleveg (I16))*

Aksjon skoleveg er midler som brukes til delfinansiering av fylkeskommunale og kommunale skolevegprosjekter av mindre omfang per tiltak. Fylkesrådmannen har lagt inn 20 mill. kroner i 2019 i tråd med fylkestingets vedtak i FT-sak 94/15. Basisnivået per år i påfølgende år er 16,5 mill. kroner. Tilskudd til kommunale investeringer er henført til driftsbudsjettet. Det budsjetteres ikke momskompensasjon i tilknytning til bevilgningen.

Kollektivtransport – Kolumbus AS, kapitalinnskudd investeringer (I17)

Kolumbus AS har behov for et kapitalinnskudd på 14 mill. kroner for å kunne investere i sanntidsteknologi i 2019. Fylkesrådmannen har innarbeidet dette. Økte avskrivninger er innarbeidet i driftsbudsjettet i form av økte overføringer fra eier.

Om deltakelse i og finansiering av EU-prosjektet TrAM (I18)

Fylkesrådmannen viser til vedtak i FT-sak 62/18:

«Rogaland fylkeskommune forplikter seg til å innarbeide inntil 54 mill. kroner mot slutten planperioden 2019-2022 til finansiering av batteridrevet båt i Hommersåksambandet. Summen skal dekke sluttoppgjør med Fjellstrand AS, etter at EU-bidrag fra TrAM-prosjektet er utbetalt».

I investeringsbudsjettet for 2021 er det innarbeidet et kapitalinnskudd til Kolumbus AS på 54 mill. kroner. Foreløpig er det ikke lagt inn økte avskrivninger i driftsbudsjettet.

Bussveien / fremtidig bussteknologi

Fylkesrådmannen viser til vedtak i FT-sak 15/17 – «Fremtidig bussteknologi på Bussveien».

Det er vedtatt at Bussveien skal planlegges og bygges med mål om nullutslipp. Bussveien åpnes som eget konsept, fortrinnsvis med nyinnkjøpte batteribusser. Nødvendig infrastruktur bygges ut for batteribusser fra åpningen i 2023. Nullutslippsteknologi for bussveien innebærer en økonomisk risiko mht. investering og drift som det forutsettes at staten må være med å dele ut fra statlige målsettinger.

Fylkesrådmannen har ikke innarbeidet økonomiske konsekvenser i den 8-årige økonomiplanen for investeringer. Det vises til sakens premisser om hovedsakelig kostnadsnøytralitet i forhold til mer tradisjonelle løsninger.

Fv. 429 tunnel Espedal-Frafjord – Status planlegging og mulig finansieringsplan

Fylkesrådmannen viser til vedtak i FT-sak 113/18 (30.10.18). Gjennom økonomiplanen forutsetter fylkesrådmannen i realiteten at en eventuell realisering av prosjektet Fv. 492 tunnel Espedal-Frafjord ikke medfører økt samlet volum av investeringer i planperioden 2019-2022(2026). Det følger av de innledende referansene til behovet for investeringer i gjeldende handlingsprogram for fylkesveger, som allerede langt overstiger planlagte investeringsrammer i vedtatt økonomiplan, at dette er en forutsetning som vil kreve svært strenge prioriteringer.

Rv. 13 Lovraeidet-Rødsliane – Forskuttering av skredsikringstiltak

Fylkesrådmannen viser til vedtak i FT-sak 114/18 (30.10.18). Den skisserte fremdrifts- og finansieringsplanen innebærer at det vil kunne påløpe betydelige rentekostnader fra 2021, som er tredje året i økonomiplanen. Renteutgifter på lån til mellomfinansiering av utlån til staten må eventuelt innarbeides i planperioden ut fra pengemarkedets forventninger om fremtidig rentenivå og gitte forutsetninger om medfinansiering fra Suldal kommune.

Saken legger opp til at fylkesrådmannen, sammen med Suldal kommune, skal gå i forhandlinger med Statens vegvesen om en mulig forskutteringsavtale. Det forutsettes ny politisk behandling av avtalen. Inntil videre er det ikke innarbeidet rentekostnader knyttet til forskuttering av prosjektet i økonomiplanen.

OPPLÆRING

Forslaget er basert på følgende forutsetninger:

- Innhold i gjeldende økonomiplan 2018-2021
- Vedtak i revidert budsjett oktober 2018 og noen enkeltsaker
- Parallell sak om skolebruksplanen

Fylkesrådmannens innstilling er i hovedsak basert på gjeldende økonomiplan. Skolebruksplanen speiler prioriteringene i økonomiplan 2018-2021 og trekker i tillegg opp mer langsiktige premisser.

Det er på vanlig måte foretatt en gjennomgang av framdriftsplanen for de enkelte prosjektene, og kostnadsprofilen for det enkelte prosjekt er justert i samsvar med denne gjennomgangen. Resultatet av dette er at det planlegges et noe lavere nivå av investeringer i skolebygg i første del av planperioden.

Aktuelle investeringsprosjekter som ennå ikke er igangsatt, har vært spesielt viktige å utrede grundig. Fylkesrådmannen vil ikke utelukke at prioriteringene må gjøres enda strengere i kommende økonomiplaner.

I denne økonomiplanen anslår fylkesrådmannen at nærmere 350 mill. kroner per år kan være et bærekraftig normalnivå på lang sikt når det gjelder dekning av investeringsbehov i skolesektoren utover faste «sekkepostbevilgninger». Av hensyn til realismen i analyser av finansielle måltall mv. ble det også i forrige økonomiplan forutsatt et slikt investeringsnivå i årene som fulgte etter planperioden. Dette oppfattes som et nøkternt men forsvarlig nivå.

Rulleringen av skolebruksplanen må baseres på et realistisk handlingsrom og de variasjoner som inntreffer i kapasitetsbehov. Fram mot midten av 20-tallet er det behov for vesentlig flere elevplasser, og da hovedsakelig på Nord-Jæren. Etter dette vil samlet kapasitetsbehov reversers gradvis. Fylkesrådmannen viser til skolebruksplanen for en grundig gjennomgang av forutsetningene og prioriteringer som ligger til grunn for økonomiplanen. Beskrivelsen av enkeltprosjekter gis i kapittel 5.3.

Investeringsbudsjettet i økonomiplan 2019-2022 knyttet til opplæring er innarbeidet i tråd med de siste to års økonomiplaner (plan vedtatt i 2016 og i 2017). Det innebærer at den totale kostnadsrammen i kommende 8-års periode er lik den tilsvarende kostnadsrammen vedtatt for de to siste økonomiplanene, kun justert for prisstigning. Kostnadsrammen for perioden 2019-2026 er til sammenligning om lag 300 mill. kr lavere enn den totale kostnadsrammen vedtatt i økonomiplan 2015-2018 for investeringsperioden 2015-2022, og mer enn 800 mill. kr lavere enn den totale kostnadsrammen vedtatt i økonomiplan 2014-2017 for investeringsperioden 2014-2021.

For kalkulering av rehabiliterings- og utbyggingsprosjekter er det lagt til grunn høy arealutnyttelse, nøktern standard og kostnads- og tidseffektiv prosjektgjennomføring. I beregningen av arealer er det benyttet arealberegningsmodellen «FEF arealmodell», utviklet for og av fylkeskommunenenes eiendomsforum, som bygger på

effektiv, framtidsrettet og fleksibel arealbruk. I begrepet nøktern standard legges det vekt på bestandig og funksjonsrettet kvalitet, og bruk av kjent teknologi. Fremdriftsplanen forutsetter effektive bruker- og involveringsprosesser. Det er også lagt til grunn at skolen gjennomfører skoledrift på eksisterende skole parallelt med utbygging, for å i størst mulig grad unngå kostnader og ulemper med erstatningslokaler.

For beregning av prosjekt- og kostnadsramme er det benyttet «Anslagsmetoden». I metoden beregnes kostnader for «best case», «most likely case» og «worst case». Kostnadsrammen som er innarbeidet i økonomiplan 2019-2022 gjenspeiler et såkalt «p85» nivå, som i prinsippet betyr at det skal være 85 % sikkerhet for at de faktiske utgiftene ikke overgår rammen. Fylkesrådmannen vil presisere at kostnadsrammen generelt ikke tar høyde for eventuelt økt arealbehov. Fylkesrådmannen erfarer at det ofte stilles brukerkrav knyttet til arealbehov, og at det kan være vanskelig å få gjennomslag for høy arealutnyttelse. Arealutnyttelse er svært viktig med hensyn til total investeringskostnad og fremtidige årskostnader. Lite effektiv arealutnyttelse medfører økte investeringskostnader og fremtidige årskostnader.

Kostnadsrammen tar heller ikke høyde for markedssvingninger, unormale klimaforhold, streik etc.

I forbindelse med årets rullering av skolebruksplanen framstår en større andel av volum som konkret, i den forstand at prosjektene er under planlegging. «Anslått tillegg» i åtteårsperioden er ment å fange opp behov som ikke er spesifisert i egne prosjekter, men som er knyttet til vedlikeholds- og utviklingsplanen. Fylkesrådmannen viser til omtale i kapittel 5.3. I planperioden er det ikke et finansielt handlingsrom for å prioritere helt nye prosjekter uten at dette skjer som et resultat av eventuelle omprioriteringer.

FINANSIERINGEN AV INVESTERINGER

Investeringsbudsjettet settes opp etter bruttoprinsippet, med bygg- og anleggskostnader inkl. merverdiavgift på utgiftssiden og den generelle finansieringen på inntektssiden, herunder bruk av lån og finansiering ved bruk av fond eller overføringer fra drift. Eventuelle øremerkede inntekter framgår også av inntektssiden.

Med virkning fra 2014 skal momsrefusjon fra investeringer per definisjon betraktes som investeringsinntekter. Forslag til investeringsbudsjett inneholder anslag på tilhørende momskompensasjon som direkte finansieringskilde. Fylkesrådmannen benytter seg av sjablongmessige satser, hvor det maksimale potensialet for momsrefusjon er 25/125 (20 pst) av bruttoutgifter. Den vanligste satsen er 19 pst, altså en liten avkortning fra maksimalt nivå. Det er anvendt metode å bruke denne satsen både for fylkesveg og skolebygg. Når vesentlige innslag av grunnerverv eller kjøp av tomter (eller lignende) reduserer nivået av momsrefusjon, kan det være aktuelt å tilpasse forbruket til en lavere reell nettobevilgning. I motsatt fall vil fylkesrådmannen måtte fremme forslag om budsjettendringer. Det kan også være aktuelt å se et merforbruk i sammenheng med tidligere ubrukte lånemidler.

Den samlede finansieringen av investeringsbudsjettet framgår av oppstillingen i kapittel 5.2.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AV FORSLAG TIL INVESTERINGER

Fylkesrådmannen har også ved denne rulleringen av økonomiplanen brukt de kommende åtte år som investeringshorisont. Dette skyldes dels at et åtteårig perspektiv gir en bedre oversikt enn lovens minimumskrav enn en fireårig plan. En annen viktig grunn er at konsekvensene av de beslutninger som tas nå, ikke fullt ut kommer til syne i løpet av de fire neste årene.

Fylkesrådmannens innstilling innebærer følgende utvikling for investeringer, lånegjeld og kapitalkostnader:

<i>Tall i mill. kroner</i>	³⁾ 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Investeringer ¹⁾	646	783	734	912	940	911	809	814	816
Låneopptak	244	427	298	522	472	379	392	396	398
Gjeld 31.12.	6.331	6.547	6.620	6.913	7.147	7.280	7.421	7.561	7.698
Gjeldsgrad ²⁾	92	92	91	92	93	92	91	90	90
Kapitalkostnader	317	323	339	346	367	385	399	416	431

1) Brutto eksklusive vegprosjekter finansiert med eksterne midler.

2) Beregningen av gjeldsgrad er sjablongmessig.

3) Revidert budsjett ved framleggelse av forslag.

Til grunn for framskrivingen ligger det en forutsetning om et antatt «normalnivå» av fylkeskommunale investeringer i fylkesveger og skolebygg også i perioden 2023-2026, jf. oversikter i kapittel 5.2.

En forutsetning om 3,7 pst netto driftsresultat / overføring fra drift til investering ligger til grunn i perioden 2023-2026. Dette er i tråd med netto driftsresultat det siste året i planperioden, som er 1,3 prosentpoeng lavere enn ønskelig.

Forutsetninger for egenfinansiering og rentenivå framgår av senere omtale. Det er innarbeidet antatt effekt av rentekompensasjonsordninger for skolebygg og fylkesveger, samt avtalt rente- og avdragskompensasjon for TkVest/Rogaland.

5.2 FORSLAG INVESTERINGSBUDSJETT 2019-2022

Forklaring til de enkelte kolonner i tabellen :

"Ansvar / art / prosjekt / tekst":

"Kostnad":

"Tidl. bevilget":

"Budsj. 2019" og "2020-2022":

Tilsvarende kontoplanbetegnelse i tallbudsjett

Total kostnad for prosjektet

Bevilget tom. 2018

Budsjett for økonomiplanperioden

Ref. til pkt. i tekst		Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
	Tekst				2020	2021	2022				
<u>SENTRALE STYRINGSORGANER OG FELLESUTGIFTER</u>											
I1	IKT-investeringer Felles, opplæring, sentraladm.			12,00	10,00	13,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
I2	Nytt skoleadministrasjonssystem	30,00	21,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I3	Intranett / publiseringsløsning / tilskuddsløsning	8,00	0,00	5,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I4	Energiøkonomisering			10,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
I5	Tekniske forskrifter / offentlige pålegg			3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
I6	Elektriske anlegg - hovedtavler mm.	9,00	7,50	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I7	Miljøtiltak - sykkelparkering	19,50	6,00	7,50	3,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I8	Miljøtiltak - miljøstasjon	9,00		3,00	3,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I9	Fylkeshuset - ombygging og uteareal	16,00		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
I10	Fylkeshuset - utskifting teknisk anlegg	12,00		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	0,00	0,00
I11	Fylkeshuset - fasaderehabilitering	40,00		3,00	3,00	10,00	10,00	5,00	3,00	3,00	3,00
I12	Fylkeshuset - rehabilitering tidligere lokaler Helse vest	20,00		15,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				67,00	48,00	44,00	35,00	30,00	28,00	26,00	26,00

Ref. til pkt. i tekst		Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
	Tekst				2020	2021	2022				
<u>SAMFERDSEL</u>											
	<u>FYLKESVEIER - STATENS VEGVESEN</u>										
I13	Ordinære midler			312,00	346,00	388,00	388,00	388,00	388,00	388,00	388,00
I14	Fylkesveier (SVV) - finansiert av eksterne midler			904,00	2335,00	1275,00	2762,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00
<u>FYLKESVEIER - ANNET</u>											
I15	Fylkesveier - refusjoner fra RFK			7,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I16	Fylkesveier (RFK) - aksjon skoleveg			20,00	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50
<u>KOLLEKTIVTRANSPORT</u>											
I17	Kolumbus AS - Kapitalinnskudd investeringer			14,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I18	TrAM			0,00	0,00	54,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				1257,20	2697,50	1733,50	3166,50	2904,50	2904,50	2904,50	2904,50
<u>TANNHELSE</u>											
I19	Tannhelse - Med./tekn. utstyr			13,10	4,30	3,50	3,50	6,00	6,00	6,00	6,00
I19	IKT-utstyr			2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
I19	Nye tannklinikker			20,20	22,30	16,30	11,30	5,00	5,00	5,00	5,00
				35,30	28,60	21,80	16,80	13,00	13,00	13,00	13,00
<u>DIVERSE</u>											
I20	Egenkapitaltilskudd KLP			5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
I21	Kapitalinnskudd Innovasjon Norge				0,50						
				5,00	5,50	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

Ref. til pkt. i tekst		Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
Tekst					2020	2021	2022				
<u>OPPLÆRING</u>											
I22	Inventar og utstyr for fagskole			0,50							
I23	Kvalitetsforbedrende tiltak			15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
I24	Universell utforming			6,50	6,50	6,50	6,50	4,50	4,50	4,50	4,50
I25	Inventar og utstyr (opplæring)			24,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50
<u>PÅGÅENDE PROSJEKTER</u>											
I26	Nye Bryne vgs, bygg C (Trallfabygget)	240,30	239,30	1,00							
	Inventar og utstyr	23,00	23,00								
I27	Gand vgs - 3. trinn nybygg i sør og nord	245,60	242,60	3,00							
	Inventar og utstyr	17,20	17,20								
I28	Jåttå vgs, avdeling Hinna	109,40	106,30	3,10							
	Inventar og utstyr	9,30	9,30								
I29	Sola vgs - Tilbygg	101,63	41,20	50,10	10,33						
	Inventar og utstyr	14,26		14,26							
I30	Godalen vgs - Ombygging og ventilasjon	85,10	78,90	6,20							
	Inventar og utstyr	5,80	5,80								
I31	Dalane vgs - Ventilasjon / renovering teknisk anlegg	62,54	20,40	21,07	21,07						
I32	Vardafjell vgs - Nytt anneks for forskningslære	10,50	1,00	9,50							
I33	Øksnevad vgs - Renovere gamle bygg	10,50	1,00	9,50							
I34	Ølen vgs - Renovering + tilbygg	83,12	20,00	46,49	16,63						
I35	Vardafjell vgs - Ny idrettshall	51,10	11,00	40,10							
I36	Haugaland vgs - Rehabilitering av tak	25,50	10,00	15,50							
I37	Randaberg vgs - Ombygging div. arealer	20,26	12,00	8,26							
I38	Tiltak lyddemping i kroppsøvingsanlegg	8,00	2,00	6,00							
I39	Trafikksikkerhetstiltak diverse skoler	15,00	2,00	5,00	5,00	3,00					

Ref. til pkt. i tekst	Tekst	Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026
					2020	2021	2022				
	<u>AKTUELLE NYE PROSJEKTER</u>										
	<i>Prosjekter knyttet til kommende elevvekst:</i>										
I40	Godalen vgs - Rehabilitering og nybygg økt kapasitet	376,00	1,00	5,00	32,00	110,00	141,00	82,00	5,00		
I41	Hetland vgs - Nybygg for elevvekst, 270 elever	177,00			3,00	5,00	35,00	95,00	34,00	5,00	
I42	St. Olav vgs - Riving og nybygg	201,00			3,00	5,00	43,00	100,00	45,00	5,00	
I43	Strand vgs - Rehabilitering og nybygg økt kapasitet	214,00				3,00	5,00	33,00	100,00	68,00	5,00
I44	Øksnevad vgs - Riving og nybygg økt kapasitet	108,00					1,00	4,00	15,00	65,00	23,00
I45	Midlertidig bygg for midlertid vekst (Hinna)	40,00			10,00	30,00					
	<i>Øvrige prosjekter:</i>										
I46	Skeisvang vgs - Rehabilitering og nybygg + (kulturskolen)	363,00		5,00	15,00	100,00	140,00	35,00	35,00	33,00	
I47	Dalane vgs - Rehabilitering gymsal	11,36		1,03	10,33						
I48	Haugaland vgs - Rehabilitering verksted	39,90		3,00	36,90						
I49	Strand vgs - Skifte av kunstgress i fotballhallen	3,70			3,70						
I50	Ølen vgs - Ombygging av adm.lokaler og rehabilitering av gjenstående arealer i tråd med rom- og funksjonsprogrammet	53,00		5,00	10,00	35,00	3,00				
I51	Åkrehamn vgs - Rehabilitering arealer byggfag (F-bygget)	46,00	1,00	15,00	25,00	5,00					
I52	Sola vgs - Oppgradere teknisk anlegg	1,50		1,50							
I53	Utviklingsplan - diverse skoler	3,00		1,00	1,00	1,00					
I54	Anslått tillegg ("Vedlikeholds- og utviklingsplan 2019-2026")				50,00	50,00	75,00	75,00	90,00	155,00	305,00
SUM OPPLÆRING				322,11	288,96	383,00	479,00	458,00	358,00	365,00	367,00

Ref. til pkt. i tekst		Kostnad	Tidl. bevilget	Budsj. 2019	Budsjett			2023	2024	2025	2026	
	Tekst				2020	2021	2022					
SAMMENDRAG					2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sentrale styringsorganer og fellesutgifter					67,000	48,000	44,000	35,000	30,000	28,000	26,000	26,000
Samferdsel					1257,200	2697,500	1733,500	3166,500	2904,500	2904,500	2904,500	2904,500
Opplæring					322,110	288,960	383,000	479,000	458,000	358,000	365,000	367,000
Tannhelse					35,300	28,600	21,800	16,800	13,000	13,000	13,000	13,000
Diverse					5,000	5,500	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Brutto utgifter					1686,610	3068,560	2187,300	3702,300	3410,500	3308,500	3313,500	3315,500
Salgsinntekter, refusjoner mv.					0,000	0,000	0,000	0,000	70,000	0,000	0,000	0,000
Investeringsstilskudd fra stat					10,000	25,000	25,000	26,000	26,000	0,000	0,000	0,000
Egenfinansiering FKF Tannhelse Rogaland					4,543	5,116	4,658	0,608	0,000	0,000	0,000	0,000
Dekkes ved bompenger / annen ekstern finansiering					732,000	1891,000	1033,000	2237,000	2025,000	2025,000	2025,000	2025,000
Momsrefusjon eksternt finansierte prosjekter					172,000	444,000	242,000	525,000	475,000	475,000	475,000	475,000
Egenfinansiering - overføring fra drift					121,090	250,320	201,508	266,774	266,774	266,774	266,774	266,774
Egenfinansiering - bruk av disposisjonsfond					80,000	20,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Egenfinansiering - bruk av investeringsfond					0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Momsrefusjon					139,918	135,196	158,992	174,572	168,910	149,530	150,480	150,860
Låneopptak					427,059	297,928	522,142	472,346	378,816	392,196	396,246	397,866
Sum finansiering					1686,610	3068,560	2187,300	3702,300	3410,500	3308,500	3313,500	3315,500
Momskompensasjon spesifisert:												
Momskompensasjon fylkesveger SVV, generell finansiering					59,280	65,740	73,720	73,720	73,720	73,720	73,720	73,720
Momskompensasjon fylkesveger for øvrig, generell finansiering					0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Momskompensasjon FKF Tannhelse Rogaland					6,707	5,434	4,142	3,192	2,470	2,470	2,470	2,470
Momskompensasjon for øvrig					73,931	64,022	81,130	97,660	92,720	73,340	74,290	74,670
Delsum					139,918	135,196	158,992	174,572	168,910	149,530	150,480	150,860
Momskompensasjon fylkesveger SVV, ekstern finansiering					172,000	444,000	242,000	525,000	475,000	475,000	475,000	475,000
Totalsum					311,918	579,196	400,992	699,572	643,910	624,530	625,480	625,860
Korrigerte bruttoinvesteringer (eksl. momsutgifter for foretaket)					1 679,903	3 063,126	2 183,158	3 699,108	3 408,030	3 306,030	3 311,030	3 313,030

5.3 KOMMENTARER TIL DE ENKELTE PROSJEKTER

INNLEDNING

Som det framkommer i kommentarene til de enkelte investeringsprosjektene, varierer graden av nøyaktighet på kostnadstallene. Dette har sammenheng med forskjellig detaljeringsgrad i kalkylegrunnlaget som foreligger. Kostnadene som angis for de enkelte prosjekter er forventet kostnad sommeren 2019.

Prisjusteringsfaktoren er basert på Statistisk sentralbyrås byggekostnadsindeks og erfaringstall fra Byggfakta, samt vurderinger knyttet til det lokale markedet.

SENTRALE STYRINGSORGANER OG FELLESUTGIFTER

Postene under sentrale styringsorganer og fellesutgifter samt kvalitetsforbedrende tiltak og universell utforming, har gjort det mulig å gjennomføre mange nødvendige tiltak ved skolene.

Budsjettpostene disponeres av fylkesrådmannen. En del av investeringene fører til klare besparelser i driften, selv om dette ofte ikke er hovedgrunnen til at tiltaket gjennomføres.

INFORMASJONS- OG KOMMUNIKASJONSTEKNOLOGI – SENTRALT STYRTE TILTAK

I1-I3 IKT-investeringer

Innledning

IKT- og arkivavdelingen har overordnet ansvar for planlegging og gjennomføring av aktiviteter innenfor IKT- og arkivområdet i fylkeskommunen. Dette innebærer blant annet strategiutvikling, arkivutvikling, drift av maskiner, systemer og fylkesrådmannens dokumentcenter.

Investeringsbudsjettet dekker innkjøp av utstyr, nye programmer og konsulent tjenester for sentraladministrasjonen og skolene. Kolumbus AS og Tannhelse Rogaland FKF har egne investeringsmidler.

Hovedutfordringer

Det er vedtatte strategier og årsplaner som legger føringer for de satsinger som blir gjort.

I digitaliseringsstrategien, vedtatt av AU i 2016 legges det opp til at RFK skal bruke ressurser til nye tiltak og løsninger. Samtidig forventes det at digitaliseringstiltak skal føre til effektivisering og/eller reduserte kostnader.

Hovedoppgaven for avdelingen vil være å gi ansatte og brukere i organisasjonen stabile og forutsigbare IKT-systemer. Det vil derfor være et kontinuerlig behov for å fornye/oppgradere fylkeskommunens IKT-infrastruktur og plattform.

For 2019 vil det være knyttet investeringer til både de videregående skolene og til tiltak i fylkeskommunen for øvrig.

Viktige tiltak i 2019:

- Oppfølging av vedtatt digitaliseringsstrategi
- Utbygging/oppgradering av utstyr i sentraladministrasjonen og videregående skoler (servere, pc, skrivere, kommunikasjonsutstyr)
- Utbygging/oppgradering av IKT-systemer og infrastruktur, spesielt innen kommunikasjons- og sikkerhetsområdet samt lagring og sikkerhetskopiering
- Implementering av felles skoleadministrativt system (VIS)
- Investeringer knyttet til nytt intranett og ny publiseringsløsning
- Investeringer knyttet til digitalisering av tilskuddsordningen i RFK

Investeringsbudsjett

Tiltak	Kommentar	2019	2020	2021	2022
Investeringer innen IKT og arkiv	I henhold til tiltak nevnt over	12 mill.	10 mill.	13 mill.	10 mill.
Nytt felles skoleadministrativt system (VIS)	Utviklings- og opplæringsmidler og lønn til lokal prosjektleder	3 mill.	6 mill.	0	0
Intranett/ publiseringsløsning/ tilskuddsløsning	Påbegynte prosesser der hovedtyngden av utgiftene vil komme i 2019 og 2020.	5 mill.	3 mill.	0	0
Sum		20 mill.	19 mill.	13 mill.	10 mill.

Oppsummering

Det foreslås en investeringsramme på 20 mill. kr for 2019.

For årene 2020-2022 foreslås det en ramme på henholdsvis 19, 13 og 10 mill. kr for investeringer innen IKT og arkiv. Innen utgangen av 2020 forventes det at ny publiseringsløsning og intranettløsning er på plass.

Slik planene p.t. foreligger blir 2019 et år med tunge investeringer knyttet til både teknisk utstyr for lagring og sikkerhet, men også til tekniske løsninger for intranett- og publiseringsløsninger og ikke minst implementering av nytt skoleadministrativt system. Sistnevnte prosjekt er ett år forsinket i forhold til forrige økonomiplan. Totalkostnaden har økt fra 25 mill. kroner i økonomiplan 2018-2021 til 30 mill. kroner i denne økonomiplanen.

Fylkesrådmannens forslag til investeringsbudsjett for IKT-virksomheten dekker behov innen videregående opplæring og fylkeskommunen for øvrig.

EIENDOMSFORVALTNING – SENTRALT STYRTE TILTAK

I4 Energiøkonomisering

Budsjettposten går til tiltak basert på «Handlingsplanen for energi og klima i Rogaland». Overordnet målsetning i handlingsplanen er at energiforbruket skal reduseres med 20 % fra 2005 til 2020.

Prosjekter som har vært gjennomført med ENØK-midler har vist svært god lønnsomhet. Investeringer gir ofte driftsbesparelser som betaler investeringen over få år. I denne budsjettposten inngår flere ulike ENØK-tiltak, og alle har til hensikt å redusere energiforbruk:

- Bytte ut gammel energikrevende belysning med lavenergi LED-belysning.
- Konvertere fra elektrisk til vannbåren varme.
- Behovsstyring av varme og ventilasjonsanlegg.
- Ferdigstille oppgradering av gamle ventilasjonsanlegg.
- Solfangere, solcellepanel, integrerte løsninger i fasade og tak.

En gjennomgang av energiregnskapet for fylkeskommunale bygg i Rogaland viser at energiforbruket er redusert med omlag 19 % i perioden 2005-2015.

Økonomiplan 2019-2022 samsvarer med tidligere økonomiplan.

I5 Tekniske forskrifter/off. pålegg

Budsjettposten omfatter fylkeskommunal bygningsmasse hvor RFK er eier eller har driftsansvar. Budsjettposten går til å dekke nye offentlige pålegg knyttet til brannsikring, elektriske anlegg, sprinkler-anlegg, heiser, gasskjeleanlegg mv. Eksempler på planlagte tiltak: Oppgradering av brannsentraler, brannmeldere, nødlys og strobelys.

Økonomiplan 2019-2022 samsvarer med tidligere økonomiplan.

I6 Elektriske anlegg – hovedtavler

De elektriske anleggene må være i orden for å ivareta brann-, person-, og driftssikkerhet. Det er lagt inn budsjettmidler i 2019 for oppgradering og utskiftning av gamle og utdaterte anlegg, i tråd med gjeldende økonomiplan. Arbeidet er nesten ferdigstilt og det forventes at 2019 er siste år med bevilgning til posten.

I7 Miljøtiltak – sykkelparkering

Klimaforliket legger til grunn nullvekst i biltrafikken, som blant annet fører til at det legges til rette for færre parkeringsplasser ved nybygg/påbygg. Fylkeskommunen har også blitt medlem av HjemJobbHjem-ordningen, som skal oppmuntre til mer bruk av gange, sykkel eller kollektivtrafikk til og fra jobb.

Det er et behov for bygging av sykkelparkering for ansatte ved videregående skoler som ikke har dette i dag. I tillegg må sykkelparkeringen ved fylkeshuset utvides. Det bør også tilrettelegges for garderobe- og dusjmuligheter i de tilfellene hvor dette ikke er tilfredsstillende.

Det er innarbeidet 13,5 mill. kr fordelt på de tre kommende årene. Kostnadsanslaget er basert på konkrete prosjekter knyttet til utbygging av sykkelparkering og garderobe- og dusjanlegg.

I8 Miljøtiltak – miljøstasjoner

Investeringsposten skal dekke kostnader knyttet til oppføring av nye miljøstasjoner for de skolene som ikke har dette i dag. Posten har vært innarbeidet i tidligere økonomiplaner, men ble tatt ut i forrige økonomiplanperiode. Skolene har meldt om nye behov knyttet til oppføring av miljøstasjoner, og nye krav til sortering og søppelhåndtering gjør at også eksisterende anlegg må modifiseres.

Det er i økonomiplan 2019-2022 innarbeidet 9 mill. kr til dette arbeidet fordelt på de tre første årene.

I9 Fylkeshuset – ombygging og uteareal

Det har de siste årene vært innarbeidet en ramme for rehabilitering og utvikling av fylkeshuset. Under fylkestingets behandling av økonomiplan 2018-2021 ble rammen tatt ut for årene 2018 og 2019. Fylkesrådmannen gjennomførte høsten 2017 en tilstandskartlegging av hele den fylkeskommunale bygningsmassen i samarbeid med rådgivningsselskapet Multiconsult og ved bruk av deres kartleggingsverktøy Multimap. Resultatene viste blant annet at deler av fylkeshuset havner i den dårligste tilstandskategorien (3). Dette er bygningselementer som må byttes ut/renoveres innen kort tid for å unngå kollaps eller større følgeskader. Fylkesrådmannen tilrår derfor at det settes av nok midler til å skifte ut og renovere bygningsdeler og -elementer i kategori 3, slik også forvaltningsrevisjonen tilrår i sin forvaltningsrevisjonsrapport «Vedlikehold av fylkeskommunale bygg». Fylkesrådmannen har i økonomiplan 2019-2022 valgt å dele arbeidet inn i flere tiltak, slik at behovene kommer tydeligere fram.

Til tiltaket «Fylkeshuset, ombygging og uteareal» er det inkludert tiltak knyttet til uteområdene/parken, samt arealeffektiviserende tiltak innendørs. Det er i 2019 også tatt høyde for å ferdigstille arbeidene med et auditorium. Det er behov for et møterom i fylkeshuset som egner seg til foredrag og interne og eksterne samlinger. Rommet som er tiltenkt er teknisk tilrettelagt for møteromvirksomhet, men det gjenstår gulvbelegg, lys og møbler.

Det er lagt til grunn et behov på 2 mill. kr årlig i investeringsperioden 2019-2026.

I10 Fylkeshuset – utskiftning teknisk anlegg

Det tekniske anlegget på fylkeshuset er gammelt og overholder ikke dagens krav til luftmengder og luftutskiftning. Det er også stor risiko for at deler av anlegget kan kollapse helt. Deler av anlegget er allerede byttet ut, men mye står igjen. Infrastruktur for nettverk og data er også svært dårlig i deler av bygget og bør skiftes ut. Det er ikke mulig å ta utskiftningen i en én-gang, ettersom bygget er i full bruk.

Fylkesrådmannen tilrår at det bevilges 2 mill. kr årlig til dette arbeidet i perioden 2019-2024.

I11 Fylkeshuset – rehabilitering fasade

At bygningsskallet, herunder fasade, vinduer og tak, er tett er svært viktig for å unngå vann- og råteskader. Deler av vinduene er skiftet ut, men mange av vinduene er gamle og skadet. Noen av vinduene er provisorisk fuget igjen for å unngå trekk og vanninntrengning. Deler av fasaden er ikke rehabilitert siden forrige århundre, og har store skader. Fasade mot parken i A-bygg er særlig dårlig og må renoveres innen kort tid.

Fylkesrådmannen har innarbeidet en ramme på 40 mill. kr for rehabilitering av fasade, tak og vinduer de neste åtte årene. Rammen er fordelt med 3 mill. kr årlig de to første årene i økonomiplanperioden for utskiftning av vinduer. I 2021-2022 er det lagt inn 10 mill. kr per år for renovering av fasade i A-bygg, samt utredning av tak.

I12 Fylkeshuset – rehabilitering tidligere arealer for Helse Vest

Siden det var sykehusdrift i bygningen har Helse Vest leid en fløy i 3. etasje til bruk for helse. Helse Vest sa i 2017 opp sitt leieforhold og flyttet ut ved årsskiftet 2017/2018. Arealene er ikke renoverte siden det var sykehusdrift i arealene, og er nedslitte. Dersom arealene skal benyttes til kontorplasser må de rehabiliteres. Utstyr knyttet til sykehusdrift, for eksempel tekniske skinner på vegger, må tas ut. Det ene toalettet har ikke blitt benyttet de siste årene på grunn av feil på det tekniske anlegget, og bærer også preg av lekkasjer. Ventilasjonsanlegget er gammelt og lite funksjonelt. Anlegget er konstruert for sykehusdrift med enerom, og må skiftes ut i sin helhet. Arealene er uegnet til kontorplasser slik de fremstår nå, og området er låst av. Dersom arealene renoveres og bygges om vil det kunne gi plass til om lag 30 kontorplasser.

Det er besluttet at fylkeskommunene fra 2020 skal overta ansvaret for den fylkeskommunale delen av SAMS vegadministrasjon i dag, og det er estimert at RFK vil få om lag 150 nye årsverk som følge av dette. Det er også besluttet at fylkeskommunen vil få flere ansatte i kulturavdelingen som følge av regionreformen og utvidet ansvar på kulturfeltet. Ettersom det per i dag ikke er ledige kontorplasser på fylkeshuset må arealene i 3. etasje vurderes i denne sammenheng.

Fylkesrådmannen tilrår at det settes av 15 mill. kr i 2019 og 5 mill. kr i 2020 til arbeidet med renovering og ombygging slik at arealet kan nyttes til kontorplasser.

TANNHELSE (I19)

De foreslåtte investeringsrammene for Tannhelse Rogaland er samlet sett i tråd med vedtatt økonomiplan for perioden 2018-2021.

Behovet er generelt sett noe høyere i denne økonomiplanen på grunn av tidligere års mindreforbruk og reversering av ubrukte lånemidler i 2018.

Fylkesrådmannen tilrår at det bevilges midler til nye tannklinikker i tråd med foretakets eget budsjettforslag og egen klinikkplan, samt til medisinteknisk utstyr og IKT- utstyr i tråd med tidligere praksis. Bevilgningene til medisinskteknisk utstyr følger en noe mer spesifisert plan for bruk enn tidligere.

Investeringer i foretakets regi er gitt nærmere omtale i den parallelle bestillingssaken. Foretaket har utarbeidet et fullstendig investeringsbudsjett, som også inneholder den delen av investeringer som finansieres av egenkapital – disposisjonsfond i foretakets balanseregnskap. Det er nå altså presentert et samlet brutto investeringsbudsjett for foretaket, som budsjettforskriften krever. Fylkesrådmannen viser til foretakets redegjørelse for bruk av frie fondsmidler til finansiering av blant annet nye tannklinikker.

Det vises til FT-sak 27/14 om etablering av nye lokaler for Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest Rogaland (TkVest/Rogaland). Det statlige bidraget til inventar og utstyr ble gitt som et investeringstilskudd og har tidligere blitt innarbeidet med 5,6 mill. kroner i 2015 og 5,55 mill. kroner i 2016. Bidraget til de bygningsmessige investeringer gis som et tilskudd over en tiårsperiode og er innarbeidet i driftsbudsjettet som en inntekstpost under ansvar 1900 renter.

DIVERSE

I20 Egenkapitaltilskudd KLP

Pensjonsfondene i KLP øker hvert år. Det medfører behov for økt egenkapital fra eiere. Egenkapitaltilskuddet for 2018 tilsvarer 0,35 prosent av premiereserven og utgjør 4 786 423 kroner. Fylkesrådmannen har satt av 5,0 mill. kroner per år, som krever finansiering ved bruk av egenkapital (ikke lån).

I21 Økt kapitalinnskudd Innovasjon Norge

Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) eier 51 pst. av selskapet, mens fylkeskommunene til sammen eier 49 pst. I forbindelse med regionreformen må det tas høyde for økte kapitalinnskudd fra de fylkeskommunene som ikke er involvert i sammenslåinger. Fylkesrådmannen har satt av 0,5 mill. kroner i 2020.

OPPLÆRING

I22 Inventar og utstyr fagskole

Fylkesrådmannen viser til omtale under Fagskolen Rogaland i kapittel 6.9. Det tilrås satt av 0,5 mill. kroner til dekning av fylkeskommunens bidrag til finansiering av utstyr, ref. omtalen av den statlige tilskuddsordningen.

Inventar og utstyr, kvalitetsforbedrende tiltak og tiltak for universell utforming (I23-I25)

De tre postene «Inventar og utstyr», «kvalitetsforbedrende tiltak» og tiltak for «universell utforming» ble under behandlingen av økonomiplan 2018-2021 slått sammen til én post. Det fremmes hvert år i mars en egen sak til opplæringsutvalget om prioritering og bruk av bevilgede midler til kvalitetsforbedrende tiltak. Nytt i 2018 var at midlene til inventar og utstyr samt universell utforming også ble fordelt i denne saken med begrunnelsen i at FT hadde slått sammen alle tre postene til en post.

Fylkesrådmannens forslag for 2018 utgjorde til sammen 61,5 mill. kroner (15 mill. til kvalitetsforbedrende tiltak + 6,5 mill. til universell utforming + 40 mill. kroner til inventar og utstyr). Fylkestinget vedtok i sak 114/17 å redusere dette beløpet med

11,5 mill. kroner til 50,0 mill. kroner for 2018. Resultatet ble at det var dette beløpet som ble fordelt til universell utforming, kvalitetsforbedrende tiltak og inventar og utstyr i 2018.

For 2019 er det i vedtatt økonomiplan lagt opp til en ytterligere reduksjon slik at det samlede budsjettet for disse tre områdene er 36 mill. kroner.

Fylkesrådmannen mener det er uryddig å slå sammen disse tre ansvarsene fordi midlene blir brukt til tre ulike formål. Et totalbeløp på 36 mill. kroner dekker på langt nær behovet. Dette gjelder særlig inventar og utstyr. Det ble i 2018 sendt ut brev til skolene og hvor det kunne søkes om midler. Omsøkt beløp var over 103 mill. kroner.

For 2018 ble midlene fordelt ved at 15. mill. kroner gikk til kvalitetsforbedrende tiltak, 6,5 mill. kroner til universell utforming og 28,5 mill. kroner til inventar og utstyr.

Fylkesrådmannen foreslår at postene deles opp slik at de gjenspeiler de ulike formål. De ulike tiltak er gjengitt med egne budsjetttrammer og -tekster under. Det er innarbeidet en total økning for de tre postene samlet fra 36 mill. kr til 46 mill. kr.

I23 Kvalitetsforbedrende tiltak

Posten går til å realisere mindre prosjekter som er omtalt i skolebruksplanen, men ikke oppført med egen post i økonomiplanen. Dette kan gjelde mindre prosjekter på inntil 5 mill. kroner. Midler til mindre ombygginger begrunnet med endringer i tilbudsstrukturen hentes også fra denne posten. Det blir på forhånd sendt ut brev til skolene hvor de kan komme med ønsker og prioriteringer.

Fylkesrådmannen foreslår at 15 mill. kroner settes av årlig til kvalitetsforbedrende tiltak.

I24 Universell utforming

Fylkesdelplanen for universell utforming forutsetter at alle videregående skoler skal være universelt utformet innen 2019. Basert på kravene i fylkesdelplanen ble det utformet en handlingsplan og egne budsjetter for skoler og bygg i fylkets eie. Mange av skolene har, med bakgrunn i dette, blitt betydelig mer tilgjengelige enn de var tidligere. Ved utgangen av 2018 er det fremdeles arbeid som gjenstår. For noen skoler vil det også være svært utfordrende å møte samtlige krav i handlingsplanen. Dette gjelder blant annet for Stavanger Katedralskole, som er underlagt strenge bevaringsbestemmelser. Fylkesrådmannen vurderer at tiltakene i handlingsplanen, med unntak av Stavanger Katedralskole, vil være ferdigstilt innen 2022.

Av tiltak som er planlagt utført på de videregående skolene i neste budsjettperiode kan nevnes oppgradering av heiser for bedre tilrettelegging og tilkomst, tilrettelegging av handicap-toalett og utbedring av inngangsparti. Budsjettposten for universell utforming skal også dekke uforutsette ombygginger knyttet til elever med spesielle behov.

Fylkesrådmannen foreslår at 6,5 mill. kroner settes av årlig til universell utforming i årene 2019-2022, og at posten reduseres med 2 mill. kr fra 2023.

I25 Inventar og utstyr i videregående skoler

Bevilgningen har i flere år være på 14 mill. kroner, men ble økt i 2018 slik at noe av verkstedutstyret til utdanningsprogrammet teknikk og industriell produksjon kunne oppdateres og fornyes. Dette hadde også fylkesrådmannen omtalt i budsjettsaken.

Noen av skolene som tilbyr teknikk og industriell produksjon har i flere år slitt med gammelt utstyr på verkstedene, men kunne i 2018 fornye deler av utstyret med begrunnelsen i at budsjettet var økt. Skolene som tilbyr teknikk og industriell produksjon fikk tilført 15 mill. kroner til denne oppgraderingen. De resterende 13,5 mill. kronene ble fordelt mellom skolene basert på søknader til annet inventar og utstyr.

I vedtatt ramme på 36 mill. kr for Kvalitetsforbedrende tiltak, Universell utforming og Inventar og utstyr samlet vil det være kun 14,5 mill. kroner til inventar og utstyr. I praksis betyr det at det ikke er midler til den siste oppgraderingen av TIP-utstyr som skolene er forespeilet. Fylkesrådmannen foreslår at budsjettet igjen økes med 10 mill. kroner. Økningen på 10 mill. kroner øremerkes TIP-utstyr. Skolene vil etter dette være oppgradert til det utstyret som anbefales av næringen.

Skolene vil etter dette ha fått 25 mill. kroner (15 mill. i 2018 og 10 mill. i 2019) til oppgradering av TIP-utstyret.

Fylkesrådmannen foreslår at det settes av 24,5 mill. kr i 2019 til inventar og utstyr, og at posten reduseres til 14,5 mill. kr fra 2020.

Påbegynte byggeprosjekter**I26 Nye Bryne vgs, bygg C (Trallfabygget)**

Byggearbeidene for bygg C startet sommeren 2015 og ble i hovedsak ferdigstilt til skolestart 2017. Høsten 2017 og våren 2018 har det pågått mindre arbeider. Gjennom høst 2017 og 2018 har det hovedsakelig pågått uttesting og testdrift.

1 mill. kroner fra 2018-budsjettet overføres til 2019 for å ivareta eventuelle etterarbeider i garantiperioden. Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I27 Gand vgs 3. trinn nybygg i sør og nord

3. byggetrinn i Gand vgs prosjektet er nå i slutfasen. Prosjektet har omfattet nybygg med blant annet klasserom og verksteder, samt et nytt gymsalbygg. Bygget stod ferdig til bruk vinterferien 2018, mens uteområdene ble ferdigstilt sommeren 2018. Sluttoppgjøret med entreprenørene og dokumentasjon for å få ferdigattest gjenstår. Prosjektrammen er redusert i flere omganger, ettersom usikkerhetspostene er sjekket ut underveis. Til tross for utfordringer med grunnforhold, risiko for høye kostnader knyttet til reguleringsplan og kommunal utbyggingsplan og komplekse grensesnitt mot eksisterende bygningsmasse, er det forventet at prosjektet ferdigstilles innenfor forventet byggekostnad som ble kalkulert i forprosjekt. Den beregnede usikkerhetsmarginen i prosjektet er ikke benyttet, og kostnadsrammen for prosjektet er redusert tilsvarende.

Total kostnadsramme for prosjektet er redusert til 262,8 mill. kr, hvorav 3 mill. kr overføres fra 2018 til 2019.

I28 Jåttå vgs, avdeling Hinna (nytt bygg for tilrettelagt avdeling)

Prosjektet består av et nybygg for tilrettelagt avdeling og inneholder blant annet grupperom, aktivitetsrom, garderober og kjøkken. Byggearbeidene ble startet våren 2017, og ble avsluttet sommeren 2018. Prosjektet er nå i sluttfasen og brukstillatelsen på bygget forelå 01.08.2018. Skolen ble tatt i bruk til skolestart høsten 2018. Det gjenstår noe arbeid på uteområdene som vil bli ferdigstilt innen oktober 2018.

Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I29 Sola vgs – tilbygg

Prosjektet omfatter påbygg av eksisterende skole og inkluderer nye realfagsrom, klasserom, møterom, arbeidsplasser for lærerne samt sykkelgarderober for ansatte. I tillegg skal trafo og hovedtavle flyttes. Prosjektet gjennomføres som en totalentreprise og byggestart var 01.07.2018. Arbeidene følger planlagt fremdrift, og grunnarbeid og peling ble gjennomført sommeren 2018. Prosjektet skal være ferdigstilt 1. kvartal 2020.

Kommende års bevilgninger er justert for prisstigning.

I30 Godalen vgs – ombygging og ventilasjon

Prosjektet omfatter rehabilitering og ombygging for å gjøre plass til elever ved Service og samferdsel, et studieprogram som til skolestart 2017 ble flyttet fra Jåttå avdeling Hinna. I tillegg omfatter prosjektet rehabilitering og ombygging av verksteder for automasjon. Ved skolestart høsten 2018 ble de nye lokalene tatt i bruk av elevene. Det gjenstår noe arbeid ved skolen som gjelder gymsal og amfiet.

6 mill. kr fra 2018 budsjettet overføres til 2019 for å ferdigstille prosjektet. Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I31 Dalane vgs –Ventilasjon/renovering teknisk anlegg

Det tekniske anlegget ved Dalane vgs er utdatert og det er behov for å skifte ut ventilasjonsanlegget, vannrør og SD-anlegg. Prosjekteringen er ferdig og første del av prosjektet er startet. Dette innebærer at alt teknisk utstyr i teknisk rom skiftes ut og at ny varmesentral og sprinkelsentral vil bli montert. Andre del av prosjektet starter opp i oktober 2018 og inkluderer utskifting av teknisk anlegg og rehabilitering av 9 klasserom og korridor.

Kommende års bevilgninger er justert for prisstigning.

I32 Vardafjell vgs – Nytt annekst for forskningslære

I skolebruksplanen 2015-2017 ble det lagt opp til å bygge et mindre tilbygg for forskningslære. Prosjektet legges ut for anbud høsten 2018. Fylkesrådmannen har funnet det hensiktsmessig at prosjektet kjøres parallelt og integreres med prosjektet «062934 Vardafjell vgs – ny idrettshall». Utearbeider, rigg og administrasjon for disse to prosjektene vil derfor bli samkjørt.

I økonomiplanen for 2018-2021 ble det innarbeidet en kostnadsramme inkludert prisstigning på 10,2 mill. kr. Prosjektet er rebudsjettert med midler også i 2019. Dette

er ubrukte midler fra 2018 som i praksis flyttes til 2019 budsjettet. Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I33 Øksnevad vgs- renovere gamle bygg

Skolen har de senere år fått blant annet nytt hovedbygg, ridehall og idrettshall. Skolen består imidlertid av mange andre bygg, som er gamle og nedslitte. En av de gamle verkstedhallene er felleferdig og må rives og bygges opp på nytt.

Det ble i økonomiplan 2017-2020 innarbeidet en kostnadsramme for renovering av gamle bygg på 10 mill. kroner i 2018. I sak om revidert budsjett april 2018 ble rammen flyttet til 2019 ettersom prosjektet måtte vurderes i sammenheng med mulig utbygging på Øksnevad for å ta noe av forventet elevvekst. 1 mill. kr ble satt av i 2018 for ferdigstilling av rive- og saneringsrapport.

Fylkesrådmannen tilrår i sak om skolebruksplan at kapasiteten ved Øksnevad vgs utvides, og at nytt tilbygg står klart i 2026. Verkstedhallen som nevnes over må imidlertid rives og gjenoppføres før den tid fordi den er i dårlig forfatning. Fylkesrådmannen legger til grunn at prosjektet gjennomføres i 2019.

Kostnadsrammen er i økonomiplan 2019-2022 justert for prisstigning

I34 Ølen vgs – renovering og tilbygg (nytt verkstedbygg)

Lokalene for byggfag ved Ølen vgs er nedslitt og møter ikke kravene til innemiljø. Det er også ønskelig å avvikle undervisningen i leide bygg, og flytte undervisningen til skolen. Prosjektet omfatter påbygg med verksteder samt noe renoveringsarbeid i eksisterende bygg.

Grunnet økte entreprisekostnader ble kostnadsrammen for prosjektet økt til 81,1 mill. kr under fylkestingets behandling av sak 152/18 «Ølen vgs - Nytt verkstedbygg - høye tilbudspriser». Kommende års bevilgninger er justert for prisstigning.

I35 Vardafjell vgs – Ny idrettshall

Haugaland vgs og Vardafjell vgs deler i dag idrettshall, og kapasiteten er «sprengt». Det er ikke mulig å leie lokaler i umiddelbar nærhet. Det er følgelig behov for å bygge en avlastningshall. Dette er omtalt i skolebruksplanen 2017-2018.

I utgangspunktet var nye arealer tiltenkt i en enkel kald hall. Det er i prosjekteringsfasen stilt krav til lokalisering og utforming av hall, som resulterte i høyere kostnadsanslag. Fylkesutvalget vedtok i sak 25/18 «Bygging av ny idrettshall for elevene ved Haugaland vgs og Vardafjell vgs, med nye krav til utforming av bygget» at kostnadsrammen skulle økes til 46,1 mill. kr.

Det er utarbeidet detaljkalkyle i prosjektet, som viser at kostnaden er over vedtatt ramme. Dette skyldes delvis en feil i de tidligere anslagene og delvis valg av ventilasjonssystem for hall. Løsningen er fordyrende sammenlignet med standard system, men gir bedre luftfordeling og lavere energikostnader. Merkostnaden knyttet til valg av ventilasjonsløsning må sees i sammenheng med investeringspost for «ENØK tiltak». Øvrig merkostnad må dekkes innenfor prosjektrammen. Fylkesrådmannen har i økonomiplan 2019-2022 innarbeidet en økning i prosjektrammen på 5 mill. kr til totalt 51,1 mill. kr.

Det er medberegnet at prosjektet blir støttet med 10 mill. kr i spillemidler. Dette er midler som blir etterbetalt og må forskutteres av fylkeskommunen i 2019.

Byggestart anslås til januar 2019 med ferdigstilling av prosjektet ved årsslutt 2019. Fylkesrådmannen er i dialog med Haugesund kommune om mulig sambruk i den nye hallen.

I36 Haugaland vgs – rehabilitering tak

Takene på hovedskolen er fra 1982, og er av aluminium. Etter mer enn 30 års bruk har taket begynt å lekke. I 2014 ble det utført noen tiltak for å stoppe vanninntrengning. Det ble i økonomiplanen 2018-2021 innarbeidet en kostnadsramme for utbedring av takene på 25 mill. kroner fordelt over to år. Første del av prosjektet som gjelder arbeidet med å utbedre taket på sveiseverkstedet i østre del er startet. Prosjekteringen for resterende deler av bygget er ikke ferdig. Det er et omfattende arbeid og innebærer noe risiko fordi man ikke vet hvor store skadene er før man har åpnet hele taket. Prosjektet vil ferdigstilles i løpet av 2019. Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I37 Randaberg vgs – ombygging diverse arealer

Miljørettet helsevern har påpekt at verkstedhallen for bil må utbedres. Hallen er gammel og dårlig utformet. Realfagsrommene på skolen er gamle og utdaterte, og må renoveres. Det er også behov for å bygge om deler av kantinekjøkkenet for å legge bedre til rette for elever med spesielle behov. Disse tre tiltakene blir beskrevet i skolebruksplanen 2018-2019.

Det ble i økonomiplan 2018-2021 innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 20 mill. kroner med oppstart i 2018. Arbeidet med verkstedhallen for bil og kantinekjøkkenet er gjennomført og avsluttet. Realfagsrommene planlegges gjennomført i 2019. Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I38 Tiltak lyddemping i kroppsøvingsanlegg

I forbindelse med HAMU-sakene 28/13 og 11/14 om støy i forbindelse med kroppsøvingsaktivitet er det gjennomført målinger i 9 idrettshaller. Det er foreløpig gjort tiltak i et par haller. Ytterligere tiltak vil bli gjennomført fortløpende på bakgrunn av støymålingsrapporter fra Sinus. Det forventes at arbeidet blir fullført i løpet av 2019 og innenfor kostnadsrammen.

Neste års bevilgning er justert for prisstigning.

I39 Trafikksikringstiltak videregående skoler

Trafikksikkerheten ved de videregående skolene i Rogaland er kartlagt med bakgrunn i vedtak i fylkestrafikksikkerhetsutvalget, og det er behov for utbedring ved 13 av skolene. Dette er omtalt i skolebruksplan 2018-2019.

Det ble i økonomiplanen 2018-2021 innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på totalt 15 mill. kroner fordelt over 3 år etter at trafikksikkerheten ved de videregående skolene ble kartlagt. I løpet av høsten 2018 skal ulike tiltak som ikke er søknadsplichtige og ikke krever planarbeid iverksettes. For større tiltak hvor reguleringsplan har innvirkning vil tiltakene ta lenger tid før de blir ferdigstilt. Dette

gjelder f.eks. Jåttå vgs hvor tiltakene må tilpasses bussveitraseen. Kommende års bevilgninger er justert for prisstigning.

Aktuelle nye prosjekter foreslått innarbeidet i økonomiplan 2019-2022

Prosjekter knyttet til kommende elevvekst:

I40 Godalen vgs – Rehabilitering og nybygg for økt kapasitet

I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen å rehabilitere deler av eksisterende bygningsmasse i tillegg til å føre opp et nybygg på 3600 m² for å øke kapasiteten ved skolen. Som følge av prosjektet vil elevkapasiteten ved skolen økes med 180 plasser innenfor yrkesfag. Gymsalkapasiteten er dårlig i dag, og blir enda dårligere med 180 nye elever. Det er i kostnadsrammen følgelig inkludert oppføring av en ny idrettshall. Stavanger kommune har i møter med fylkeskommunen kommunisert at de kan være interessert i å leie på kveldstid ettersom det er stort behov for idrettsarealer for lag og organisasjoner i området.

Prosjekteringsstart er planlagt 2019 med oppstart byggearbeider i 2020. Bygget er planlagt innflyttingsklart til skolestart 2023/2024.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 376 mill. kr i perioden 2019-2024.

Det er i kostnadsrammen inkludert en usikkerhetsmargin på 52 mill. kr som utgjør omlag 16 % av prosjektkostnaden. Byggets beliggenhet og tomteforhold er utfordrende og tilsier at det bør legges til grunn økt usikkerhetsavsetning. Området må sannsynligvis omreguleres og eventuelle merkostnader og utfordringer knyttet til dette er uavklart. Rehabiliteringsdelen er generelt forbundet med høyere kostnadsrisiko enn nybygg. Rehabilitering må gjennomføres parallelt med driften på skolen, og medfører risiko for avbrytelser og lengre byggetid. Det er ikke tatt høyde for potensielle endringer i markedssituasjonen.

Kostnadsrammen tilsier en byggekostnad på om lag 2,08 mill. kr per nye elevplass. Etablering av verksteder til «tunge» yrkesfag er betydelig mer arealkrevende enn for «lette» yrkesfag eller studiespesialiserende utdanningsprogram, og derav mer kostnadskreven. Utstyr, som dreiebenker, sveiseutstyr etc. til de «tunge» yrkesfagene, er kostbart. Rehabilitering og ombygging av 4500 m² i eksisterende skolebygning bidrar til økte investeringskostnader, men dette må sees i sammenheng med reduserte forvaltnings, drifts- og vedlikeholdskostnader på sikt og mer arealeffektive lokaler. Det er anslått at om lag 115 mill. kr av total kostnadsramme er knyttet til nødvendig rehabilitering av eksisterende arealer.

I41 Hetland vgs – Nybygg for økt kapasitet

I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen å føre opp et nybygg på 2980 m² for 270 elever ved studiespesialiserende studieprogram. Skolen leier i dag gymsalarealer i Hetlandshallen, og etter samtaler med Stavanger kommune kan det ikke forventes leie betydelig lenger. I kostnadsrammen er det innarbeidet oppføring av ny gymsal. Planlagt gymsal er dimensjonert til hele skolens behov, men det kan vurderes om skolen fortsatt skal leie til deler av skolen. I så fall kan kostnadsrammen reduseres noe.

Prosjekteringsstart er planlagt i 2020 med oppstart byggearbeider i 2022. Bygget er planlagt innflyttingsklart til skolestart 2024/2025.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 177 mill. kr i perioden 2020-2025.

Det er i kostnadsrammen inkludert en usikkerhetsmargin på 19 mill. kr som utgjør omlag 12 % av prosjektkostnaden. Tomteforhold og begrenset grensesnitt mot eksisterende bygg bidrar til et begrenset risikobilde, men eventuelle merkostnader som følge av reguleringsarbeid er ikke avklart. Usikkerhetsavsetningen tar ikke høyde for økt arealbruk, eller potensielle endringer i markedssituasjonen.

Kostnadsrammen tilsier en byggekostnad på 0,66 mill. kr per nye elevplass. Prosjektet omfatter oppføring av nye lokaler til studieforbereidende fag, og det lagt til grunn en meget nøktern arealbruk.

I42 St. Olav – Riving og nybygg for økt kapasitet

I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen å bygge ut skolekapasiteten med 180 elevplasser ved studiespesialiserende studieprogram. 3 av de 5 byggene som skolen består av er i meget dårlig stand og har behov for totalrenovering. I prosjektet er det lagt opp til å rive disse og føre opp et nybygg på 3100 m² som skal romme arealer for elevtallsøkningen, samt arbeidsplasser for lærere som sitter i de gamle byggene i dag. I prosjektet er det tatt med oppføring av en ny gymsalenhet med tilhørende garderober, samt rehabilitering av eksisterende gymsal. Det er lagt til grunn meget nøktern arealbruk.

Prosjekteringsstart er planlagt i 2020 med oppstart byggearbeider i 2022. Bygget er planlagt innflyttingsklart til skolestart 2024/2025.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 201 mill. kr i perioden 2020-2025.

Det er i kostnadsrammen inkludert en usikkerhetsmargin på 22 mill. kr som utgjør omlag 12 % av prosjektkostnaden. Tomteforholdene er godt kjent ettersom deler av skolen nylig er rehabilitert, og grensesnitt mot eksisterende bygg er begrenset. Usikkerhetsavsetningen tar ikke høyde for økt arealbruk eller potensielle endringer i markedssituasjonen.

Kostnadsrammen tilsier en byggekostnad på 1,12 mill. kr per nye elevplass. Riving og gjenoppføring av om lag 2000 m², samt rehabilitering av om lag 1000 m², fører til økte investeringskostnader og økt byggekost per nye elevplass. Det er anslått at om lag 45 mill. kr av total kostnadsramme er knyttet til nødvendig rehabilitering/nybygg av eksisterende arealer.

I43 Strand vgs – Renovering og nybygg for økt kapasitet

I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen å rehabilitere deler av eksisterende bygningsmasse i tillegg til å føre opp et nybygg på 4000 m² for å øke kapasiteten ved skolen. Eksisterende verksteder er for små til dagens elevtall og lite funksjonelle. Som følge av prosjektet vil elevkapasiteten ved skolen økes med 150

plasser fordelt på 90 plasser innenfor studiespesialiserende fag og 60 plasser innenfor «tunge» yrkesfag. Det er i prosjektet tatt høyde for at det må bygges ny gymsal i tillegg til nye garderober og dusjanlegg. Det er i dag mangel på dusjer og garderober for elever, noe kommunen har påpekt på tilsyn.

Fylkesrådmannen har nylig fått et skriv fra Tau Aktivitetshus hvor det signaliseres at skolen kan leie plass i deres idrettshall. Dersom fylkeskommunen kan leie i eksisterende hall vil det ikke være behov for å bygge gymsal selv, og kostnadsrammen kan reduseres.

Prosjekteringsstart er planlagt i 2021 med oppstart byggearbeider i 2023. Bygget er planlagt innflyttingsklart fra skolestart 2025/2026.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 214 mill. kr i perioden 2021-2026.

Det er i kostnadsrammen inkludert en usikkerhetsmargin på 25 mill. kr som utgjør omlag 13 % av prosjektkostnaden. Rehabiliteringsdelen er generelt forbundet med høyere kostnadsrisiko enn nybygg. Rehabilitering gjennomføres parallelt med driften på skolen som innebærer risiko for avbrytelser og lengre byggetid. Kommunen stiller tomt til disposisjon og området er allerede regulert til skoleformål, og det er ikke forventet større merkostnader knyttet til reguleringsarbeid. Det er ikke tatt høyde for potensielle endringer i markedssituasjonen.

Kostnadsrammen tilsier en byggekostnad på om lag 1,43 mill. kr per nye elevplass. Prosjektet inkluderer både etablering av arealeffektive lokaler til studiespesialiserende utdanningsprogram, samt etablering av arealkrevende lokaler til «tunge» yrkesfag. Det er også innarbeidet ny gymsal som bidrar til økt investeringskost. Rehabilitering og ombygging av om lag 850 m² i eksisterende skolebygning bidrar til økte investeringskostnader, men dette må sees i sammenheng med reduserte forvaltnings, drifts- og vedlikeholdskostnader på sikt og mer arealeffektive lokaler. Det er anslått at om lag 30 mill. kr av total kostnadsramme er knyttet til nødvendig rehabilitering av eksisterende arealer.

I44 Øksnevad vgs – Riving og nybygg for økt kapasitet

I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen å rive to gamle lagerbygg for å gi plass til et nybygg på 2500 m² for 60 elever ved bygg og anlegg, samt nytt klasserom for elever ved anleggsgartnerfag. Det er i prosjektet tatt høyde for å rive to gamle lagerbygg. Prosjekteringsstart er planlagt i 2022 med oppstart byggearbeider i 2024. Det nye bygget er planlagt innflyttingsklart fra skolestart 2026/2027.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 108 mill. kr i planperioden 2022-2026.

Det er i kostnadsrammen inkludert en usikkerhetsmargin på 12 mill. kr som utgjør omlag 12 % av prosjektkostnaden (forventet kostnad). Det er ikke avdekket store risikoer i prosjektet. Rivearbeidet er ansett som enkelt, og lav sannsynlighet for asbest. Det er ikke tatt høyde for potensielle endringer i markedssituasjonen.

Kostnadsrammen tilsier en byggekostnad på om lag 1,8 mill. kr per nye elevplass. Prosjektet omfatter etablering av arealkrevende lokaler til «tunge» yrkesfag, samt kostnadskrevende utstyr. I tillegg inkluderer prosjektet riving av gamle lagerbygg som uansett hadde hatt behov for renovering/ombygging. Re-etablering av klasserom i lager er også medberegnet i kostnadsrammen og bidrar til økt investeringskost.

I45 Jåttå vgs avd. Hinna – midlertidig vekst

Fylkesrådmannen har, i tråd med fylkestingets vedtak i FT-sak 23/18 «Rullering av skolebruksplanen 2017 - ny sak», sett nærmere på muligheten for å bruke det gamle skolebygget på Hinna for å dekke den kommende elevtallsveksten. Rådgivingselskapet Rambøll har på oppdrag for fylkeskommunen vurdert og kostnadsberegnet nødvendige tiltak for midlertidig bruk i et 10-15 års perspektiv. Det er i prosjektet kun medberegnet utskiftning av deler av det tekniske anlegget, samt renovering av overflater i denne forbindelse. Det er ikke medberegnet renovering av andre overflater, utbygging eller ombygging. «Nybygget» fra 1990-tallet er vurdert som ikke-nyttbart areal i denne sammenheng, og det er følgelig ikke tatt med kostnader for dette. I utredningene er det lagt til grunn at skolen kan romme mellom 180-270 elever ved studieforbereende utdanningsprogram og «lette» yrkesfag. Kostnadsrammen for de mest nødvendige renoveringsarbeidene er anslått til 40 mill. kr.

Fylkeskommunen har sammenlignet kostnader knyttet til renovering av Hinna med alternativ kostnad for leie i et kommersielt marked i et 10-års perspektiv, og vurderer at alternativet med renovering av Hinna er det mest kostnadseffektive. Fylkesrådmannen tar i skolebruksplanen til orde for å vurdere midlertidig bruk av «Teknikken» på Våland framfor Hinna i perioden, ettersom «Teknikken» er stor nok til å dekke hele det midlertidige behovet.

Fylkesrådmannen legger til grunn at det uansett er behov for å gjøre noe renoveringsarbeid dersom Hinna eller «Teknikken» skal benyttes i en 10-årsperiode, og har derfor innarbeidet en kostnadsramme tilsvarende anslaget for utbedring på Hinna.

Dersom Hinna skal benyttes, må det forutsettes at gymsal må leies, ettersom skolen ikke har egen gymsal i dag. Dette er ikke avklart med kommunen og må undersøkes nærmere. Dersom det ikke er ledig kapasitet må skolen søke løsning i egen hall ved Jåttå vgs eller andre skoler. Årlig leiekostnad for leie i idrettshall anslås til 1,2 mill. kr.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 40 mill. kr i planperioden 2020-2021. Byggearbeidene er planlagt påstartet høsten 2020 med ferdigstillelse til skolestart 2021-2022.

Øvrige prosjekter:

I46 Skeisvang vgs – Rehabilitering og påbygg

Store deler av bygningsmassen trenger rehabilitering. Det er kun realfagrommene i underetasjen som holder dagens krav til standard. Det tekniske anlegget er gammelt og utdatert og må skiftes ut. En renovering må også inkludere utskiftning av taktekking og vinduer, i tillegg til utbedring av fasadekonstruksjon.

Skolen er svært «trangbodd», og det er behov for blant annet mer arbeidsplass for ansatte. Skolen tilbyr utdanningsprogrammet musikk, dans og drama og det er behov for å mer og bedre arealer til musikkسال/black box og øvingsrom. Det er også mangel på klasserom og grupperom.

Skolen mangler flere funksjonsrom som det er vanskelig å realisere innenfor eksisterende bygningsmasse. I tillegg er det for få klasserom og grupperom, og mangel på nok arbeidsplasser for lærere. Fylkesrådmannen vurderer at det er behov for å rehabilitere eksisterende skole samt føre opp et tilbygg.

Haugesund kommune har behov for lokaler til Kulturskolen, og har vært i kontakt med fylkesrådmannen om leie i det planlagte tilbygget ved Skeisvang vgs. Kulturskolen holder i dag til i et gammelt bygg i Haugesund sentrum. De ønsker en samlokalisering med den videregående skolen i moderne lokaler på Skeisvang. Av estimert prosjektmfang ønsker Haugesund kulturskole å leie omlag 1000 m² til eget bruk, samt 500 m² i fellesarealer. Kommunen behandlet høsten 2016 en sak om leie av arealer på Skeisvang, og vedtok følgende:

«Basert på mottatt tilbud fra Rogaland fylkeskommune inngås en forpliktende samarbeidsavtale/leieavtale med Rogaland fylkeskommune med tanke på fremtidig samlokalisering av Kulturskolen med Musikk- dans- og dramalinjen ved Skeisvang videregående skole.»

Fylkesrådmannen er i dialog med kommunen om prinsipper i en leie- og driftsavtale. I møtene med kommunen legger fylkesrådmannen til grunn at kommunen gjennom en langsiktig leieavtale må dekke investeringskostnader for «eget» areal, samt forholdsmessig andel av sambruks-fellesareal. Driftskostnader for samme areal må også fordeles tilsvarende og vil bli regulert gjennom en driftsavtale.

Tilbygget inkludert areal som kommunen ønsker å leie er i denne fasen estimert til 4283 m², med en kostnadsramme på 367 mill. kr. Det er lagt til grunn en usikkerhetsmargin på om lag 15 %. Dersom det legges til grunn at kommunen dekker investering- og kapitalkostnader for eget areal, samt sin andel av felles- og sambruksareal, utgjør kommunens bidrag ca. 70 mill. kr av den totale prosjektkostnaden på 367 mill. kr.

Kostnadsramme og usikkerhetsmargin er vurdert på nytt i arbeidet med økonomiplan 2019-2022 med tanke på blant annet tomte- og grunnforhold og kompleksitet, og usikkerhetsmarginen for prosjektet er redusert. I økonomiplan 2018-2021 ble kostnadsrammen presentert uten kostnader knyttet til arealer for Kulturskolen. Ettersom fylkeskommunen må forskuttede alle kostnader i byggeperioden, også utbygging for Kulturskolen, er også disse kostnadene innarbeidet i kostnadsrammen i økonomiplan 2019-2022. Et finansieringsbidrag på 70 mill. kroner er sjablongmessig innarbeidet i 2023. På et senere stadium vil dette bli omgjort til konkrete finanseringsbidrag i drift.

Fylkesrådmannen er i dialog med kommunen om en fordelingsnøkkel for investerings- og driftskostnader som vil ha innvirkning på fylkeskommunens endelige finansieringsbidrag i prosjektet.

Det er i investeringsperioden 2019-2025 innarbeidet en kostnadsramme på 363 mill. kr for rehabilitering og tilbygg. Kostnadsrammen omfatter også arealer til Haugesund kulturskole, ettersom fylkeskommunen må forskuttere kostnadene i byggeperioden. Prosjekteringsstart er planlagt 2019 med oppstart byggearbeider i 2020/2021. Det nye bygget er planlagt innflyttingsklart fra skolestart 2022/2023. Rehabiliteringsarbeidene er planlagt påstartet i 2023 med en forventet ferdigstillelse i 2025.

I47 Dalane vgs – Rehabilitering gymsal

Renovering av gymsalen ble innarbeidet i fylkesrådmannens innstilling til økonomiplan 2018-2021, med prosjektoppstart i 2018. I FT-sak 27/18 «Revidert budsjett april 2018» ble det vedtatt at oppstart skulle utsettes til 2019 og at prosjektet i sin helhet skulle vurderes i kommende økonomiplan.

Fylkesrådmannen har inngått avtale med Eigersund kommune om leie av nyoppført idrettshall på nabotomten. Dalane vgs får kun tilgang på deler av idrettshallen på dagtid og har følgelig behov for å bruke den gamle gymsalen i tillegg. Skolens gymsal er slitt og overholder ikke krav til lyddemping. Garderobelokalene er gamle og slitte, og har fuktskader. Fylkesrådmannen vurderer at det er behov for å rehabilitere gymsalen i kommende økonomiplanperiode.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for rehabilitering av gymsal på 11,36 mill. kr med oppstart i 2019.

I48 Haugaland vgs – rehabilitering verksted

Det ble i økonomiplan 2017-2020 innarbeidet en kostnadsramme for rehabilitering av verkstedhall på totalt 30 mill. kroner, med prosjekteringsoppstart i 2018. I FT-sak 27/18 «Revidert budsjett april 2018» ble det vedtatt at oppstart skulle utsettes til 2019 og at prosjektet i sin helhet skulle vurderes i kommende økonomiplan.

I januar 2016 ble de nye lokalene til kjøretøy tatt i bruk ved Haugaland vgs. Det er nå bare verkstedhall for industrideknologi som ikke er renovert. Verkstedene er gamle og slitte, og må renoveres. Det er også mye synlige riss i bygningen. Dette ble først omtalt i skolebruksplanen 2015-2017. Fylkesrådmannen vurderer at bygget må rehabiliteres i kommende økonomiplanperiode.

Det er gjort en ny vurdering av kostnadene i prosjektet. Anslaget er basert på erfaringer fra tidligere rehabiliteringsprosjekt, risiko for forlenget byggetid som følge av avbrytelser knyttet til drift i byggeperiode samt risiko for at deler av eksisterende utstyr må byttes ut.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektet på 39,9 mill. kr med oppstart prosjektering 2019.

I49 Strand vgs – Skifte av kunstgress i fotballhallen

Banebelegget i fotballhallen tilknyttet Strand vgs må skiftes ut. Hallen er i bruk det meste av døgnet og får en vedlikeholdsoverhaling hver sommer. Kunstgresset har ligget siden hallen ble åpnet i 2005, og er slitt. Vanlig levetid på denne type dekker er 10 år.

Det er i 2020 innarbeidet en kostnadsramme for utskiftning av banebelegget på 3,7 mill. kr.

I50 Ølen vgs – Ombygging av administrasjonslokaler og rehabilitering av gjenstående arealer i tråd med rom- og funksjonsprogrammet

Det er tidligere vedtatt at fylkestannlegen som har sitt kontor i skolebygget skal flytte ut. Lokalene som blir ledige vil inngå i skolens nye administrasjonsfløy, og det bør derfor settes av midler til ombygging. Skolen er «trangbodd», og det er behov for mer arealer til administrasjon. Det ble i økonomiplan 2018-2021 innarbeidet en kostnadsramme for ombygging av administrasjonslokaler på 10 mill. kroner med oppstart i 2018. På grunn av økt kostnad for den planlagte hallen ved Vardafjell ble det vedtatt at prosjektet med ombygging av administrasjonslokaler i Ølen skulle utsettes og vurderes på nytt i kommende økonomiplan.

Fylkesrådmannen har tidligere beskrevet avvik mellom vedtatt rom- og funksjonsprogram for nye verksteder ved Ølen vgs og vedtatt forprosjekt for samme prosjekt. I FT-sak 55/17 «Rom- og funksjonsprogram for nye verksteder ved Ølen vgs» beskrives behov for nytt byggverksted, mer areal til TIP og elever med spesielle behov, samt rehabilitering av elektroverksteder. Det ble også pekt på behov for nytt auditorium. Ettersom opprinnelig ramme i økonomiplan kun tok høyde for nytt byggverksted tilrådte fylkesrådmannen i FU-sak 11/18 «Forprosjekt Ølen vgs- nytt verksted» at øvrige tiltak måtte vurderes nærmere i kommende økonomiplan. Ombygging av lokalene til administrasjon og øvrig rehabiliteringsarbeider nevnt ovenfor bør sees i en sammenheng og planlegges parallelt.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for ombygging av lokaler til administrasjon og rehabilitering av de gjenstående arealene i tråd med rom- og funksjonsprogrammet på 53 mill. kr med oppstart prosjektering 2019.

Åkrahamn vgs – Rehabilitering gymsal (kun sikring av fasade)

Eksisterende gymsal er gammel og nedslitt, og på grunn av utforming lite egnet til gymsal. Den ene gavlveggen/fasaden i salen er falleferdig, og bør utbedres snarlig. Skolen skal leie idrettshall i nærheten når denne står ferdig i 2019, men må fram til da brukes eksisterende gymsal. Salen med tilhørende garderober må rehabiliteres for å kunne disponeres til andre formål.

Det ble i økonomiplan 2017-2020 innarbeidet en kostnadsramme for renovering av gammel gymsal på 10 mill. kr. med oppstart i 2020. Fylkesrådmannen har vurdert dette prosjektet i sammenheng med behov for renovering av arealer til byggfag og andre behov ved skolen, og vil belyse dette og problemstillinger i et felles rom- og funksjonsprogram i 2019. Renovering av bygg til byggfag er oppført som eget tiltak.

Fylkesrådmannen tilrår at det kun settes av midler til midlertidig sikring av fasade i gymsalbygg, anslått til 0,5 mill. kr. Kostnad dekkes innenfor budsjett for vedlikehold. Framtidig bruk for gymsalarealet må vurderes og belyses i kommende sak om rom- og funksjonsprogram.

I51 Åkrahamn vgs – Rehabilitering arealer for byggfag (F-bygget)

Det ble i økonomiplan 2017-2020 innarbeidet en kostnadsramme for renovering av arealer for byggfag på 25 mill. kr med prosjekteringsoppstart i 2018. Det ble tidlig vår

2018 utarbeidet en bygningsteknisk rapport for bygget, som konkluderte med at deler av bygget er i en slik tilstand at det må rives. Ny kalkyleberegning viser at kostnadsrammen, som følge av behov for riving og delvis nybygg, må økes til 46 mill. kr. I FT-sak 27/18 «Revidert budsjett april 2018» ble det vedtatt at prosjektet må sees i sammenheng med behov for renovering av gammel gymsal, og at det i 2018 utarbeides et rom- og funksjonsprogram for skolen sett under ett. Det ble satt av 1 mill. kr i 2018 til utredninger, mens øvrig ramme ble flyttet til 2019. Fylkesrådmannen har fått ekstern bistand til utarbeidelse av underlag for rom- og funksjonsprogram, og vil våren 2019 legge fram sak om behovene ved skolen.

Det er innarbeidet en økt kostnadsramme for prosjektet, i tråd med bygningsteknisk rapport, totalt 46 mill. kr, med oppstart prosjektering 2019.

I52 Sola vgs – Oppgradere teknisk anlegg

I FT-sak 97/17 «Sola vgs - forprosjekt Sola vgs - tilbygg» belyses behov knyttet til oppgradering av teknisk anlegg i eksisterende bygg, som foreslås gjennomført i eget prosjekt. Arbeidene omfatter nytt ventilasjonsanlegg, omlegging til vannbåret varme, ny belysning i klasserom, nytt SD-anlegg og nytt dataspredenett. Klasserom må også oppgraderes i tråd med dagens lydkrav. Før fylkesrådmannen tar stilling til kostnadsramme for prosjektet, må det utarbeides prosjekteringsgrunnlag.

Det er innarbeidet en kostnadsramme for prosjektering og kalkulering av prosjektarbeidene på 1,5 mill. kr i 2019. Kostnader til selve prosjektgjennomføringen forutsettes dekket av investeringstiltaket «Anslått tillegg».

I53 Utviklingsplan – diverse skoler

En stor andel av skolene er totalrehabiliterte eller bygget nye de siste 10-15 årene, men fremdeles er det skoler med større rehabiliteringsbehov. Samtidig er det på noen av skolene hensiktsmessig med en overordnet vurdering før det tas stilling til eventuelle rehabiliterings- og utbyggingsbehov. Areal- og funksjonsbehov må vurderes i et langsiktig perspektiv med hensyn til blant annet tilbudsstruktur og utdanningsprogram.

Fylkesrådmannen har vurdert at det i denne forbindelse er behov for å utarbeide utviklingsplaner for

- *Stavanger Offshoretekniske skole*
Skolen brukes i dag hovedsakelig av Fagskolen Rogaland og til voksenopplæring, men har også i overkant av 100 elever i videregående skole. Det må tas stilling til hvilke tilbud skolen skal levere og om det er behov for rehabilitering og utbygging som følge av dette.
- *Stavanger katedralskole*
Deler av skolen er flere hundre år gammel og underlagt strenge vernebestemmelser. Elevene har ikke tilgang på eget spiserom, noe som elevorganisasjonen har påpekt ved flere anledninger. Universell tilrettelegging er også utfordrende på skolen. I en utviklingsplan må det sees nærmere på behovene og hva som er mulig innenfor gjeldende bestemmelser.
- *Karmsund vgs*
Skolen er delvis bygget ny, men har rehabiliteringsbehov i de gamle lokalene. Avdeling for tilrettelagt opplæring er spredt på flere steder på skolen, og det er behov for å se på en bedre løsning for dem. Det er også store verksteder på

skolen som er lite funksjonelle og utdaterte. Det må tas stilling til fremtidig bruk før det iverksettes rehabilitering av arealer.

- *Dalane vgs*

Skolen benytter to mindre bygninger i nærheten av skolen, hvorav en er leid og en er eid. Bygningene er innredet og brukes til verksted, men lokalene er utdaterte og lite funksjonelle. Før det tas stilling til rehabilitering, bør det vurderes om aktivitetene alternativt skal samles nærmere hovedbygget i form av et tilbygg.

Fylkesrådmannen tilrår at det utarbeides utviklingsplaner for nevnte skoler som underlag for videre investeringsbeslutninger, og at det settes av 3 mill. kr fordelt over 3 år til dette arbeidet i forbindelse med nødvendig ekstern bistand.

I54 Anslått tillegg («vedlikeholds- og utviklingsplan 2019-2026»)

Fylkesrådmannen har i forarbeidet til økonomiplan 2019-2022 og sak om skolebruksplan utarbeidet en 8-årig vedlikeholds- og utviklingsplan. Planen omhandler vedlikeholds- og utviklingsbehov i den kommende 8-årsperioden. Tiltakene er prioritert utfra hensyn til HMS, oppfyllelse av lovpålagte oppgaver, verdibevarende forvaltning og utviklings- og moderniseringsbehov. Planen skal rulleres årlig, og legges ved sak om skolebruksplan.

Tiltak hvor det foreligger et tilstrekkelig kalkulasjonsgrunnlag er innarbeidet med egen ramme i økonomiplan 2019-2022. Øvrige tiltak er ikke nevnt særskilt, men innarbeidet i kostnadsrammen for «Anslått tillegg».

Vedlikeholds- og utviklingsplanen tilsier at det er et gjenstående vedlikeholds- og utviklingsbehov på om lag 900 mill. kr etter at alle innarbeidete tiltak (tiltak med egen ramme i økonomiplan) er gjennomført. Fylkesrådmannen har ikke funnet rom for å innarbeide dette fullt ut i økonomiplan 2019-2022 (-2026). Om lag 800 mill. kr av beregnet behov er innarbeidet i økonomiplanen under «Anslått tillegg» i den kommende 8-års perioden. Det gjenstående behovet skyves i tid til etter år 2026.

Stavanger offshoretekniske skole – renovering

Det ble i økonomiplan 2017-2020 innarbeidet en ramme for mindre renoveringsarbeider ved skolen, med oppstart i 2018. I FT-sak 27/18 «Revidert budsjett april 2018» ble det vedtatt at oppstart skulle utsettes til 2019 og at prosjektet skulle vurderes i kommende økonomiplan.

Skolen er per tid «trangbodd» og mangler flere sentrale funksjonsrom, som auditorium og tilstrekkelig med klasserom. Det er også behov for rehabilitering av store deler av skolen. Per tid er det 700 studenter tilknyttet Fagskolen, 672 studenter tilknyttet voksenopplæring og kun 105 elever i videregående skole. Før det tas endelig stilling til større rehabilitering og/eller utbygging ved skolen må det tas stilling til hvorvidt skolebygget også i fremtiden skal huse både elever i videregående skole og studenter ved Fagskolen og voksenopplæring. I tråd med skolebruksplanen tilrår fylkesrådmannen at det utarbeides en utviklingsplan for skolen, før det tas stilling til større rehabiliteringsarbeider og eventuell utbygging. Fylkesrådmannen tilrår derfor at prosjektet knyttet til rehabilitering og heis utsettes inntil videre. Det er følgelig ikke innarbeidet investeringsmidler til SOTS i planperioden.

6 DRIFTSBUDSJETTET

6.1 DIVERSE UTGIFTER / INNTEKTER

Frie inntekter – skatteinntekter og rammetilskudd

Beløpene for frie inntekter er i forslag til statsbudsjett i 2019-kroner, dvs. justert i henhold til forventet pris- og kostnadsvekst på 2,8 % (kommunal deflator).

Samlet nominell vekst i fylkeskommunenes frie inntekter antas å bli på 2,3 % i forhold til anslag på regnskap 2018 (korrigert for oppgaveendringer). Vekst i skatteinntekter forutsettes å bli på 1,8 %, mens rammetilskuddet øker med 2,9 % i forhold til 2018.

Den fylkeskommunale skattøren foreslås redusert med 0,05 prosentpoeng til 2,60 pst. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre om lag 40 pst. av kommunesektorens samlede inntekter også i 2019. Samlede skatteinntekter for fylkeskommunene er neste år forutsatt å bli 33.990 mill. kroner. Ut fra Rogalands andel av samlede skatteinntekter, vil dette medføre et skatteanslag på **3.264,5 mill. kroner** for 2019. Fylkesrådmannen har justert vår andel av samlede skatteinntekter basert på inntektsutviklingen fram til og med august 2018, som for øvrig også ligger til grunn for skatteanslaget i revidert budsjett oktober. Videre er det lagt til grunn en forutsetning om samme nominelle vekst i skatteinngangen fra 2018 til 2019 i RFK som i fylkeskommunene samlet.

Rammetilskuddet for 2019 for RFK utgjør i forslag til statsbudsjett **2.630,3 mill. kroner**. Beløpet er et bruttotall hvor konsekvenser av skatteutjevningen ikke er inkludert. Skatteinngangen i Rogaland er høyere enn landsgjennomsnittet per innbygger. Systemet med løpende inntektsutjevning innebærer at det underveis i året blir gjort fradrag i rammetilskuddet. Fylkeskommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet blir trukket 87,5 pst av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Anslått skatteutjevning er basert på forholdet mellom regionalt og nasjonalt skatteanslag samt prognose for befolkningstall per 01.01.19.

I planperioden anslås følgende utvikling for rammetilskuddet:

Budsjettforslag (mill. kroner)	2019	2020	2021	2022
Innbyggertilskudd	2.724,5	2.740,1	2.760,2	2.780,3
Utgiftsutjevning	-168,6	-182,7	-185,9	-168,7
Nettovirkning statlige/private videregående skoler	-45,8	-45,8	-45,8	-45,8
Saker med særskilt fordeling	105,1	97,1	97,1	97,1
Ordinært skjønn	15,0	15,0	15,0	15,0
Bortfall av normert finansiering for Stavanger-Tau	0,0	0,0	-70,0	-70,0
SUM rammetilskudd ekskl. skatteutjevning	2.630,3	2.623,7	2.570,6	2.607,9
Skatteutjevning	-195,5	-196,6	-198,2	-199,3
SUM rammetilskudd inkl. skatteutjevning	2.434,8	2.427,1	2.372,4	2.408,6

Forutsatt årlig realvekst i makrorammen for fylkeskommuner i 2020-2022 er 200 mill. kroner, herav 100 mill. i rammetilskuddet og 100 mill. kroner i skatteinngangen. Det er generell usikkerhet knyttet til realveksten i frie inntekter, som først og fremst har

sammenheng med den demografiske utviklingen. Fra 2018 til 2019 er det lagt opp til reell nullvekst i frie inntekter for fylkeskommunene.

Nivået av frie inntekter (skatt og rammetilskudd) blir etter dette:

Budsjettforslag (mill. kroner)	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter	3.264,5	3.283,6	3.310,5	3.329,4
Rammetilskudd inkl. skatteutjevning	2.434,8	2.427,1	2.372,4	2.408,6
SUM frie inntekter	5.699,3	5.710,7	5.682,9	5.737,9

Den nominelle økningen i 2019 fra opprinnelig budsjett 2018 er 183,9 mill. kroner. Økningen tar blant annet opp i seg pris- og kostnadsjustering og siste innfasing av merinntekter knyttet til overgangsordningen (2015-2019).

Rammetilskuddet til den enkelte fylkeskommune fastsettes på grunnlag av såkalte kriteriedata og prinsippet om at «lettdrevne» fylkeskommuner får mindre tilskudd enn «tungdrevne». Fylkesrådmannen viser til tidligere omtale av kostnadsnøkkelene og de ulike sektornøkkelene i FT-sak 86/18 og i dette dokumentet.

Fylkesrådmannens framskriving av befolkningstall og øvrige kriterier innebærer følgende utvikling i kostnadsindeksen for Rogaland fylkeskommune:

Utgiftsbehov (prognose etter 2019)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kostnadsindeks i prosent	97,80	97,09	96,79	96,54	96,50	96,82
Utgiftsutjevning i mill. kroner (tillegg/trekk)	-112,8	-149,2	-168,6	-182,7	-185,9	-168,7

Drøyt tre prosentpoeng (3,21) under landsgjennomsnitt i 2019 gir RFK et trekk på 168,6 mill. kroner. Fylkesrådmannen vil kunne spesifisere årlige utslag for hver enkelt av de fem delkostnadsnøkkelene. Også endret vektning mellom sektorene påvirker fordelingen og bidrar til å forklare samlede variasjoner i utgiftsbehovet.

Utenom dette trekkes RFK netto 45,8 mill. kroner for elever i statlige/private skoler, mot 41,8 mill. kroner i 2018.

Spesifikasjon av midler som fordeles særskilt i inntektssystemet:

Mill. kroner	2018	2019
Nasjonal transportplan 2014-2023 – opprusting og fornying av fylkesvegnettet	59,4	65,4
Kompensasjon forskrift om tunnelsikkerhet (forutsatt i hele perioden)	15,4	15,8
Kompensasjon for økning i CO2-avgift (helårsvirkning av endring 1.7.15)	0,2	0,2
Kompensasjon for oppheving fritak CO2-avgift	0,0	7,0
Ferjeavløsningsordning (Finnfast)	8,4	8,6
Fagskoler (omgjort til øremerket statstilskudd, ref. tidligere omtale)	0,0	0,0
Styrking båt og ferje fordelt etter ny nøkkel (2018 og 2019)	7,7	8,0
Sum	91,1	105,1

Konsesjonskraft

Rogaland fylkeskommune har rettigheter til konsesjonskraft. RFK kjøper og selger i underkant av 370 GWh konsesjonskraft i 2018. Til sammenligning er forbruket i egne bygg om lag 1/10 av dette.

Det er inngått enkle avtaler om salg av konsesjonskraft i spotmarkedet gjennom 2018, uten noen form for prissikring. Fylkesrådmannen tar sikte på å inngå tilsvarende avtaler for 2019. Inntektene mottas i Euro.

I opprinnelig vedtatt budsjett for 2018 var det forutsatt en netto inntekt på 39,1 mill. kroner. Anslaget i revidert budsjett oktober 2018 er 91,8 mill. kroner. I nevnte sak er prisanslaget for året sett under ett 43,1 euro per MWh.

Basert på markedet for future-kontrakter i uke 43, anslås spotprisen i 2019 til om lag 36,4 euro per MWh. Spotprisene forventes å gå noe ned i perioden 2020-2022. Markedsprisene for lange kontrakter har vært stigende gjennom høsten, som er positivt for fylkeskommunens inntektsanslag.

Det er tatt hensyn til en sammenslåing av Forsand og Sandnes som følger av kommunereformen. Vi har i dag tre kraftverk som er lokalisert i Forsand kommune: Lysebotn, Tjodan og Flørli. Til sammen står anleggene for 24 % (98,7 GWh) av total produksjon for RFK, som faller bort fra 2020 som følge av kommunereformen.

Følgende utvikling legges til grunn:

Budsjettforslag (beløp i mill. kroner)	2019	2020	2021	2022
Pris (EUR/MWh)	36,4	32,1	29,7	29,6
EUR/NOK (inkl. terminavtaler fram til og med 2019)	9,7	9,9	10,1	10,0
Salg av konsesjonskraft (fratrasket tilskudd Ryfylkefondet)	126,0	83,2	78,6	77,9
Kjøp av konsesjonskraft inkl. overføringskostnader	-52,6	-36,6	-37,0	-37,2
Nettoinntekter	73,4	46,6	41,6	40,7

Per dato anslår fylkesrådmannen at anslaget kan settes til netto 73,4 mill. kroner i 2019. Det er i grove trekk tatt hensyn til gjeldende terminavtaler om valutasikring, samt tilskudd til Ryfylkefondet.

Det er ikke kalkulert inn et nedsidepotensial knyttet til prosesser som kan redusere RFKs volum av rettigheter med tilbakevirkende kraft.

6.2 FINANSIERINGSTRANSAKSJONER

Eksterne finansieringstransaksjoner – renter og avdrag

Rentekostnader er budsjettet ut fra foreslått låneopptak, betingelser for eksisterende lån og forutsetninger om renteutvikling. Brutto renteutgifter er ført opp med et beløp på **161,1 mill. kroner**.

Ordinære renteinntekter er budsjettet med et beløp på **23,7 mill. kroner**. Beløpet inkluderer refusjon fra Sandnes kommune i forbindelse med avtale om Vågen vgs. Fra 2019 er innskuddsvilkår svekket som følge av ny hovedbankavtale, som krever mer aktiv forvaltning av overskuddslikviditet.

Som inntekt fra rente- og avdragskompensasjonsordninger er det for 2019 ført opp et beløp på **25,2 mill. kroner**. Dette omfatter både rentekompensasjon for skolebygg og veger/transporttiltak (2010), samt rente- og avdragskompensasjon for TkVest/Rogaland.

Netto renteutgifter blir dermed på **112,2 mill. kroner**. Til sammenligning var netto renteutgifter budsjettet med 107,4 mill. kroner i opprinnelig vedtatt budsjett for 2018. I forhold til 2018 innebærer dermed budsjettforslaget for 2019 en nettoøkning på 4,8 mill. kroner.

Gjennomsnittlig rentesats i budsjettet for 2019 er økt med om lag 0,4 prosentpoeng fra opprinnelig budsjett 2018. I økonomiplanen anslås flytende markedrente (3 mnd. Nibor) å utvikle seg som følger: 2019: 1,44 (2,04) pst – 2020: 1,89 (2,49) pst – 2021: 2,26 (2,86) pst – 2022: 2,22 (2,82) pst. Vår flytende innlånsrente etter påslag/margin er oppgitt i parentes.

Utgifter til **avdrag** er ført opp med **211,0 mill. kroner**. Dette tilsvarer et anslått minimumsnivå i forhold til krav i gjeldende lov/forskrift. Fra 2020 anslås en årlig økning i fylkeskommunens minimumsavdrag som følge av ny kommunelov. Fylkesrådmannen har innarbeidet dette i avdragsplanen, som også påvirkes av stigende lånegjeld.

Nivå for låneopptak i perioden framgår av kapittel 5 om investeringer. Tabellen nedenfor viser utvikling for gjeld og kapitalutgifter i perioden:

Beløp i mill. kroner	¹⁾ 2018	2019	2020	2021	2022
Låneopptak	244,2	427,1	297,9	522,1	472,3
Renteutgifter (brutto)	150,0	161,1	173,6	185,9	192,4
Renteinntekter	-23,9	-23,7	-28,0	-31,5	-30,9
Rentekompensasjon mv.	-18,8	-25,2	-32,4	-36,5	-32,8
Avdrag	209,9	211,0	225,8	228,3	238,4
Lånegjeld pr. 31.12	6.331	6.547	6.620	6.913	7.147

¹⁾ Revidert budsjett ved framleggelse av forslag.

Interne finansieringstransaksjoner

Dekning av tidligere års negativt driftsresultat

Det er heller ikke for 2019 ført opp noe beløp til dette formål. Et eventuelt regnskapsmessig underskudd i 2018 skal i utgangspunktet dekkes inn i 2019. Dersom ikke dette er mulig, skal underskuddet dekkes inn året etter. Også et eventuelt underskudd i et foretak må dekkes inn senest to år etter regnskapsåret.

Avsetning til / bruk av disposisjonsfond

I kraft av engangsinntekter i 2018 har fylkesrådmannen oppjustert årets budsjetterte netto driftsresultat med 58,3 mill. kroner i revidert budsjett oktober 2018. Korrigert netto driftsresultat i 2018 er 170,5 mill. kroner (eller 2,5 pst av driftsinntekter). I lys av tidligere revidertsaker, herunder også disponeringen av regnskapsmessig mindreforbruk i 2017, vil årets bruk av disposisjonsfond i drift nå være redusert til 55,5 mill. kroner. Årets bruk av disposisjonsfond til finansiering av investeringer er redusert til om lag 17,8 mill. kroner.

Det er av betydning hvor store oppsparte akkumulerte overskudd (frie fond) som står til disposisjon og sikrer finansiell stabilitet ved inngangen til 2019. Disposisjonsfondet ble styrket i 2016 og 2017.

Fylkesrådmannen anslår disposisjonsfondet til 623,5 mill. kroner ved utløpet av 2018, herunder 285,9 mill. kroner utover «pensjonsfond». I RFK er det etablert en fondsreserve til 100 pst dekning av udekkede pensjonspremier - tidligere års premieavvik. Denne reserven betegnes «pensjonsfond». Den delen av disposisjonsfond som overstiger pensjonsfondet, utgjør 4,2 pst av driftsinntekter ved årets utløp. Det må tas forbehold om endringer i revidert budsjett desember 2018, jf. omtalen i kapittel 2.1 om sannsynlig inndeckning av et betydelig tilleggsbeløp knyttet til tidligere usikre forpliktelser.

Dette muliggjør anvendelse av disposisjonsfond til finansiering av investeringer i første del av planperioden 2019-2022 for delvis å kompensere for svake netto driftsresultater. I økonomiplan 2019-2022 er det ikke funnet rom for å styrke RFKs soliditet ytterligere. Fylkesrådmannens tilråding tar sikte på å redusere disposisjonsfond (eks. pensjonsfond) fra 285,9 mill. kroner ved utløpet av 2018 til 175,9 mill. kroner ved utløpet av 2020. Disposisjonsfond bør styrkes i kraft av eventuelle regnskapsmessige mindreforbruk (budsjettoverskudd) i perioden, som i neste omgang vil være egnet til å øke egenfinansieringen av investeringer.

For økonomiplanperioden tilrås følgende beløp:

Beløp i mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Avsetning til disposisjonsfond (kan bare skje i drift)	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruk av disposisjonsfond i drift	10,0	0,0	0,0	0,0
(Bruk av disposisjonsfond i investering)	80,0	20,0	0,0	0,0

Overføring til investeringsregnskapet

Opprinnelig budsjettert overføring i perioden 2015-2018 har hatt følgende utvikling:

Beløp i mill. kroner	2015	2016	2017	2018
Overføring fra driftsbudsjett	133,0	140,0	194,3	246,2

Følgende opptrapping av netto driftsresultat ble vedtatt i forrige økonomiplan:

Beløp i mill. kroner	2018	2019	2020	2021
Netto driftsresultat	123,5	254,8	373,4	328,0
Herav overføring fra drift til investeringer	246,2	294,8	314,8	338,5
Herav avsetning til disposisjonsfond (neg. = bruk)	-122,7	-39,9	58,6	-10,5

I fylkesrådmannens budsjettforslag er nivået av overføringer fra drift til investering i 2019 om lag sammenfallende med netto driftsresultat. Fylkesrådmannen tilrår 10 mill. kroner i bruk av disposisjonsfond i drift og ser dette i sammenheng med et forslag om å saldere deler av det akkumulerte underskudd i driften for videregående skoler dersom det er behov for dette.

For økonomiplanperioden tilrås følgende nivå av netto driftsresultat, med tilhørende disponering:

Beløp i mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	111,1	250,3	201,5	266,8
Herav avsetning til disposisjonsfond (neg. = bruk)	-10,0	0,0	0,0	0,0
Herav overføring fra drift til investeringer	121,1	250,3	201,5	266,8
Sammenligning: Netto driftsresultat ved 5 pst resultatgrad	356,0	356,0	357,0	359,0

Fylkesrådmannen viser til kapittel 4.3 og 4.4 om økonomiske mål og prioriteringer samt finansielle måltall / handlingsregler. Fylkesrådmannen har blant annet redegjort for prioriteringene mellom de finansielle måltallene.

6.3 FOLKEVALGTE ORGANER OG SENTRALADMINISTRASJONEN

Politisk styring – folkevalgte styrer, utvalg og råd

Budsjettforslaget er på ca. 39,5 mill. kroner. Rammen er totalt økt med ca. 0,4 mill. kroner i forhold til opprinnelig vedtatt budsjett for 2018.

Fastsettelsen av lønnsbudsjettet er basert på en konkret beregning av godtgjørelser til de folkevalgte og støtteordninger til partiene. Ved utarbeidelse av budsjettforslaget er det tatt høyde for endringer i regelverket, jf. vedtak i FT-sak 79/15 (20.10.15). Vedtak gjort i FT-sak 114/17 om fryst partistøtte, gruppestøtte og godtgjørelse i 2017 kroner er videreført i 2019. Med virkning fra 01.01.14 er folkevalgte med minimum 1/3 av full godtgjørelse innlemmet i den ordinære pensjonsordningen for våre ansatte i KLP. Det er også inngått avtale om AFP 62-64 for de folkevalgte. Som i inneværende års budsjett er det forutsatt en gjennomsnittlig pensjonspremie på 20 % for all godtgjørelse.

Det er lagt til arbeidsgiveravgift på støtte til leder-/ organisasjonsarbeid. Støtten utbetales til de politiske partiene.

Når det gjelder andre driftsutgifter enn godtgjørelse til folkevalgte og støtteordninger til partiene, er det lagt inn en antatt pris og kostnadsvekst på 2 %, samt foretatt justeringer i tråd med kjent aktivitet.

Budsjettforslag 2019	Møtegodtgjørelse	Kjøp av varer og tjenester	Totalt
Fylkesordfører	1 702 000	827 000	2 529 000
Fylkesvaraordfører	1 361 000	-	1 361 000
Politiske parti / Gruppestøtte	2 300 000	9 016 000	11 316 000
Gruppeleder	2 722 000	-	2 722 000
Ungdommenes fylkesting	-	435 000	435 000
Fylkestinget	3 969 000	1 713 000	5 682 000
Fylkesutvalget	3 784 000	2 373 000	6 157 000
Administrasjonsutvalget	300 000	33 000	333 000
Eldrerådet	155 000	201 000	356 000
Støtte til politiske parti	-	2 320 000	2 320 000
Div. (ikke utvalgsrelatert)	-	25 000	25 000
Andre utvalg	341 000	228 000	569 000
Fagskolen Rogaland	90 000	70 000	160 000
Klagenemnda	259 000	15 000	274 000
Fylkesrådet for funksjonshemmede	422 000	322 000	744 000
Arbeidsmiljøutvalgene	-	2 000	2 000
Regional- og kulturutvalget	1 058 000	173 000	1 231 000
Samferdselsutvalget	1 083 000	173 000	1 256 000
Trafikksikkerhetsutvalget	232 000	61 000	293 000
Opplæringsutvalget	1 033 000	173 000	1 206 000
Yrkesopplæringsnemnda	381 000	37 000	418 000
Inntaksnemnda	78 000	9 000	87 000
Sum	21 270 000	18 206 000	39 476 000

Valgutgifter

I økonomiplan 2018-2021 ble det innarbeidet i underkant av 1,7 mill. kroner til gjennomføring av kommune- og fylkestingsvalget i 2019 og stortingsvalget i 2021.

Endelige utgifter knyttet til gjennomføring av valget i 2019 er vanskelig å forutsi. Med utgangspunkt i regnskapstallene for 2017 (forrige valgår) anslås imidlertid et utgiftsbehov på om lag 1,7 mill. kroner (ekskl. merverdiavgift). For valgåret 2021 er innarbeidet samme beløp som i årsbudsjettet for 2019.

Det er ikke valg i 2020 og 2022. Det er imidlertid aktivitet knyttet til faglig oppdatering og behov for å medvirke i videre utvikling av valgdatasystemene. Kostnader knyttet til dette er stipulert til kr 17.000.

Kontroll og tilsyn

Budsjettrammen for 2019 er i samsvar med vedlagte innstilling fra kontrollutvalget (KKU-sak 28/18) på kr 5.050.000, hvorav kr 526.000 er utgifter knyttet til kontrollutvalgets virksomhet (tidligere år dekket under ansvar Folkevalgte styrer, utvalg og råd). Rammen for kjøp av revisjonstjenester er videreført med samme timeramme som budsjetter for 2016-2018. Posten er justert for varslet prisstigning fra Rogaland Revisjon IKS.

Tilfeldige utgifter fylkesutvalget

Posten for *Tilfeldige utgifter etter fylkesutvalgets nærmere bestemmelser* tilrås justert fra 1,415 mill. kroner i 2018 til 1 mill. kroner i 2019. Reduksjonen er basert på faktisk anvendelse.

I henhold til Økonomireglementet har fylkesrådmannen fullmakt til å avgjøre søknader innen en økonomisk ramme på kr 100.000 i hvert enkelt tilfelle.

Posten *Til disposisjon for fylkesutvalget*, som tidligere år har inngått i Reservert til tilleggsbevilgninger, tilrås redusert fra 2,7 mill. kroner til 2,0 mill. kroner.

Fylkesordfører har fullmakt til å ta avgjørelser i forbindelse med fylkeskommunale vertskapsforpliktelser for beløp inntil kr 100.000 i hvert enkelt tilfelle.

Reservert for lønnsmerutgifter

	2019	2020	2021	2022
Lønnsmerutgifter, årsvirkning lokale forhandlinger (2018) kapittel 3.4.x ¹⁾	5,6	5,6	5,6	5,6
Lønnsmerutgifter, hovedoppgjør 2019 (3,25 pst vekst fratrasket overheng) ¹⁾	66,2	66,2	66,2	66,2
Livsfaseorienterte tiltak, poster som påvirker lønnsutgifter (anslagspost, reserve) ¹⁾	6,5	4,5	4,5	4,5
Tilleggsreserve for personalforsikringer som ikke er tatt høyde for i enhetene	3,0	3,0	3,0	3,0
Sum reservert for lønnsmerutgifter (ses under ett)	81,3	79,3	79,3	79,3

1) Inkl. skoleverket, jf. omtale i kapittel 3.4 – tekniske budsjettforutsetninger.

I tillegg er det satt av 43,9 mill. kroner sentralt i opplæringsavdelingen til dekning av sentrale og lokale oppgjør i kapittel 4 og 5 som ennå ikke er innarbeidet i skolenes basisbudsjett.

Andre reserver / avsetninger

	2019	2020	2021	2022
Overgangskostnader regionreformen (og ny fylkesvegadministrasjon)	10,0	0,0	0,0	0,0
Økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene	1,5	1,5	1,5	1,5
Inndekning underskudd på skolene	10,0	0,0	0,0	0,0
Oppfølging av digitaliseringsstrategien	1,0	1,0	1,0	0,0
Sum andre reserver / avsetninger	21,5	2,5	2,5	1,5

Overgangskostnader regionreformen (og ny fylkesvegadministrasjon)

I forbindelse med regionreformen vil det skje store endringer i vår oppgaveportefølje med virkning fra 2020. Fylkesrådmannen har lagt inn en svært nøktern reserve på 10 mill. kroner til dekning av overgangskostnader i 2019. For øvrig har kulturavdelingen innarbeidet delårsvirkningen av nye årsverk knyttet til oppgaver på kulturminneområdet som i dag utføres av Riksantikvaren. På kulturminneområdet er overføringen så konkret at fylkesrådmannen har vurdert det som naturlig å innarbeide faktiske årsverk med halvårsvirkning i resultatenheten.

Den varslede overføringen av deler av Sams vegadministrasjon til fylkeskommunene vil innebære økte oppgaver knyttet til arbeidet med å få nye ansatte på plass, og å sørge for å bygge opp en organisasjonsstruktur som kan håndtere de nye oppgavene fylkeskommunen får ansvar for. Det er knyttet usikkerhet til hvordan ressursene blir overført til fylkeskommunen, og det er dermed også usikkert hvor ressurskrevende det vil bli å sette organisasjonen i stand til å håndtere endringene. Fylkesrådmannen vurderer det som sannsynlig at det vil påløpe utgifter i 2019 knyttet til ulike stabs-/støttefunksjoner og en gradvis oppbygging av funksjoner i den nye fylkesvegadministrasjonen. For personal- og organisasjonsavdelingen dreier det blant annet om åpenbare ekstraoppgaver knyttet til rekrutteringsprosessene, mens IKT- og arkivavdelingen må understøtte en lang rekke nye systemtekniske løsninger og fagprogrammer. Fra 2020 legger fylkesrådmannen til grunn at det finansielle ansvarsprinsippet vil gjelde, og at fylkeskommunen får full utgiftsdekning gjennom inntektssystemet, både for kjerneoppgaver og henførbare støttefunksjoner.

Fylkesrådmannen har gjort de samme generelle vurderingene i tilknytning til andre nye oppgaver som vil følge som en konsekvens av regionreformen. Fylkesrådmannen viser til Meld. St. 6 (2018-2019) om oppgaver til nye regioner. Utredningsoppgaver som er beskrevet i stortingsmeldingen kan potensielt gi fylkeskommunene flere oppgaver med virkning fra 2020 eller senere, som fylkesrådmannen per dato ikke har oversikt over. Uansett vil endringene påvirke organisasjonens oppgavemengde i stor grad, både knyttet til gjennomføringen av endringene og på permanent basis når det er en større organisasjon avdelingen skal bistå. Fylkesrådmannen går ikke i detalj om dette nå.

Økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene

De siste årene har det vært et stadig større fokus på viktigheten av et profesjonsfellesskap i skolen. Dette er særlig kommet til uttrykk i forbindelse med arbeidet med fagfornyelsen og vedtaket om ny overordnet del⁵. Både i overordnet del og vedtatte satsingsområder for fylkeskommunen legges det vekt på viktigheten av å jobbe sammen med de ansatte (tillitsvalgte) i utviklingen av profesjonsfellesskapet. Dette arbeidet har ført til en endring i rollen til de tillitsvalgte. I tillegg til ordinære tillitsvalgtoppgaver har en nå også forventninger om at de skal delta i større grad i utviklingsarbeidet. Godt partssamarbeid er avgjørende for å drive gode utviklingsprosesser, også prosesser som er preget av krav til økt effekt og kvalitet i undervisningen. Fylkesrådmannen foreslår å styrke budsjettet med 1,5 mill. kroner.

Inndekning underskudd på skolene

Det er en risiko for at de videregående skolene vil ha opparbeidet seg et betydelig akkumulert underskudd ved årets utløp. Fylkesrådmannen viser blant annet til omtale og prognoser i revidert budsjett oktober 2018. I denne økonomiplanen tilrår fylkesrådmannen enkelte justeringer av driftsposter som tilfører nødvendig økt realisme til et stramt driftsbudsjett for skolene. Det kan også være aktuelt å dekke deler av et akkumulert underskudd i forbindelse med oppstart av nytt budsjettår. Fylkesrådmannen tilrår at det settes av en reserve på 10 mill. kroner til formålet i påvente av en nærmere vurdering i forbindelse med årsavslutningen for 2018.

Avsetning knyttet til digitalisering

Fylkesrådmannen viser til omtale av hovedprioriteringer i kapittel 2.3. I påvente av nærmere utredninger er det satt av 1 mill. kroner per år i tre år til oppfølging av digitaliseringsstrategien.

Fylkesrådmannen

Budsjett 2019 for fylkesrådmannen består av lønnsmidler til fylkesrådmann, assisterende fylkesrådmann og seniorrådgivere stab samt diverse fellesutgifter/kjøp av tjenester.

Budsjett 2019 for fylkesrådmannen er videreført på om lag samme reelle nivå og er fastsatt til kr 8.648.000.

Kommunikasjonsavdelingen

Innledning

Fylkeskommunen er lovpålagt å drive aktiv informasjon om fylkeskommunen og legge til rette for åpenhet og innsyn i forvaltningen av fellesskapets ressurser, i tråd med kommuneloven § 4.

⁵ Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen er en del av læreplanverket, og den er fastsatt ved kongelig resolusjon 1. september 2017 med hjemmel i opplæringsloven § 1-5.

Kommunikasjonsavdelingen består av fire årsverk: kommunikasjonssjef, senior kommunikasjonsrådgiver, seniorrådgiver/nettredaktør og kommunikasjonsrådgiver, alle i 100 % stilling.

Kommunikasjonsavdelingens hovedoppgaver er forankret i vedtatt kommunikasjonsstrategi (2015-2018) med følgende kommunikasjonsmål: Vi skal bidra til å gjøre fylkeskommunen mer synlig og forståelig, legge til rette for dialog og selvbetjening, gjøre medarbeiderne til gode ambassadører og dele kunnskap og kompetanse internt og eksternt.

Hovedoppgaver

- formidle fylkeskommunens oppgaver/tjenester og aktivt kommunisere politiske saker og vedtak på en enkel måte, i tråd med vedtatte strategier
- være aktivt til stede i relevante kanaler med aktuelle saker for å synliggjøre fylkeskommunens rolle, oppgaver og resultater
- legge til rette for og bidra aktivt til økt digitalisering i fylkeskommunen
- gi strategiske og kommunikasjonsfaglige råd til ledere og medarbeidere i organisasjonen som bidrar til synliggjøring av fylkeskommunens tjenester, og sikrer inkludering og medvirkning
- videreutvikle «klarspråk» i fylkeskommunen
- bruke sosiale medier som kanal i innbyggerkontakt
- utvikle og anskaffe effektive felles kommunikasjonsverktøy og nettplattformer, inkludert de videregående skolene
- skape trygge og stolte medarbeidere gjennom kompetansebygging og videreutvikle felles faglige møteplasser og digitale plattformer
- ta felles ansvar for god intern informasjonsflyt
- styrke krisekommunikasjonsberedskapen

Hovedutfordring 2019-2022: En synlig og forståelig fylkeskommune

Omgivelsene stiller stadig større krav til åpenhet, gjennomsiktighet og tilgjengelighet. Effektive og gode nettsteder, både eksternt og internt, er viktige for å imøtekomme kravene og skal bidra til økt digitalisering i fylkeskommunen. Det handler om å bruke teknologi til å fornye, forenkle og forbedre, tilby nye og bedre tjenester, som er enkle å bruke, og samtidig er effektive og pålitelige. Det krever og stiller krav til utvikling, og krever også kompetanse og tett samarbeid mellom ulike fagmiljøer for å lykkes.

Nye internettsider i samarbeid med andre fylker

Et prioritert område i 2019 vil være å anskaffe og innføre en ny publiseringsløsning og nye nettsider i samarbeid med regionene Viken, Agder og Innlandet. Kommunikasjonsavdelingen leder utviklingsarbeidet som systemeier, og investeringen tas over IKTs budsjett. Samarbeidsprosjektet innebærer gevinster både i form av redusert ressursbruk, større tilgang på kompetanse, deling av kostnader og forventet økt kvalitet i prosess og resultat.

Nytt intranett for alle 4000 ansatte

Arbeidet med utvikling av nytt intranett er startet. Det nye intranettet skal bidra til bedre informasjonsflyt, tettere samhandling og kunnskapsdeling på tvers i organisasjonen. Målet er å bruke mest mulig av funksjonaliteten som allerede finnes i samhandlingsplattformen O365. Prosjektet er i startgroppen og ledes av kommunikasjonsavdelingen. Lansering blir i 2019.

Bygging av tillit og et fortjent omdømme

Fylkeskommunens omdømme bør gjenspeile organisasjonen. For å henge med i utviklingen ellers i samfunnet, er det viktig å gjennomføre de nevnte digitale satsingene og videreutvikle kanalene våre - også på sosiale medier. Fokus på klart språk og visuell kommunikasjon er også viktig for å skape tillit og bygge omdømme. God og kanaltilpasset kommunikasjon gjør at vi når ut med budskap som tydeliggjør fylkeskommunens tjenester og resultater - og rollen som samfunnsutvikler.

Nye oppgaver gir økt kommunikasjonsbehov

Fylkeskommunens arbeid med viktige prosjekter som Bymiljøpakken, Bussveien, overtakelse av deler av Sams vegadministrasjon og nye oppgaver i forbindelse med Regionreformen utløser økte behov for kommunikasjonsbistand fra kommunikasjonsavdelingen.

Intern kursing og rådgivning

I fylkeskommunen har fagansvarlig også et kommunikasjonsansvar for sitt område. Derfor legger vi vekt på opplæring, rådgivning og veiledning i hele organisasjonen. God internkommunikasjon skaper stolte medarbeidere og gode ambassadører. Det er behov for å bygge bro mellom avdelinger og fagmiljøer, med felles arenaer og aktiviteter. Slik bygges god rolleforståelse og en klar oppfatning av mål, planer og prioriteringer.

Nettstrømming av fylkestingets møter ble innført i 2018 (FT-sak 143/17). Ordningen er evaluert og ble presentert i FT-sak 125/18. Vedtak i FT-sak 125/18: «*Dagens ordning for nettstrømming av møtene i fylkestinget videreføres*». Videreføring er innarbeidet i budsjettet for kommunikasjonsavdelingen.

Det er foreslått en styrking i budsjettpostene, blant annet knyttet til prosjektene nevnt ovenfor, lisenser og øvrig kommunikasjonsarbeid. Foreslått budsjettramme for 2019 er på kr 6.817.000. Det vises til kapittel 6.11 for oppsummert oversikt.

Fylkesadvokaten

Fylkesadvokaten består i dag av 3 årsverk.

Fylkesadvokaten er en støtte- og stabsfunksjon hos fylkesrådmannen som bistår hele den fylkeskommunale virksomhet, herunder også det fylkeskommunale foretak. Arbeidsområdene er varierte, og saksbehandling, veiledning og rådgivning, utredning, kurs og foredragsvirksomhet, samt prosedyre inngår i arbeidsoppgavene.

Fylkesadvokaten er også sekretariat for den fylkeskommunale klagenemnd.

Hovedmålet for 2019 er å bistå organisasjonen på en grundig, effektiv og samordnet måte.

Advokater er underlagt regler om obligatorisk etterutdanning. Kravet er 80 timer kurs/etterutdanning i løpet av en femårs periode. Rammen for reisevirksomhet og kurs/opplæring er av denne grunn videreført på om lag samme nivå som for 2018.

Foreslått driftsbudsjett for 2019 er kr 3.803.000. Dette innebærer hovedsakelig en videreføring av 2018-budsjettet på om lag samme reelle nivå.

Utvalgssekretariatet

Utvalgssekretariatet utgjør i dag 4,6 årsverk (5 ansatte).

Utvalgssekretariatets ansvarsområde er i all hovedsak knyttet til koordinering og drift av det folkevalgte nivå. Hovedutfordringen er å serve dette på best mulig måte.

Foreslått driftsbudsjett for 2019 er kr 3.287.000, som innebærer en videreføring av 2018-budsjettet på om lag samme reelle nivå.

Økonomiavdelingen

Økonomiavdelingen består av følgende faggrupper (totalt 22 årsverk):

Regnskap	6,0 årsverk (inkl. regnskapssjef)
Lønn	6,0 årsverk (inkl. lønningsleder)
Offentlige anskaffelser	4,0 årsverk (inkl. innkjøpsleder)
Budsjett/analyse/systemstøtte	5,0 årsverk (inkl. budsjettleder)
Økonomisjef	1,0 årsverk

Hovedoppgaver:

- Økonomisk planlegging
- Budsjettoppfølging og økonomirapportering
- Analyser/utredninger
- Finansforvaltning
- Likviditetsstyring
- Økonomisk internkontroll
- Systemdrift- og utvikling (Agresso mv.)
- Løpende avtaleforvaltning (virksomhetsovergripende avtaler mv.)
- Teknologisk- og organisatorisk utvikling av anskaffelsesprosessen
- Forankring av anskaffelsesstrategi/-regelverk
- Lønnsadministrative funksjoner
- Regnskapsadministrative funksjoner

Avdelingens bemanning er redusert med 0,5 årsverk fra 2018 til 2019 i forbindelse med naturlig avgang. For øvrig er driftsbudsjettet videreført på om lag samme reelle nivå som i 2018.

Foreslått driftsbudsjett for 2019 er på knapt 18,8 mill. kroner.

Personal og organisasjonsavdelingen

Innledning

Avdelingens budsjett omfatter:

- lønn til ansatte, fylkeshovedtillitsvalgte, fylkeshovedverneombud, samt alle lærlinger i fylkeskommunens egne virksomheter
- driftsmidler, som også inkluderer noen fellesutgifter
- tiltaksmidler knyttet til vedtatt arbeidsgiverpolitikk, HMS, bedriftshelsetjeneste, beredskap og IA.

Avdelingen har følgende årsverk fordelt på faggruppene:

- personalsjef og stab/støttefunksjoner, 2,3 årsverk
- kompetanse- og lederutvikling, 2 årsverk
- forhandling, lønn og tariff, 3 årsverk
- HMS, beredskap og IA, 4,8 årsverk
- I tillegg kommer 2 årsverk i ekspedisjon/sentralbord i fylkeshuset.

Ressurs til fylkeshovedtillitsvalgte gis etter bestemmelsene i Hovedavtalen. Dette utgjør samlet 6,65 årsverk. De fylkeshovedtillitsvalgte lønnes på egen arbeidsplass mot kompensasjon fra budsjettmidler i personal- og organisasjonsavdelingen. Tilsvarende ordning gjelder for fylkeshovedverneombudet.

Øvrige driftsutgifter:

Fellesannonsering av alle fylkeskommunale stillinger både i lokalavisene og på nett er den største utgiftsposten. I tillegg føres fylkeskommunens kontingent til KS her, samt avdelingens ordinære driftsutgifter.

Arbeidsgiverpolitikk – utfordringer 2019-2022

Som arbeidsgiver er det viktig for Rogaland fylkeskommune å ha ansatte med god kompetanse til å utføre de tjenester som ligger innenfor fylkeskommunens tilbud.

Arbeidsmarkedet i Rogaland varierer, og det vil i perioder være stor konkurranse om kompetent arbeidskraft. I den senere tid har det imidlertid vært noe lettere å rekruttere til de fleste stillinger både i skolene og i sentraladministrasjonen. Dette har begynt å forandre seg, og en må kunne ta høyde for endringer på dette feltet.

Arbeidsgivertiltak som er budsjettert i personal- og organisasjonsavdelingen, er delt på tre hovedområder:

(1) Kompetanseutvikling

I vedtatt arbeidsgiverstrategi er det bl.a. satset på lederopplæring og lederutvikling. For 2019 vil dette gjelde ulike typer ledersamlinger i tråd med fylkeskommunens plattform for ledelse, samt spesifikke utdanningsprogrammer som rektorskole (betalt av staten) og masterutdanning i skoleledelse.

Personal- og organisasjonsavdelingen driver en rekke kompetanseutviklende tiltak, bl.a. ulike kurs for ledere og verneombud innen HMS og IA-arbeid, personalforum for ledere, introduksjonskurs for nye ledere, kurs i rekruttering, ledernettsverk for

mellomledere i sentraladministrasjonen etc. I tillegg har avdelingen ansvar for ordningen med utdanningsstipend for ansatte i sentraladministrasjonen.

De øvrige midlene er stort sett knyttet til hovedområdene beholde og rekruttere, til kompetanseutvikling for ansatte og ledere, samt til tiltak knyttet til attføring og fylkeskommunen som IA-bedrift.

Det er pr. i dag en rekke lærere innen yrkesfag i vår organisasjon som ikke har en fullstendig og godkjent lærerutdanning. Som et tiltak for å gi disse nødvendig kompetanseutvikling slik at de får en godkjent utdanning for undervisning i videregående skole er det inngått et samarbeid med Høgskolen i Oslo og Akershus. Forelesere fra denne høgskolen kommer til Rogaland og gjennomfører denne opplæringen for en stor gruppe av lærere på yrkesfag. Første gruppe var ferdig utdannet med bachelorgrad våren 2017. Høsten 2017 startet en ny gruppe på slik desentral yrkesfaglærerutdanning (3-årig). De økonomiske midlene til dette er avsatt på vårt budsjett.

Det er også budsjettet med midler til kompetanseutvikling for andre ansattgrupper, samt noe midler til likestilling og mangfold. Dette kan blant annet gjelde tiltak for ansattgrupper som kvalifiserer seg ved å ta fagutdanning (fagbrev) og nødvendig norskopplæring. I skoleåret 2018/19 vil det bli igangsatt norskkurs for renholdere. 30 ansatte har meldt sin interesse for dette kurset. Dette gjelder i hovedsak kvinner ansatt i stilling som renholder. Opp mot 40 ansatte har signalisert at de vil kunne tenke seg å ta relevant fagbrev samtidig som de er i arbeid.

I juli 2018 ble det fra Barne- og likestillingsdepartementet sendt ut et høringsnotat med tittelen «Styrking av aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet». Her gis det mange forslag til endringer i lovverket. Uavhengig av hvilket tiltak i høringsnotatet som blir valgt, vil det medføre økte oppgaver innen styrking av aktivitetsplikten og ikke minst redegjørelse og rapportering av iverksatte tiltak til offentlige myndigheter.

I budsjettet for arbeidsgiverpolitiske tiltak utgjør pålagte FOU-midler til KS 2,0 mill. kroner. Beløpet faktureres fra KS etter faste satser ut fra antall ansatte i Rogaland fylkeskommune.

(2) Beholde og rekruttere ansatte

Fylkeskommunens lønnspolitikk er fastsatt i vårt lønnspolitiske dokument. Lønnspolitikken skal være et virkemiddel for å oppnå organisasjonens mål og skal bidra til å rekruttere og beholde ansatte i fylkeskommunen.

Fylkeskommunens livsfasetiltak gjelder pr. i dag i hovedsak seniorer. De avsatte midlene går til å dekke seniorkurs for ansatte over 60 år, samt en ordning om seniorstipend til ansatte over 55 år.

Det er budsjettet med midler for å kunne ivareta ansatte som blir overtallige som følge av nødvendige justeringer mht. undervisningstilbud og klasser ved den enkelte skole. Basert på de demografiske forholdene i Rogaland er det påregnelig at det vil kunne bli flere overtallige i de nærmeste årene enn det det har vært til nå. Dette skyldes bl.a. at det er synkende elevtall i flere deler av fylket. Det er derfor også for

2019 avsatt midler for å håndtere en overtallighetssituasjon. Det foreligger egne retningslinjer for dette.

(3) HMS, bedriftshelsetjeneste, beredskap, IA

Personal- og organisasjonsavdelingen arbeider aktivt og kontinuerlig for å styrke og videreutvikle HMS-arbeidet på alle nivåer i organisasjonen. Dette omfatter både overordnet systematikk, samt bistand, veiledning og opplæring knyttet til virksomhetenes lokale HMS-arbeid.

Fylkeskommunen er tilknyttet en godkjent bedriftshelsetjeneste (BHT). Alle våre virksomheter har inngått avtale med BHT om hvilke tjenester som skal leveres i perioden ("Plan for bistand").

Budsjetterte midler til BHT forventes å være på tilnærmet samme nivå i 2019 som i 2018. Det knytter seg likevel usikkerhet til et eventuelt økt behov for faktaundersøkelser i forbindelse med ev. personal- og konfliktsaker, varslingssaker mv.

Personal- og organisasjonsavdelingen er tillagt ansvar for koordinering av det sentrale beredskapsarbeidet i organisasjonen. Arbeidet med analyse av beredskapsevnen i skolesektoren har ført til utarbeidelse av en omfattende handlingsplan på i alt 20 punkter for perioden 2018 – 21. Handlingsplanen skal nå implementeres og følges opp i skolene. Det er ansatt en prosjektleder for å implementere og følge opp arbeidet i handlingsplanen, samt gjennomføre arbeidet med jevnlig ROS-analyser (risiko- og sårbarhetsanalyser) i hele organisasjonen.

Rogaland fylkeskommune er en IA-bedrift. Personal- og organisasjonsavdelingen er ansvarlig for at IA-handlingsplan for hele organisasjonen blir utarbeidet. Den handlingsplanen vi har i dag definerer en rekke tiltak og gjelder for perioden 01.01.17 – 31.12.19. I arbeidet med oppfølging av saker arbeider avdelingen tett med ledere, NAV-arbeidslivssenter, BHT og de ansattes organisasjoner for å hindre og forebygge sykefravær.

I tillegg vil ny likestillingslov og ny forskrift til sikkerhetslov kunne medføre ekstraarbeid/oppgaver. Begge disse er p.t ute på høring.

Lærlinger

Fylkestinget har i FT-sak 114/16 vedtatt at måltallet for antall lærlinger i fylkeskommunale virksomheter skal økes fra 85 i 2018 til 95 innen 2020. I FT-sak 114/17 ble det slått fast i et eget verbalpunkt at RFK skal ha 95 lærlinger mot slutten av planperioden 2018-2021. Antallet lærlinger i fylkeskommunen har økt betydelig de senere år, og det arbeides med å få på plass flere lærlinger i våre virksomheter. Fylkesrådmannen har foreløpig ikke nådd målsetningen om å øke antall lærlinger i 2018 til 85, og det har i 2018 vært mellom 70 og 75 lærlinger ansatt i fylkeskommunen. Ut fra en justert realismevurdering er det i denne økonomiplanen lagt inn lønn tilsvarende 85 lærlinger i 2019, 90 lærlinger i 2020 og 95 lærlinger i 2021. Fylkesrådmannen vurderer det som krevende å nå målsetningen, og vil legge fram en egen sak som drøfter mulighetene. Fylkesrådmannen viser også til FU-sak 198/18 – revidert budsjett oktober 2018, hvor fylkesutvalget ikke vedtok en budsjettjustering i tråd med fylkesrådmannens prognoser for 2018.

Personal- og organisasjonsavdelingen arrangerer i samarbeid med opplæringsavdelingen, elev- og lærlingeombudet og kommunikasjonsavdelingen en årlig introduksjonsdag for nye lærlinger.

Oppsummering av budsjettforslaget

Budsjettforslaget for 2019 er i hovedsak basert på en videreføring av 2018-nivå, kostnadsjustert for lønnsvekst, pensjonsutgifter og videreføring av sparetiltak. Øvrige justeringer er kommentert i teksten.

Foreslått driftsbudsjett for 2019 er på ca. 49,2 mill. kroner og er fordelt slik:

Tjeneste (mill. kr)	Beløp
Pers./org. stab – avdeling	12,0
Pers./org. – fellesutgifter og tiltak ¹⁾	17,8
Tillitsvalgte	5,3
HMS, BHT, beredskap	2,8
Lærlinger	10,2
Sentralbord	1,2
Sum	49,2

¹⁾ Inkluderer fellesutgifter som KS-kontingent (7,3 mill. kroner)

Bygg og eiendomsavdelingen

1. Innledning

Bygg- og eiendomsavdelingen har et overordnet ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av fylkeskommunens bygninger og eiendommer, med unntak av bygninger tilknyttet tannklinikker (leide lokaler) og bussdrift. Fellestjenester på fylkeshuset, med renhold, kantine, trykkeri og drift, inngår under ansvarsområdet for avdelingen. Det er omlag 30 årsverk i avdelingen, hvorav 14 årsverk er knyttet til Fellestjenester.

2. Dagens situasjon - hovedutfordringer 2019-2022

Forvaltning

Generelt

Fylkeskommunen har en relativt stor eid bygningsmasse på omlag 380 000 m². Omlag 60 % av skolene er de siste ti årene bygget nye eller totalrenoverte. Eiendomsmassen har en anslått gjenanskaffelsesverdi på 15 mrd. kr. For å sikre forsvarlig og bærekraftig forvaltning er det viktig at bygningsmassen er effektiv og funksjonell, og understøtter kjernevirksomheten på en god måte. Inngående kunnskap og rett kompetanse er også viktig for å kunne prioritere riktig mellom ulike tiltak, og for å vite når tiltak må iverksettes for å unngå bygningsforvitring og akkumulering av vedlikeholdsetterslep.

Eiendomsstrategi

Fylkesrådmannen vil parallelt med sak om økonomiplan 2019-2022 legge fram strategi for forvaltning av eiendom og bygninger. Eiendomsstrategien bygger på eksisterende vedlikeholdsstrategi fra 2009, men omhandler også andre sider ved forvaltningen. Hovedformålet med strategien er å fastsette konkrete og målbare mål for å sikre en verdibevarende og framtidsrettet forvaltning, herunder et bærekraftig verdibevarende vedlikehold.

Innleie og utleie av arealer til videregående opplæring og administrasjon

Fylkeskommunen leier per tid ca. 30 000 m² areal til videregående opplæring og administrasjon. Bygg- og eiendomsavdelingen overtok fra budsjettåret 2018 ansvaret for innleieavtaler, herunder kontraktsinngåelse, avtaleoppfølging, budsjett og regnskap. I tillegg har avdelingen administrativt ansvar for enkelte utleieavtaler, herunder avtalen med Sandnes kommune for Vågen vgs og avtaler ved fylkeshuset.

For å kunne sikre effektive skolebygg som er tilpasset bruken, må bygningsmassen kunne skaleres opp og ned. Behov av midlertidig karakter søkes dekket gjennom leie eller ved bruk av midlertidige lokaler. Dersom økning i behovet viser seg å være varig, bør dette dekkes inn gjennom ombygging og effektivisering av eksisterende lokaler og/eller utbygging.

Fylkeskommunen søker sambruk med vertskommuner og andre der dette er mulig og hensiktsmessig. Dette gjelder særlig mht. idrettshaller, hvor fylkeskommunen søker å leie framfor å eie. Kommunene har behov for arealer til idrett for elever i grunnskolen på dagtid, samt arealer knyttet til frivillige lag og foreninger på kveldstid. Når fylkeskommunen går inn som leietaker, kan kommunene få finansiering til å realisere egne behov.

Fylkesrådmannen skal våren 2019 legge fram en sak om retningslinjer for utlån av idrettshaller og lokaler til frivillige lag og organisasjoner. Det må i saksbehandlingen tas stilling til hvorvidt kommunene skal dekke merkostnader knyttet til energi, renhold, tilsynsvakt og vedlikehold. Dersom fylkeskommunen skal dekke merkostnadene, må bevilgningene til energi, renhold, tilsynsvakt og vedlikehold økes.

Energi og klima

Som følge av gjeldende plan «Regionalplan for energi og klima i Rogaland» (2009) ble det utarbeidet en handlingsplan med tiltak for egne bygg. Ulike ENØK-tiltak de siste 5-10 årene har medført at energiforbruket i egne bygg er redusert med nesten 19 %, hvor målet i regionalplan er 20 % innen 2020. De viktigste ENØK-tiltakene har vært utskiftning av gamle ventilasjonsanlegg med lav virkningsgrad, overgang fra elektrisk til vannbåren varme ved bruk av fjernvarme, biogass eller flisfyring.

Kjøp av fjernvarme har vært den foretrukne løsningen for oppvarming av bygg. I områder hvor dette ikke leveres blir det lagt opp til andre løsninger som varmepumpe eller lokal oppvarming av vann med bruk av biogass. Nytt varmeanlegg ved bl.a. fylkeshuset drives med varme fra biogass.

Vedlikehold og teknisk drift

Vedlikeholdsetterslepet er betydelig redusert de siste 15 årene, og må sees i sammenheng med alle nybygg/totalrenoveringer i samme periode. Det ble høsten 2017 gjennomført en tilstandskartlegging av den fylkeskommunale bygningsmassen. Med bistand fra Multiconsult og med bruk av kartleggingsverktøyet Multimap ble bygningsmassens tekniske tilstand kartlagt og det tekniske oppgraderingsbehovet beregnet. Den kortsiktige delen av behovet (0-5 år) ble beregnet til 632 mill. kr og utgjør kostnaden for å løfte tilstandsgraden fra 3 (stort eller alvorlig avvik) til 1 (akseptabelt nivå). Det langsiktige behovet (5-10 år) ble kostnadsberegnet til 688 mill. kr. Totalt teknisk oppgraderingsbehov, kortsiktig og langsiktig, utgjør 1,32 mrd. kr.

I FT sak «Økonomiplan 2019-2022- økonomiske mål og prioriteringer» ble det blant annet vedtatt følgende:

«6) Fylkestinget ber fylkesrådmannen vurdere om det er mulig å lage en handlingsregel for avsetning til vedlikehold av eiendom som vil vise de reelle kostnadene, både dagens kostnader og de langsiktige akkumulerte ved ikke å utføre tilstrekkelig vedlikehold fortløpende.»

Om spørsmålet knyttet til utarbeidelse av en handlingsregel for avsetning til vedlikehold vurderer fylkesrådmannen følgende:

Fylkesrådmannen finner det vanskelig å tallfeste merkostnader som følge av suboptimal forvaltning. Utgiftsnivået knyttet til utbedring av skader og slitasje følger en eksponentiell kurve. Skader og slitasje som ikke utbedres innen «rimelig» tid kan føre til alvorlige følgeskader, som er betydelig mer kostnadskrevende å utbedre. Eksempelvis vil en lekkasje som oppdages og utbedres innen kort tid koste relativt lite å utbedre. Dersom utbedringen utsettes kan lekkasjen føre til råtne- og soppskader, som kan vise seg svært kostnadskrevende å utbedre. Et annet eksempel er vedlikehold av tekniske anlegg. Moderne tekniske anlegg utgjør om lag 20 % av investeringskostnaden i nybygg. Dersom anlegget ikke blir gjenstand for tilstrekkelig og riktig vedlikehold vil utstyret forringes raskere enn nødvendig. I tillegg kan manglende vedlikehold på enkeltelementer føre til skader på tilgrensende utstyr.

Tilstandskartleggingen som ble gjennomført høsten 2017 viser et beregnet totalt teknisk oppgraderingsbehov på omlag 1,32 mrd. kr, hvorav 632 mill. kr er knyttet til bygg eller bygningsdeler med stort eller alvorlig avvik (tilstandskategori 3). Det er spesielt viktig at disse tiltakene prioriteres for å unngå merkostnader knyttet til følgeskader eller teknisk kollaps. Kostnaden knyttet til utbedring av bygg eller bygningselementer i tilstandskategori 3 er betydelig høyere enn utbedring av tilsvarende bygg i tilstandskategori 1 eller 2. Fylkeskommunen bør derfor tilstrebe å opprettholde en høyere gjennomsnittlig tilstandsgrad.

I eiendomsstrategien tar fylkesrådmannen til orde for å innarbeide en øvre grense lik 1,2 for gjennomsnittlig teknisk tilstandsgrad for bygninger. På skalaen som går fra 0-3, hvor 0 representerer nybygg med ingen avvik og 3 representerer stort eller alvorlig avvik, representerer 1,2 en god standard med kun moderate avvik. En gjennomsnittlig tilstandsgrad dårligere enn 1,2 kan føre til akkumulering av vedlikeholdsetterslep og fordyrende vedlikehold på sikt. Et gjennomsnitt vesentlig bedre enn 1,2 kan føre til forhøyet bygningsstandard og økt behov for vedlikehold. For å unngå akkumulering av vedlikeholdsetterslep og unødvendige

vedlikeholdskostnader, bør følgelig gjennomsnittlig tilstandsgrad på fylkeskommunal bygningsmasse holdes på 1,2. Budsjettering og prioritering i tråd med et slikt prinsipp kan sies å representere et verdibevarende vedlikehold.

Fylkeskommunens vedlikeholdsbudsjett har i flere år ligget en god del under det som kan anses som et verdibevarende vedlikehold. Fremstillingen av total bevilgning for vedlikehold har i tidligere økonomiplaner ikke inkludert lønnskostnader knyttet til vedlikehold. For korrekt rapportering i Kostra må også lønnskostnader medregnes. Totale bevilgninger til vedlikehold, inkludert lønnskostnader knyttet til vedlikehold, utgjorde for budsjettåret 2017 om lag 140 kr/m² (eks. mva). Et normtall for verdibevarende vedlikehold er tidligere anslått til 200 kr/m² (basert på en rapport fra Multiconsult fra 2013). Oppjustert til 2019 kroner utgjør normtallet i underkant av 200 kr/m² i 2019, eks. mva. Dette tilsier en underdekning i budsjettet på om lag 20 mill. kr (eks. mva) årlig. Fylkeskommunen har dermed ikke selv fulgt opp sin vedlikeholdsstrategi fra 2009, hvor det ble fastslått at bevilgningene til bygningsvedlikehold skulle ligge på et verdibevarende nivå.

For å kunne gjennomføre et verdibevarende vedlikehold i tråd med føringene i eiendomsstrategien, bør budsjettene til vedlikehold styrkes med om lag 20 mill. kr årlig. Fylkesrådmannen har ikke funnet rom for å innarbeide dette fullt ut i kommende planperiode, men tilrår en opptrapping av budsjettposten for vedlikehold. I fylkesrådmannens innstilling er det innarbeidet en styrking av posten med 5 mill. kr i 2019, og en ytterligere økning på 5 mill. kr i hhv. 2020 og 2021. Fra 2021 vil budsjettposten for spesielt vedlikehold være styrket med 15 mill. kr sett i forhold til 2018 (alle tall oppgitt som nettotall).

Fylkeshuset

Bygget og tomten er omfattet av et eget delområde i sentrumsplanen for Stavanger og utgjør sammen med Stavanger Museum og Rogaland Teater «Museumshøyden». Området omtales i sentrumsplanen som et «viktig offentlig område med høy synlighet i bybildet».

Bygget, som er fra 1897, har gjennomgått store endringer innvendig, med delvis full renovering og ombygging etter sykehusdrift. Fasade, yttervegg og takkonstruksjon er det imidlertid ikke gjort mye med siden bygget stod nytt for over 120 år siden. Deler av bygget og konstruksjonen har en tilstandsgrad på 3 og det er stort behov for renovering. Bygget har en dårlig arealutnyttelse sammenlignet med nyere kontorbygg, og konstruksjonsløsningene gjør eventuelle ombygginger kostbare. Det er de senere år utført en rekke ENØK-tiltak som har redusert energiforbruket betydelig, men fortsatt er energiforbruket langt over målsetningen satt for den fylkeskommunale bygningsmassen for øvrig.

Det er knyttet betydelige framtidige vedlikeholds- og investeringskostnader til bruk av bygningen, og det er i økonomiplan 2019-2022 innarbeidet en rekke nødvendige tiltak.

Fylkesrådmannen vil i løpet av 2019 gjennomføre en grundig tilstandskartlegging av fylkeshuset som grunnlag for livssyklusberegning og kalkulering av framtidige årskostnader, og vil redegjøre for dette i egen sak til fylkesutvalget.

3. Endringer i budsjettperioden

Systematisk vedlikehold

I innstillingen til økonomiplan 2019-2022 er budsjettposten for spesielt vedlikehold justert for prisstigning, samt styrket med 5 mill. kr sammenlignet med 2018. Det er foreslått en ytterligere opptrapping i 2020 og 2021 med hhv. 5 mill. kr årlig.

Leiekostnader og -inntekter

Leiekostnadene er i hovedsak knyttet til videregående opplæring og skolesentrene, men inkluderer også administrative bygg. Det er en nedgang i budsjettene til opplæring fra 2018 til 2019 på om lag 1,5 mill. kr som i hovedsak kan begrunnes med reduksjon av leie tilknyttet Gand vgs. Skolen er ferdig utbygd og leieforhold relatert til ordinære utdanningsprogram er avviklet. Leieforhold knyttet til VG3 fagopplæring i skole, opplæring for de som ikke får lærlingeplass, er videreført også i 2019.

Helse Stavanger flyttet i 2018 ut av fylkeshuset, og lokalene står tomme i påvente av rehabilitering. I budsjettet er det hensyntatt bortfall av leieinntekter på om lag 1,2 mill. kr fra 2019.

Fylkesrådmannen forventer følgende endringer utover i planperioden (alle utgifter eks. mva):

- Bryne vgs: Skolen har lenge hatt behov for mer idrettshallkapasitet. I det forelagte skisseprosjektet utarbeidet av Bryne Fotballklubb kan fylkeskommunen leie i dobbelhall som også inkluderer fotballhall. Hvis prosjektet blir realisert, kan fylkeskommunen si opp sitt leieforhold i den kommunale Timehallen. Skolen vil da disponere dobbelthall og fotballhall ved Bryne FK, samt den fylkeskommunale Brynehallen. Totalkapasiteten økes med én hall, og skolen får et mer samlet idrettsmiljø. Dersom hallprosjektet står klart i 2021 vil leiebudsjettet for Bryne vgs økes med om lag 1,7 mill. kr.
- Bergeland vgs, avdeling ved Tanke Sviland: Fra 2021 opphører leiekontrakt. Forventet budsjettreduksjon er på 8,3 mill. kr, med halvårseffekt fra 2021.
- Ølen vgs, nytt verkstedbygg står ferdig i 2020 og leieforhold opphører. Fylkeskommunen har bruksrett i kommunal idrettshall. I møte med fylkeskommunen høsten 2018 har det framkommet at kommunen har behov for hallen selv. Det lokale idrettslaget sammen med kommune, vurderer å føre opp en ny idrettshall, som fylkeskommunen i så fall kan leie i på dagtid. Fylkesrådmannen vil komme tilbake med egen sak dersom dette blir aktuelt.
- Åkrehamn vgs, ny kommunal idrettshall står ferdig høsten 2019, og delårseffekt er lagt inn i 2019. Full årseffekt fra 2020, 1,5 mill. kr/år.
- Eventuelle endringer og merkostnader knyttet til eventuelle konsekvenser av regionreformen og behov for kontorplasser er ikke innarbeidet i budsjettet.
- Som følge av forventet elevvekst må det i årene 2023-2033 leies mellom 100-500 elevplasser. Det må i tillegg påberegnes leie til gymsalarealer for denne gruppen, samt reisekostnader for transport til/fra skole/gym. Det er i denne sammenheng innarbeidet forslag om midlertidig bruk av Jåttå vgs avdeling Hinna. Ettersom bygget ikke har gymsal må det påregnes leie på om lag 1,1 mill. kr årlig fra skolestart 2021. Dette er innarbeidet i budsjettforslaget.

I tillegg til nevnte endringer må det påregnes mindre endringer i perioden.

Energikostnader

Strømprisen har økt betydelig i 2018 sammenlignet med 2017. I revidert budsjett for oktober 2018 er budsjettposten styrket med om lag 10 mill. kr. Det er forventet at prisen vil gå noe ned i 2019, og ytterligere ned utover i planperioden. Totale strømutfgifter for 2019 er anslått til 33,1 mill. kr eks. mva, som er en økning på 3,0 mill. kr i 2019 sammenlignet med opprinnelig budsjett for 2018.

Økningen i strømutfgifter må for øvrig sees i sammenheng med økningen i inntekter fra konsesjonskraft.

Endringer i driftskostnader som følge av utbygging og rehabilitering

Som følge av fylkesrådmannens tilråding i skolebruksplanen vil det være behov for å bygge ut med om lag 15 000 m² i den 8-årige planperioden. Fylkesrådmannen har anslått en forventet økning i årlige kostnader knyttet til forvaltning, drift (renhold og energi) og vedlikehold på om lag 7 mill. kr/år. Økningen innarbeides etter hvert som nybyggene tas i bruk, i perioden 2023-2025.

4. Oppsummering/konklusjon

Sammenlignet med 2018 utgjør endringene i budsjett 2019 i hovedsak økt nivå for spesielt vedlikehold og økning i strømutfgifter som følge av økte strømpriser. Foreslått driftsbudsjett for 2019 er på 157,3 mill. kroner.

IKT- og arkivavdelingen

Innledning

IKT- og arkivavdelingen har ansvar for IKT- og arkivtjenester til alle deler av RFKs organisasjon inkl. Tannhelse Rogaland FKF og Kolumbus AS. Avdelingen leverer tjenester til ca. 4.000 ansatte og brukere og 17.000 elever.

Avdelingen har 27 ansatte fordelt slik:

- Faggruppe IKT-drift – 9 ansatte
- Faggruppe IKT-tjeneste – 6 ansatte
- Faggruppe arkiv/dokumentsenter – 8 ansatte
- Prosjektstilling knyttet til implementering av Visma InSchool
- Rådgiver informasjonssikkerhet og personvernombud
- Rådgiver digitalisering
- IKT og arkivsjeff

I tillegg har avdelingen 4 IKT-lærlinger.

Innholdet i tjenestetilbudet er:

- Utvikling og oppfølging av strategier og arkivplaner
- Drift og utvikling av IKT fellesløsninger
- Drift av utstyr på serverrom
- Drift av løsning for Tannhelse Rogaland FKF
- Drift av fylkesrådmannens arkiv- og dokumentsenter

- Drift av arkiv depottjenester
- Drift av posttjenesten
- Inngå og følge opp rammeavtaler
- Innkjøp av utstyr og tjenester innen IKT
- Ivareta sikkerhetskrav i henhold til lover og forskrifter
- Ansvar for informasjonssikkerhetsarbeidet i RFK

Det er vedtatte strategier og årsplaner som legger føringer for de satsinger som blir gjort. Digitaliseringsstrategien legger opp til at RFK skal bruke ressurser til nye tiltak og løsninger. Samtidig forventes det at digitaliseringstiltak skal føre til effektivisering og/eller reduserte kostnader i organisasjonen.

Driftsbudsjettet dekker:

- Lønn til ansatte i avdelingen
- Drift av programvare, maskinvare, telefoni, bredbåndslinjer (RFK inkludert Kolumbus AS og Tannhelse Rogaland FKF)
- Lisens-, service- og vedlikeholdsavtaler til fagsystemer og annen programvare (RFK inkludert Kolumbus AS og Tannhelse Rogaland FKF)
- Konsulenttenester (RFK inkludert Kolumbus AS og Tannhelse Rogaland FKF)

Hovedutfordringer og oppgaver for avdelingen i 2019

- I juni 2016 vedtok administrasjonsutvalget Digitaliseringsstrategi for 2016-2019. Digitaliseringsstrategien, sammen med Digitaliseringsveileder, beskriver hva RFK ønsker å oppnå med digitalisering i nevnte periode og hvordan.
- I 2019 vil det bli utarbeidet en ny digitaliseringsstrategi.
- Integrasjon og dataflyt mellom fagsystemer – implementere offentlige standarder og felles komponenter i vår integrasjonsarkitektur.
- Oppgavene i avdelingen endrer seg raskt og påvirkes av teknologiendringer, nye systemer som tas i bruk, nye sikkerhetskrav og strengere krav til ivaretagelse av informasjonssikkerheten.
- Brukere forventer mobile og digitale løsninger som har høy oppetid og tilgjengelighet også utenfor arbeidsplassen. Stasjonære pc-er byttes ut med mobilt utstyr.
- Ivareta personvern og informasjonssikkerhet. Implementere nytt personvernregelverk.
- Øke graden av samhandling mellom avdelinger, skoler og fagsystemer ved hjelp av digitaliseringsprosesser.

Nærmere omtale av noen tema:

Digitalisering

Effektiv digitalisering av offentlig sektor er en av regjeringens hovedprioriteringer i IKT-politikken. Det vises til FT-sak 86/18 og bred omtalte av digitalisering som en av fire hovedprioriteringer.

Her står også følgende om hovedutfordringer i årene framover:

«Digitalisering krever at RFK investerer, både økonomisk og kunnskapsmessig, investeringer som på sikt vil gi effektiviseringsgevinster, bedre og mer tilgjengelige

tjenester. Det innebærer også en vilje og forpliktelse for å legge til rette for digital utvikling. I den kommende økonomiperioden vil det være behov for satsing/midler for å legge til rette for utviklingen som svarer på forventninger og krav, både eksternt og internt.»

For å få til økt digitalisering og høyere grad av effektivitet og tjenestestandard må følgende områder prioriteres:

- Øke bruken av felles IKT-løsninger og nasjonale felleskomponenter. Ved å ta i bruk fellesløsninger kan oppmerksomheten rettes mot faglige utfordringer, heller enn å bruke tid og krefter på å utvikle løsninger som allerede eksisterer. Fellesløsninger bidrar til å øke datakvalitet og redusere kostnader ved etablering og drift av digitale tjenester. Løsningene kan også bidra til at innbyggerne mottar mer enhetlige tjenester på tvers av forvaltningen. Eksempler på felleskomponenter er ID-porten, folkeregisteret, Altinn og enhetsregisteret.
- Få god kontroll på lokale og nasjonale data og gjøre dem lett tilgjengelige for ansatte. Mange offentlige organisasjoner har lokale kopier av nasjonale grunndataregistre. Det er en stor fordel å etablere integrasjoner mot nasjonale grunndataregistre som sikrer kontinuerlig oppdatering av data. Dette vil sikre høy datakvalitet og spare tid knyttet til dobbeltføring og feilretting.
- Sikre informasjonsflyten mellom systemene våre slik at vi ikke må innhente informasjon vi allerede har. Integrasjoner mot nasjonale grunndataregistre, eksempelvis Folkeregisteret og Matrikkelen, er ulike på tvers av organisasjoner. Samordning av integrasjonene vil forenkle oppdatering av registrene, gjenbruk av data og eventuelt systembytte.
- Tilby gode digitale tjenester med selvbetjeningsløsninger for innbyggere, næringsliv og ansatte. Forenkling av søknadsprosesser og saksbehandling gir stort potensiale i både kvalitet og prosess. For å få til dette må RFK ha en effektiv nettportal som skal være det sentrale treffpunktet inn mot RFKs fagsystemer. Saksbehandlerne vil kunne frigjøre tid de bruker på manuelle, administrative operasjoner.

For å lykkes med dette stilles det krav til kompetanse innen virksomhets-, integrasjons- og arkitekturforståelse. Videre må det være kompetanse som kan bidra aktivt til å analysere hvilke data som kan omdannes til styringsdata. For å få til de endringene en god digitaliseringsprosess krever må det jobbes med kartlegging og analyse i forkant av eventuelle systemendringer. Til sist må RFK ha god kompetanse til å etablere en nettportal som skal være inngangsporten for innbyggere til våre digitale løsninger.

Rådgiver innen digitalisering – integrasjon, arkitektur og dataanalyse (årsverk)

For å håndtere kjerneoppgaver innen digitaliseringsområdet, som nevnt over, er avdelingen styrket med en stilling innen integrasjon, arkitektur og dataanalyse. En digitaliseringsrådgiver vil sørge for å ivareta helhetsperspektivet i tjenester, arbeidsprosesser, informasjonsflyt og IKT-infrastruktur. Stillingen er viktig for å få til en raskere framdrift i digitaliseringsarbeidet i RFK.

Oppgaver knyttet til funksjonen:

- Utvikling og implementering av offentlige standarder og felleskomponenter inn i vår integrasjonsarkitektur.

- Kartlegge og analysere eksisterende systemer med tanke på forenkling, fornying og forbedring.
- Ansvar for å etablere integrasjonsløsninger og god dataflyt mellom RFKs fagsystemer.
- Forvalte RFKs kjerneinformasjon (masterdata). Det er store verdier i de masterdata som RFK eier. RFK må ha oversikt og ta eierskap til RFKs masterdata uavhengig av i hvilke systemer de måtte befinne seg.
- Gjennom dataanalyser, gjenbruke masterdata der det er behov.
- Bidra i arbeidet med å utarbeide en ny digitaliseringsstrategi.

Informasjonssikkerhet – nytt personvernregelverk

EUs forordning for personvern ble norsk lov fra 2018. Det betyr nye regler for personvern i Norge. Det nye regelverket har gitt virksomheter nye plikter og enkeltpersoner nye rettigheter. For RFK betyr dette at det stilles strengere krav på flere områder som varsling, avvik og risikovurderinger.

I tillegg ble offentlige virksomheter pålagt å etablere personvernombud. Et personvernombud er virksomhetens personvernekspert. Personvernombud i RFK ble ansatt i april 2018.

Personvernet og forsøk på økonomisk svindel er utfordret gjennom cyberkriminalitet og dataangrep mot mange virksomheter, også offentlige organisasjoner. Det er derfor svært viktig at RFK har kompetanse og ressurser til å arbeide med informasjonssikkerheten og sørge for at lovverk og gode sikkerhetsløsninger er implementert på alle nivå i RFKs organisasjon.

Tiltak – innarbeidet i handlings- og økonomiplan 2019-2022

Fylkesrådmannen viser til en samlet oppstilling av nye tiltak og konsekvensjusteringer av driftsbudsjettet i kapittel 6.3. Her knyttes kommentarer til noen av endringene.

Arkiv/dokumentsenter – prosjekt ordning av eldre arkiver

Fylkesrådmannen prioriterte oppstart innenfor etablerte budsjetttrammer høsten 2017. Videre ble det lagt inn 1 mill. kroner i økonomiplan 2018-2021, som fylkestinget i FT-sak 114/17 fordelte med 0,5 mill. kroner i 2018 og 0,5 mill. i 2019. Prosjektrammen er videreført i denne økonomiplanen, med en avsetning på 0,5 mill. kroner i 2019, og ingen særskilte avsetninger i påfølgende år. Finansiering skjer delvis innenfor eiertilskuddet til Interkommunalt arkiv (IKA).

Serviceavtaler – drift av Visma InSchool (VIS)

På grunn av forsinkelser, har fylkeskommunene foreløpig forlenget avtalene med IST på skoleadministrasjonssystemer til utgangen av 2019. Det betyr at det ikke vil påløpe driftskostnader på VIS for Rogaland før i 2020. Rogaland er etter planen i drift 3. kvartal 2020. Årlig kostnad på forlengelsen er ca. det samme som vi betaler i dag. Anslått årlig økt utgiftsbehov i drift (3,5 mill. kroner) skyves fram grunnet utsatt oppstart.

Justerte utgifts- og inntektsanslag

Over noen år har vi sett en økning i driftsutgiftene som følge av nye digitale verktøy. Deler av merutgiftene har blitt veid opp av faste inntekter som ikke tidligere lå inne i budsjettet, men som nå er lagt inn som finansieringsbidrag i 2019. Kostnadsanslaget har blitt oppjustert i tråd med faktiske forhold, herunder økning i lisensavgifter som overstiger ordinær pris- og kostnadsvekst. Budsjetterte inntekter er oppjustert med 2,3 mill. kroner i 2019. Faste avgifter, lisenser og driftsavtaler mv. er oppjustert med om lag 5,6 mill. kroner i 2019.

Generell effektivisering, sentralisering av IKT-drift eller lignende

I tråd med FT-sak 114/17, har fylkesrådmannen videreført en forutsetning om generell effektivisering knyttet til sentralisering av IKT-drift for videregående skoler og/eller andre organisatoriske prosesser som åpner for å frigjøre tid / administrative ressurser i organisasjonen som helhet.

Relevant bestillerkompetanse, gjennomføring av standardiserte anskaffelser og lojalitet til rammeavtaler er aktuelle momenter i arbeidet. Langsiktig gevinstrealisering av organisasjonens satsing på digitalisering og forenkling av arbeidsprosesser vil være aktuelle tema i budsjettsammenheng. Effektene av gevinstrealiseringen er nå anslått å komme ett år senere enn tidligere forutsatt.

Den mulige effekten av tiltak er lagt inn med følgende profil i planperioden:

Tiltak innarbeidet i budsjettet	2019	2020	2021	2022
Generell effektivisering – gevinstrealisering	-1,0 mill.	-3,0 mill.	-5,0 mill.	-5,0 mill.

Oppsummering av budsjettforslaget

IKT og arkivavdelingens driftsbudsjett består hovedsakelig av utgiftsartene:

- Lønn til ansatte
- Telefon/teleutgifter/bredbåndslinjer
- Faste avgifter, lisenser og gebyrer
- Leie av driftsmidler
- Driftsavtaler
- Konsulenttenester

Beløpene innen hver art blir gjennomgått årlig i forbindelse med budsjettbehandlingen og varierer når det gjelder system- og lisensporteføljen, driftsavtaler, bruk av konsulenter osv. til enhver tid.

På grunn av at avdelingen har en minimumsbemanning sett opp mot andre fylkeskommuner, spesielt når det gjelder spisskompetanse innen enkelte IKT-områder, vil det ikke være tilrådelig å redusere bruken av konsulenttenester.

Heller ikke på de andre postene kan en se muligheter for saldering uten at det går ut over den daglige driften innen IKT-området.

Budsjettforslaget er basert på at dagens tjenestetilbud minst opprettholdes også i 2019. I budsjettforslaget er det i utgangspunktet beregnet lønn inkl. avgifter på 20.006.000 kroner, som er på samme reelle nivå som 2018. Lønn til lærlinger budsjetteres i personal- og organisasjonsavdelingen.

For å gjennomføre tiltak, betale lisens- og vedlikeholdskostnader, bredbåndslinjer, konsulenttjenester og ordinær drift for øvrig, foreslås det et øvrig driftsbudsjett i IKT og arkivavdelingen på 32.955.000 kroner. Ordning av eldre arkiver er tatt høyde for.

Ovennevnte innebærer et samlet driftsbudsjett for 2019 på 52.961.000 kroner.

6.4 REGIONALUTVIKLING - GENERELT

Etablerertjenester – Skape

Skape er et partnerskap mellom kommunene i fylket, Fylkesmannen i Rogaland ved landbruksavdelingen og Rogaland fylkeskommune. Innovasjon Norge bidrar økonomisk. Skape har som mål å tilby kompetanse og veiledning til dem som vil starte egen bedrift i Rogaland (www.skape.no).

Rogaland fylkeskommune er administrativt ansvarlig for Skape: daglig leder (1 årsverk), en rådgiver, styringsgruppeleder og ett styringsgruppemedlem. Situasjonen i Rogaland krever at tilbudet til Skape fornyes.

Årlig driftsbudsjett for Skape er på ca. 3,4 mill. kroner.

Fylkesrådmannen tilrår at ordningen med samarbeid om kurs og veiledningstjenester for etablerere videreføres gjennom Skape. Dette innebærer at RFK bevilger 1,2 mill. kroner i 2019, som er nominelt uendret fra 2018.

6.5 NÆRINGSUTVIKLING

1. Innledning

Næringsavdelingen legger til rette for næringsutvikling i Rogaland. Arbeidet er forankret i regionale planer for næringsutvikling, landbruk og klima. I tillegg forvalter avdelingen tildeling/endringer av akvakulturkonsesjoner i Rogaland basert på føringer gitt av sentrale myndigheter.

Hovedmålet for næringsavdelingen: Målet er omstilling, økt konkurransekraft og sysselsetting.

Stillingsoversikt:

Funksjon	Årsverk
Næringssjef	1,0
Arbeidsoppgaver innen akvakulturforvaltning	2,0
VRI (forskningsrådsprogrammet Virkemidler for regional FoU og innovasjon)	1,0
Regionalt forskingsfond Vestlandet og Horizon 2020	1,0
Gjennomføring av regionalplan næring, regionalplan landbruk og felles handlingsprogram for næring	1,0
Planlegging (regionalplan for sjøareal havbruk, heieplan mv) og utviklingsoppgaver innen landbruk	1,0
Mat og energi, samt Interreg.-prosjekter (Tram, mat, kraftkrevende industri)	1,0
Saker innen reiseliv	1,0
Oppgaver innen forvaltning og økonomi i avdelingen	1,0
Oppgaver innen eierskapsutvikling og selfangst	1,0
Smartspesialisering / Plan & Samferdselskontakt	1,0
Klimapartner (prosjektstilling 2018-2020)	1,0
Sum	13,0

Ett av årsverkene planlegges dekket ved omdisponering av annen stilling fra år to i planperioden (2020).

2. Dagens situasjon – hovedutfordringer 2019 – 2022

Olje og gass er og vil være den dominerende næringen i Rogaland i årene fremover. Den største utfordring for Rogaland i 2016-2017 har vært arbeidsledighet og utfordringen med å bidra til at flere kommer ut i jobb. Rogaland har de tre siste årene, fra 2013-2017, hatt størst arbeidsledighet i landet, i hovedsak grunnet nedgangen i olje- og gassvirksomheten. Tallene for 2017 og våren 2018 viser en sterk reduksjon i arbeidsledigheten og en økning i antall utlyste stillinger innen flere fagområder, inkludert olje og gass.

Omstilling, forskning og utvikling, og satsing på nye næringer er og vil fortsatt være viktig fremover. Fylkeskommunen vil gjennom sine virkemidler Skape, Handlingsprogram Næring, VRI Rogaland og Regionalt forskingsfond Vestlandet støtte opp om virksomheter som vil bidra til omstilling, økt verdiskaping og å sikre eller skape nye arbeidsplasser innen bærekraftige næringer.

Å kunne skape nye arbeidsplasser er også avhengig av en god infrastruktur. Tilrettelegging for kraftkrevende industri, god bredbånds- og mobildekning i fylket,

samt fokus på flytrafikk er viktig. Ny industri knyttet til digitalisering og datasenter har stor regional betydning for framtidige næringer. Samtidig, med målsetning om økt eksport og internasjonalisering er det viktig å sikre et attraktivt og tilrettelagt flytilbud for utvikling av næringslivet i fylket.

3. Hovedprioriteringer, inkl. politiske vedtak og føringer for 2019 – 2022

PRIORITERTE TILTAK 2019 - NÆRINGSKAP.

Tall er i hele 1000 kr

Oppfølging av politiske vedtak:	Vedtak:	2019	2020	2021	2022
Fjord Norge, samarbeidsavtalen	FU sak 146/16	3 000	3 000	3 000	3 000
Greater Stavanger - Partnerskapsavtalen	FT sak 103/18	1 000	1 000	1 000	1 000
Ny strategi for flyruteutvikling	FU sak 131/17	313	313	0	0
Gründere i Rogaland	FT sak 28/17	150	150	150	0
Regionalplan sjøareal havbruk - marine grunnkart	FT sak 41/17	500	500	0	0
Regionalplan sjøareal havbruk - gjennomføring av handlingsprogram	FT sak 41/17	100	100	100	0
Omstillingsmidler til Eigersund kommune	FT sak 114/17	2 500	0	0	0
Sum		7 563	5 063	4 250	4 000

Nye saker	Vedtak:	2019	2020	2021	2022
Ryfylke IKS - Kraftkrevende industri	Sak opp til behandling RKU 22/11, FU 27/11 og FT 11-12/12.	1 500	1 500	1 500	
Haugaland Vekst - Partnerskapsavtale	FT sak 102/18	400	400	400	400
Oppfølging av matsatsing Rogaland	Sak under arbeid	500	500	500	500
Oppfølging av handlingsplaner & strategier i næringsavdelingen (biostrategien, heiaplaner, smart spesialisering mm)	Samlesak/budsjettvedtak	1 000	500	500	500
Sum		3 400	2 900	2 900	1 400
TOTALSUM		10 963	7 963	7 150	5 400

Andre saker		2019	2020	2021	2022
Klimapartner	FT-sak 114/16	950	950	0	0

Merknader til talldelen:

Vedtak innarbeidet i budsjettforslaget for 2019

Fjord Norge, Samarbeidsavtalen – kr 3 000 000

Det er inngått en egen partnerskapsavtale med Fjord Norge AS, datert 29.09.2016, vedtatt av FU i sak 146/16, møtedato 20.09.2016. Avtalen forutsetter at det årlig overføres kr 3 mill. fra fylkeskommunen til Fjord Norge AS.

Partnerskapsavtalen er likelydende for alle fire fylkeskommuner på Vestlandet og innebærer at det i sum årlig skal overføres kr 12 mill. til Fjord Norge AS. Midlene skal nyttes til internasjonal markedsføring for reiselivsnæringen.

Greater Stavanger – Partnerskapsavtale – kr 1 000 000

Vedtak i FT-sak 103/18, møtedato 30.10.2018:

Den vedlagte evalueringsrapporten tas til orientering. Forslag til forbedring av samhandling og samarbeid følges opp av organisasjonene.

Eventuell forlengelse av partnerskapsavtalen mellom Greater Stavanger og Rogaland fylkeskommune vurderes og behandles i økonomiplanen for 2019-2022.

Fylkesrådmannen har forutsatt at avtalen videreføres.

Ny strategi for flyruteutvikling – kr 312 500

Fylkesutvalget vedtok ny strategi for flyruteutvikling i sak 131/17, møtedato 29.08.2017. Vedtaket er fulgt opp i økonomiplanen 2018-2021. Det er vedtatt at RFK innvilger kr 312 500 pr år for perioden 2018-2020, totalt kr 937 500.

Det forutsettes at partnerkommunene i Greater Stavanger bevilger tilsvarende beløp og at Avinor finansierer kr 625 000 pr år.

Gründere i Rogaland – kr 150 000

Fylkestinget har sak 28/17 vedtatt at det skulle settes i gang et digitaliseringsprosjekt og gjennomføre en offentlig anskaffelsesprosess for leveranse av teknisk løsning. Fylkesrådmannen skal i samarbeid med det regionale partnerskapet arrangere møteplasser for de gode hjelperne – først én stor samling der alle blir invitert, og deretter mindre workshoper etter behov – for å bli kjent, etablere samarbeid og utløse synergieffekter til det beste for gründerne. I økonomiplan 2018-2021 ble det satt av 150.000 kroner til formålet i 2018. Fylkesrådmannen har lagt inn et tilsvarende beløp også i 2019 og 2020, som speiler reelle behov i perioden.

Regionalplan sjøareal havbruk – kr 600 000

Dette gjelder gjennomføring av handlingsprogram regionalplan sjøareal havbruk. Intensjonen med planen er å legge til rette for å øke produksjonen av sjømat.

Vedtak i FT sak 41/17 – Handlingsprogrammet blir å behandle i de årlige budsjett- og økonomiplanene.

Gjennomføring av handlingsprogrammet (HP)	2018	2019	2020	2021	2022
Mobilisering, fagsamlinger, samlinger i prosj.gr. til HP	100 000	100 000	100 000	100 000	0
Kunnskap om verdiskaping og miljømessig bærekraft (analyser og kartlegging)	200 000	0	0	0	0
Marine grunnkart	500 000	500 000	500 000	0	0

Omstillingsmidler til Eigersund kommune – kr 2 500 000

Vedtak i FT sak 114/17, møtedato 12.12.2017: Eigersund kommune ble tildelt omstillingsstatus i 2017, og får støtte til omstilling med kr 2,5 mill. i 2018 og kr 2,5 mill. i 2019. Fylkesrådmannen tilrår støtte til omstilling i 2019 i tråd med fylkestingets vedtak i økonomiplan 2018-2021.

Nye saker innarbeidet i budsjettforslaget for 2019**Ryfylke IKS – Vilkår for kraftkrevende industri – kr 1 500 000**

Det blir lagt frem en parallell sak til RKU, FU og FT i siste møterunde i 2018.

Prosjektet «vilkår for kraftkrevende industri» er et av de viktigste prosjekter i regionen for å få økt lokal verdiskaping fra grønn kraft i Rogaland. Eksempler på prosjekter er: etablering av datasenter, vindkraft, oppdrettsvirksomhet, drivhusnæringen og batteriprosjekter (TrAM). Dette er aktivitet som kan bidra til å få på plass produksjon av biogass, hydrogenanlegg og eventuell batteriproduksjon, og derfor er dette et av de viktigste prosjektene i regionen.

(Vedtak i Ryfylkefondet pr 26.09 sak nr 32/18: *Ryfylkefondet løyver kr 250.000 årleg i åra 2019-2021 til prosjektet «Vilkår for kraftkrevjande industri – skiping av nytt selskap», som omsøkt. Vilkår for løyvinga er at Rogaland fylkeskommune deltek i finansieringa og at Ryfylkekommunane går inn med kr 50.000 årleg i 3 år.*)

Haugaland Vekst – Partnerskapsavtale – kr 400 000

Vedtak i FT sak 102/18, møtedato 30.10.2018:

Rogaland fylkeskommune tar framlagt forslag til finansieringsmodell for «Nye Haugaland Vekst» med virkning fra 1/1-2019 til orientering.

Rogaland fylkeskommune vil ta stilling til eventuell medfinansiering på kr 400.000 i økonomiplanen for 2019 – 2022.

Haugaland Vekst har en unik rolle i regionen innen nærings- og regionalutvikling som enkeltkommuner ikke kan kompensere for alene. Det legges til grunn at «nye Haugaland Vekst» skal være en motor for vekst og regional utvikling på Haugalandet.

Fylkesrådmannen anser det som positivt at de aktuelle kommuner vil styrke Haugaland Vekst som regional utviklingsaktør. Medfinansiering fra Rogaland og Hordaland fylkeskommuner vil kunne være et viktig bidrag til Haugaland Veksts rolle som pådriver for gjennomføring av regional utviklingsplan, samt å styrke samhandlingen i regionen. Det tilrås at Rogaland fylkeskommune gir et årlig tilskudd på kr 400 000.

Oppfølging matsatsing Rogaland – kr 500 000

Fylkesrådmannen jobber med en sak om matsatsing og styrking av samarbeidet mellom ulike aktører innen mat- og drikkesektoren i Rogaland. Det settes av kr 500 000 hvert av budsjettårene 2019, 2020, 2021 og 2022.

Oppfølging av handlingsplaner & strategier i næringsavdelingen – 1 mill. kroner i 2019 og kr 500 000 i påfølgende år

Næringsavdelingen har flere handlingsplaner og strategier som skal følges opp. Fylkesrådmannen tilrår opprettelsen av en samlepost for denne aktiviteten. Aktiviteter det gjelder er strategi for bioøkonomi, heiaplaner, smart spesialisering m.fl.

Fylkesrådmannen viser blant annet til FT-sak 100/18 – «Strategi for bioøkonomi i Rogaland 2018-2030, samarbeid – kunnskap – teknologi». Det er vurdert som aktuelt å tilføre økte stillingsressurser til å følge opp satsingen på blant annet strategi for

bioøkonomi. Betydelige engangsinntekter i 2018 i form av frie inntekter fra Havbruksfondet aktualiserer en slik prioritering. Fylkesrådmannen har ikke funnet dekning for dette i økonomiplan 2019-2022, men har altså satt av et noe større beløp i 2019 til å følge opp handlingsplaner og strategier. Fylkestinget har lagt til grunn at det grønne skiftet skal innebære en satsing på bioøkonomi som legger til rette for en bærekraftig og klimavennlig utvikling som skaper arbeidsplasser og som fremmer sysselsetting i hele Rogaland. En av hoveddrivkreftene i satsingen på bioøkonomi i Rogaland er havbruksnæringen og samarbeidet mellom havbruksnæringen og landbruksnæringen.

Andre saker innarbeidet i budsjettforslaget for 2019:

Klimapartner – kr 950 000

Fylkesrådmannen har satt av midler til en 3-årig prosjektstilling som klimapartneransvarlig i årene 2018-2020, jf. vedtak i FU-sak 123/16 og oppfølging i påfølgende økonomiplaner.

Det ble budsjettet med kr 850 000 til klimapartnerarbeidet i 2018. Det var forutsatt at det fylkeskommunale bidraget skulle reduseres til kr 500.000 i 2019 og kr 500 000 i 2020 i kraft av eksterne dekningsbidrag. Det har vært vanskeligheter med å skaffe betalende medlemmer og andre eksterne bidrag. For å opprettholde 2018-innsatsen, foreslår fylkesrådmannen at det eksterne dekningsbidraget reduseres og det fylkeskommunale bidraget økes til kr 950.000 for 2019 og 2020. Budsjettet for klimapartner er fra 2019 lagt til et eget budsjettansvar under næring.

Saker det ikke er funnet dekning for i økonomiplanen for 2019-2022:

Sauda kommune 2019 – Omstilling – kr 2 000 000

FT-sak 101/18, møtedato 30.10.2018, vedtak:

Eventuelle tilskudd for omstillingsarbeid i Sauda for 2019, vurderes og behandles i økonomiplanen for 2019-2022.

Det er ikke funnet dekning for å gi tilskudd på 2 mill. kroner til videre omstillingsarbeid i Sauda kommune for 2019. Fylkeskommunen har gitt totalt 9,5 mill. kroner i perioden 2013-2018.

Magma Geopark – kr 500 000

Magma Geopark AS har vært et prioritert satsingsområde i Handlingsprogram Næring (HP Næring) de siste årene. HP Næring er under revisjon og enkelte prosjekter som har fått midler fra HP Næring de siste årene inngår som en del av revisjonen og bør fra 2019 ut av HP Næring. Satsingen har stått på oversikten over løpende aktiviteter i prioriteringene over tildelte midler, sammen med blant annet Lysefjorden Utvikling.

Magma Geopark er som en viktig utviklingsaktør for reiselivssatsing i sør, i Dalane. Alle de fire Dalane kommunene deltar som eier i selskapet. Rogaland fylkeskommune eier 40,24 % av selskapet og er største aksjonær. Magma Geopark er del av det [UNESCO](#)-støttede Globale Geopark-nettverket (GGN).

Det er ikke funnet dekning for kr 500 000 til Magma Geopark i budsjettet for 2019, kun en videreføring av driftstilskuddet på kr 230 000 fra 2018. Driftstilskuddet er en del av et spleiselag mellom kommunene og fylkeskommunene Rogaland og Vest-Agder.

Lysefjorden Utvikling – kr 700 000

Lysefjorden Utvikling AS har vært et prioritert satsingsområde i Handlingsprogram Næring (HP Næring) de siste årene. HP Næring er under revisjon og enkelte prosjekter som har fått midler fra HP Næring de siste årene inngår som en del av revisjonen og bør fra 2019 ut av HP Næring. Det er ikke funnet dekning for kr 500 000 til Lysefjorden Utvikling i budsjettet for 2019.

Statsbudsjettet 2019 – programkategori 13.50 Regional- og distriktpolitikk

I forslag til statsbudsjett for 2017 trakk Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) opp en ny målstruktur. Målstrukturen tydeliggjør den geografiske målrettingen av budsjettmidlene – med ett hovedmål for distriktpolitikk og ett hovedmål for regionalpolitikk. Det er anledning til å se delmålene under hvert hovedmål i sammenheng. Midler kan derfor overføres mellom delmålene. Overføring mellom hovedmålene tillates ikke.

Midlene knyttes opp mot konkrete hovedmål og delmål etter følgende tabell:

Hovedmål	Delmål	2017	2018	2019
1.Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene (kapittel 550, post 62 og 64)	1.1 Et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetting og store avstander	Kr 6,5 mill.	Kr 6,4 mill.	Kr 5,9 mill.
	1.2 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer	Kr 5,1 mill.	Kr 3,0 mill.	Kr 0,0 mill.
	1.3 Tilgang til grunnleggende private tjenester i områder med få innbyggere	Kr 0,0 mill.	Kr 0,0 mill.	Kr 0,0 mill.
2. Omstillingsdyktige regioner (kapittel 553, post 60, 63 og 65)	2.1 Velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse	Kr 7,0 mill.	Kr 7,0 mill.	Kr 2,0 mill.
	2.2 Økonomisk vekst og samarbeid i byregioner og over landegrensene	Kr 0,0 mill.	Kr 0,0 mill.	Kr 0,0 mill.
	2.3 Nye arbeidsplasser i områder rammet av vesentlig reduksjon i sysselsetting	Kr 9,0 mill.	Kr 9,0 mill.	Kr 3,0 mill.
Sum		Kr 27,5 mill.	Kr 25,3 mill.	Kr 10,9 mill.

I forslaget til statsbudsjett for 2019 har Rogaland fylkeskommune fått et foreløpig tilsagn på 10,9 mill. kroner for 2019. Det er en reduksjon på 14,4 mill. kroner i forhold til tildelingen i 2018, i underkant av 60 %. Midlene er Rogaland fylkeskommunes verktøy for næringsutvikling og måloppnåelse knyttet til regionale strategiplaner. Reduksjonen vil ramme prosjekter innen blant annet landbruk, energi og klima, akvakultur og reiseliv.

Regionalutviklingsfond

Fylkesrådmannen viser til RKU-sak 54/18 Regionalutviklingsfondet. I forrige økonomiplan vedtok fylkesutvalget at regionalutviklingsfondet skulle styrkes med 4 mill. kroner i 2020 og ytterligere 4 mill. kroner i 2021. Fondets størrelse pr 31.12.2017 var på 7,7 mill. kroner og er styrket ytterligere hittil i 2018, slik at saldoen per dato er 8,8 mill. kroner. Regionalutviklingsfondets funksjon må blant annet vurderes i lys av regionreformen og det virkemiddelapparatet som fylkeskommunen har (HP Næring, VRI og Regionalt forskningsfond Vestlandet). I innstillingen til økonomiplan 2019-2022 har ikke fylkesrådmannen funnet dekning for å styrke regionalutviklingsfondet.

4. Oppsummering av budsjettforslaget

Forslag til samlet netto driftsbudsjett for 2019 er 27.596.000 kroner, inkludert 950.000 kroner til klimapartner. Opprinnelig budsjett 2018 var 25.460.000 kroner, inkludert 850.000 kroner til klimapartner.

Se oppsummeringstabellen i kapittel 6.11 for detaljer vedrørende endringer fra 2018 til økonomiplanperioden 2019-2022.

6.6 REGIONAL PLANLEGGING

1. Innledning

Regionalplanavdelingen har et bredt og mangesidig ansvarsområde innenfor miljø-, energi, klima, vannforvaltning, vilt- og fiskeforvaltning, friluftsliv, kart, statistikk og analyse, kommunal plansaksbehandling og regional planlegging. I tillegg til dette har avdelingen ansvar for folkehelse, universell utforming og koordinering av det internasjonale arbeidet.

I tillegg til de fast ansatte, vil avdelingen fortsatt ha 1 lærling i kontorfag fram til 1. februar 2019, og eventuelt ta inn en lærling i løpet av 2019. Det nasjonale prosjektet «Fremtidens byer» vil bidra med lønnsmidler til 1 prosjektstilling også i 2019 og 2020. Prosjektperioden løper til 01.01.21.

De to statlig finansierte prosjektene «Nærmiljø som fremmer folkehelsen» og «Kartlegging av områder for friluftsliv» vil etter planen avsluttes 31.12.18, og bruk av midlertidige ressurser tilpasses dette. Hvis prosjektene blir forlenget inn i 2019 vil ressursbruken tilpasses dette.

For å møte endringer i oppgaver er det foretatt justeringer i bemanningen mellom sektorene i avdelingen i 2018. Dette er en kontinuerlig prosess og vil trolig variere gjennom året også i 2019.

Stillingsoversikt:

Faste stillinger	
Administrasjon og ledelse	2
Stab/Merkantilt	1
Universell Utforming	1,9
Kommunal og regional planlegging	8
Kart/analyse/statistikk (KAS)	5
Folkehelse	2,5
Vannforvaltning, klima, miljø, geofag og friluftsliv	6,5
Internasjonalt	1
Sum årsverk faste stillinger	27,9
Engasjement	
Fremtidens byer (regional planlegging)	1
Lærling (til og med 31. januar 2019)	1
Sum årsverk i alt	29,9

På grunn av redusert arbeidstid (midlertidig) er 0,4 stilling for tiden vakant. Dette tallet endrer seg normalt i løpet av året.

2. Dagens situasjon – hovedutfordringer 2019-2022

Innenfor regionalplanavdelingens ansvarsområder har fylkeskommunen også en viktig rolle som regional utviklingsaktør. I Meld. St. 22 (2015-2016) «Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver» slås det fast at fylkeskommunen skal være den sentrale regionale utviklingsaktøren. Ansvar for å fylle rollen som regional utviklingsaktør påhviler hele fylkeskommunen.

Kjernen i det regionale utviklingsarbeidet er å skape en helhetlig og villet samfunnsutvikling i egen region. I det ligger at fylkeskommunen skal være ledende pådriver for å utnytte regionale og lokale fortrinn til utvikling, samarbeid, samhandling og initiativ som kan styrke utviklingen i hele eller deler av regionen, og bidra til utvikling av kunnskap om viktige regionale særtrekk, utfordringer og behov i tett samarbeid med aktører som kan medvirke til endringer.

Roller som regional utviklingsaktør ivaretas særlig gjennom å utarbeide og vedta regionale planer som gir føringer for kommunene innenfor tema som arealplanlegging, folkehelse, universell utforming mm. I tillegg disponerer fylkesrådmannen midler som tildeles gjennom søknad og som utgjør de positive virkemidlene for å medvirke til ønsket samfunnsutvikling i regionen. Det er en vesentlig utfordring at fylkeskommunens positive virkemidler svekkes samtidig som behovet for regional styring øker.

De demografiske utfordringene, spesielt den sterke veksten i kommunene på Jæren fram til 2016, har gjort den langsiktige regionale planleggingen svært viktig. Konjunkturutviklingen er fortsatt usikker i regionen, men det er viktig å dekke arealbehov for boliger, veger, arbeidsplasser, skoler og annen infrastruktur fram mot 2040. Det stiller store krav til prosesser og utredningsbehov. Regionen er preget av vesentlige arealkonflikter knyttet til landbruk og miljøinteresser på den ene siden og behovet for utbygging på den annen. For en mest mulig effektiv utnyttelse av arealene er det avgjørende å vurdere utnyttelse på tvers av kommunegrensene. Rogaland fylkeskommune sitter i førersetet for denne regionale planleggingsprosessen i forpliktende samarbeid med kommunene. Arbeidet har høy prioritet gjennom arbeidet med regionalplan Jæren og er svært ressurskrevende.

Fylkeskommunen har også et vesentlig ansvar for å opprettholde høy livskvalitet for fylkets innbyggere og å utjevne forskjeller i levekår. Fylkeskommunen har vedtatt regionalplan for folkehelse som rettesnor for dette arbeidet. I tillegg er arbeidet med regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning slutført – tidligere fylkesdelsplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK), som blant annet skal sikre innbyggerne tilgang til natur og friluftsliv. Den nye planen har fått kortnavnet «UTE».

Regional planstrategi gir føringer for hvilke planer som skal utarbeides. Gjeldende planstrategi ble vedtatt av fylkestinget 26. april 2016, FT-sak 30/16. Planstrategien stiller fylkeskommunen overfor store kompetansekrav. Den er i stor grad bestemmende for hvordan arbeidskraften i avdeling Regionalplan disponeres. I siste del av økonomiplanperioden vil den regionale planleggingen være styrt av en ny regional planstrategi. Etter planen skal denne være vedtatt senest ett år etter at nytt fylkesting er konstituert, dvs. høsten 2020.

3. Prioriteringer – politiske vedtak og føringer for 2019

Regional planstrategi er fylkeskommunens viktigste arbeidsredskap innenfor regional planlegging. Strategien bestemmer hvilke nye planer som skal utarbeides, hvilke planer som skal rulleres og hvilke som har gjort sin nytte og skal avvikles.

Planstrategien skal revideres hvert 4. år. Gjeldende planstrategi (2017-2020) ble vedtatt av fylkestinget i april 2016, FT-sak 30/16. For at ny planstrategi skal være ferdigstilt og vedtatt innen årsskiftet 2020/21, må arbeidet med rulling startes mot slutten av 2018. I mellomtiden fullføres og videreføres planoppgavene som ble vedtatt i den gjeldende planstrategien.

Nye tiltak og føringer med konsekvenser for økonomiplanperioden 2019-2022:

Nye tidsavgrensede tiltak/prosjekter (opptrapping) <i>Endringer i forhold til økonomiplan 2018-2021.</i>	Vedtak	2019	2020	2021	2022
Ny internstrategi (2-årig) 2018 og 2019	FT 30/16	100 000	0	0	0
Program for folkehelse	FT 131/17	Innenfor avd. rammer			
Oppfølging av Regionalplan for Haugalandet. Plan-nettverk og mulig byvekstavtale	FT 62/16	400 000			
Regionalplan for klimatilpasning, økning ift. opprinnelig vedtak.	FT 30/16	400 000	400 000	400 000	
Miljøsertifisering og oppfølging av regionalplan for energi og klima	FT 114/17	100 000			
Oppstart - Ny regional planstrategi	Sak til FU/FT våren 2019	100 000	400 000	0	0
Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024:	Forventet vedtak i FT høsten 2020	0	0	500 000	1 000 000
Samlet opptrapping		1 100 000	800 000	900 000	1 000 000

Arbeid som **ikke** skal videreføres

Tidsavgrensede tiltak/prosjekter som avsluttes/nedtrapping <i>Endringer i forhold til 2018-budsjettet</i>	Vedtak	2019	2020	2021	2022
Attraktive tettsteder			-530 000	-530 000	-530 000
Regionalplan Dalane		-100 000	-300 000	-300 000	-300 000
Arbeidet med ny planportal er gjennomført.		-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Regionalplan Jæren				-500 000	-1 000 000
Samlet nedtrapping:		-200 000	-930 000	-1 430 000	-1 930 000

Samlet nettoøkning (utenom prisjustering)		900 000	-130 000	-530 000	-930 000
--	--	----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Tabellen viser en merkostnad på **900 000 kroner** for 2019 sammenlignet med 2018. Økningen er gjort rede for i den øvrige tekstdelen.

I gjeldende planstrategi har følgende regionale planer og strategier betydning for ressursituasjonen:

Ny planportal og internstrategi for regional planlegging. Arbeidet ble igangsatt i 2017 i samsvar med vedtaket i Regional planstrategi 2016-2020. Arbeidet med planportalen har vært prioritert og portalen ble ferdigstilt og klar til bruk i første kvartal 2018. Arbeidet med internstrategien ble igangsatt i 2018. og vil fortsette i 2019.

Stillingsbehov: Er løst ved intern omdisponering i avdelingen, samt noe konsulentbistand til spesialistoppgaver i tillegg til svært viktig kompetansebidrag fra kommunikasjonsavdelingen.

Budsjettbehov: Arbeidet med internstrategien er mer tidkrevende enn antatt og vil fortsette i 2019. Det er avsatt 100.000 kroner i 2019, en økning i forhold til økonomiplanen for perioden 2018-21. Arbeidet avsluttes ved årsskiftet 2019/2020. Planportalen er fullført og budsjettet reduseres med 100.000 kroner i forhold til 2018 budsjettet.

Oppdatering Regionalplan Jæren. Ble startet opp høsten 2016.

Stillingsbehov: Minimum 2,5 årsverk. Avdelingen ble styrket med 1 ny permanent stilling høsten 2016. Stillingsbehov utover dette dekkes ved intern omdisponering av de mest erfarne planleggerne i avdelingen. Arbeidsinnsats fra andre avdelinger i sentraladministrasjonen kommer i tillegg til dette.

Budsjettbehov: Det er beregnet at driften av planarbeidet i 2019 vil være som for 2018, dvs. 1 mill. kroner, slik det er vist i økonomiplanen for 2018-2021. Budsjettmidlene vil dekke utredningsbehov og egenandel ved regionale spleiselag i tillegg til ren drift av prosjektet.

Revisjon Regionalplan Dalane. Ble startet opp våren 2017.

Stillingsbehov: Oppgaven løses i 2019 ved at permanent (erfarent) personell er omdisponert for å utføre oppgavene. Det er foreløpig avsatt ½ stilling, supplert med viktige bidrag fra andre i avdelingen, bl.a. analysearbeid.

Budsjettbehov: Arbeidet forventes avsluttet i første halvdel av 2019 og budsjettbehovet antas å være lavere enn for 2018. Drift av prosjektet reduseres ytterligere fra 300 000 kroner i 2018 til 200 000 kroner i 2019. Behovet for ekstern konsulenthjelp er kraftig redusert i forhold til opprinnelig budsjettert fordi både prosjektledelse og analysearbeid utføres av egne ansatte.

Regionalplan for klimatilpasning

Ble startet opp våren 2018.

Stillingsbehov: Stillingsbehovet for prosjektledelse er løst ved intern omdisponering.

Budsjettbehov: Arbeidet med planprogrammet er godt i gang og skal etter planen sendes på høring i januar 2019. For budsjettårene 2019-2021 vil det være behov for noe konsulenthjelp, og dermed en økning av budsjettet med 400 000 kroner pr. år i de neste 3 årene, dvs. fram til 2021. Dette kommer i tillegg til 400 000 kroner som allerede ligger inne i økonomiplanen.

Miljøsertifisering og koordinering av fylkeskommunens klimaarbeid

Stillingsbehov: Permanent stilling som klimakoordinator ble opprettet høsten 2017 og dekket ved omdisponering av en rådgiverstilling (regionalplanlegger) i avdelingen. Arbeidet med miljøsertifisering for Rogaland fylkeskommune er også lagt til denne stillingen.

Budsjettbehov: Arbeidet med miljøsertifisering ble igangsatt i 2018, men er ikke ferdigstilt. Øremerkede midler (500 000 kroner) blir ikke brukt opp i 2018 og det vil være behov for noe midler også i 2019. For videreføring av arbeidet med fylkeskommunens miljøsertifisering er det lagt inn 100.000 kroner for fullføring av trinn 1, dvs. sentraladministrasjonen og 2 videregående skoler i 2019. I forslaget til budsjett er det ikke tatt høyde for at en eventuell utvidelse av miljøsertifiseringen til flere skoler vil øke budsjettbehovet.

Regional plan for massehåndtering på Jæren. Arbeidet er avsluttet og planen ble endelig vedtatt av fylkestinget i desember 2017.

Oppfølging av planen:

Stillingsbehov: Handlingsprogrammet for planen, slik det ble vedtatt av fylkestinget, legger opp til ambisiøs oppfølging av planen i årene som følger. Økonomiplanen 2017-2020 styrket budsjettet fra og med 2018 med 1 geologstilling. Geolog er tilsatt med hovedansvar for oppfølging av regionalplan for massehåndtering og med støttefunksjoner for regionalplan for klimatilpasning.

Budsjettbehov: Det ble ikke satt av midler til gjennomføring av tiltakene i handlingsprogrammet i budsjettet for 2018. Finansiering av nye tiltak vurderes i revidert budsjett i 2019 og i budsjettprosessen fram mot økonomiplan 2020-2023.

Attraktive steder. 3-årig prosjekt med oppstart høsten 2016. Fylkesutvalget har i sak 92/16 anbefalt at prosjektet «Attraktive tettsteder i distriktene i Rogaland» opprettes og finansieres.

Stillingsbehov: 0,5 midlertidig stilling i sentraladministrasjonen ble innarbeidet i budsjettet for 2017. Stillingen ble av praktiske grunner lagt til kulturavdelingen.

Budsjettbehov: 2019 er det siste året av prosjektet og det er lagt inn 530.000 kroner til fullføring av prosjektet i samsvar med fylkesutvalgets vedtak i sak 92/16.

Sammenslåing av Rogaland Arboret og Stavanger Botaniske hage.

Fylkesrådmannen viser til parallell sak. Ved sammenslåing av Rogaland Arboret og Stavanger botaniske hage vil Rogaland kunne få et botanisk vitensenter med mye større kraft og potensial enn dagens ordning kan gi. I dag gis fylkeskommunens tilskudd til Rogaland Arboret med bakgrunn i tilrettelegging av regionalt friluftsliv og fysisk aktivitet for et bredt lag av befolkningen. Et botanisk vitensenter vil i tillegg bidra til opplæring og formidling, forskning, næringsutvikling og samfunnsutvikling generelt. Fylkesrådmannen går inn for at Rogaland fylkeskommune skal støtte sammenslåingen av Rogaland Arboret og Stavanger Botaniske Hage med 10 % av samlede tilskudd som gis fra alle kommunene. Fylkesrådmannen har tatt utgangspunkt i et samlet tilskuddsnivå på 8 mill. kroner i det regionale spleiselaget, som i tillegg til RFK består av kommunene Stavanger, Sandnes, Randaberg, Sola, Gjesdal, Klepp, Time og Hå. Som en konsekvens av ovennevnte andel (10 %) foreslår fylkesrådmannen en heving av fylkeskommunens årlige finansieringsbidrag fra kr 380 000 i 2018 til kr 800 000 fra 2019.

Arbeid som skal videreføres

Oppfølging av vedtatte planer

Selv om arbeidet med Haugalandssplanen, areal- og transportplan for Ryfylke, regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning (UTE) og regionalplan for massehåndtering er avsluttet, vil oppfølging av planene være en kontinuerlig prosess.

Avdelingen har små midler til å dekke utgifter (utenom personalkostnader) til oppfølging av mange vedtatte regionalplaner som avdelingen har oppfølgingsansvaret for, i alt mer enn 20 regionale planer. Noen planer har øremerkede oppfølgingsmidler, men de fleste har det ikke. Det bør vurderes å sette av midler til oppfølging av handlingsprogram ved sluttbehandling av alle regionalplaner.

Kart, statistikk, analyse (KAS)

KAS er blitt fylkeskommunens ressurscenter for kart, analyser og statistikk. Utviklingen i KAS de siste årene har gitt økt kompetanse til fylkeskommunen og har spart inn betydelige summer ved å redusere behovet for kjøp av konsulent tjenester. Driftsutgiftene i KAS omfatter bl.a. trykningsutgifter til statistikkheftet «Regionale utviklingstrekk» og innkjøp av rådata/statistikk fra Statistisk Sentralbyrå (SSB). I tillegg til dette kommer nødvendige lisenser og innkjøp av programvare, som ikke dekkes over IKT-avdelingens budsjett. Budsjettet er relativt lavt og har i realiteten stått stille i flere år. En intern omdisponering av midler fra prosjekt til KAS kan bli aktuelt.

Internasjonalt arbeid

Det forventes ingen økning fra 2018 til 2019 for den ordinære rammen. Den ordinære rammen til drift er ca. 0,4 mill. kroner, samt en mindre ramme til oppfølging av tidligere internasjonale prosjekter og oppstart av eventuelt nye prosjekter.

Arbeidet med Rogaland fylkeskommunes internasjonale plattform er ferdigstilt og ble vedtatt av fylkesutvalget i FU-sak 22/18. Ressursbehovet for 2019 løses innenfor eksisterende rammer. Endringer i forutsetningene (økning av internasjonale kontingenter, mv.) tas opp ved behov i økonomiplanperioden.

Folkehelse

Budsjettrammen for folkehelsearbeid anbefales videreført uendret i 2019. Det er sterke statlige føringer om at fylkene påtar seg ansvar for organisering og drift av «Program for folkehelse». Rogaland er ett av disse. Programmet er en storstilt satsing på psykisk helse i kommunene med særlig vekt på barn og unge. I Rogaland er det ventet at fylkeskommunens arbeid med å organisere et slikt programarbeid vil minimum utgjøre 500 000 kroner pr. år i en 5-års periode, dvs. et halvt årsverk i tillegg til dagens bemanning. Det er sterkt ønskelig at staten dekker dette, men våre henvendelser har vært negative. I desember 2017 vedtok fylkestinget at Rogaland skulle søke om deltagelse i programmet. Det ble imidlertid ikke funnet rom for å gi ekstra midler til programarbeidet i fylket. Med andre ord har de politiske signalene vært slik at Rogaland fylkeskommune tar på seg å organisere programarbeidet for Rogaland, gjennom en omdisponering av midler til annet folkehelsearbeid. Det legges opp til en slik omprioritering for økonomiplanperioden. Detaljene for omprioritering vil bli lagt fram for fylkesutvalget i februar.

Universell utforming

Budsjett for drift av arbeidet med universell utforming anbefales videreført på samme nivå som for 2018.

Friluftsliv, vann og miljøtiltak

Budsjettet anbefales videreført til 2019 på samme nivå som for 2018.

Kirkens SOS tildeles en årlig driftsstøtte på kr 220 000 for årene 2018-2019, (ref. fylkestingets budsjettvedtak 12.12.17). Beløpet er ikke videreført utover 2019.

Funksjonshemmedes FellesOrganisasjon (FFO) tildeles en årlig driftsstøtte på kr 300 000 for årene 2018-2019, (ref. fylkestingets budsjettvedtak 12.12.17). Beløpet er ikke videreført utover 2019.

Kirkelig dialogsenter tildeles en fast årlig driftsstøtte på kr 100 000 i økonomiplanperioden 2016-2019, (ref. fylkestingets budsjettvedtak i desember 2015). Det er mottatt en søknad fra Kirkelig dialogsenter om økning til kr 120 000 i tilskuddet for 2019. Kirkelig dialogsenter har anført en opphevelse av fritaket for å betale arbeidsgivers andel av pensjon som grunnlag for en justering av tilskuddet. Fylkesrådmannen har ikke lagt inn økningen i budsjettforslaget, men har videreført samme tilskuddsnivå i 2019 som i 2018.

Annet regionalt planarbeid

De fleste regionale planer har et ambisiøst handlingsprogram og noen har også øremerkede tilskuddsmidler som fordeles etter søknad. Midlene er ment å være «gulerøtter» for å gjennomføre fylkeskommunes politiske mål. Arbeidet anbefales videreført til 2019 på samme nivå som for 2018.

Inntekter fra staten

Det er ventet at Regionalplanavdelingen vil motta støtte fra staten ved Miljødirektoratet, Kommunal- og Moderniseringsdepartementet og NAV også i 2019. Midlene er i hovedsak øremerket lønnstilskudd. Det er til nå gitt tilsagn om ca. 900 000 kroner (lagt inn i budsjettforslaget). Tilsagn for de øvrige ordningene blir ikke gitt før i første halvår 2019, og det er usikkert om og eventuelt hvor mye fylkeskommunen vil få i tilskudd. Dette vil fylkesrådmannen eventuelt komme tilbake til i en revidert sak i 2019.

Andre inntekter

Regionalplanavdelingen er «vertskap» for flere statlige tilskuddsordninger, bl.a. innen friluftsliv og vannforvaltning. Dette er midler som tilføres avdelingen og som i sin helhet fordeles til kommuner og andre etter politisk behandling i regional- og kulturutvalget eller fylkesutvalget. Beløpenes størrelse varierer relativt mye fra år til år. De siste årene har samlet tilskudd ligget mellom 5 og 7 mill. kroner. Beløpet for 2019 vil ikke være kjent før avdelingen mottar tilsagnsbrev. Disse kommer vanligvis i februar eller mars.

4. Oppsummering av budsjettforslaget

Fylkesrådmannen legger til grunn noe høyere tjenesteproduksjon i perioden 2019-2022 enn for økonomiplanperioden 2018-2021, som følge av at arbeidet med de påbegynte, «tunge» regionalplanene trappes opp. Regionalplan for Jæren og regionalplan for klimatilpasning forventes å bli spesielt ressurskrevende for avdelingen i 2019.

Samtidig er arbeidet med oppfølging av vedtatte regionalplaner en jobb som har vært nedprioritert for å møte kravet om jevnlig rulleringer og utarbeiding av nye planer (ref. regional planstrategi). Det er et uttrykt ønske fra folkevalgte og fra kommuner og andre medspillere i planarbeidene at fylkeskommunen bruker vesentlig mer ressurser på gjennomføring av innholdet i planene enn hva som har vært praksis til nå. Det betyr at avdelingen må omprioritere både stillingsressurser og midler i slutten av økonomiplanperioden for å oppnå en bedre ressursfordeling mellom utarbeiding av nye planer og oppfølging av de som er vedtatt.

De politiske føringene er også blitt tydelige på at administrasjonen må bruke mer tid på lokal og regional medvirkning i planprosesser og på involvering og forankring. Det er stor forventning til at det blir lagt til rette for bred deltakelse i arbeidet med regionalplan Jæren – både fra handelsaktører, eiendomsutviklere og næringsaktører - i tillegg til representanter for innbyggerne i kommunene.

Det er lagt inn en moderat økning av midlene til konsulenttjenester øremerket arbeidet med regionalplan for klimatilpasning og til oppfølging av regionalplanen for Haugalandet. I tillegg kan det bli nødvendig å strekke arbeidet med enkelte oppgaver ut i tid.

Beregnet budsjett for 2019 er 56 902 000 kroner, hvorav 1 150 000 kroner er beregnede inntekter fra statlige prosjektmidler.

Se oppsummeringstabellen i kapittel 6.11 for detaljer vedrørende endringer fra 2018 til økonomiplanperioden 2019-2022.

Vedlegg:

Tilskuddsordninger – oversikt

Tabell som viser samlet oversikt over avdelingens tilskuddsordninger
Tallene i tabellen er fra 2018, da beløpene for 2019 ikke er kjent.

Tilskuddsordninger – regional planlegging, tillegg til avdelingens budsjett 2019

Nr./ Kode	Tilskuddstype	Formål	Målgruppe	Merknader	Tildelt beløp 2018	Søknads- beløp 2018	Statlig / RFK
	FRILUFTSLIV						
F1	Fylkestilskudd til friluftslivsformål, del I	Sikre tilretteleggingen av de regionale friluftslivsområder	Friluftsråd,	Fordeles etter fast fordelingsnøkkel		4 043 814	RFK
F2	Fylkestilskudd til friluftslivsformål, del II	Gjennomføre handlingsplanen i <i>Regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning</i>	Friluftsråd, Kommuner, Naturlos ordning i sør og i nord	Fordeles årlig av RKU	8 096 515	2 157 000	RFK
F3	Fylkestilskudd til vegvedlikehold	Vedlikehold av bestemte adkomstveger til regionale friluftslivsområder	Jæren Friluftsråd, Ryfylke Friluftsråd, Friluftsrådet Vest	Fordeles etter fast fordelingsnøkkel basert på regnskap fra forrigg år		504 645	RFK
F4	Tilskudd til fremme av innlandsfiske i Rogaland	Motivere til innlandsfiske, forbedre innlandsfiske bestandene og informasjon tiltak	Kommuner, grunneier-lag, frivillige org., mv.			100 000	RFK
F5	Statlig tilskudd til frilufsaktivitet	Motivere innbyggerne i Rogaland til å bruke friluftslivs-områdene aktivt.	Friluftsråd, frivillige org.	Fordeles årlig av RKU	3 124 600	2 000 000	Statlig
F6	Statlig tilskudd til tilrettelegging av statlig sikret friluftslivsområder	Tilrettelegge områder for et aktivt friluftsliv	Friluftsråd, kommuner	Ordningen er begrenset til statlig sikret områder. Fylkesmidlene (F2) er et viktig supplement	9 798 900	4 915 000	Statlig

	FOLKEHELSE						
FH1	Partnerskap for folkehelse	Kompensasjon for arbeid utført i Partnerskap for folkehelse	Friluftsråd, kommuner, frivillige org.	Fordeles i henhold til retningslinjer		3 901 000	RFK
FH2	Tilskudd til forebyggende og helsefremmende tiltak i videregående opplæring	Å styrke elevenes rett til et trygt og godt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.	Videre-gående skoler			600 000	RFK
FH3	Fiskesprell					200 000	Statlig
	MILJØTILTAK						
M1	Fylkestilskudd til vannmiljøtiltak	Bidra til å bedre miljøtilstanden i ferskvanns- og kystvanns-forekomster. Samt til å øke kunnskapen.	Kommuner, grunneier-lag, mv.	Øremerket tiltak i Jæren vannområde. Fordeles på bakgrunn av søknad i forhold til innstilling i vannregion-utvalget		1 700 000	RFK
M2	Tilskudd til Vilttiltak	FKs andel. Støtter opp om den statlige ordningen (M5)	Kommuner, frivillige org.	Fordeles etter søknad		75 000	RFK
M3	Miljøtiltaksmidler	Oppfølging av ulike regionale planer og vedtak	Kommuner, frivillige org.			742 000	RFK
M4	Tilskudd til Vilttiltak	Statlig støtteordning via Miljødirektoratet	Kommuner, frivillige org.	Fordeles etter søknad		300 000	Statlig
	UTVIKLINGSPROSJEKTER						
U1	Regionale Utviklingsmidler (RUM) - fellesmidler	Fellesprosjekter innen friluftsliv, naturforvaltning, folkehelse, universell utforming og stedsutvikling	Friluftsråd, Kommuner, frivillige org			1 750 000	RFK
U2	RUM - Friluftsliv og Naturforvaltning	Gjennomføre handlingsplanen i <i>Regionalplan for friluftsliv og</i>	Friluftsråd, Kommuner, frivillige org.	Forvaltes som en del av RUM		2 060 000	RFK

		<i>naturforvaltning</i>					
U3	RUM - Stedsutvikling	Å støtte opp om tettstedsprosjektet og satsingen på tettsteder	Friluftsråd, Kommuner, frivillige org.	Forvaltes som en del av RUM		1 300 000	RFK
U4	RUM - Folkehelse	Å følge opp <i>Regionalplan for folkehelse</i>	Friluftsråd, Kommuner, frivillige org.	Forvaltes som en del av RUM		400 000	RFK
U5	RUM – Universell utforming	Å følge opp <i>Fylkesdelplan for universell utforming</i>	Friluftsråd, Kommuner, frivillige org.	Forvaltes som en del av RUM. Kr 640 000 ble overført fra 2017		1 740 000	RFK

6.7 SAMFERDSEL

1. Innledning

Rogaland fylkeskommunes samferdselspolitikk er nedfelt i *Samferdselsstrategien for Rogaland 2018 – 2029*. Samferdsel er en sentral oppgave for fylkeskommunen som regional utviklingsaktør. Fylkeskommunen utøver denne rollen både gjennom investeringer og drift i transportsektoren, og gjennom et utstrakt planarbeid. Regionalplanene for areal og transport i fylket blir særlig vektlagt.

Lovpålagte oppgaver og tjenester innenfor samferdselssektoren er:

- Ansvar for *fylkesvegene* der vegloven sikrer fylkeskommunens styrende rolle som vegeier og myndighet.
- Ansvar etter vegtrafikkloven for å tilrå og samordne tiltak for å fremme *trafikksikkerheten* i fylket.
- Ansvar for *lokal rutetransport i fylket og ferjer i fylkesvegsamband* etter yrkestransportloven.
- Ansvar for *skoleskyss* i samråd med kommunene etter opplæringsloven.
- *Løyvemyndighet* etter yrkestransportloven.
- Ansvar for å sikre og tilrettelegge for en nødvendig og regionalt tilpasset *sivil transportberedskap* i fylket etter yrkestransportloven.

Selv om oppgavene er lovpålagt, gir lovene som regel ikke uttrykk for hvordan og i hvilket omfang oppgavene skal løses.

Tilrettelagt transport for personer som av ulike årsaker ikke kan bruke ordinære kollektive transportmidler (TT-ordningen) er en ikke-lovpålagt oppgave for fylkeskommunene. Som for den lokale kollektivtransporten for øvrig, er det fylkeskommunen som fastsetter standarden i tilbudet.

Samferdselsavdelingen har 19 stillinger (18,7 årsverk).

- Ledelse: 1 årsverk
- Administrasjon/støtte/løyver/TT-tjeneste: 4,8 årsverk
- Informasjon: 1 årsverk
- Planlegging, saksbehandling samferdsel: 11,9 årsverk

2. Dagens situasjon - hovedutfordringer 2019 – 2022

Kollektivtrafikk

Kollektivtrafikken i Stavangerregionen er inne i en positiv utvikling med sterk vekst i antall passasjerer. Kolumbus har som mobilitetsleverandør fokus på å få til en god samordning mellom kollektivtransport, sykkel og gange. Fra sommer 2016 ble ruteproduksjonen økt med rundt 20 prosent. Denne forbedringen vil sammen med mobilitetsfremmende tiltak bidra til ytterligere passasjervekst framover.

Det ble i 2017 inngått en byvekstavtale for perioden 2017 – 2023 mellom Staten, ved Jernbanedirektoratet og Statens vegvesen, og Rogaland fylkeskommune, Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg kommuner. Målet er at veksten i persontransporten skal tas med kollektivtransport, sykling og gåing. Denne avtalen skal reforhandles i 2018 for å tilpasse den inngåtte avtalen til rammene som ble vedtatt i Nasjonal Transportplan 2018 – 2029. Resultatet av forhandlingene vil være avgjørende for den videre satsingen på løsninger som vil bidra til å nå nullvekstmålet.

Busstrafikken i byområdet på Haugalandet har etter ruteomlegging og innføring av lavpristilbud i Haugesund og på deler av fastlands-Karmøy i 2015, hatt en meget god utvikling i antall passasjerer. Den positive utviklingen knyttet til lavpristilbudet i Haugesund har fortsatt og solgte enkeltbilletter til 10 kroner har økt med 10 prosent i 1. halvår 2018 sammenlignet med 1. halvår 2017. Selv om busstrafikken på Haugalandet i dag fremdeles har en lav markedsandel, er det en betydelig vekst i befolkning og arbeidsplasser i regionen med tilhørende potensial for busstrafikken. Generelt sett gjelder det å sikre både en kontinuerlig videreutvikling av et konkurransedyktig rutetilbud og bussenes framkommelighet.

Hurtigbåttilbudet i og til/fra Ryfylke har også i 2018 en viss nedgang i antall reisende. Endrede reisevaner som følge av økt bruk av elbil gjennom Finnfast, åpningen av Sandsfjord bru og økt frekvens på ferjesambandet mellom Nesvik og Hjelmeland kan medvirke til nedgangen.

Fylkeskommunene får sitt utgiftsbehov beregnet ved hjelp av kostnadsnøkkelen. Dette er en indeks for hvor dyr en fylkeskommune er å drive i forhold til landsgjennomsnittet. Beregnet utgiftsbehov vil som oftest avvike fra faktiske kostnader, særlig for enkeltkriterier eller delkostnadsnøkler. Avvik kan skyldes variasjoner i inntektsnivå, ulike prioriteringer, variasjoner i effektivitet og ellers forhold som ikke fanges opp av kostnadsnøkler. Båt/ferje er en av fem kostnadsnøkler med kriterier og vekt. Kommunal- og moderniseringsdepartementet tok i 2018 i bruk en ny kostnadsnøkkel for båt og ferje basert på mer objektive kriterier. Endringen førte til at fylket fikk et betydelig lavere tilskudd til båtruter. Kolumbus har hatt i oppdrag å se på rutestruktur og produksjonsomfang for å gi innspill til mulige tilpasninger av rutetilbudet sett i forhold til dagens tilskudd fra staten.

I Kolumbus' rapport for 1. halvår 2018 er det opplyst at det har vært en økning i antall reiser sammenlignet med samme periode i 2017 for hele fylket på 5,7 prosent. De grep som er gjort med oppgradering av rutenett, bussmateriell og mobilitetsfremmende tiltak viser en tydelig positiv effekt.

I Byvekstavtalen 2017 – 2023 er det satt av 170 mill. kroner i 2017 og 100 mill. kroner årlig i perioden 2018 – 2023 i belønningsmidler til drift av kollektivtrafikk på Nord-Jæren. Beløpet fra og med 2018 vil bli gjenstand for forhandling under reforhandlingen av avtalen i 2018. Et årlig beløp i belønningsmidler som er lavere enn i 2017 vil gjøre det vanskelig å opprettholde det aktivitetsnivå som anses nødvendig for å nå nullvekstmålet. Fylkeskommunen har i forhandlingene satt fram en forventning om at det årlige beløpet blir økt til 220 mill. kroner årlig.

I vedlegg 6 til avtalen er behovet for midler til drift av kollektivtrafikken nærmere spesifisert. I vedlegget er det listet opp at økt driftstilskudd kreves i forbindelse med:

- Økt rutetilbud på Nord-Jæren med Bussveien og oppgraderte bybussnettverk i Stavanger og Sandnes som sentrale elementer. I lys av de senere års positive erfaringer, inkluderer satsingen tiltak for mobilitetspåvirkning.
- Styrket innsats for en miljøvennlig ruteproduksjon (el-mobilitet, hydrogen, biodiesel, biogass med mer). Beløpet må ses i sammenheng med resultatene fra teknologivalget for bussveien. Det kan økes betydelig avhengig av valgt teknologi, og avhengig av hvor raskt og i hvilken grad en vil gå inn på batteribasert el-mobilitet.
- Fullstendig billettsamordning tog/buss.
- Økt satsing på nyintroduserte teknologier (sanntidsinformasjon, billettautomater med mer).

Om brukerbetaling i kollektivtrafikken

Som et vesentlig element i den langsiktige strategien for utviklingen av takstsystemet, har faste brukere og brukere over lengre distanser vært forsøkt skjermet ved takstøkningene siden 2007. Ungdomspass er et prismessig meget gunstig produkt ved at det tillater bruken av alle buss-, hurtigbåt-, ferje- og lokaltogtilbudene i fylket i en måned. Etter år med nedgang i salg av Ungdomspass, ble det i 2017 besluttet å redusere prisen fra 350 kroner til 299 kroner. I 2018 ble Ungdomspass utvidet til å omfatte ungdom til og med 22 år. Salg av ungdomspass har økt med 15 prosent 1. halvår 2018 sammenlignet med samme periode i 2017.

Fylkesrådmannen viser til to interpellasjoner til Fylkesutvalget 25.09.18 fra Anja B. Endresen, V om utvidet aldersgrense / barnebillett – Kolumbus og fra Torfinn Ingeborgrud, MDG om busstilbud barnefamilier / Utvidet ordning for 30-dagersbillett – Kolumbus.

Med gjeldende takstregulativ for Kolumbus får man fram til 4 år reise gratis med bussen og blir regnet som barn fra 4 – 16 år. En endring av grensene til at man får reise gratis fram til 6 år og kan løse barnebillett til 18 år vil medføre en nedgang i passasjerinntekten. Kolumbus har beregnet at tapte passasjerinntekter utgjør 10,6 mill. kroner årlig. Fylkesrådmannen viser til at ungdom opp til og med 22 år har et meget gunstig tilbud i Ungdomspass. En endring av aldersgrensen for barn opp til 6 år kan medvirke til at flere vil benytte kollektivtilbudet. Kolumbus har beregnet at inntektstapet med å la barn opp til 6 år reise gratis kan bli opptil 0,8 mill. kroner. Fylkesrådmannen er positiv til at barn opp til 6 år kan reise gratis med bussen, gitt at Kolumbus finner rom for dette i forslag til budsjettet for 2019.

Fylkesrådmannen legger prinsipielt til grunn at det bør oppnås en gjennomsnittlig reell prisjustering for hele takstporteføljen om lag tilsvarende pris- og kostnadsveksten i offentlig tjenesteyting – den såkalte deflatoren (2,8 pst). Prisutviklingen har tradisjonelt blitt sammenholdt med konsumprisindeksen, som er anslått å stige med 2,1 pst i 2019. Kolumbus har lagt inn en gjennomsnittlig vektet takstøkning på om lag 3 prosent for buss og båt. En takstøkning noe høyere enn konsumprisindeksen i 2019 kan også begrunnes i indeksene for transport, som har en høyere stigningstakt. Fylkesrådmannen vil imidlertid først og fremst begrunne økningen i den økte tilbudskvaliteten som har funnet sted i de senere år. Tilskuddsandelen i forhold til brukerbetalingen har de siste årene økt betydelig, slik at dekningsbidraget (andelen) fra passasjerer har gått ned.

På generelt grunnlag vil fylkesrådmannen understreke at det er et behov for å øke dekningsgrad/passasjergrunnlag for at dekningsbidraget fra brukere ikke skal gå ytterligere ned. Fylkesrådmannen viser til foreslått takstregulativ for 2019, som viser sammenhengene mellom ulike produkter og foreslåtte endringer i takstene målt i både kroner og prosent. ***Takstregulativet med endringer følger som vedlegg til Kolumbus' budsjettforslag.***

Omfang av ruteproduksjon

Ruteproduksjonen i byregionene Stavanger og Haugesund ligger grovt sett på 70 og 55 busskilometer pr. innbygger pr. år. I tillegg kommer produksjonen til bybåtene (fylkeskommunalt ansvar) og lokaltog (statlig ansvar) i Stavangerregionen. Denne produksjonen resulterer i en markedsandel på ca. 8 prosent i Stavangerregionen og noe mer enn 3 prosent i Haugesundsregionen. Ruteproduksjonen i Stavangerregionen er av sammenlignbar størrelse med produksjonen i Trondheim og noe mindre enn den i Bergen.

Hvis en måler effektiviteten av ruteproduksjonen (målt i antall passasjerer / busskilometer pr. innbygger pr. år), har Trondheim ca. 40 prosent høyere effektivitet. Det vil si at en har 40 prosent flere passasjerer pr. busskilometer. Sammenlignet med mer kompakte europeiske byer av sammenlignbar størrelse, er rutetilbudets effektivitet i Stavangerregionen i noen eksempler 1/3 eller 1/4. I Stavangerregionen og for den del Haugesundsregionen betaler fylkeskommunen en høy pris for en ekstensiv arealbruk og desentral senterstruktur som ikke er i favør av kollektivtrafikken.

Bildet bekreftes i et pågående prosjekt finansiert av Transnova med Urbanett som utførende konsulentmiljø, der fylkeskommunen deltar. Stavangerregionen gir et av de beste kollektivtilbud nest etter Oslo målt i kjøretøykilometer pr. innbygger pr. år uten å få tilstrekkelig effekt markedsmessig sett ut av det. Dette skyldes en lite samordnet areal- og transportutvikling.

Fylkesvegene

Som en del av arbeidet med Nasjonal transportplan (NTP) for 2014-2023 har Statens vegvesen i samråd med fylkeskommunene foretatt en kartlegging av hvor mye det vil koste å fjerne forfallet på fylkesvegnettet. Rapporten ble offentliggjort våren 2013. For Rogaland ble det registrert et samlet behov på om lag 2,4 mrd. kroner for å fjerne forfall og gjøre tilhørende nødvendige oppgraderinger av fylkesvegnettet i Rogaland. Av dette er om lag 700 mill. kroner knyttet til tunneler, om lag 560 mill. kroner gjelder vegoverbyggingen (vegfundament og vegdekke), om lag 370 mill. kroner gjelder vegutstyr og miljøtiltak og om lag 170 mill. kroner gjelder drens- og avløpsanlegg.

I NTP for 2018 – 2029 legger regjeringen opp til å videreføre midlene til opprusting og fornying av fylkesvegnettet. Midlene fordeles forholdsmessig mellom fylkeskommunene på grunnlag av kartleggingen av vedlikeholdsetterslepet på fylkesveger gjennomført av Statens vegvesen i februar 2013. Fylkeskommunen får 65,4 mill. kroner via ordningen med særskilt fordeling (utenom kostnadsnøkkelen) i rammetilskuddet.

For å kunne stanse forfallet og begynne å rette på etterslepet foreslås i handlingsprogrammet for fylkesvegnettet for perioden 2018-2021 (2023) å fortsette med fornyingsprogrammet der en kombinerer «mindre utbedringer» på investeringsbudsjettet på systematisk vis med drifts- og vedlikeholdsinnsatsen. Programmet vil på det vis gi effekter i alle deler av fylket.

Det vil framover fortsatt være fokus på bygging av gang- og sykkelveger og trafikksikkerhetstiltak.

Fylkeskommunen har med forvaltningsreformen overtatt et vegnett som er av sentral betydning for nærings- og godstransport, blant annet med viktige tilknytninger mot terminaler for godstransport som i Risavika, Karmsund og Ganddal. Videreutvikling av hovedvegnettet mot disse terminalene er en utfordring.

Utviklingen av fylkesvegnettet er dessuten av sentral betydning for å få flere til å sykle. Sykkeltrafikk i byområdene kan ta betydelig større transportandeler forutsatt at det bygges ut et godt sammenhengende sykkelvegnett. Infrastrukturutbygging må kombineres med bedre drift/vedlikehold, holdningskampanjer med mer.

Om tunnelsikkerhet:

Den økonomiske kompensasjonen som ble gitt i forbindelse med iverksettelsen av tunnelsikkerhetsforskriften på fylkesveg i 2015, blir også videreført til 2019. Den totale tilskuddsrammen for RFK er 15,8 mill. kr i 2019, og vil være del av det fylkeskommunale rammetilskuddet på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Fylkesrådmannen har som premiss at tilskuddet forlenges også utover 2019, som er en usikker forutsetning gitt at dette i utgangspunktet var en tidsavgrenset kompensasjon.

Fylkesutvalgets vedtak i sak 166/18, 25.09.2018:

- 1. Rogaland fylkeskommune vil fortsette sin aktive rolle i arbeidet med tunnelsikkerhet gjennom ledelse og koordinering av styringsgruppen.*
- 2. Arbeidsgruppen forutsettes opprettholdt. Økonomisk og/eller personalmessig ressursbruk fra fylkeskommunens side vurderes og behandles i økonomiplanen for 2019-2022. Fylkesrådmannen bes også om å se på muligheten for etablering av en offentlig PhD, alternativt stipendiatstilling i samarbeid med Universitetet i Stavanger og Høgskulen på Vestlandet som en del av dette.*

Fylkesrådmannen har ikke funnet dekning for å sette av midler til økte personalmessige ressurser til tiltaket. Fylkesrådmannen vil ta kontakt med UiS og Høgskolen på Vestlandet for å se på muligheten for etablering av en offentlig PhD, alternativt stipendiatstilling. Fylkesrådmannen har heller ikke satt av midler til dette, og må eventuelt komme tilbake til saken etter at muligheten for et slikt samarbeid er nærmere avklart.

Sams vegadministrasjon

8. oktober la regjeringen frem forslag til statsbudsjett for 2019. Proposisjonen omtaler regionreformen og overføring av sams vegadministrasjon. 19. oktober ble stortingsmelding om nye oppgaver til regionene lagt frem og der omtales også overføring av sams vegadministrasjon. Regjeringen foreslår at den delen av sams vegadministrasjon som gjelder fylkesvegene i sin helhet skal overføres til fylkeskommunene. Oppgaver knyttet til utredning, planlegging, bygging, forvaltning, drift og vedlikehold er knyttet tett sammen og departementet har derfor konkludert med at alle oppgaver bør flyttes over. Samferdselsdepartementet arbeider med forslag til en egen lov om overgangsbestemmelser for fylkesvegadministrasjonen og endringer i lover og forskrifter for å følge opp beslutningen om å overføre fylkesvegadministrasjonen. For Rogaland fylkeskommune har Statens vegvesen stipulert et behov i størrelsesorden av 150 årsverk for å overta de oppgaver som Sams-vegadministrasjon i dag gjennomfører på fylkesvegnettet. Administrasjonen arbeider utfra at overføringen gjelder fra 1. januar 2020.

TT-ordningen

TT-ordningen (tilrettelagt transport) har et relativt stabilt antall godkjente brukere. Det blir lagt vekt på å sikre at prioriterte brukergrupper sikres et godt tilbud.

Trafikksikkerhet

Trafikksikkerhet er en betydelig utfordring også i vårt fylke. Fokus på økt trafikksikkerhet gjennom infrastrukturtiltak samt å forsterke innsatsen på holdningsskapende kampanjer er derfor viktig. Fylkeskommunen har et overordnet ansvar for trafikksikkerhetsarbeidet i fylket og arbeider ut fra Handlingsprogram for trafikksikkerhet i Rogaland 2018 – 2023.

3. Oppsummering/konklusjon – fastsettelse av budsjett / økonomiplan

Kollektivtransport – tilskudd til Kolumbus AS mv.

Selskapets styre har vedtatt å anmode RFK om at rammen i leveranseavtalen settes til 893,3 mill. kroner. En økning av budsjettrammen til 893,3 mill. kroner innebærer en økning på 45,8 mill. kroner fra opprinnelig budsjett 2018. Øremerket finansiering i form av belønningsmidler er da innarbeidet både i opprinnelig budsjett 2018 og i forslaget for 2019.

Forslaget for 2019 er i hovedsak en videreføring av aktivitetsnivået fra siste halvår 2018. Det er for øvrig lagt inn indeksregulering i samsvar med gjeldende avtaler med transportselskapene.

Fylkesrådmannen har fra 2019 innarbeidet en demografikomponent i framskrivingen av fylkeskommunale tilskudd som i grove trekk tilsvarer realveksten i frie inntekter som følger av økt innbyggertall (knappt 1,0 pst per år).

Når det gjelder investeringer i Kolumbus' regi vil dekning av avskrivninger innenfor rammen gjøre det mulig med fornying. Det er i forslag til budsjetttramme lagt inn en økning i avskrivninger med utgangspunkt i selskapets planlagte investeringer.

Fra neste anbudsperiode, sommeren 2020, er det i innstillingen fra fylkesrådmannen lagt inn en økning i ruteproduksjon i Haugesund og på Karmøy. I Haugesund økes frekvensen på en av de to byrutene, noe som har bakgrunn i den kraftige veksten i passasjertall siden 10 kr-taksen ble innført i 2016. På Karmøy økes rutetilbudet særlig i området Kopervik-Åkrehamn. For å begrense netto kostnadsøkning er det også foretatt effektiviseringsgrep ved enkelte avganger med lavt belegg, eller særlig høye kostnader, er kuttet

Spesifikt om båtruter

Fra 2018 tok Kommunal- og moderniseringsdepartementet i bruk en ny delkostnadsnøkkel for båtruter og ferje som for Rogaland ga et stort negativt utslag for tilskudd til båtruter. Det rutetilbudet som gis i dag er som følge av ny kostnadsnøkkel betydelig underfinansiert. Fylkeskommunen foretar skjønnsmessige prioriteringer i bruken av frie midler, og kan velge å opprettholde dagens tilbud utfra forhold som blant annet geografi og bosettingsmønster.

Nåværende økonomiplan 2018 – 2021 forutsetter besparelser innen båtruter med 40 mill. kroner årlig med en opptrapping fra 20 mill. kroner i 2019 til 30 mill. kroner i 2020 og 40 mill. kroner fra og med 2021.

Kolumbus har på oppdrag fra fylkesrådmannen utredet fylkeskommunens handlingsrom for mulige tilpasninger i tjenestetilbudet. Det vises til FT-sak 111/18 Hurtigbåttilbudet i Rogaland – alternativer for rutekutt. I innstillingen fra fylkesutvalget tas utredningen fra Kolumbus til orientering. Det legges opp til en høringsrunde i berørte kommuner med påfølgende behandling av rutestrukturen våren 2019. Rammene for framtidig ruteproduksjon legges i denne økonomiplanen.

I utredningen fra Kolumbus vises det til at de viktigste kontraktene for Ryfylke og Stavanger-Byøyene-Usken/Hommersåk først går ut 31. desember 2021. Det er etter fylkesrådmannens mening ikke mulig å foreta omfattende kutt før 2022. Innenfor dagens kontrakter foreslår fylkesrådmannen at det legges opp til mindre kutt etter mer inngående vurdering av Kolumbus. Det er lagt inn besparelser innen båtruter med 1,5 mill. kroner i 2019, 7 mill. kroner i 2020 og 2021 og 40 mill. kroner fra og med 2022.

Fylkesrådmannen foreslår følgende driftsbudsjett/økonomiplan for fylkeskommunale rammetilskudd til Kolumbus:

Budsjettforslag (mill. kroner)	2019	2020	2021	2022
Styrets budsjettforslag	893,3	893,3	893,3	893,3
Foreslått tiltak som er tatt ut: Mobilitet utenfor byområdet	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Korrigert forslag	889,3	889,3	889,3	889,3
Demografibasert vekst (om lag 1,0 pst årlig realøkning)	0,0	9,0	18,0	27,0
Effektivisering	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Nye ruter finansiert av Bymiljøavtalen	-6,2	-6,2	-6,2	-6,2
Endringer i båttruter (nedleggelse av ruten Jørpeland-Stavanger)	0,0	-20,0	-20,0	-20,0
Endret tilbud på Haugalandet (FT-sak 112/18)	0,0	2,2	4,4	4,4
Saldering som følge av underfinansiering av båttruter	-1,5	-7,0	-7,0	-40,0
SUM	875,7	861,4	872,6	848,6

Fylkesrådmannen foreslår en nettoramme for Kolumbus AS 875,7 mill. kroner i 2019, som tilsvarer en nominell økning i rammen på om lag 2,5 pst. For ytterligere detaljer om innretning av rammetilskuddet til Kolumbus AS vises til sak om budsjett- og leveranseavtale for selskapet, og en mer detaljert forklaring av forslaget til konsekvensjustert 2019-ramme for Kolumbus AS i kapittel 6.11.

Kolumbus har omdefinert sin rolle fra å være kollektivtrafikkselskap til å være en mobilitetsleverandør. Dette innebærer at Kolumbus fra kun å tilby kollektivtransport, nå har fokus på hele reisen. Kolumbus er i FT-sak 49/17 gitt ansvaret for å planlegge, gjennomføre og evaluere mobilitetstiltakene som iverksettes gjennom byvekstavtalen. Byvekstavtalen gjør det mulig å øke satsningen på Nord-Jæren på kollektiv og kollektivfremmende tiltak ut over fylkeskommunens budsjett.

I tillegg til rammetilskudd fra Rogaland fylkeskommune foreslås det at Kolumbus får belønningsmidler fra byvekstavtalen til disposisjon:

Budsjettforslag (mill. kroner), eksterne midler	2019	2020	2021	2022
Økt ruteproduksjon	64,4	64,4	64,4	64,4
Mobilitetssatsing	47,5	50,0	50,0	50,0
Bussveien	10,2	38,0	38,0	38,0
Takstsamarbeid 2019	9,7	9,7	9,7	9,7
Digitale tjenester	7,4	7,9	7,9	7,9
Avslutning av aktiviteter knyttet til tidligere belønningsavtale	25,0	0,0	0,0	0,0
SUM	164,2	170,0	170,0	170,0

Fylkesveger (Statens vegvesen)

For å opprettholde dagens drifts- og vedlikeholdsstandard på fylkesvegene i Rogaland, samt stanse forfallet, har Statens vegvesen i sitt budsjettforslag gått inn for en ramme på 541,2 mill. kroner (inkl. mva) i 2019. Statens vegvesen har tatt utgangspunkt i oppdaterte MOTIV-data, eksklusiv behovet for midler til utskifting av tynge tunnelutstyr. Ved omtale av bevilgninger til fylkesveger brukes generelt beløp inkludert merverdiavgift, altså før fradrag av momskompensasjon.

MOTIV (modell for tildeling av vedlikeholdsmidler) er en normativ beregningsmodell. MOTIV beregner årlige utgifter for en rekke drifts- og vedlikeholdsoppgaver basert på registrerte data om vegnettet og normative kostnadsmodeller. Den styrer også fordelingen mellom fylkeskommunene – altså andelene av et samlet utgiftsbehov for landet, slik det kommer til uttrykk i et av kriteriene i delkostnadsnøkkelen.

Rogaland har et større antall tunneler som ikke har den standard tunnelforskriften fastsetter. Beregnet behov for midler til utskiftning av tyngre tunnelutstyr ble lagt inn i MOTIV-data i fjor. For 2019 utgjør beregnet behov knyttet til utskifting av tunnelutstyr 64,6 mill. kroner. Samlet behov for midler til drift og vedlikehold for 2019, beregnet ved bruk av MOTIV, utgjør 680,5 mill. kroner (2019 kr).

I vedtatt økonomiplan la fylkestinget opp til en videreføring av innsatsen knyttet til drift og vedlikehold av fylkesveger og gang- og sykkelveger i 2019. I forhold til det beregnede utgiftsbehovet i 2018, tilsvarte bevilgningen på 520,8 mill. kroner for 2018 om lag 79,5 pst av MOTIV. En bevilgning på 541,2 mill. kroner for 2019 tilsvarer om lag det samme (79,5 pst av MOTIV).

En bevilgning under beregnede utgiftsbehov (MOTIV) vil i prinsippet gi seg utslag i økt vedlikeholdsetterslep. Det er en uttalt målsetting å unngå at vedlikeholdsetterslepet øker. Kartlegginger har vist at vedlikeholdsetterslepet i Rogaland er vesentlig mindre enn i landet for øvrig. Nøkkeltall fra KOSTRA viser også at RFK har vesentlig høyere brutto driftsutgifter per kilometer fylkesveg enn landsgjennomsnitt. Fylkesrådmannen minner om at dette handler om prioriteringer og en avveining av innsatsen mellom drift og investering og andre tjenester. Fylkesrådmannen legger også til grunn at vedlikeholdsetterslepet i praksis reduseres i kraft av investeringer knyttet til eksisterende infrastruktur.

Fylkesrådmannen viser til at det i 2018 ble vedtatt en reell reduksjon i drifts- og vedlikeholdsbudsjettet med 17,2 mill. kroner (inkl. mva) for å tilpasse fylkeskommunens utgifter til et generelt lavere inntektsnivå. Fylkesrådmannen har for 2019 lagt inn en økning på om lag 15,1 mill. kroner, som tilsvarer 2,9 pst samlet indeksjustering i forhold til fjorårets bevilgning. I tillegg kommer reell prisøkning på faste kontrakter med nærmere 5,3 mill. kroner. Det framheves at faste kontrakter (bundne kostnader) utgjør en vesentlig del av drifts-/vedlikeholdsbudsjettet – ca. 62 pst i 2018. Fra 2017 til 2018 var det en nedgang i bundne kostnader i tilknytning til faste kontrakter med 10 mill. kroner. Bundne kostnader vil imidlertid øke fra 2018 til 2019. Samlet øker summen av bundne kostnader, knyttet opp til funksjonskontrakter, fagkontrakter og andre avtaler med 13,5 mill. kroner fra 2018 til 2019.

Fylkesrådmannen tilrår at det fastsettes en total bruttoramme på 541,2 mill. kroner, som er en nominell økning på 20,4 mill. kroner fra vedtatt ramme i 2018. Det er forutsatt at 541,2 mill. kroner i bruttoutgifter vil generere 102,8 mill. kroner i momskompensasjon. Fylkesrådmannens tilrådning er i tråd med forslaget fra Statens vegvesen for drift og vedlikehold av fylkesveg. Det er i forslaget fra Statens vegvesen ikke tatt med MOTIV-beregnet behov for midler til utskiftning av tyngre tunnelutstyr.

Fylkesvegferjer (Statens vegvesen)

Fra 2018 ble normerte ferjekostnader lagt til grunn for statlig tilskudd. Dette har medført at tilskuddet Rogaland fylkeskommune kvalifiserer til nå er mer i samsvar med de faktiske utgiftene til ferjedriften.

Drift Tau-ferje 2018 – 2019 ble behandlet i fylkesutvalget 17.1.2017 og i fylkestinget 13.6.2017. Vedtaket i fylkesutvalget gikk ut på at tilbudet til Norled AS ble akseptert med tilhørende fullmakt til Statens vegvesen til å inngå avtale med Norled AS (tilskuddsbeløpene i tilbudet fra Norled er 143,1 mill. 2016 kroner og 144,7 mill. 2016 kroner). Vedtaket gikk videre ut på at tilskuddsbeløpet skulle reduseres ved at antall avganger i tilbudet reduseres med inntil 15 prosent netto uten å avbestille kontrakten.

Med det utgangspunktet ble reduksjonen i antall avganger gjennomført i en prosess der særlig Strand kommune og pendlerforeningen var involvert. Driftsopplegget en til slutt ble enig om og som er blitt avtalt med Norled bidrar til kostnadsnivået i Tau sambandet på 132,9 mill. i 2018 kr for 2019.

Budsjettet for de tre ferjesambandene som Statens vegvesen administrerer er økt fra 193,1 mill. kroner i 2018 til 224,2 mill. i 2019. Det har i perioden vært en betydelig økning i indekser og det er lagt inn økt lærlingtilskudd. Det er også lagt inn økonomiske konsekvenser av CO2-avgift på LNG som brukes i Tausambandet. Vi kan legge til grunn at CO2-avgift på LNG blir kompensert gjennom statsbudsjettet.

Fylkesrådmannen har i forslag til økonomiplan 2019 - 2022 lagt til grunn at sambandet Stavanger-Tau blir lagt ned fra 1.1.2020.

Ferjesambandet til Kvitsøy er ute på anbud og har innleveringsfrist i november 2018. Sambandet vil termineres ved åpningen av Rogfast i 2025/2026, jf. Prop. 105 S (2016-2017).

Finnøysambandet skal lyses ut på anbud i løpet av høsten med oppstart av ny kontrakt fra 1. januar 2021. Det faglige grunnlaget er utarbeidet med utgangspunkt i fremtidig transportbehov, alternative ruteopplegg og miljøkrav til ferjemateriell.

Det er knyttet stor usikkerhet til utviklingen videre i planperioden. Det er et grovt anslag på forventet tilskuddsbehovet som er lagt inn for Mekjarvik-Kvitsøy og Finnøysambandet for årene 2020 – 2022. Når anbudskonkurransene er gjennomført kan beløpene endre seg.

Det er satt av 10,1 mill. kroner (avrundet) i ferjeavløsningsmidler i 2019 (Finnfast). Vi kan legge til grunn at 8,6 mill. kroner av dette blir kompensert gjennom statsbudsjettet som en del av rammetilskuddet.

Fylkesveger/fylkesferjer – demografibasert vekst (1 pst årlig realøkning)

I prinsippet bør demografikostnader som følge av økt veglengde/-standard og økt trafikk mv. inkluderes i en fireårig økonomiplan. Begrepet demografi kan være litt misvisende i denne sammenhengen, men komponenten er ment å fange opp volumendringer og planlagt økning i standard som følge av ny infrastruktur.

Tilsvarende er også inkludert på inntektssiden (som vekst i frie inntekter). Størrelsen på en slik demografikomponent må nødvendigvis baseres på skjønn.

Samlet ramme for fylkesveger og fylkesferjer er 672,7 mill. kroner for 2019, mot 629,8 mill. kroner i opprinnelig forslag til budsjett for 2018. Det budsjetteres 102,8 mill. kroner i momskompensasjon i 2019.

Fylkesrådmannen foreslår følgende driftsbudsjett/økonomiplan:

Budsjettforslag (mill. kroner)	2019	2020	2021	2022
Fylkesveger, drift og vedlikehold inkl. tillegg til tunnelsikkerhet	541,2	535,0	535,0	535,0
Tilhørende budsjettert momskompensasjon	-102,8	-101,7	-101,7	-101,7
Fylkesferjer (Statens vegvesen), drift av samband	224,2	101,2	113,2	113,2
Fylkesveger/fylkesferjer, demografibasert vekst (1 pst årlig økning)	0,0	5,0	10,0	15,0
SUM	662,6	539,5	556,6	561,6
Finnfast, ferjeavløsning	10,1	10,1	10,1	10,1

For investeringer på fylkesveger vises til kommentarer i kapittel 5. Det vises for øvrig til saken om budsjett- og leveranseavtale for Statens vegvesen.

Samferdselssektor – risiko for realøkning i utgifter utover demografikostnader

I lys av den store usikkerheten knyttet til anbudsprosesser og inngåelse av transportavtaler, fag- og funksjonskontrakter og driftsavtaler mv., er det risiko for at økonomiplanen undervurderer utgiftsbehovet framover i tid. Usikkerheten er i stor grad knyttet til resultatet av forhandlinger om nye ferjeandbud, spesielt når man tar i betraktning at det vil være nødvendig å satse på ny miljøteknologi. Man kunne ha valgt å ta høyde for en mulig realøkning i utgifter utover det som er innarbeidet i forslaget, men i tråd med tidligere vedtak er det ikke satt av reservemidler.

Sykeltrafikk

Sykkelsatsingen er søkt ivaretatt i investerings- og drifts-/vedlikeholdsbudsjettet for fylkesveger. Det er lagt opp til å øke satsingen på Sykkelbyene Haugesund og Egersund ytterligere. Det er også søkt om statlige midler fra tilskuddsordning til tiltak for økt sykkelbruk i kommuner og fylkeskommuner.

TT-ordningen

Driftsbudsjettet er videreført på om lag samme reelle nivå som i 2018. Pris- og kostnadsvekst er innarbeidet med et påslag på 2 pst.

Universell utforming

På nyanlegg og i nye anbudsprosesser skal universell utforming være en premiss.

Trafikksikkerhet

Det legges i budsjettet opp til at fylkeskommunen øker sin satsing på «Aksjon

skoleveg» i tråd med vedtatt økonomiplan.

Prosjekt for sykkelopplæring av barn og unge i nordfylket videreføres. Prosjektet har en varighet på 4 år og fylket bidrar med 1 mill. kroner årlig.

I tillegg kommer ekstraordinære kampanjer for å søke å påvirke føreradferd.

Øvrige budsjettposter samferdsel

I samarbeid med Kolumbus ble i 2018 tilskudd til formål «Kollektivtransport i distriktene» brukt til utvikling av en plattform for bestillingstransport. Bestillingsruter er nå satt i drift i Sauda, og planen er at dette også skal gjøres i andre områder. «KID»-prosjektet i regi av samferdselsavdelingen avsluttes.

Øvrige budsjettposter innen samferdsel er videreført på 2018-nivå.

Samferdselsavdelingen deltar i samarbeidsprosjekt om elektrifisering og vil også i 2019 aktivt søke etter relevante europeiske samarbeidsprosjekter (Interreg⁶).

Budsjettforslag samferdsel oppsummert (mill. kroner)	2019
Samferdselsavdelingen	24,8
Samferdsel egenregi	38,5
Belønningsmidler Bymiljøpakken (nullsum)	0
Interreg samferdsel	0,6
Trafikksikringstiltak (FTU)	13,0
Statens vegvesen (fylkesveg og -ferger)	662,6
Kolumbus (buss, ferger og båt)	875,7
SUM	1 615,1

Se oppsummeringstabellen i kapittel 6.11 for detaljer vedrørende endringer fra 2018 til økonomiplanperioden 2019-2022.

⁶ Interreg er EUs program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom regionalt samarbeid.

6.8 KULTUR

1. Innledning

Kulturavdelingens hovedansvarsområder er allmenn kultur, idrett, og kulturvern. Avdelingen har operativt ansvar for fylkesbiblioteket og Den kulturelle skolesekken, og ivaretar fylkeskommunens ansvar som sektormyndighet innen kulturminnevern.

Fylkeskommunen har også en viktig rolle i forvaltningen av statlige virkemidler innenfor kultursektoren. Dette gjelder både driftsoppgaver som Den kulturelle skolesekken, forvaltning av spillemidler til idrettsanlegg og kulturbygg, og midler fra Riksantikvaren til kulturminneforvaltning. Dette er betydelige oppgaver, og arbeidsdelingen er i hovedsak at staten stiller til disposisjon midler til tiltak, mens det forventes at fylkeskommunen bekoster driften av ordningen/arbeidsoppgavene.

Fylkestinget vedtok i april 2015 Regional kulturplan for Rogaland 2015 – 2025 med tilhørende handlingsprogram. Kulturplanen angir følgende overordnede mål for kulturpolitikken i Rogaland fylkeskommune:

- *Kulturen skal være et viktig element i utviklingen av et attraktivt Rogaland med høy livskvalitet for dens innbyggere.*
- *Alle i Rogaland skal ha tilgang til et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet og ha mulighet for kulturutøvelse med utgangspunkt i egne forutsetninger.*
- *Rogaland fylkeskommune skal bidra til en god forvaltning av Rogalands nasjonale og regionale kultur- og naturarv, og gjennom dette skape grunnlag for innsikt og forståelse for vår egen historie og identitet.*
- *Kulturens egenart skal ivaretas gjennom profesjonelle aktører med høy kompetanse og forutsigbare og akseptable rammer.*

Rammer

Kulturavdelingen består av to seksjoner: seksjon for kulturarv med til sammen 32 faste årsverk, inklusive 14 feltarkeologer, og seksjon for allmennkultur med 18 årsverk. Seksjon for kulturarv har dessuten feltarkeologer tilsatt i engasjement. Feltarkeologene utfører opp mot 100 oppdrag i året, og antallet varierer etter oppdragsmengde.

Den fylkeskommunale budsjetttrammen for kulturavdelingen var i 2018 kr 162 794 000. I tillegg forvaltet avdelingen om lag 165 millioner kroner i statlige midler, og avdelingens samlede budsjett er derfor om lag dobbelt så stort. I budsjettforslaget er det tatt hensyn til relevante deler av forslag til statsbudsjett for 2019.

2. utfordringer

Kulturpolitikken i endring

Regionreformen vil trolig innebære en betydelig endring av kultursektoren, og dermed også for fylkeskommunens rolle, ansvar og oppgaver på området. For kulturminneforvaltningen er disse endringene i stor grad kjent, men for det øvrige kulturfeltet er omfanget foreløpig ikke klarlagt. Ekspertutvalget har foreslått en omfattende overføring av oppgaver innen kultur, idrett og kulturminnevern. Utvalget

anslår at dette vil utgjøre om lag 4,5 milliarder kroner, og forslaget innebærer at fylkeskommunene overtar betydelige statlige oppgaver på området, herunder en rekke virkemidler i form av tilskuddsordninger, og for finansiering og oppfølging av kulturinstitusjoner.

Ekspertutvalget understreket potensialet kultursektoren har for å styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler. Kultur har en opplagt egenverdi som det er viktig å hegne om. Samtidig kan kulturområdet også ses i sammenheng med øvrige oppgaver og virkemidler med betydning for regional utvikling, herunder innovasjon og næringsutvikling, idrett, stedsutvikling og attraktivitet, folkehelse, opplæring, integrering og kulturminneforvaltning. For å kunne ivareta denne brede rollen som samfunnsutvikler fordrer dette imidlertid at fylkeskommunen har langt flere virkemidler til disposisjon på området enn i dag. Fylkestinget sluttet seg til Ekspertutvalgets forslag i sitt høringssvar i april (FT-sak 50/18).

Ekspertutvalgets anbefalinger på dette området har skapt stor offentlig debatt, og det er usikkert i hvilken grad disse blir gjennomført av Regjering og Storting. Dette vil trolig bli klart i form av en stortingsmelding om kultur som Kulturdepartementet har varslet legges fram før jul. Det er signalisert at arbeidsdelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet vil være et sentralt tema i meldingen. Kulturmeldingen skal videre følges opp av en rekke delmeldinger, blant annet for museumssektoren og barne- og ungdomskultur.

Innen kulturminneforvaltningen er situasjonen en annen, og det er allerede besluttet at fylkeskommunenes ansvar, myndighet og oppgaver skal styrkes vesentlig som følge av regionreformen. Ved behandlingen av Meld. St. 22 (2015-2016) «Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver», og Prop. 84 S (2016-2017) «Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå» sluttet Stortinget seg til at en rekke oppgaver og funksjoner på kulturminneområdet overføres fra Riksantikvaren til fylkeskommunen fra 1.1.2020.

Dette ble fulgt opp av Klima- og miljødepartementet gjennom et samlet forslag om overføring av ansvar og oppgaver, og forslag til ny forskrift om myndighet etter kulturminneloven. Denne styrer ansvarsfordelingen på kulturminneområdet. Departementet har samtidig foreslått overføring av flere ikke forskriftsfestede oppgaver på kulturminnefeltet. Klima- og miljødepartementets utgangspunkt er at all gjenværende enkeltsaksbehandling i første linje overføres fra Riksantikvaren til fylkeskommunen fra 1.1.2020, og at unntak fra dette må begrunnes særskilt.

Departementet satte videre som forutsetning for overføring av oppgaver og myndighet at den enkelte fylkeskommune sørger for tilstrekkelig kapasitet og kompetanse, og at oppbemanningen må skje tidlig nok til å være forberedt og klar til 2020. Det betyr at fylkeskommunen må ha gjennomført kompetanseheving og oppbemanning i løpet av 2019, og det må derfor tas høyde for dette i kommende års budsjett og økonomiplan. Riksantikvaren har utarbeidet veiledende kompetanse- og bemanningsmaler som verktøy for å beregne hvilke ressurser de enkelte fylkeskommunene vil trenge for å løse de nye oppgavene. Med utgangspunkt i dette er det beregnet at kulturminneforvaltningen i Rogaland fylkeskommune må styrkes med om lag 6 årsverk for å ha tilstrekkelig kapasitet til å løse de nye oppgavene.

Fylkesutvalget sluttet seg i juni til Klima- og miljødepartementets forslag til oppgaveoverføring på kulturminneområdet i sitt høringssvar (FU-sak 50/18).

Konsekvenser og videre oppfølging i 2019

2019 vil bli et år preget av endring, omstilling og videreutvikling av fylkeskommunens politikk og arbeid innen kultur, kulturminnevern og idrett.

Gjennom en ny kulturmelding vil altså nye rammer for kulturpolitikken og -sektoren etableres. Det må derfor legges til grunn at omfanget av endringer i fylkeskommunens oppgaver, rolle og ansvar på dette området, først vil være kjent i 2019, og dermed innarbeides i kommende års økonomiplaner. Dette gjør det også påkrevd at fylkeskommunens politikk, planer, og strategier på kulturområdet vurderes og legges på nytt i 2019.

Innen kulturminneforvaltningen må organisasjonen forberedes og styrkes for å kunne overta den betydelige porteføljen av nye oppgaver som blir overført til fylkeskommunene fra 1.1.2020. Arbeidet med overføringen av oppgavene, og tilhørende digitalisering, er allerede igangsatt av Riksantikvaren, og Rogaland fylkeskommune er representert i styringsgruppen for prosjektet. Det vil være viktig å ha en hånd på rattet når oppgaver, roller, ansvar og arbeidsprosesser endres nå i forbindelse med regionreformen. En slik formalisert medvirkning som fylkeskommunene har oppnådd når det gjelder oppgaveoverføring på kulturminneområdet, kan derfor også være relevant og overførbart også til andre områder og sektorer i forbindelse med regionreformen.

De betydelige endringene sektoren står overfor, vil også være en god anledning til å vurdere fylkeskommunens ambisjoner på området. KOSTRA-tallene viser at Rogaland over tid har prioritert kultur og idrett lavere enn sammenlignbare fylkeskommuner målt som andel av fylkeskommunenes samlede budsjett. Den mest relevante sammenligningen er med andre fylker med storbyområder, siden storbyer huser større institusjoner, flere kunstnere, men også tar et betydelig ansvar for kultur og idrett – også regionalt. For Rogaland vil da Hordaland, Sør-Trøndelag, og Vest-Agder være et naturlig sammenligningsgrunnlag. Selv om KOSTRA-tallene er beheftet med en viss usikkerhet, gir de likevel en god indikasjon på prioriteringer. Disse viser at Rogaland prioriterer kultur lavest av disse fylkeskommunene om man legger andel av netto driftsbudsjett til grunn. Et konservativt estimat vil være om lag 0,5 prosentpoeng lavere, som andel av samlede driftsutgifter, enn de nevnte fylkeskommunene. For Rogalands del vil det tilsa at kulturbudsjettet årlig ville vært 25-30 millioner kroner høyere om sektoren hadde vært prioritert på tilsvarende nivå. Fylkesrådmannen mener derfor det vil være naturlig at Rogaland fylkeskommune også bør ha som ambisjon å styrke kultursektoren i tilsvarende størrelsesorden i årene som kommer når politikk, planer og strategier skal utformes.

At kulturbudsjettet er stramt, samt at brorparten av midlene er bundet opp i faste tilskudd til institusjoner, tilskuddsordninger og andre faste tiltak, gir lite handlingsrom og fleksibilitet til nye satsinger. Behovet og forventningene til fylkeskommunens rolle som koordinator, kompetanseleverandør og utviklingsaktør på kulturområdet er sentralt, men må til dels nedprioriteres for å kunne gjøre nødvendig saks- og søknadsbehandling knyttet til lovpålagte oppgaver, statlige oppgaver, og forvaltning av egne ordninger.

Overordnet gjenspeiler avdelingens budsjettforslag de endringene for avdelingens ansvarsområder som er beskrevet over. Innen kultur og idrett foreslås det derfor mindre endringer i påvente av kulturmeldingen. På kulturminneområdet er den vedtatte oppgaveoverføringen nødvendig å følge opp kommende år for å sikre at fylkeskommunen kan ivareta disse.

3. Prioriteringer - politiske vedtak og føringer for 2019-2022

A) Oppfølging av fylkestingets budsjettvedtak

For 2018 gjorde fylkestinget følgende vedtak som er innarbeidet i budsjett og økonomiplan:

- Tilskudd til kortfilmfestivalen KORT på kr 200 000 i økonomiplanperioden
- Prosjektansvarlig NM-veka: kr 250 000 i 2018 og i 2019
- Økt festivalstøtte: kr 300 000 i økonomiplanperioden. Samlet ramme for tilskuddsordningen er dermed 1 million kroner årlig.

B) Regional kulturplan for Rogaland 2015-2025 – oppfølging av handlingsprogram

Som nevnt over vedtok fylkestinget *Regional kulturplan for Rogaland* med tilhørende handlingsprogram i april 2015 (FT-sak 19/15). Kulturplanen angir følgende overordnede prioriteringer som er lagt til grunn for prioriterte tiltak for kultursektoren i handlingsprogrammet i planperioden:

- Styrke kunnskapsgrunnlaget i og om kultursektoren i Rogaland.
- Bidra til økt publikumsinteresse for kulturtilbud.
- Styrke økonomiske rammevilkår for kulturinstitusjoner og kulturutøvere.
- Bidra til at et representativt utvalg av verneverdige bygg, fartøy og kulturmiljø blir bevart gjennom ny bruk.
- Styrke innsatsen på kulturarvfeltet gjennom en samlet strategi med vekt på rollen som regional utviklingsaktør, koordinator og tilrettelegger.
- Bidra til å ta vare på eller reise regionale kulturbygg av god kvalitet for alle kulturfelt.
- Styrke samarbeidet/dialogen mellom kulturaktørene.
- Bidra til å styrke den frivillige innsats innen kultursektoren.
- Styrke samarbeidet med kommuner og statlig forvaltning for å oppnå samordnet innsats på prioriterte områder.
- Bidra til å skape gode regionale overbygninger for ulike kunstfelt:
 - Styrke STAR Rogaland som regional aktør innen det frie musikkfeltet.
 - Styrking og samordning av regionale overbygninger innen dansefeltet.
 - Styrke teatrene som kompetansesenter.
 - Videreføre satsingen på filmfeltet gjennom Filmkraft.
- Styrking av arbeidet med kultur og næring med fokus på bedring av kunstneres arbeidsvilkår gjennom styrking av Kulturinkubatoren, og etablering av et kultur- og næringsprogram med fokus på samarbeid mellom kultur og næringsfeltet lokalisert til Ipark/Validé.

Handlingsprogrammet vil bli rullert hvert år. Den regionale kulturplanen omfatter alle deler av kulturavdelingens virksomhet, og vil derfor være retningsgivende for avdelingens oppgaver og prioriteringer. Det er tidligere utarbeidet egne planer for

henholdsvis museum og bibliotek. Mål og tiltak i disse planene samordnes i den årlige rulleringen av handlingsprogrammet.

Fylkesrådmannen har i arbeidet med kulturplanen lagt til grunn de økonomiske rammer som er gitt i Rogaland fylkeskommunes vedtatte økonomiplan. Dette betyr nøkternhet i vurderingen av nye tiltak, og i hovedsak legger fylkesrådmannen opp til at nye tiltak i kulturplanen og handlingsprogrammet skal finansieres ved omdisponering innenfor rammene vedtatt i økonomiplanen.

Allmenn kultur – kunst, bibliotek, idrett og frivillig sektor

Barn og unge

Ung kultur møtes (UKM) er et av de viktigste arbeidsfeltene for kulturavdelingen sitt arbeid med barn og unge og har vært prioritert med økte rammer de siste årene. En ytterligere prioritering vurderes først etter at de to neste års arrangement i Sandnes er gjennomført.

Frivillige organisasjoner innen kulturfeltet

Regional- og kulturutvalget behandlet i oktober forslag til revisjon av tilskuddsordningen, og besluttet at forslaget sendes på høring. Målsetting har vært å gjøre tilskuddsordningen for de regionale frivillige organisasjonene innen kulturfeltet mer forutsigbar, enklere, og lettere å håndtere både for fylkeskommunen og de frivillige organisasjonene. Modellen som vil bli lagt til grunn vil også ha en klarere barne- og ungdomsprofil og dermed gi økt tilskudd til denne type organisasjonsarbeid. Dette vil styrke fylkeskommunens arbeid mot denne gruppen ytterligere.

Den Kulturelle skolesekken (DKS)

Rikskonsertene har som organisasjon blitt nedlagt og erstattet av Kulturtanken med endret ansvar, oppgaver og målsettinger. Som følge av dette ble også ordningene med skolekonserter og barnehagekonserter avviklet. Denne omorganiseringen og endringen av ansvarsfordelingen og rammebetingelser har skapt uklarhet og utfordringer for fylkeskommunene og 100 %-kommunene som sitter med ansvaret for gjennomføringen.

Det er i løpet av våren 2018 forhandlet frem en ny rammeavtale mellom Kommunenes Sentralforbund (KS) og Musikernes fellesorganisasjon (MFO) som gir betydelig høyere utgifter til honorar/lønn. Denne avtalen gjelder også de øvrige kunstfeltene som har oppdrag i DKS, i tillegg til musikkområdet. Som følge av dette anslår kulturavdelingen en økning av utgifter på minst kr 1 000 000 per skoleår. Hvis ikke dette blir kompensert fra Kulturtanken/Kulturdepartementets side vil det medføre færre forestillinger for elevene fremover, og tilbudet vil forringes betydelig.

Kulturtanken arbeider med en ny fordelingsnøkkel for fylkeskommunene og kommunene for skoleåret 2019/20. Det er på nåværende tidspunkt uklart hvordan denne vil slå ut for Rogaland. Dette vil fylkesrådmannen komme tilbake til når fordelingsnøgkelen er kjent. Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet har signalisert at de går sammen for å legge frem en ny stortingsmelding om kulturskolen og barne- og ungdomskultur i 2019. Denne meldingen vil også kunne få innvirkning på ansvarfordeling og arbeidsoppgaver mellom Kulturtanken og fylkeskommunene.

Det har i flere år vært lagt stor vekt på samlinger med kommune- og kulturkontaktene da det er av stor betydning å ha gode møter og seminar for å følge opp jobben som gjøres ute i kommunene og skolene. Det er viktig at tilbudet opprettholdes og videreutvikles slik at alle kommunekontaktene samles minst en gang i året. Det er også samlinger med kulturkontakter for barne- og ungdomstrinnet samt egne møter for kulturkontaktene i videregående skole. Dette arbeidet foreslås styrket i 2019 med kr 200.000.

Litteratur/fylkesbiblioteket

Fylkeskommunen skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling, herunder gi råd til lokale myndigheter, yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål. Fylkesbiblioteket er en lovpålagt oppgave hjemlet i Lov om folkebibliotek, og driver regional bibliotekutvikling gjennom rådgiving, prosjekter og utviklingstiltak sammen med folkebibliotekene i Rogalands 26 kommuner. Bibliotekene er både en viktig del av den kulturelle grunnmuren, og de er viktige kulturarenaer og møteplasser.

Fylkesbiblioteket ser en rekke administrative og tekniske oppgaver knyttet til bibliotekdrift som med fordel kan utføres regionalt eller i samarbeid med andre bibliotek, for på den måten å frigjøre tid i kommunene. Ved å koordinere og administrere fellestjenester og felles prosjekter for bibliotekene, kan fylkeskommunen gjøre det mulig for små kommuner å bruke sine personalressurser mer målrettet til formidling, arrangement, aktiviteter, samarbeid og involvering. Fylkesbiblioteket fyller allerede denne rollen til en viss grad, og administrerer, i tillegg til kursvirksomhet og nettverksmøter, en liten portefølje av gode og relevante fellestjenester for bibliotekene:

- Bibliotektransport, felles nettsideløsning, felles system for utlån av e-bøker, felles abonnement på avistjenesten Pressreader
- Administrasjon av lesekampanjer og formidlingstiltak som Hele Rogaland leser, nynorske lesegedarar og Sommerles
- Tilskuddsordning for bibliotek

Fellestjenestene er høyt verdsatt av bibliotekene, og potensialet for å utvide porteføljen er stort, særlig på to områder: felles innkjøp av datasystemer/biblioteksystem, og digitale informasjonskilder og drift/koordinering av større samarbeidsprosjekter

Som tabellen under viser, har imidlertid Rogaland over tid i langt mindre grad enn andre fylkeskommuner kunnet prioritere dette arbeidet, og har i flere år hatt landets minste fylkesbibliotek. Dette har også direkte konsekvenser for både omfang og hvilke oppgaver fylkesbiblioteket kan utføre.

KOSTRA - Ressurser i fylkesbibliotek 2017

	Årsverk	Netto driftsutgifter per innbygger
Rogaland	3	13
Hedmark	4	25
Buskerud	9,7	32
Vestfold	6,5	31
Aust-Agder	4,4	39
Vest-Agder	3,5	23

Fylker som har egne boksamlinger og driver med fjernlån og fylker som driver mobile bibliotekstjenester (bokbuss og / eller bokbåt) er tatt ut, da dette er ressurskrevende driftsoppgaver som gjør det vanskelig med en direkte sammenligning av antall årsverk. Fylkene i tabellen har samme profil på sine tjenester til bibliotekfeltet som Rogaland.

For å opprettholde og videreutvikle fellestjenestene foreslås det å styrke disse med kr 200.000 for 2019. En videre styrking av fylkesbiblioteket må vurderes i lys av endringer av kulturpolitikken, og økonomiske rammer beskrevet i pkt. 2 over.

Idrett

På idrettsfeltet videreføres kr 400.000 til Olympiatoppen (OLT) sørvest som er et regionalt kompetansesenter for toppidrett på Vestlandet. OLT Sørvest organiserer et fagnettverk bestående av lege, idrettspsykolog, ernæringsekspertise og treningsveiledere. Nettverket er tilgjengelig for prioriterte utøvere som går under definisjonen «morgendagens toppidrettsutøvere. En ytterligere økning prioriteres ikke nå, men må vurderes i en senere budsjettbehandling - og da i dialog med andre tilskuddspartnere, spesielt vertskommunen.

Folkepuls er et folkehelseprosjekt som skal skape økt fysisk aktivitet for målgruppene inaktive unge og eldre, nye landsmenn og mennesker med nedsatt funksjonsevne i Rogaland. Folkepuls skal bidra til å etablere nye formelle samarbeidsformer mellom det offentlige og idretten slik at en sammen skaper varige fysiske aktivitetstilbud for ovennevnte målgrupper. Folkepuls videreføres med samme beløp (kr 850.000) og forutsetninger som i fjor.

Også NM-veka for 2019 videreføres med kr 250.000 altså tilsvarende beløp som for NM-veka 2018.

Idrett er et prioritert område for Rogaland fylkeskommune, og gjennom å fordele spillemidler til idrettsanlegg, gjennom vesentlige bidrag til prosjekter som Folkepuls og Olympiatoppen Sør-Vest, og ikke minst gjennom en langsiktig støtte til Rogaland Idrettskrets, er fylkeskommunen en solid støttespiller for idretten.

Kunstgressbaner - granulat

I RKU – sak 31/18 ble det vedtatt at fylkesrådmannen skulle se på muligheten for å prioritere kunstgressanlegg som enten finner mer miljøvennlige alternativer til gummigranulat eller andre måter å redusere svinn av gummigranulat fra kunstgressbaner. Dette for å nå de nasjonale mål og retningslinjer som kommer i 2019. Det finnes rundt 1600 kunstgressbaner i Norge i dag. Ved de fleste brukes det gummigranulat fra oppmalte bildekk som fyll. Mikroplast som spres fra gummigranulat brukt i kunstgressbaner er blant de største landbaserte kildene til

spredning av mikroplast i Norge. Også i form av andre miljøutslipp, f.eks. tungmetaller, er gummigranulat fra kunstgressbaner en betydelig utfordring. Fylkeskommunene Akershus, Østfold og Trøndelag har etablert Kunstgress21 - et prosjekt om framtidens kunstgressbaner, og har invitert andre fylkeskommuner til å delta fremover. Prosjektet er organisert som et samarbeidsprosjekt med sikte på utvikling og utprøving av nye og mer miljøvennlige fyllmaterialer, og konsept for bygging og drift av kunstgressflater. Samarbeidet er organisert med fylkeskommunene og Senter for idrettsanlegg og teknologi (SIAT) ved NTNU som overordnede parter, og med kommuner og lag som deltakere. Kulturdepartementet har sagt ja til å gå inn i prosjektet med tilsvarende beløp som fylkeskommunene. Fylkesrådmannen mener at de betydelige miljøutfordringene som gummigranulat i kunstgressbaner utgjør må tas på største alvor. Dette er også en problemstilling hvor samarbeid mellom fylker vil være viktig, både for å bidra til å finne nye og miljøvennlige løsninger, og for å være pådrivere for at spillemidler til idrettsanlegg understøtter dette. Fylkesrådmannen foreslår derfor at Rogaland trer inn i prosjektet som delpartner med kr 250.000 årlig i perioden 2019-2021.

Regionale idrettsanlegg

I RKU-sak 0065/17 Status for tilskudd til regionale idrettsanlegg vedtok utvalget:

1. Fra 2018 åpnes det ikke for nye søknader og tilskudd til regionale idrettsanlegg, og midlene avsettes inntil videre til å følge opp tidligere forpliktelser.

2. Regionale idrettsanlegg med gjenstående forpliktelser prioriteres slik:

Pri.	Idrettsanlegg	Type anlegg	Status	Region	Gjenstående forpliktelser
1	Tysvær Arena	Dobbel flerbrukshall	Ferdigstilt 2010	- Haugalandet	3 120 000
2	Sandnesshallen	Friidrettshall	Ferdigstilt 2010	- Nord-Jæren	2 737 000
3	Randaberg Arena	Fotballhall	Ferdigstilt 2012	- Nord - Jæren	7 920 000
4	Storhall Karmøy	Fotballhall	Ferdigstilt 2015	- Haugalandet	6 000 000
5	Forus bedrift-idrettsarena	Trippel flerbrukshall	Under bygging	Nord - Jæren	10 000 000
6	Sola Arena	Velodrom	Planlegges	Nord - Jæren	10 000 000
Sum					39 777 000

3. Det kan åpnes for nye søknader og tilskudd til regionale idrettslag hvis det tilføres nye midler.

Vedtaket ble gjort i 2017 i sammenheng med at fylkeskommunen hadde forpliktet seg til sammen 39,7 mill. kroner til regionale idrettsanlegg, og som det innenfor de årlige rammene for ordningen ville ta 12 år å oppfylle. Etter at årets midler er fordelt i henhold til prioriteringslisten er gjenstående forpliktelser 40,5 millioner kroner. Det er viktig at fylkeskommunen er en forutsigbar og sikker bidragsyter i slike prosjekter som innebærer til dels betydelige investeringer for kommuner og andre. I FT – sak 89/16 ble det vedtatt at tilskuddet til regionale idrettsanlegg skulle utbetales over 5 år. Dette ble gjort for at fylkeskommunen skulle være en forutsigbar bidragsyter i de ulike prosjektene, og for å sikre bedre økonomisk styring av tilskuddsordningen ved at handlingsrommet ble tydeliggjort når det ble fattet beslutninger om nye tildelinger.

Med nåværende økonomiske rammer og gjenstående forpliktelser vil det ikke være mulig å imøtekomme føringen om at prosjektene skal utbetales i sin helhet over 5 år. Med en styrking av ordningen med for eksempel kr 8 000 000 ville ventetiden reduseres fra ca. 10 til nærmere 5 år med dagens forpliktelser, og være i tråd med tidligere vedtak.

Selv om det ikke er funnet for det i dette budsjettforslaget, mener fylkesrådmannen det bør vurderes å øke rammen for tilskuddsordningen i kommende økonomiplaner for å redusere etterslep og ventetid.

Kunstfeltet

Dans

Å styrke dansefeltet er en viktig prioritering i kulturplanen og handlingsprogrammet. Rogaland fylkeskommune bidrar nå til et bredt spekter innenfor feltet med tilskudd til Sandnes kunst & kulturhus v/Regional Arena for Samtidsdans (RAS), Kompani Haugesund, Dybwikdans, Dansis og Proda.

Dybwikdans har i de siste årene vært spesielt dedikert til kunstneriske arbeider for barn, og har en klar målsetning om å skape kunstneriske hendelser av ypperste kvalitet for de minste. De siste 5 årene har internasjonale festivaler og institusjoner vist en stor interesse for kompaniets forestillinger. Dybwikdans er sterkt knyttet til egen region, og har hvert år en rekke visninger i Rogaland. Kompaniet er også opptatt av å knytte til seg aktører med lokal forankring. Kompaniet arbeider i tett dialog med RAS, Regional arena for samtidsdans i Sandnes.

Fylkesrådmannen foreslår en økning i tilskuddet til Dybwikdans fra kr 107 000 til kr 150 000 fra 2019. Dybwikdans har da 20-års jubileum, og er en viktig aktør på dansefeltet regionalt, nasjonalt og internasjonalt som det er viktig å støtte opp under.

Film

Rogaland fylkeskommune markerer seg sterkt som filmfylke med sine eierskap i mediefondet Zefyr, Filmkraft Rogaland og Den Norske Filmfestivalen i Haugesund.

Et sentralt spørsmål på filmfeltet vil være å få en avklaring om eierstrategi for Filmkraft Rogaland, herunder forholdet mellom eierandel og tilskudd, og en eventuell inntreden med Sandnes kommune som medeier.

Når det gjelder Den Norske Filmfestivalen i Haugesund gjenstår det også en avklaring om fremtidig eierskap og økonomiske bidrag fra den største eieren, Film og kino.

Festivaler

Maijazz, Sildajazz og Kammermusikkfestivalen ICMF har i løpet av de siste tre årene fått økt sine statlige tilskudd i vesentlig grad med en forventning om at dette følges opp regionalt og kommunalt.

Festival	2015	2016	2017	2018
Maijazz	1 150 000	1 250 000	1 250 000	1 600 000
ICMF	1 700 000	1 600 000	1 700 000	1 850 000
Sildajazz	450 000	600 000	600 000	600 000

Det fylkeskommunale bidraget utgjør henholdsvis kr 100.000 hver til Maijazz og Sildajazz, samt kr 490 000 for Kammermusikkfestivalen. For å følge opp de statlige forventningene foreslår fylkesrådmannen å øke det fylkeskommunale tilskuddet med kr 100 000 for hver av disse festivalene.

Kulturarv

Oppgaveoverføring på kulturminneområdet

Som beskrevet i pkt. 2 over er det besluttet å overføre en betydelig portefølje nye oppgaver fra Riksantikvaren til fylkeskommunene fra 1.1.2020. Disse er nærmere beskrevet i FU-sak 50/18, og fylkesutvalget vedtok da å slutte seg til Klima- og miljødepartementets forslag til oppgaveoverføring på kulturminneområdet i sitt høringssvar.

Ressursbehovet de nye oppgavene vil kreve er beregnet til om lag 6 årsverk i henhold til bemanningsmalen Riksantikvaren har utarbeidet. Inkludert i dette er et mindre tillegg som dels er begrunnet i at en matematisk andel av Riksantikvarens ressursbruk ikke reflekterer den reelle innsatsen i Rogaland, og dels at vi ikke vil kunne utnytte direktoratets stordriftsfordeler. Større nærhet til brukerne vil også medføre økt etterspørsel etter råd og veiledning. Rogaland er et fylke både rikt på arkeologiske kulturminner og nyere tids kulturminner. Rogaland er muligens det mest forninnerrike området i landet, samtidig som det har svært stor utbyggingsvirksomhet. Dette gjenspeiles blant annet i Riksantikvarens årlige oversikt over dispensasjonssaker, der Rogaland har desidert flest. Rogaland har også tre freda kulturmiljø, Utstein, Sogndalstrand og Skudeneshavn (som er under fredning) som krever særskilt oppfølging og dispensasjonsbehandling.

Det er satt som forutsetning for overføring av oppgaver og myndighet at den enkelte fylkeskommune sørger for tilstrekkelig kapasitet og kompetanse, og at oppbemanningen må skje tidlig nok til å være forberedt og klar til 2020. Det betyr at fylkeskommunen må starte kompetanseheving og oppbemanning senest i 2019. På bakgrunn av dette legger fylkesrådmannen til grunn at kulturminneforvaltningen må styrkes med 6 årsverk i løpet av 2019. Planlegging, organisering og rekruttering vil ta noe tid, og det tas derfor bare høyde for halvårs-effekt kommende budsjettår i budsjettforslaget. Det forutsettes videre at overføring av nye oppgaver til fylkeskommunen fullfinansieres fra staten fra 2020.

Fellestjenester for de regionale museene

Fylkeskommunen har over tid prioritert felles satsinger og tjenester innen samlingsforvaltning for de regionale museene. I tillegg til fellesmagasinet for de regionale museene på Åmøy som fylkeskommunen drifter, inkluderer denne satsingen to konservatorstillinger og et mobilt samlingsteam. Satsingen er en hovedprioritering i Regionalplan for museum og Regional kulturplan, og er godt forankret i museene i Rogaland. Den har gitt svært gode og målbare resultater, og både arbeidet og modellene med fellestjenester blir lagt merke til og vist til på nasjonalt nivå. I evalueringen av museumsreformen i Rogaland som ble gjennomført i 2016, omtales dette tiltaket som svært vellykket, og det anbefales at fellestjenestene styrkes og gjøres permanent. De to konservatorstillingene er allerede gjort fast, og inngår nå i det samlede driftstilskuddet til henholdsvis Haugalandmuseene og Ryfylkemuseet som har arbeidsgiveransvar for disse. Forutsatt at kulturmeldingen ikke i vesentlig grad medfører endringer av

prioriteringer, roller og ansvar på museumsområdet, gjøres også øvrige fellestjenester permanent fra 2019 i tråd med tidligere planer og utredninger.

C) Tilskuddsordninger

Samlet sett forvalter Rogaland fylkeskommune betydelige midler som kanaliseres til sektoren gjennom ulike tilskuddsordninger. De statlige midlene utgjør om lag 87 % av det samlede beløpet, og et større handlingsrom i fremtiden for fylkeskommunen til å disponere disse midlene vil både kunne bidra til effektivisering, og til å styrke sektoren regionalt gjennom muligheten til å gjøre prioriteringer basert på regionale behov.

I 2018 forvaltet avdelingen følgende tilskuddsordninger og priser:

Tilskuddsordning	Beløp	Type midler
Støtte til allment kulturarbeid	3 000 000	Fylkeskommunale midler
Drifts- og tiltaksstøtte til frivillige organisasjoner (innen det kulturpolitiske området)	4 500 000	Fylkeskommunale midler
Festivalstøtte	1 000 000	Fylkeskommunale midler
Støtte til internasjonale idrettsarrangement	500 000	Fylkeskommunale midler
Tilskudd til regionale idretts- og kulturbygg	9 000 000	Fylkeskommunale midler
Tilskudd til bibliotekutvikling	400 000	Fylkeskommunale midler
Kulturstipender	600 000	Fylkeskommunale midler
Kulturpris	50 000	Fylkeskommunale midler
Bragdprisen	50 000	Fylkeskommunale midler
Utlån av kunstnerbosteder	120 000	Fylkeskommunale midler
Tilskudd til verneverdige bygg og anlegg	1 150 000	Fylkeskommunale midler
Støtte til fartøyvern	1 900 000	Fylkeskommunale og statlige midler (50/50)
Tilskudd til fredete bygg og anlegg	5 000 000	Statlige midler
Spillemidler til kulturbygg	3 802 000	Statlige midler
Spillemidler anlegg for idrett og fysisk aktivitet	136 005 000	Statlige midler
Den kulturelle spaserstokken	2 486 000	Statlige midler – rammeoverføring
Totalt	169 563 000	Statlige og fylkeskommunale midler

Fylkeskommunens midler til tilskuddsordninger og priser på kulturfeltet foreslås videreført på samme nivå i 2019.

D) Særskilte statlige bevilgninger – statsbudsjett 2019

For kulturavdelingens ansvarsområde er det primært Kulturdepartementets forslag til statsbudsjett som er av størst betydning, men også delvis Klima- og miljødepartementets budsjettforslag hvor Riksantikvaren/kulturminnetiltak er plassert.

Fylkesrådmannen konstaterer at forslaget til statsbudsjett for 2019 på disse områdene i store trekk er en videreføring av foregående budsjetter. Budsjettforslaget

må også ses i lys av at regjeringen skal legge fram en kulturmelding før jul som skal behandles av Stortinget i vårsesjonen 2019. For Rogalands del kan følgende nevnes:

- Spillemidler til regionale kulturbygg opprettholdes på samme nivå som i 2018, dvs. 51,7 millioner kroner. Denne ordningen forvaltes av fylkeskommunene, og for Rogalands del har det vært en reduksjon i bevilgningen fra et nivå på om lag 9,5 millioner kroner i 2014 til om lag 3,8 millioner kroner i 2018. Fylkesrådmannen antar at beløpet til rådighet vil bli om lag det samme i 2019.
- Regjeringen foreslår en ny modell for fordeling av statstilskudd til regionale filmfond med virkning fra og med statsbudsjettet for 2019:
 - 80 pst. av statstilskuddet fordeles etter en aktivitetsbasert indeks ut fra hvor mye midler som tildeles den regionale aktivitet som bygger mest bransje
 - 20 pst. av statstilskuddet fordeles etter Norsk filminstitutt's vurdering av resultater og foreliggende realistiske planer for hvordan fondet styrker regionen som kraftsenter for film
 - I 2019 fastsettes et minimumsbeløp på 4,5 mill. kroner per regionale filmfond
 - Kravet om at det regionale fondet må skaffe regionale/lokale midler som minst tilsvarer de statlige midlene, videreføres.

Det må avklares nærmere hvilke konsekvenser dette vil få for statstilskuddet til mediefondet Zefyr.

Videre er det foreslått en styrking av to tiltak i Rogaland hvor det også vil være budsjettkonsekvenser for fylkeskommunen som følge av avtaler om samfinansiering, jf. også pkt. E) under. Dette gjelder:

- *Regional arena for samtidsdans.* Sandnes kunst & kulturhus v/Regional Arena for Samtidsdans (RAS) har i samarbeid med Dansens Hus, Bærum Kulturhus, Dansearena Nord og Dansekunst i Trondheim og Sør-Trøndelag etablert et nasjonalt turnenettverk for dans. Turnenettverket, Dansenett Norge, fikk i 2018 en tildeling fra regjeringen på kr 3 000 000 over spillemidlene. Formålet med Dansenett Norge er først og fremst publikumsutvikling og styrking av relasjonen mellom publikum og arrangørleddet. Målet er å få flere produksjoner ut på turne i alle deler av fylket som har egnede lokaler. Regjeringen foreslår nå 6 mill. kroner til en varig etablering av turnenettverket Dansenett Norge fra 2019. Å styrke dansefeltet er en viktig prioritering i kulturplanen og handlingsprogrammet. I tillegg forutsetter bidraget fra staten sin side en regional medfinansiering på 40 %, noe som innenfor modellene for samfinansiering innenfor kultursektoren, innebærer en forpliktelse for fylkeskommunen til å bidra med en andel av den samlede finansieringen av tiltaket. I praksis utgjør denne økningen kr 160.000. Det samlede fylkeskommunale bidraget til RAS vil da utgjøre kr 655 000. Den fylkeskommunale økningen til RAS forutsetter imidlertid økt bidrag fra eier Sandnes kunst- og kulturhus KF, hvor RAS inngår.
- *Opera Rogaland.* I årets forslag til statsbudsjett er bevilgningen til Opera Rogaland foreslått økt fra kr 1 045 000 til kr 1 570 000. Det er i dag åtte slike region- og distriktsoperaselskap som får støtte over statsbudsjettet. Opera Rogaland får den klart minste bevilgningen av disse selv med denne økningen. Til sammenligning er den nest minste bevilgningen, til Oscarsborgoperaen, på om lag 2,5 millioner kroner, mens hoveddelen av de statlige bevilgningene er på mellom 4 og 6 millioner kroner. Opera er en kostbar kunstform, og

fylkesrådmannen vil anta at det samlede budsjettet for Opera Rogaland anslagsvis bør være på sistnevnte nivå for at det skal kunne bli en tilstrekkelig bærekraftig operasatsing i fylket gjennom et slikt operaselskap. Dette vil fordre et betydelig økt statlig bidrag. Finansieringen av institusjoner innen musikk og teater er delt 70/30 mellom staten og regionen, dvs. kommune(r) og fylkeskommune. Staten setter som en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel. Når det gjelder Opera Rogaland har regionen samlet overoppfyllt sin andel over flere år. De to eierkommunene Sandnes og Stavanger har i 2018 bevilget kr 650 000 hver, mens fylkeskommunens tilskudd har vært kr 200 000. Totalt utgjorde det regionale bidraget 1,5 millioner kroner i 2018, og fordelingen av finansieringen mellom stat og region vil altså være 50/50 om dette videreføres også for 2019. Fylkesrådmannen er imidlertid positiv til at fylkeskommunens bidrag økes noe når det statlige tilskuddet økes for 2019 - om enn fra et svært lavt nivå – og foreslår en økning av tilskuddet til Opera Rogaland på kr 50 000 fra 2019, og det totale årlige tilskuddet vil da være kr 250 000.

E) Kulturinstitusjoner - driftstilskudd

Finansieringen av kulturinstitusjoner har vært et av de meste omdiskuterte punktene i Ekspertutvalgets anbefalinger om nye oppgaver og rolle for de nye fylkeskommunene. Ekspertutvalget foreslo da at fylkeskommunene skulle overta statens finansieringsansvar for disse institusjonene.

Dagens organisering av det offentliges ansvar for kunst og kulturfeltet består av mange og delvis uklare ansvars- og tildelingslinjer. Det er liten og ingen koordinering av behandling av søknader mellom de ulike leddene. Tilsvarende gjelder for finansieringen av kulturinstitusjoner, som oftest er basert på samfinansiering mellom stat, fylke og kommune, men hvor fylke og kommune i begrenset grad har strategisk innflytelse og i realiteten kun er redusert til å være medfinansierer gjennom rollen staten har tatt i denne sektoren. Dette låser fylkeskommunens handlingsrom og beslutninger i stor grad til statlige beslutninger som normalt kun gjøres kjent gjennom de årlige statsbudsjettene. Det betyr også i praksis at fylkeskommunen ikke har reell styring over egne økonomiske midler og prioriteringer på dette området.

Ved å få ansvar for disse oppgavene vil fylkeskommunene kunne få grunnlag for en langt mer kraftfull rolle, både som eier og tilskuddsgiver overfor institusjonene. Dagens fylker er allerede en vesentlig økonomisk bidragsyter til disse institusjonene, og en overføring av et slikt ansvar vil gi langt større mulighet til strategisk dialog med institusjonene, og til å kunne se tiltak og bidrag i større sammenheng for å kunne utvikle sektoren ut fra regionale behov. Institusjonene vil også oppleve at tilgang til avklaringer og dialog styrkes vesentlig, sammenlignet med samhandlingen med statlig nivå.

Museumssektoren i Rogaland illustrerer denne problemstillingen godt. Telemarksforskning gjorde nylig en evaluering av museumsreformen i Rogaland. Denne viser at fylkets fem regionmuseer er gode, men samtidig også at det har utviklet seg betydelig overlapp mellom dem når det gjelder faglig og tematisk innretning, og at de alle har ambisiøse planer for nye bygg finansiert av de samme offentlige midlene. Telemarksforskning gir en tydelig anbefaling om at det er behov for sterkere regional samordning for å sikre en god utvikling av museumssektoren i fylket som helhet. Utfordringen i så måte er at fylkeskommunens mulighet til å ta

slike grep er svært begrenset siden også hvert enkelt museum primært retter oppmerksomheten mot staten som største og styrende finansør. Utviklingen styres derfor i stor grad av statens økonomiske handlingsrom i form av enkelttildelinger til institusjoner – også for fylkeskommunens bidrag - og dermed ofte uten helhetlige grep for sektoren, hverken i Rogaland eller landet for øvrig. Dette gjelder også i høy grad når det gjelder statens finansieringsandel av museene hvor det er betydelige forskjeller både mellom de enkelte museene og mellom ulike deler av landet, og som fremstår til dels vilkårlige og basert på uklare kriterier. Alle regionmuseene i Rogaland har lavere statlig finansieringsandel enn snittet på 60 %. Som tabellen under viser, har Jærmuseet den høyeste statlige finansieringsandelen med om lag 47 %, mens Museum Stavanger (MUST) har den laveste med om lag 40 % statlig finansieringsandel.

Institusjon	Tilskudd fra RFK	Tilskudd fra vertskommuner	Statlig tilskudd	Samlet offentlig tilskudd
Museum Stavanger	14 566 000	15 617 000	19 900 000	50 083 000
Jærmuseet	9 397 000	11 419 000	18 733 000	39 549 000
Haugalandmuseene	6 298 000	2 293 000	5 660 000	14 251 000
Ryfylkemuseet	3 929 000	1 724 000	6 020 000	11 673 000
Dalane folkemuseum	3 452 000	1 611 000	3 665 000	8 728 000

Oljemuseet er i en særstilling som sektormuseum finansiert av Olje- og energidepartementet, og finansieringsfordelingen er som følger:

Norsk oljemuseum	1 112 000	2 063 000	13 500 000	16 675 000
------------------	-----------	-----------	------------	------------

Det er derfor svært viktig at spørsmålet om både finansieringsnivå og -ansvar for kulturinstitusjonene avklares i den kommende kulturmeldingen. Dette vil også være avgjørende for fylkeskommunens politikk og ambisjonsnivå for kulturinstitusjonene i Rogaland fremover.

Inntil dette er avklart mener fylkesrådmannen at det ikke vil være naturlig å foreslå større endringer av fylkeskommunens bevilgninger til kulturinstitusjonene for 2019, og disse foreslås i hovedsak videreført på om lag samme nivå som i år justert for lønns- og prisvekst. Enkelte mindre endringer kommenteres under.

Søknader fra kulturinstitusjoner

Kulturinstitusjoner, organisasjoner og festivaler, som mottar fast tilskudd fra Rogaland fylkeskommune, leverer årlige budsjettsøknader. Søknadene fra kulturinstitusjonene er velbegrunnet og forankret i institusjonenes egne planer, og viser institusjoner med både kvalitet og ambisjoner.

Gitt utgangspunktet om at nye tiltak som hovedregel må finansieres ved omprioriteringer innenfor budsjettammen, er det svært begrenset økonomisk handlingsrom for å imøtekomme slike søknader om økt tilskudd fra aktørene som får fast driftstilskudd.

Museene

Alle regionmuseene har ambisiøse planer, og har i en årrekke søkt om til dels betydelige økninger av sine driftstilskudd, langt mer enn eksempelvis teatrene eller symfoniorkesteret. Samlet sett søker de om en økning på om lag 7 millioner kroner for 2019, ut over lønns- og prisvekst. Hverken stat eller fylkeskommune har hatt muligheter til å innfri forventninger om økninger i en slik størrelsesorden som museene har lagt til grunn. Fylkesrådmannen vil derfor oppfordre regionmuseene til å gjøre tydelige og realistiske prioriteringer tilpasset en situasjon hvor det må forventes at de offentlige budsjettene vil vokse mindre enn før. Fylkesrådmannen vil også se positivt på prioriteringer og tiltak og satsinger som innebærer samarbeid mellom flere museer, og vil om mulig prioritere slike tiltak i vurderingen av tilskudd til museene.

Fylkesrådmannen noterer videre at de regionale museene har ambisiøse planer for nye bygg og visningsarenaer, noe som vil kreve svært store investeringer. Det må da også forutsettes at museene har realistiske anslag over hvilke økninger av driftskostnader dette vil medføre, og hvordan disse skal dekkes. Fylkesrådmannen vil understreke at det ikke kan legges til grunn at det vil være en automatikk i en slik økning av driftstilskuddet fra fylkeskommunens side, men noe som må vurderes fra sak til sak i budsjettbehandlingen innenfor de økonomiske rammene fylkeskommunen har til disposisjon.

På bakgrunn av kulturmeldingen, og en varslet delmelding om museumssektoren, vil også fylkeskommunens rolle og økonomiske bidrag måtte gjennomgås i sin fulle bredde. I hovedsak foreslås det derfor at fylkeskommunens ordinære driftstilskudd til museene videreføres på samme nivå i 2019, justert for lønns- og prisvekst.

Fylkesrådmannen vil imidlertid gi en særskilt kommentar til den økonomiske situasjonen for to av regionmuseene.

Museum Stavanger (MUST)

MUST er i en svært krevende økonomisk situasjon, og har måttet gjøre til dels drastiske grep blant annet i form av nedbemanninger og lukking av anlegg for på sikt å oppnå bærekraftig drift. I tillegg er MUSTs egenkapital svært svak, hvilket reduserer det økonomiske handlingsrommet i vesentlig grad. Etter fylkesrådmannens vurdering er det nødvendig at fylkeskommunens driftstilskudd økes noe for å avhjelpe den svært krevende økonomiske situasjonen MUST nå befinner seg i, og for å sikre ro og handlingsrom for at MUST kan gjennomføre også langsiktige tiltak som sikrer bærekraftig drift av museet. Med dette som bakteppe bevilget Stavanger kommune et ekstraordinært tilskudd på kr 500 000 i revidert budsjett før sommeren, og kommunen foreslår en ytterligere økning av sitt driftstilskudd på 2 millioner kroner årlig i kommende Handlings- og økonomiplan. På bakgrunn av dette foreslås en økning av det årlige driftstilskuddet til MUST på kr 500 000.

Haugalandmuseene

Haugalandmuseene har siden 2013 arbeidet for et nykonsolidert regionmuseum på Haugalandet. Den opprinnelige planen var at også museene på Karmøy skulle innlemmes i det nykonsoliderte museet, men som orientert om i forrige økonomiplan strandet dette arbeidet i 2017. Det nye museet blir dermed bestående av de samme enhetene som før, men med en helt ny organisasjonsstruktur, bedre tilpasset et profesjonelt museum. Fylkeskommunen bidro med kr 400 000 i 2017 og i 2018 til

dette arbeidet. Det nye museet skal hete Museum Sydvest AS, og skal etter planen være operasjonelt fra 1. januar 2019.

I forbindelse med dette arbeidet har Haugalandmuseene arbeidet for å få sine eierkommuner (Utsira, Tysvær, Haugesund, Vindafjord, Bokn) til å øke sine tilskudd til museet. Som andel av Haugalandmuseenes samlede finansiering, har disse tilskuddene hittil vært svært lave. I løpet av våren 2018 har kommunene forpliktet seg til et tilskudd på 83 kroner per innbygger. For 2019 gir dette et samlet kommunalt tilskudd på 6,852 millioner kroner, en økning på om lag 4,5 millioner kroner. Haugalandmuseene søker om en økning på 1 million kroner i fylkeskommunalt driftstilskudd på bakgrunn av dette.

Det er svært positivt at eierkommunene nå øker sine tilskudd til Haugalandmuseene, og det er forståelig at museet også søker økt tilskudd fra fylkeskommunen. Imidlertid har Haugalandmuseene gjennom en lang periode vært det regionmuseet med størst andel fylkeskommunalt driftstilskudd. Selv med den forespeilede økningen av kommunalt tilskudd vil fylkeskommunens andel av det samlede offentlige driftstilskuddet imidlertid være på nivå med andre regionmuseer i Rogaland. Fylkesrådmannen noterer at Haugalandmuseenes økonomiske stilling styrkes vesentlig om eierkommunenes tilskudd øker som forutsatt. Ut fra en samlet vurdering av finansieringsandel, og behovene og tilskuddene til de fem regionmuseene i fylket, foreslås det ordinære driftstilskuddet til Haugalandmuseene videreført på samme nivå i 2019 justert for pris- og lønnsvekst. Fylkesrådmannen vil gjøre en ny vurdering neste år når ny organisering av Haugalandmuseene er iverksatt, og behov og planer er konkretisert. Dette må også ses i lys av en gjennomgang av tilskudd til museer og andre institusjoner på grunnlag av ny kulturmelding.

Rogaland teater

Nytt bygg for Rogaland teater vil være det mest kostnadskrevende prosjektet i kultursektoren i tiden framover. I FU-sak 152/15 sluttet utvalget seg til at det bør utarbeides en konseptvalgutredning i tråd med det statlige konseptvalg- og kvalitetssikringssystemet i arbeidet med nytt teaterhus, og at eierne finansierer dette arbeidet forholdsmessig basert på eierbrøken. Dette er gjennomført, og også kvalitetssikring av konseptvalg (KS1) hvor fylkeskommunen bevilget kr 270 000 i fjorårets budsjett. Rogaland teater vil i 2019 ha nærmere dialog med eierne om de ulike konseptene og tomtevalg. Kostnader og finansiering vil da være et sentralt tema da investeringsbehovet kan være opp mot to milliarder kroner, avhengig av hvilket alternativ som velges. Rogaland teater tar deretter sikte på å gjennomføre et forprosjekt (KS2), og vil søke eierne om midler til gjennomføring av dette.

Kompensasjon for pris- og lønnsvekst

I tidligere budsjettvedtak er det slått fast at pris- og lønnsjustering skal gis til regionale kulturinstitusjoner og organisasjoner, hvor det er avtaler/sedvane med gjensidige forpliktelser mellom tilskuddspartene. Brorparten av disse har betydelig statlig finansieringsandel, men det er også enkelte andre institusjoner som anses å ha en viktig regional betydning, og hvor kommuner eller fylkeskommuner er de sentrale tilskuddspartene. Den forutsigbarhet som denne justeringen gir institusjonene er viktig og viser at fylkeskommunen følger opp disse på en god måte,

men ikke minst bidrar det til å sikre at tilbudet til befolkningen i fylket kan opprettholdes.

I tabellen under vises fylkesrådmannens samlede forslag til driftstilskudd til kulturinstitusjoner for 2019. Tilskuddene er justert for vedtak i tidligere økonomiplaner om midlertidige tilskudd i 2018 til Rogaland teater, Haugalandmuseene, og Jærmuseet, jf. oversikt avslutningsvis.

	Ordinært tilskudd 2018	Lønns- og prisvekst 2,8 %	Tilskudd 2019
MUNOR	2 986 000	84 000	3 070 000
KUNSTSKOLEN I ROGALAND	569 000	16 000	585 000
ROGALAND KUNSTENTER	1 450 000	41 000	1 491 000
RYFYLKE KUNSTLAG	183 000	5 000	188 000
ROM FOR KUNST	108 000	3 000	111 000
VESTLANDSUTSTILLINGEN	138 000	4 000	142 000
ROGALAND TEATER	9 088 000	254 000	9 342 000
HAUGESUND TEATER	1 817 000	51 000	1 868 000
STAVANGER SYMFONIORKESTER	12 573 000	352 000	12 925 000
VESTNORSK JAZZCENTER	122 000	3 000	125 000
FILMKRAFT ROGALAND	4 475 000	125 000	4 600 000
ZEFYR	1 777 000	50 000	1 827 000
STAR	461 000	13 000	474 000
NUART	308 000	9 000	317 000
MUSEUM STAVANGER	14 566 000	408 000	15 474 000
HAUGLANDSMUSEENE	5 898 000	165 000	6 063 000
DALANE FOLKEMUSEUM	3 452 000	97 000	3 549 000
RYFYLKEMUSEET	4 679 000	131 000	4 810 000
JÆRMUSEET	8 897 000	249 000	9 146 000
NORSK OLJEMUSEUM	1 112 000	31 000	1 143 000
FILMFESTIVALEN	2 254 000	63 000	2 317 000
ROGALAND MUSIKKRÅD	1 845 000	52 000	1 897 000
ROGALAND IDRETTSKRETS	2 748 000	77 000	2 825 000
SUM	81 506 000	2 283 000	84 289 000

F) Annet - Utvandrerjubileum

De kommende årene vil det være en rekke jubileer som skal markeres i Rogaland. Det vil også være forventninger om at fylkeskommunen tar en sentral rolle i en del av disse. Dette ble drøftet i en egen sak behandlet av Regional- og kulturutvalget og Fylkesutvalget (FU-sak 187/18), og følgende ble vedtatt:

Utvalget er positiv til at det gjennomføres et forprosjekt med ekstern bistand for å utvikle et konsept og organisering for et Utvandrerjubileum i 2025. Fylkeskommunen

vil på bakgrunn av dette forprosjektet ta stilling til sin videre rolle i dette jubileet. Finansieringen av et slikt forprosjekt vurderes i budsjettprosessen for 2019.

En markering av rikssamlingsjubileet vil være en god anledning til å forsterke og videreutvikle reiselivssatsingen knyttet til vikinghistorien. Utvalget vil derfor be rådmannen kontakte aktuelle kommuner og ledende kompetansemiljøer for å gjennomføre et forprosjekt med ekstern bistand som skal utvikle konsept og organisering av Rikssamlingsjubileet i 2022.

Fylkeskommunen vil på bakgrunn av dette forprosjektet ta stilling til sin videre roller i disse jubileene. Finansieringen av slike forprosjekt vurderes i budsjettprosessen for 2019.

Rogaland fylkeskommune er positiv til å støtte prosjekter som vil markere 50-års jubileet for det første oljefunnet i Nordsjøen, og de ringvirkninger dette har hatt for sysselsetting og velferdsutvikling i Rogaland og Norge.

I saken fremholdt fylkesrådmannen at fylkeskommunen per i dag ikke er rigget for å utvikle, planlegge og gjennomføre jubileer hverken når det gjelder ressurser eller kompetanse, og anser det som nødvendig å gjennomføre forprosjekter slik det fremgår av vedtaket i saken. I tråd med dette foreslås det å avsette kr 250 000 til hvert av de to forprosjektene, totalt kr 500 000.

Eventuelle søknader om støtte til prosjekter knyttet til jubileet i 2019 for det første oljefunnet i Nordsjøen vil primært måtte bli vurdert innenfor rammene av aktuelle tilskuddsordninger.

4. Budsjettmessige konsekvenser

Ny hovedramme med disse justeringene innarbeidet blir i 2019 kr 171 170 000. I dette ligger også tekniske justeringer som utgjør om lag 1,6 millioner kroner av denne rammen. Dette gjelder momskompensasjon som utgjør i overkant av 1,1 millioner kroner, samt at en andel på kr 500 000 av stedsutviklingsprosjektet nå føres på kulturavdelingens budsjett. Det er gjort lønns- og prisjustering av tilskudd til institusjoner med avtaler om samfinansiering, og av lønnsbudsjettet.

Prioriterte tiltak 2019 – kultur:

Beløp i tusen kroner (endringer i forhold til 2018)	2019	2020	2021	2022
Kulturinstitusjoner				
Indeksjustering kulturinstitusjoner (2,8 %)	2 371	2 371	2 371	2 371
MUST – økt driftstilskudd	500	500	500	500
Opera Rogaland – økt tilskudd	50	50	50	50
Handlingsprogram kultur				
Den kulturelle skolesekken	200	200	200	200
Fylkesbiblioteket – fellestjenester folkebibliotekene	200	200	200	200
Prosjekt Kunstgress21 – miljøvennlige kunstgressbaner	250	250	250	0
Dybwikdansen	40	40	40	40
Regional arena for samtidsdans	160	160	160	160
Økning faste tilskudd festivaler	300	300	300	300
Regionreform				
Nye oppgaver kulturminnevern ¹⁾	2 639	5 278	5 278	5 278
Annet				
Forprosjekt Rikssamlingsjubileum	250	0	0	0
Forprosjekt Utvandrerjubileum	250	0	0	0
SUM	7 210	4 071	4 071	3 821

¹⁾ Det forutsettes at overføring av nye oppgaver til fylkeskommunen fullfinansieres gjennom inntektssystemet fra 2020. Helårseffekten for 2020-2022, 5,3 mill. kroner, er dermed ikke inkludert i budsjettalene for avdelingen, og vises i tabellen kun som informasjon.

Andre reelle endringer i planperioden:

Beløp i tusen kroner (endringer i forhold til 2018)	2019	2020	2021	2022
Rogaland Teater (KS1)	-270	-270	-270	-270
Oppfølging oppgaver og tilskuddsordning Riksantikvaren	-600	-600	-600	-600
Konsolidering Haugalandmuseene 400' i 2017 og 2018	-400	-400	-400	-400
Sauda Folkets Hus (250' i 2017, 500' i 2018, 750' i 2019)	250	-500	-500	-500
Jærmuseet (særskilt driftstilskudd 500' i 2017 og 2018)	-500	-500	-500	-500
Jøssingfjordsenteret (1000' i 2018), særskilt bevilgning 5. mill. 2016-2019	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Skilting og formidling av Rogalands kulturminner (3-årig prosjekt: 815' per år 2017-2019)	0	-815	-815	-815
NM-veka	0	-250	-250	-250
SUM	-2520	-4335	-4335	-4335

Det tas høyde for at innsats knyttet til arkeologiske utredninger i forbindelse med vegsaker, tilsvarende om lag 2 årsverk, dekkes av investeringsbudsjettet for fylkesveger. Kulturavdelingen har budsjettetert en samlet lønnsrefusjon på 1,6 mill. kroner.

6.9 OPPLÆRING

1. Innledning

Opplæringssektoren i Rogaland fylkeskommune utfører lovpålagte tjenester for befolkningen innenfor hovedområdene:

- Videregående opplæring i skole for ungdom mellom 16 og 24 år.
- Videregående opplæring i bedrift for lærlinger, lærekandidater og praksisbrevkandidater.
- Videregående opplæring for voksne, herunder dokumentasjon av realkompetanse, praksiskandidatordning i arbeidslivet, vurdering av utenlandske vitnemål og manglende opplæring for godkjenning i Norge (ny), eksamen for privatister samt karriereveiledning for unge og voksne.
- Fagskoleopplæring innenfor tekniske fag, maritime fag og helsefag.
- Opplæringstilbud for barn, unge og voksne i sosiale og medisinske institusjoner på grunnskolens område.

Rogaland fylkeskommune gir opplæring til 17.600 elever og fagskolestudenter ved 25 videregående skoler, Fagskolen Rogaland, 2 skolesenter, samt 4.700 lærlinger i lærebedrifter. I tillegg er det 150 elever i Vg3 fagopplæring i skole (gjelder søkere med opplæringsrett til læreplass som ikke har fått læreplass). Det er 3.400 sysselsatte i Rogaland fylkeskommune som jobber innenfor videregående opplæring. I tillegg kommer faglige ledere og instruktører i 2.500 lærebedrifter.

Indikatorer og nøkkeltall fra KOSTRA, utvikling fra 2013/2014 til 2017/2018. Kilde: SSB

Indikator og nøkkeltall	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Elever ved fylkeskommunale videregående skoler, skolefylke	16 168	16 362	16 887	17 546	17 591
Elever i videregående skoler, skolefylke	17 970	18 170	18 657	19 337	19 371
Antall lærlinger i Rogaland	4 920	5 022	4 749	4 521	4 711
Antall lærere	2 220	2 228	2 297	2 338	2 378
Lærerårsverk (avtalte)	2 022	2 043	2 127	2 176	2 202

Antallet elever i videregående opplæring i Rogaland har økt med 45 fra 2016/2017 til 2017/2018. Høsten 2018 går elevtallet ned med 355 elever viser tellingen per 01.10.2018 på grunn av at antallet som går ut av grunnskolen er lavere.

Skolenes virksomhet forholder seg til variabler som følger skoleåret. Forhold som er knyttet til demografi og elevenes valg kan dermed endre seg innenfor et budsjettår. Dette behandles av inntaksnemnda og meldes i revidert budsjett. Disse forholdene justeres hovedsakelig gjennom budsjettendringer.

Her kommer en oversikt over antall årsverk som ligger inne i ressurstildelingsmodellen for videregående opplæring (budsjettmodellen) for skoleåret 2018/2019:

Budsjettmodellen , skolene pluss skolesentrene	Årsverk
Undervisningsstillinger pluss kontaktlærere	1 855
Tidsressurspott/reduert leseplikt/spesialundervisning	145
Ledelse	172
Renhold	159
Miljøpersonale	140
Kontor	95
Driftpersonale	53
Rådgivere	42
Elevrettet tjeneste (bibliotek, systemansvarlige)	60
Landslinjene Sauda, Sola og Øksnevad	36
OT på skolene	13
Hørselsavdeling på Hetland	9
Gårdsdrift på Øksnevad	7
Annet	4
	2 790

Fylkesrådmannen vil her beskrive utfordringer i kommende budsjettår og i planperiodens tre siste år. Det redegjøres for hvilke aktivitetsendringer som er nødvendige i lys av den demografiske utviklingen. Videre gjennomgås aktuelle nye tiltak og forslag til styrking av tjenestetilbudet. Indeksjustering, sparetiltak og andre mer tekniske sider av budsjettforslaget blir også omtalt.

Fylkesrådmannen vil også omtale de ulike seksjonene i opplæringsavdelingen, og hvilke oppgaver de utfører.

2. Dagens situasjon - hovedutfordringer 2019-2022

Demografiske endringer

Våren 2019 er det en liten økning i antallet avgangselever fra grunnskolen. Ifølge tall fra GSI (grunnskolens informasjonssystem) vil det være 6.024 elever som kommer ut av grunnskolen våren 2019. I tillegg er det 138 elever fra kommunene Sirdal, Etne og Sveio inkludert i totaltallet på 6.162 elever. Dette er 190 flere elever enn våren 2018. I tillegg er det ca. 210 minoritetsspråklige elever i innføringsklassene. Det er noe usikkert hvor mange av disse som er «klar» for videregående opplæring høsten 2019, fordi noen må gå to år i innføringsklasse før de er klar for videregående opplæring. Fylkesrådmannen vil tro at ca. 80 av avgangselevne våren 2019 ikke er klare til å begynne i Vg1, men må tas inn i innføringsklassene. På samme måte vil ca. 80 av elevene som nå går i innføringsklasser være klare til å begynne i Vg1 skoleåret 2019/2020. Disse er ikke med i GSI-tellingen fordi de allerede er skrevet ut av grunnskolen (enten i Norge eller med vitnemål fra hjemlandet).

Fordelt per år:	høsten 2018	høsten 2019	høsten 2020	høsten 2021	høsten 2022	høsten 2023	høsten 2024
Sør fylket med Dalane:	-40	-3	4	18	8	-5	24
Indre Ryfylket:	12	13	-6	22	-13	8	6
Ytre Ryfylket:	-16	13	0	-15	12	20	-20
Midt fylket, nord Jæren	-93	118	38	-38	284	-61	195
Nord fylket	-95	49	-88	79	67	-139	135
Sum	-232	190	-52	66	358	-177	340

Tallene viser at det er en økning i antallet elevplasser i Vg1 neste skoleår. Dette omtales i egen sak om tilbudsstruktur.

Forventet elevtallsutvikling i Vg1 for de neste årene – bosatt i Rogaland:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
* GSI (Grunnskolen informasjonssystem)	5802	6024	5970	6013	6402	6229	6529
Lav nettoinnvandring	6008	5813	6071	6026	6035	6439	6267
Høy nettoinnvandring	6008	5825	6096	6059	6080	6497	6339

**I tabellen over er ikke elever fra Sirdal, Etne og Sveio tatt med – disse har opplæringsrett i Rogaland*

Totalt er økningen i Vg1 på 727 ungdommer fra 2018 til 2024 (6529 – 5802).

Tallene fra GSI er basert på elever som nå går i grunnskolen i Rogaland og som skal begynne i videregående opplæring de aktuelle årene fra 2019 til 2024, mens de andre tallene viser framskrivninger fra SSB basert på lav og høy nettoinnvandring til fylket. Her knytter det seg imidlertid stor grad av usikkerhet til hva som vil skje med arbeidsmarkedet og endring i antall flyktninger og asylsøkere. Det vises også til kapittel 4.2 og fylkesrådmannens omtale av kortsiktige utfordringer ved SSBs anvendte metodikk.

For å danne seg et bilde av elevtallsutviklingen fra ett budsjettår til neste, må man se på elevtallsutviklingen på alle trinn. Tabellen under viser endringene fra ett gitt år til neste år (*elevplassene på Vg3 er ca. 60 % av elevplassene på Vg2 forrige skoleår*):

August	Skoleår	Vg1	Vg2	Vg3	Sum	endring i elevplasser Vg1	endring i elevplasser Vg2	endring i elevplasser Vg3	Sum endring elevplasser
2016	2016/17	6 236	6 385	3 702	16 323				
2017	2017/18	6 185	6 236	3 831	16 252	-51	-149	129	-71
2018	2018/19	5 972	6 185	3 742	15 899	-213	-51	-89	-353
2019	2019/20	6 162	5 972	3 711	15 845	190	-213	-31	-54
2020	2020/21	6 110	6 162	3 583	15 855	-52	190	-128	10
2021	2021/22	6 176	6 110	3 697	15 983	66	-52	114	128
2022	2022/23	6 534	6 176	3 666	16 376	358	66	-31	393
2023	2023/24	6 357	6 534	3 706	16 597	-177	358	40	221
2024	2024/25	6 697	6 357	3 920	16 974	340	-177	215	378
2025	2025/26	6 788	6 697	3 814	17 299	91	340	-106	325
2026	2026/27	6 925	6 788	4 018	17 731	137	91	204	432
2027	2027/28	6 690	6 925	4 073	17 688	-235	137	55	-43

Oversikten over tar utgangspunkt i prognosetall fra GSI (inkl. Etne, Sveio og Sirdal), og viser en økning i antall elever som kommer ut fra grunnskolene våren 2019. Økningen er på 190 elever i forhold til 2018. De samlede endringene i neste skoleår for alle trinn innebærer imidlertid 54 færre elevplasser.

Det er en reduksjon i antall elevplasser i perioden 2018-2020, men fra 2021 får vi en ny økning i antall avgangselever fra grunnskolen, som markerer starten på en stigende trend. Økningen toppe seg i 2026 og 2027. Dette omtales i skolebruksplanen som legges fram for fylkestinget høsten 2018.

Tabellen under viser hvordan behovet for elevplasser endrer seg i forhold til skoleåret 2016/2017. Ved å se på summen ute til høyre viser den at det for skoleåret 2019/2020 er behov for 478 færre elevplasser enn hva tilfellet var i 2016/2017. Skoleåret 2016/2017 blir brukt som et referansepunkt i skolebruksplanen. På samme måte vil det være behov for 1.408 flere elevplasser i 2026/2027 enn i 2016/2017.

August	Skoleår	Vg1	Vg2	Vg3	Sum	Vg1	Vg2	Vg3	Sum
2016	2016/17	6 236	6 385	3 702	16 323				
2017	2017/18	6 185	6 236	3 831	16 252	-51	-149	129	-71
2018	2018/19	5 972	6 185	3 742	15 899	-264	-200	40	-424
2019	2019/20	6 162	5 972	3 711	15 845	-74	-413	9	-478
2020	2020/21	6 110	6 162	3 583	15 855	-126	-223	-119	-468
2021	2021/22	6 176	6 110	3 697	15 983	-60	-275	-5	-340
2022	2022/23	6 534	6 176	3 666	16 376	298	-209	-36	53
2023	2023/24	6 357	6 534	3 706	16 597	121	149	4	274
2024	2024/25	6 697	6 357	3 920	16 974	461	-28	218	651
2025	2025/26	6 788	6 697	3 814	17 299	552	312	112	976
2026	2026/27	6 925	6 788	4 018	17 731	689	403	316	1408
2027	2027/28	6 690	6 925	4 073	17 688	454	540	371	1365

Konjunkturutvikling

Elevenes valg påvirkes blant annet av konjunktursvingningene og deres betydning for framtidige lære- og arbeidsplasser. Usikkerheten de siste årene, spesielt knyttet til arbeidsplasser relatert til oljeindustrien, har gjenspeilet seg i elevenes valg.

Antall søkere til læreplass våren 2018 var litt høyere enn tallet i 2017 (fra 2.200 søkere til 2.250). Tilgangen på læreplasser har økt noe, særlig innenfor fag som rekrutterer fra utdanningsprogrammet teknologi og industriell produksjon. I 2017 stod om lag 290 uten læreplass 15. august. På tilsvarende tidspunkt i 2018, stod omtrent like mange uten læreplass.

De som stod uten læreplass 15. august, har fått tilsendt tilbud om plass i Vg3, fagopplæring i skole. 112 takket ja til tilbudet innen 1. september. Det er også 64 igjen fra 2017-formidlingen som ikke har tatt fagprøve. I snitt bruker vi 150 læreplasser for beregning av kostnadene.

Handlingsplaner og tiltak for bedre gjennomføring i videregående opplæring, «null-visjonen»:

Nasjonale og regionale satsingsområder for opplæringssektoren

Rogaland fylkeskommune presenterer gjennom den årlige kvalitetsmeldingen de overordnede resultatene knyttet til målsetningene for opplæringssektoren i Rogaland. Tallene for skoleåret 2017/2018 blir presentert i kvalitetsmeldingen 2018, som blir lagt frem i opplæringsutvalget i november, og behandles av fylkestinget i desember 2018.

I Rogaland vedtok fylkestinget 2. mai 2017 (sak 30/17) følgende satsingsområder for skoleårene 2017-2021:

- Læringsmiljø:

Skolen/lærebedriften skal jobbe for at alle elever/lærlinger/lærekandidater trives, opplever faglig mestring og har gode relasjoner til andre elever/kolleger og lærere/instruktører, i et godt læringsmiljø.

- Vurdering:
Videregående opplæring i Rogaland skal ha god praksis for vurdering.
- Utbytte av opplæringen:
Videregående opplæring i Rogaland skal fremme et godt utbytte av opplæringen ved at:
 - Skolene og lærebedriftene arbeider for at alle elever og lærlinger/lærekandidater har optimal sosial og faglig læring, gjennom blant annet tilgjengelighet for alle elever og lærlinger/lærekandidater.
 - Skolene og lærebedriftene arbeider for at alle elever og lærlinger/lærekandidater skal gjennomføre og bestå.

Arbeidet med å øke gjennomføringsgraden for elever i videregående opplæring er en del av en nasjonal og regional satsing som det brukes betydelige midler for å følge opp.

Nullvisjonen

I økonomiplanen for 2018-2021 ble det av fylkestinget (sak 114/17) bevilget midler til arbeidet mot frafall fra videregående opplæring i økonomiplanperioden. I tråd med forrige økonomiplan er det lagt inn 14 mill. kroner i 2019, som økes til 15 mill. kroner fra 2020. Arbeidet med å nå visjonen er lagt inn i tre spor:

- Tiltak for å utvikle gode attraktive tilbud slik at alle elever som begynner en yrkesfaglig opplæring får fullføre utdanningen de begynner på.
- Tiltak for at elever og lærlinger som ikke fullfører og består skoleår eller læretid får hente inn det de mangler i løpet av opplæringstida.
- Tiltak for å styrke elevers og lærlingers psykiske helse og heve kompetansen i sektoren.

Fylkesrådmannen legger årlig frem for opplæringsutvalget en statusrapport knyttet til nullvisjonen.

Skolebygg

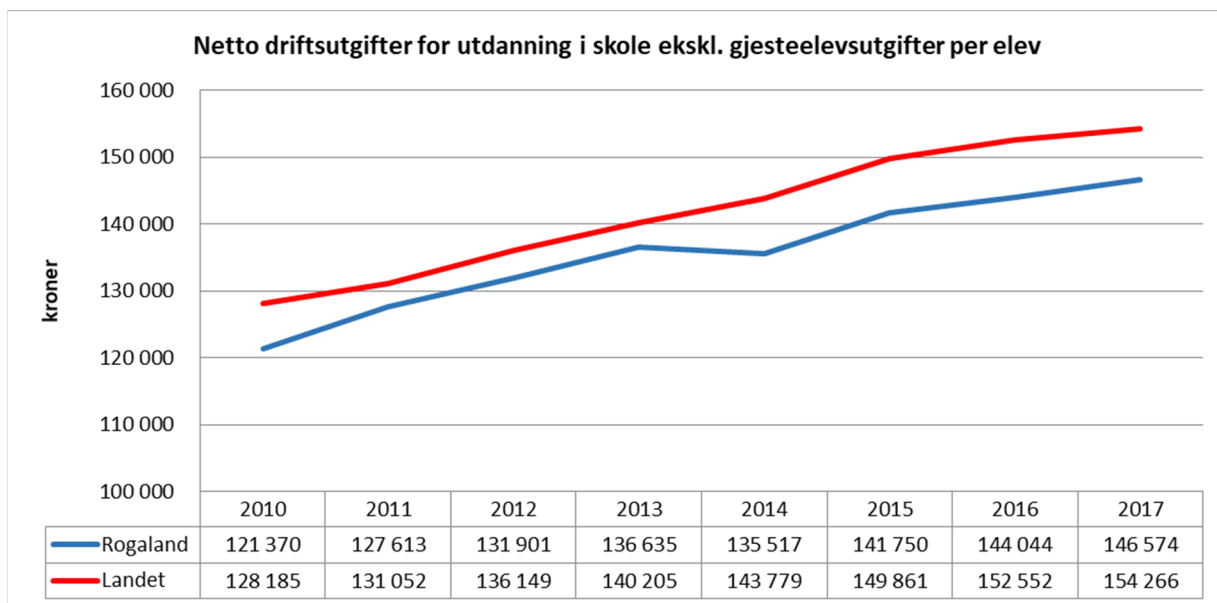
I Rogaland fylkeskommune brukes store ressurser på nye skolebygg og større oppgraderinger av eksisterende skolebygg. Nybygg og totalrenoverte bygg som er nyere enn 10 år, utgjør ca. 60 % av bygningsmassen. Fylkeskommunen viser vilje til å satse på ungdom og utdanning på en måte som blir lagt merke til. Men et høyt investeringsnivå reduserer det økonomiske handlingsrommet til drift, og det er nå viktigere enn noen gang å prioritere kun de helt nødvendige investeringene. Det er en utfordring å dimensjonere riktig (treffe godt i behovsvurderingene) de kommende årene, elevtallsutviklingen tatt i betraktning. Dette vil bli ytterligere kommentert i skolebruksplanen som legges fram høsten 2018. Her vil både nybygg og renovering av skolebygg bli kommentert med tanke på elevtallsveksten.

Kostnadseffektiv drift

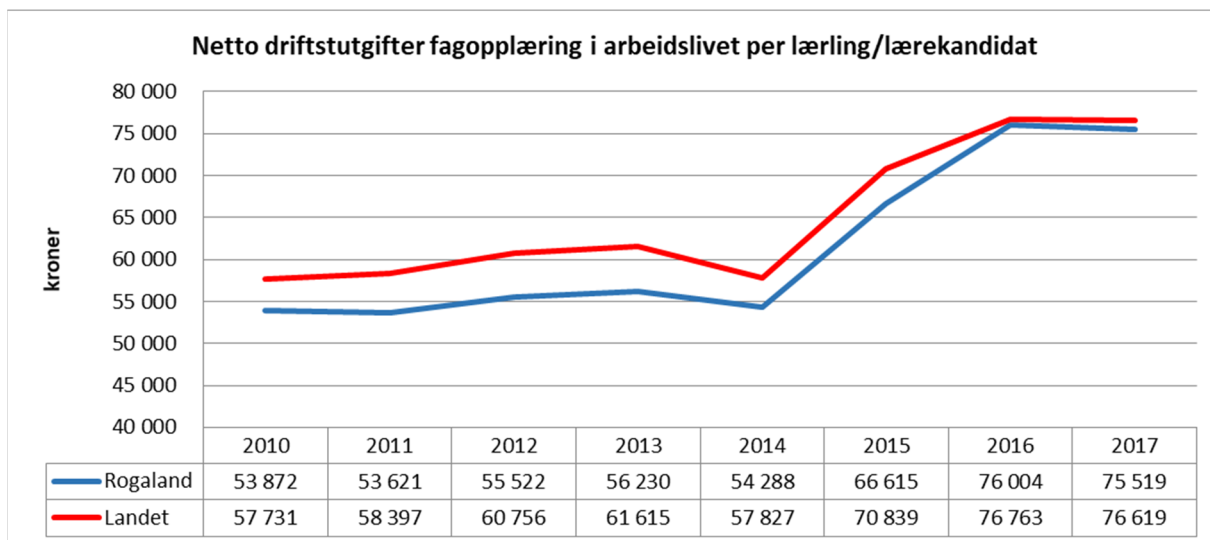
Tall fra KOSTRA viser at Rogaland driver opplæringssektoren rimelig i forhold til mange andre fylker. Tall fra 2017 viser at en elevplass i Rogaland er ca. kr 7.700 billigere enn landsgjennomsnitt. Noe av årsaken til lavere kostnader sammenlignet med andre fylker er naturlig høy struktureffektivitet i Rogaland. Med vesentlig lavere frie inntekter enn landsgjennomsnitt, korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, vil

fylkesrådmannen kunne hevde at dette er en helt nødvendig forutsetning for å oppnå finansiell balanse over tid.

Figurene under viser utviklingen for Rogaland og hele landet over tid. De «gunstige» tallene for Rogaland kommer til uttrykk i lavere kostnad per elev for funksjon (510-562) enn landsgjennomsnitt. Det skyldes blant annet at RFK har lavere utgifter til skolelokaler, skoleforvaltning og ledelse. Store investeringer i skolebygg vil kunne endre dette bildet for skolelokaler når avskrivninger kommer inn i KOSTRA-statistikken i større grad.

Vi ser knekken fra 2013 til 2014 for Rogaland som viser varig lavere driftsutgifter på grunn av iverksettelsen av sparetiltak. Det er ikke bare Rogaland som har satt i gang budsjettkutt (noe som vises i den røde grafen der økningen er merkbart mindre fra 2015). Ut i fra resultatene til skolene de senere år, som blir beskrevet mer inngående senere i dokumentet, har skolene strevd med å oppnå den forutsatte årlige effekten av sparetiltak på om lag 75 mill. kroner fra 2016.

Økt satsing på tilskudd til lærebedrifter synes i kostnaden pr lærling/lærekandidat. Endringen fra 2016 til 2017 viser en liten nedgang, noe mer for Rogaland enn resten av landet.

RFK bruker langt mindre enn landsgjennomsnitt per elev på yrkesfaglige utdanningsprogram, mens vi bruker noe mer enn landsgjennomsnitt på studieforbereende utdanningsprogram. En av årsakene til dette er at vi har en større andel av elever på utdanningsprogrammet musikk, dans og drama enn landsgjennomsnitt. Dette er et kostnadskrevende utdanningsprogram. Oppfylgingsgraden er høyere i Rogaland enn for landet samlet. Det betyr at vi har færre ledige elevplasser.

Netto driftsutgifter ekskl. gjesteelevsutgifter per bruker	Rogaland	Landet
Utdanning i skole	146 574	154 266
Skolelokaler og internater (510)	24 958	27 544
Skoleforvaltning (515)	10 622	14 472
Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør (520)	16 363	17 460
Alle utdanningsprogram	75 519	76 619
Studieforbereende utdanningsprogram samlet	71 122	70 443
Yrkesfaglige utdanningsprogram samlet	82 087	86 837
Oppfølgingstjenesten og PPT (561) per elev	2 152	2 987
Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring (562) per elev	18 013	15 787
Fagopplæring i arbeidslivet (570)	79 180	80 009

Størst prosentvise forskjell er innenfor skoleforvaltning (515) der RFK bruker langt mindre enn landsgjennomsnittet. Det kan være grunn til å tro at noe av grunnen er effektiv drift i Rogaland.

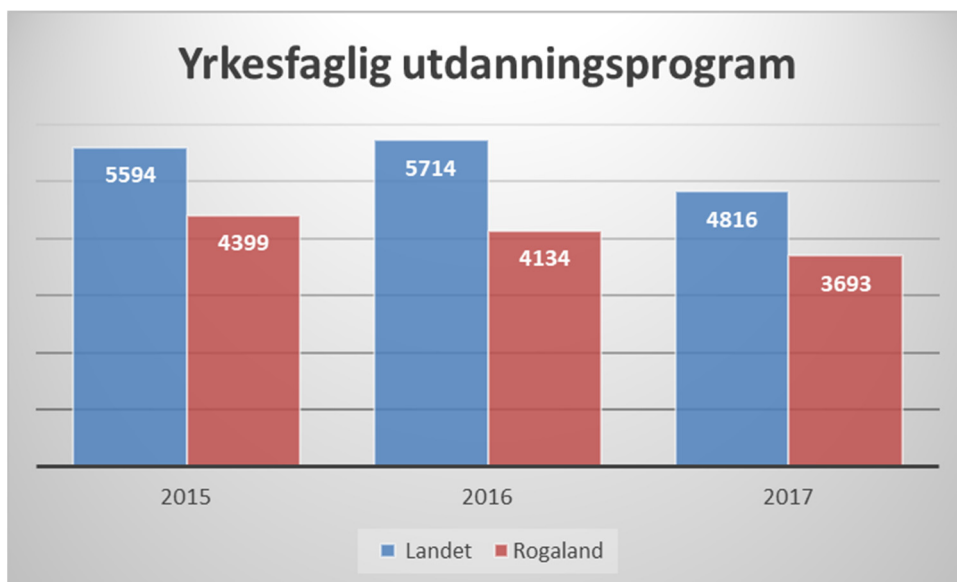
RFK bruker mindre enn landsgjennomsnittet til oppfølgingstjenesten (OT) og PPT, og mer enn landsgjennomsnittet på spesialundervisning. Dette merforbruket har økt de senere årene. For den aktuelle funksjonen (562) ligger vi nå om lag 2.200 kroner pr elev over landsgjennomsnittet.

Fylkesrådmannen ser det som positivt at KOSTRA-tallene viser en kostnadseffektiv drift av de videregående skolene i fylket. Samtidig er det viktig å minne om de utfordringene og målsetningene som er formulert for en ytterligere kvalitetsheving av vårt opplæringstilbud til elevene i de videregående skolene.

Tabellen under viser en oversikt over innbyrdes prioriteringer i opplæringssektoren i Rogaland fylkeskommune. Den viser at en noe større andel av budsjettet går til spesialundervisning enn gjennomsnittet for landet. Rogaland er det fylket i landet med størst andel lærlinger både målt etter bostedsfylke (finansieringsforpliktelse) og læreplassfylke. Dette bidrar til å forklare en høy andel av ressursinnsatsen på fagopplæring. Andelen som går til studieforbereende utdanningsprogram har økt det siste året og ligger nå på lik linje som landsgjennomsnittet.

2017- Prioriteringer KOSTRA (Andel netto driftsutgifter)	Rogaland	Landet
Skolelokaler og internater (510)	14,2 %	15,0 %
Skoleforvaltning (515)	6,0 %	7,9 %
Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør (520)	8,0 %	9,5 %
Studieforberedende utdiprogram	23,1 %	23,1 %
Yrkesfaglige utdiprogram	18,9 %	18,0 %
Landslinjer (559)	0,3 %	0,2 %
Oppfølgingstjenesten og PPT (561)	1,2 %	1,6 %
Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring (562)	10,3 %	8,6 %
Fagopplæring i arbeidslivet (570)	12,2 %	10,7 %
Voksenopplæring etter opplæringsloven (581)	1,2 %	1,5 %
Fagskole (570)	1,4 %	1,6 %
Andre formål (590)	3,2 %	2,4 %
Totalt	100 %	100 %

Føringene i Kostra viser at Rogaland fylkeskommune har vesentlig lavere netto driftsutgifter (utenom lønnsutgifter) enn gjennomsnitt for landet, målt per elev for yrkesfaglige utdanningsprogram.

Kilde: www.ssb.no/kostra (31.08.2018)

For studieforberedende utdanningsprogram ligger Rogaland om lag rundt landsgjennomsnitt på noe over 3 tusen kroner.

Dimensjonering/elevplasser

Fylkesrådmannen legger til grunn at antallet elevplasser på Vg1 økes med 7,5 klasser (160 elevplasser) for skoleåret 2019/20 sammenlignet med skoleåret 2018/19. I tabellen under vises antallet klasser og plasser det legges opp til på de ulike nivåene neste skoleår. Fordelingen av klassene på utdanningsprogram kan bli endret etter innspill fra opplæringskontorene, og når søkertallene er klare i mars 2019.

Samlet foreslås antallet klasser økt med 1. Avgangskullet våren 2018 var mindre enn året før, og dermed startet færre elever på Vg1. Avgangskullet fra grunnskolen våren 2019 er på ca. 190 flere ungdommer enn i 2018. Det er i tillegg redusert med 6

klasser påbygg (5 klasser Vg3 og 1 klasse Vg4), som følge av tidligere FT-vedtak om å sette et «tak» på 12 klasser Vg3 påbygg.

Fylkesrådmannen vil foreslå å øke antall klasser Vg3 påbygg dersom søkingen i mars 2019 tilsier at kapasiteten må økes utover «taket» på 12 klasser. I perioden 2015-2018 har antallet igangsatte klasser vært henholdsvis 14, 18, 18 og 17 på Vg3 påbygg. I samme periode har søkingen økt med ca. 50 % sammenlignet med skoleåret 2014/15. I sak om tilbudsstrukturen skoleåret 2019/2020 vil fylkesrådmannen beskrive hvilke skoler som blir berørt.

Endringer i klasser og elevplasser:

Skoleåret 2019/2020	vg1 kl.	vg1 pl.	vg2 kl.	vg2 pl.	vg3 kl.	vg3. pl.	endring	plasser
Studiespesialisering	2	60	-1	-30	-9	-270	-8	-240
Kunst, design, arkitektur	0	0	0	0	0	0	0	0
Medier og kommunikasjon	1	30	0	0	-1	-30	0	0
Musikk dans og drama	0	0	0	0	0	0	0	0
Idrett	0	0	0	0	0,5	15	0,5	15
Service og samferdsel	2	30	0	0	0	0	2	30
Helse og oppvekst	-0,5	-8	0	0	0	0	-0,5	-8
Naturbruk	0	0	0	0	1	12	1	12
Design og håndverk	0	0	0	0	0	0	0	0
Resaurant- og matfag	0	0	0	0	0	0	0	0
Bygg- og anleggsteknikk	2	30	0,5	8	0	0	2,5	37,5
Elektrofag	-1	-15	-0,5	-8	0	0	-1,5	-22,5
Teknikk og ind. prod	2	30	3	45	0	0	5	75
Tilrettelagte tilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Fagskolen	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	7,5	158	2	15	-8,5	-273	1	-101

På Vg2 (andre året i videregående skole) må klassetallet økes med 2 klasser i forhold til inneværende skoleår.

Alle elevene som nå går på Vg2 må få plass på Vg3 for de tilbudene som videreføres på Vg3 i skolen. Netto blir økningen på 1 klasse i forhold til inneværende skoleår. Skoleåret 2018/2019 er det vedtatt 963 klasser (korrigert for vedtak gjort av inntaksnemnda). Det betyr at fylkesrådmannen i sak om neste års tilbudsstruktur vil legge opp til at det opprettes 964 klasseenheter inkludert 22 klasser innenfor fagskolen. Fagskolen har ingen endringer.

Tilrettelagt opplæring

Andelen elever som søker et fjerde eller femte opplæringsår innenfor tilrettelagte opplæringstilbud er stor. Det dreier seg i hovedsak om spesialundervisning i liten gruppe, organiseringsform arbeidstrening og hverdagslivstrening. Disse elevene har behov for spesielt tilrettelagte undervisningslokaler, og får alltid fortsette på samme skole dersom de får innvilget utvidet opplæringsrett. Dimensjoneringen av tilrettelagte opplæringstilbud avhenger både av nye søkere fra grunnskolen, antall elever som søker seg videre – samt hvor mange som søker og får utvidet opplæringsretten med et fjerde eller femte år. PPT for vgs som sakkyndig instans har et nært samarbeid med skolene som har tilrettelagte tilbud, og nye rutiner rundt søknader om utvidet rett skal kunne gi økt forutsigbarhet om antall søkere fra og med skoleåret 2018/19.

82 elever søkte om utvidet opplæringsrett innenfor tilrettelagte opplæringstilbud for skoleåret 2018/19, hvorav 5 fikk avslag og klaget. Fylkesmannen gav medhold i alle disse sakene. Erfaring viser at nesten samtlige elever innenfor tilrettelagte opplæringstilbud søker om et fjerde år. Andelen som søker et femte år er noe lavere.

Prognosetall for 2020/2021 – endringer

I tabellen for 2020/2021 er det på Vg1 tatt høyde for at det kommer færre elever ut fra grunnskolen våren 2020. Reduksjonen er på ca. 50 ungdommer. Uavhengig av dette kan det være minoritetsspråklige elever i innføringsklassene som er klare for videregående opplæring. På den annen side vil noen av elevene som går ut av grunnskolen begynne i innføringsklasser.

Skoleåret 2020/2021	vg1 kl.	vg1 pl.	vg2 kl.	vg2 pl.	vg3 kl.	vg3. pl.	endring	plasser
Studiespesialisering	-1	-30	2	60	-1	-30	0	0
Kunst, design, arkitektur	0	0	0	0	0	0	0	0
Medier og kommunikasjon	0	0	1	30	0	0	1	30
Musikk dans og drama	0	0	0	0	0	0	0	0
Idrett	0	0	0	0	0	0	0	0
Service og samferdsel	0	0	2	30	0	0	2	30
Helse og oppvekst	0	0	0	0	0	0	0	0
Naturbruk	0	0	0	0	0	0	0	0
Design og håndverk	0	0	0	0	0	0	0	0
Resaurant- og matfag	0	0	0	0	0	0	0	0
Bygg- og anleggsteknikk	0	0	2	30	0	0	2	30
Elektrofag	0	0	-1	-15	0	0	-1	-15
Teknikk og ind. prod	-1	-15	2	30	0	0	1	15
Tilrettelagte tilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Fagskolen	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	-2	-45	8	165	-1	-30	5	90

På Vg2 anslås en økning på 8 klasser (165 elevplasser), mens på Vg3 foreslås en reduksjon på en klasse (30 elevplasser) med begrunnelsen i antallet Vg2 klasser skoleåret 2020/21. Totalt gir det en økning på 5 klasser skoleåret 2020/2021.

«Overbooking» av klasser i yrkesfaglige utdanningsprogram

De senere årene har vi «overbooket» klasser ved flere skoler ved skolestart. Det betyr at det tas inn noen flere elever enn normalt i enkelte klasser. Dette skjer innenfor yrkesfaglige programområder etter godkjenning av rektor. For skoleåret 2018/2019 har behovet vært omtrent som tidligere år ved at det er overbooket med drøyt 100 elever. Alternativet til overbooking kan være å opprette flere klasser/plasser, og kostnaden med å gjøre dette kan fort bli betydelig. I realiteten reduseres de fleste overbookede klassene til normal størrelse i løpet av de første ukene etter skolestart.

Lærlinger

Budsjettet til fagopplæring i arbeidslivet skal dekke det tilskuddet bedriftene får for å ta inn og gi opplæring til lærlinger/lærekandidater/praksisbrevkandidater. I tillegg skal det dekke utgiftene knyttet til avlegging av fag-/svenne-/praksisbrevprøver og til kompetanseutvikling for faglige ledere, instruktører og medlemmer av yrkesutvalg og prøvenemnder.

Fylkesrådmannen har lagt til grunn at det økes med antall lærlinger/lærekandidater/praksisbrevkandidater for andre året etter at vi har hatt en nedgang, der man nådde en bunn i 2016. I revidert sak i april i 2018 ble budsjettet oppjustert med 12 mill. kroner. Det er lagt inn en ytterligere økning med 7,6 mill. kroner i 2019. Kostnaden per lærling i oppgjørsopgaven for våren 2018 har steget med mer enn 2,5 % som ble brukt som indeksregulering for 2018. Fremdeles brukes 2,5 % indeksjustering for 2019, som utgjør 8,4 mill. kroner i anslått pris- og kostnadsvekst. 22,5 mill. kroner er budsjett til Vg3 fagopplæring i skole for elever som ikke får læreplass, og det er en nedgang fra 2018. Budsjettet for fagprøver er styrket med 5 mill. kroner pluss en prisstigning på 0,7 mill. kroner.

I fag der det er få gjenstående søkere til læreplass, opprettes det ikke klasser innen Vg3 fagopplæring i skole, men såkalt *skreddersøm*. For disse elevene vil oppfølgingen og tilretteleggingen av opplæringen finansieres med bedriftstilskuddet. Tilskuddet vil da brukes på ca. 12 måneder og ikke som normalt fordeles over 24 måneder.

Økningen i søkertallene til voksenopplæringen innebærer også økte kostnader. Det har vist seg vanskelig å formidle alle voksne søkere til læreplass og det vil være et behov for å opprette Vg3 fagopplæring i skole også for voksne innen flere fagområder. Som for ungdom vil det i noen tilfeller opprettes klasser som finansieres av klasseressurser, men ved individuell oppfølging og skreddersøm vil bedriftstilskuddet finansiere opplæringen. Tilskuddet vil også her brukes på ca. 12 måneder, og ikke 24 måneder som ved et ordinært læreforhold.

	Beregnet kostnad 2019		antall lærlinger
Basistilskudd 1 (satser per 01.01.2018)	267 272 000		3550
Basistilskudd II (satser per 01.01.2018)	72 718 000		1221
Lærlinger som kun har verdiskapingsdelen			100
Indeksregulering Bedriftstilskuddet (2,5% av 336 mill.)	8 400 000		
Sum kostnad	348 390 000	Sum antall	4871
Fagopplæring Vg3 i skole	11 293 000		150
Tilskuddet utbetales over ett år og ikke to	11 293 000		
Overlapping	-		
sum kostnad	22 586 000	Sum antall	150
Budsjettert ansvar opplæringsavdelingen	13 386 000		
Budsjettert ansvar på skolene	9 200 000		
Sum kostnad	22 586 000	Totalt	5021

For Vg3 fagopplæring i skole er det brukt basistilskudd I for begge årene multiplisert med antall elever. Begrunnelsen er fordi tilskuddet brukes på ett skoleår og ikke på to år.

Noe av grunnen at det er vanskelig å forutse kostnadene er at mange av lærlingene går mer enn to år i lære. Det er 69 % som er i lære inntil 2 år. Her er en oversikt over fordelingen brukt i prognosen for 2018 (den prosentvise andelen er det faktiske tall som ligger til grunn).

Varighet på lærlingtilskudd	Basistilskudd I	Basistilskudd II	Sum
Inntil 2 år	2613	681	3294
mellom 2 og 3 år	783	265	1048
mellom 3 og 4 år	152	272	424
mer enn 4 år	2	3	5
Sum	3550	1221	4771

Den samme tabellen vist i prosent:

Varighet på lærlingtilskudd	Basistilskudd I	Basistilskudd II	Sum
Inntil 2 år	73,6 %	55,8 %	69,0 %
mellom 2 og 3 år	22,1 %	21,7 %	22,0 %
mellom 3 og 4 år	4,3 %	22,3 %	8,9 %
mer enn 4 år	0,1 %	0,2 %	0,1 %

Inntektene fra gjestelærlinger reduseres med 3 mill. kroner på grunn av at fylkeskommunen «selger» færre lærlingplasser til andre fylker. Totalt foreslås fagopplæringsbudsjettet for 2019 styrket med 38 mill. kroner. Av demografiske årsaker er det anslått en reduksjon i utgiftsbehovet på 10 mill. kroner i 2021 og ytterligere 10 mill. kroner i 2022.

Oversikt over antall lærlinger per alderstrinn

Antall lærlinger etter alder	2013	2014	2015	2016	2017
0-18 år	1 315	1 358	1 162	1 208	1 258
19 år	1 578	1 579	1 570	1 388	1 429
20 år	747	771	727	736	699
21 år	348	298	290	291	337
22 år	232	247	205	213	239
23-24 år	302	325	342	267	287
25 år eller eldre	398	444	453	428	462
	4 920	5 022	4 749	4 531	4 711

Det er vanskelig å beregne utgiftene for de tre siste årene i planperioden. Det er generelt vanskeligere å framskrive antallet lærlinger/lærekandidater/praksisbrevkandidater enn å lage prognoser for antall klasser. Vi kjenner elevgrunnlaget for opplæring i skole, men det er vanskeligere å forutse hvor mange som velger å gå ut i lære etter hovedmodellen 2+2. Det er en åpenbar sammenheng mellom opplæring i skole og opplæring i bedrift, slik at økt antall læreforhold reduserer utgiftene knyttet til opplæring i skole og omvendt.

Ny inntaks- og formidlingsforskrift, gjeldende fra januar 2014, pålegger skoleeier å tilby Vg3 fagopplæring i skole for de som har søkt og har opplæringsrett, men som

ikke har fått et tilbud om lære plass. Fagopplæring i skole innebærer et mer konsentrert utdanningsløp (3 år) enn opplæring i bedrift.

På grunn av plassmangel, mangel på utstyr og i noen tilfeller mangel på kompetanse, må vi finne andre alternative opplæringsarenaer og samarbeidspartnere. Vg3 fagopplæring i skole blir da levert i samarbeid med partene i arbeidslivet, bransjeorganisasjoner, opplæringskontor m.fl. Med et slikt opplegg vil elevene få en virkelighetsnær opplæring og innsikt i arbeidslivets rettigheter og plikter. Men dette vil kunne medføre økte kostnader på grunn av kjøp av eksterne tjenester.

Voksenopplæring

Fylkeskommunen tilbyr voksne videregående opplæring etter opplæringslovens § 4A-3. Voksne som ikke har fullført videregående opplæring tidligere har etter søknad rett til slik opplæring. Fra 01.08.17 har en endring i lovens § 4A-3 gitt voksne som har fullført videregående opplæring i et annet land, men som ikke får godkjent opplæringen som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Norge, rett til videregående opplæring.

Voksne kan først gjennomgå en realkompetansevurdering dersom det er grunnlag for det. Når den voksnes realkompetanse er fastsatt, skal vedkommende få tilbud om opplæring fram til ønsket sluttkompetanse, det vil si enten studiekompetanse, fagbrev eller annen yrkeskompetanse. Budsjettmidlene går til saksbehandling, veiledning, realkompetansevurderinger og opplæring.

Det er ingen søknadsfrist for videregående opplæring for voksne. Tabellen viser antall søkere gjennom et skoleår, ikke om de har startet opplæring. Opplæringen starter i hovedsak to ganger i året, januar og august.

Skoleår	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Søkere med rett	392	526	600	792	801
Søkere uten rett	339	484	595	619	445
Søkere - rett ikke avgjort	96	107	125	131	304
Søkere totalt	827	1 117	1 320	1 542	1 550

Tabellen viser søkere til voksenopplæring for skoleårene 2013/2014 til og med 2017/2018

Den totale økningen i søkertallet i perioden 2013/2014-2017/2018 er på 87,4 %. Antall søkere med rett til videregående opplæring for voksne har økt med 104,3 % i samme periode. Da det er 304 søkere ennå ikke har fått avgjort retten, vil imidlertid dette tallet øke. De viktigste grunnene til at søkere ikke har fått avklart retten er at det mangler dokumentasjon eller at sluttkompetanse ikke er avklart. Økningen i søkertallene totalt kan forklares med nedgangen i arbeidsmarkedet og økt innvandring. Det er de samme faktorene som trolig er årsaken til økningen i antall søkere med rett, men her har nok økt innvandring og forskuttering av voksenretten for minoritetsspråklige fra 01.08.17 størst betydning.

Søkertallene for 2017/2018 viser at søkningen er i ferd med å flate ut, og søkertallene for 1. halvår 2018 viser en nedgang i antall søkere på 13,2 % sammenliknet med samme periode i 2017. Nedgangen i det totale søkertallet kan trolig forklares med bedringen i arbeidsmarkedet. Antallet med voksenrett er

imidlertid på minst samme nivå, og dette kan nok forklares med at antallet minoritetsspråklige søkere med rett.

Noe over halvparten av de som søker videregående opplæring for voksne, får ikke rett blant annet fordi de har gjennomført videregående opplæring tidligere, ikke har fullført grunnskolen eller er for unge. Lovendringen fra 01.08.17 innebærer at følgende grupper har rett til et tilbud:

- Søkere som har fullført, men ikke bestått videregående opplæring i Norge.
- Søkere som har gjennomgått allmenn grunnopplæring i utlandet i minst 9 år, uten å ha hatt opplæring i engelsk.

Økningen i søkertallene innebærer økte kostnader, både til saksbehandling, veiledning, realkompetansevurdering og opplæring. Kostnadene til opplæring øker også fordi den enkelte søker har behov for mer opplæring enn tidligere. Blant annet vil det bli behov for å opprette Vg3 fagopplæring i skole for voksne innen flere fagområder fordi de ikke får læreplass.

Sammen med lovendringen fra 01.08.17 har det fulgt en gradvis økning i rammetilskuddet over tre år (2017-2019) knyttet til økte utgifter som følge av utvidet rett til videregående opplæring for innvandrere. Den samlede oppgavekorrigeringen over tre år er nå 199,2 mill. kroner på landsbasis. Om lag 10 pst av dette har tilfalt Rogaland fylkeskommune i form av økte frie inntekter som er innarbeidet i økonomiplanen. Økningen har blitt brukt til å øke bemanningen hos voksenopplæringen i seksjon for veiledning og livslang læring med 1 rådgiverstilling rettet mot minoritetsspråklige, samt styrke opplæringstilbudet organisert gjennom de tre voksenopplæringssentrene.

Etter toppåret 2015 har det kommet langt færre asylsøkere til Norge, noe som har stor betydning for hvor mange som trenger videregående opplæring for voksne. Dette kan få konsekvenser for behovet for midler til voksenopplæring på sikt.

Forskuttet voksenrett

Fylkestinget har tidligere vedtatt at ungdom mellom 21-24 år som ikke lenger har opplæringsrett skal få et tilbud om å fullføre videregående opplæring slik at de slipper å vente til de kan ta ut voksenretten, også kalt forskuttet voksenrett. Statusrapport for prosjektet ble lagt fram for fylkestinget i sak 61/17 juni 2017.

Endringene i opplæringsloven f.o.m. 01.08.17 gjør at det er færre ungdommer som har behov for oppfølging via prosjektet, og prosjektet er derfor under avvikling. Det ligger inne en forutsatt nedtrapping i behovet for ekstramidler med 2,5 mill. kroner pr år fra 7,5 mill. kroner i 2017 til 5 mill. kroner i 2018, 2,5 mill. kroner i 2019 og null fra 2020.

Karrieresenter

Karrieresentrene ble opprettet i 2008 og har tre avdelingskontorer. Sentrenes oppgaver er individveiledning av unge og voksne, og systemarbeid rettet mot rådgivingsarbeidet i grunnopplæringen, NAV og bedrifter i omstilling.

Tabellen nedenfor viser en kraftig økning i både antall brukere (kandidater) og gjennomført veiledning fra 2016 til 2017. Noe av økningen skyldes endring i

rapportering fra foregående år, blant annet ved at e-post- og telefonveiledninger nå registreres som veiledningssamtaler. Nedgangskonjunkturen i oljeindustrien har imidlertid ført til at mange voksne har søkt individveiledning. Det er også større pågang av minoritetsspråklige som har utdannelse fra sitt hjemland som ikke er godkjent i Norge. Systemrettet arbeid gjennom NAV, blant annet knyttet til «Mulighetsterminalen», og prosjekt «Forskuttet voksenrett», er eksempel på tiltak som har ført til at antall henvendelser til karrieresenteret har økt. Karrieresenteret har også systemarbeid rettet mot flyktningetjenester.

	2013	2014	2015	2016	2017
Kandidater	832	887	1 238	1 277	1 946
Veiledningssamtaler	1 051	1 262	1 554	1 583	3 231

Tabellen viser samlet antall kandidater og samtaler ved Karrieresenter Rogaland i perioden 2013-2017.

Karrieresentrene er finansiert med statlige prosjektmidler og fylkeskommunale driftsmidler. Totalbudsjettet for 2018 er på ca. 7,3 mill. kroner der ca. 6,5 mill. er lønnsmidler. De resterende midlene går i hovedsak til husleie og drift av kontorene. Flyttingen av karrieresenteret i Haugesund til Karmsund vgs, behandlet i OU-sak 18/18, gir en besparelse på ca. kr 270.000 fra 2019.

Fagskolen Rogaland

Fylkestinget vedtok i sak 64/17 *Organisering av Fagskolen Rogaland* at den skal organiseres som én skole med én rektor f.o.m. 01.08.17. F.o.m. 01.08.18 ble fagskoletilbudet til RKK overført til Fagskolen Rogaland. Fagskolen Rogaland er fra 2018 finansiert både ved tilskudd fra staten og med fylkeskommunale driftsmidler (2,8 mill. kroner i 2019).

Vedtaket i FT-sak 64/17 innebærer at det må gjøres et betydelig arbeid for at det skal bli en enhetlig organisasjon med tanke på kvalitetssystem, rutiner, økonomi, informasjon og videreutvikling av tilbud og organisasjon. Organisasjonen må også tilfredsstille NOKUT sitt krav om fagansvarlig. Sekretariatfunksjonen til styret i Fagskolen Rogaland er også flyttet fra opplæringsavdelingen til skolen. All saksbehandling og oppfølging av dette ligger nå på skolen. Det ble også vedtatt at Fagskolen RKK skulle overtas av Fagskolen Rogaland. Konsekvensen av vedtak om en felles fagskole, har ført til at tre ulike studiesteder med ulik kultur er slått sammen. Ressurser til å utvikle og vedlikeholde felles kvalitetssystem, samt å håndtere revisjoner og tilsyn, er helt sentralt for skolen. Dette er spesielt kritisk i denne perioden når alt må etableres «på nytt». Det følger også av skolens godkjenninger at studenter skal ha et fullverdig avvikssystem tilgjengelig. Arbeidet med Qm+ vil for Fagskolen Rogaland være mer komplekst enn for en videregående skole. Arbeidet med å utvikle søknader og følge opp prosjekter som beskrevet i avsnittet under, krever også en stødig og sammensatt oppfølging. Det kan også nevnes at klagebehandling ved fagskolene er annerledes regulert enn for de videregående skolene. Dette betyr at det settes krav om en administrativ kapasitet til å utføre dette.

For å etablere og videreutvikle Fagskolen Rogaland er det derfor behov for å styrke budsjettet. Det vil si at det er behov for å bevilge midler i tillegg til de som følger av den nye tilskuddsordningen for fagskolesektoren som ble omtalt i FU-sak 0146/18, *Tilskudd til fagskoledrift – ny tilskuddsordning fra 2018*.

Regjeringen har i 2017 og 2018 lyst ut utviklingsmidler til fagskoleutdanning. Målet med midlene er økt kvalitet i fagskoleutdanningene og godt samsvar mellom utdanningstilbudene og den kompetansen arbeidslivet etterspør. Det skal deles ut midler til prosjekter som bidrar til:

- kompetanseheving av ansatte
- samarbeid med lokalt og regionalt arbeidsliv
- bruk av teknologi for læring

I tillegg kan midlene tildeles engangsinvesteringer i utstyr som bidrar til å heve kvaliteten i utdanningene. For søknader om tilskudd til investeringer i utstyr, infrastruktur, simulatorer, laboratorieutstyr og lignende blir det ved tildeling av tilskudd lagt vekt på om søker bidrar med inntil 50 prosent egenfinansiering, og/eller om det foreligger annen finansiering.

I 2017 og 2018 har utviklingsmidlene vært en særordning. I 2019 vil departementet komme tilbake til en mer varig ordning for utviklingsmidlene. Siden Fagskolen Rogaland ikke har anledning til å søke midler fra potten hvor de videregående skolene får ekstra midler til investering i inventar og utstyr, jfr. OU-sak 15/18, foreslår fylkesrådmannen at det settes av kr 500.000 årlig i investeringsbudsjettet som bidrag til egenfinansiering. Midlene tildeles kun dersom skolen får innvilget sin søknad av departementet. Ytterligere egenfinansiering utover dette beløpet må tas av skolens eget budsjett.

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoledrift i Rogaland – privat og offentlig)

Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette følger av den nye fagskoleloven – lov om høyere yrkesfaglig utdanning – som ble vedtatt våren 2018. Rogaland er «tung» innenfor fagopplæringen i arbeidslivet. Fylket kan bli minst tilsvarende når det gjelder utdanningsløp i fagskole og slik sett bidra til at regionen vår har et konkurransedyktig næringsliv. 2018 er yrkesfagenes år. NHOs kompetansebarometer viser at over 50 prosent av de spurte bedriftene har behov for ansatte med fagskoleutdanning.

Per dato er det innenfor vår region ikke tilrettelagt for mulige utdanningsløp i fagskole på områder som naturbruk (grønn og blå variant), turisme, videreutdanning med bakgrunn i programområder innenfor utdanningsprogrammet service og samferdsel i videregående opplæring samt toårige utdanningsløp (120 studiepoeng) i helse- og sosialfag slik som det tilbys i dag for tekniske- og maritime fagområder.

Aktivitetsnivået i Rogaland i fagskolesektoren utløser statlige tilskuddsmidler i størrelsesorden rundt 65 mill. kroner i 2019. Det burde være fullt mulig her i fylket på sikt å kunne tilrettelegge for et aktivitetsnivå som minst utløser ytterligere 20-30 mill. kroner fra den statlige tilskuddsordningen som ble gjort gjeldende fra 2018.

Opplæring i kriminalomsorgen

Det er etablert opplæringstilbud for innsette i alle fengslene i Rogaland. I tillegg er det etablert et tiltak for tilbakeføring gjennom arbeid, fritid og utdanning (TAFU) samt et tiltak for narkotikaprogram med domstolskontroll (ND). Fylkeskommunen er ansvarlig for opplæringen.

Målet for tilskuddsordningen er at innsette som ikke har fullført grunnskolen eller videregående skole og som har rett til og ønsker slik opplæring, skal få det. Det legges også til grunn at løslatte skal kunne fullføre opplæring som er påbegynt under soning. Opplæringen baseres på læreplanmål fra Kunnskapsløftet.

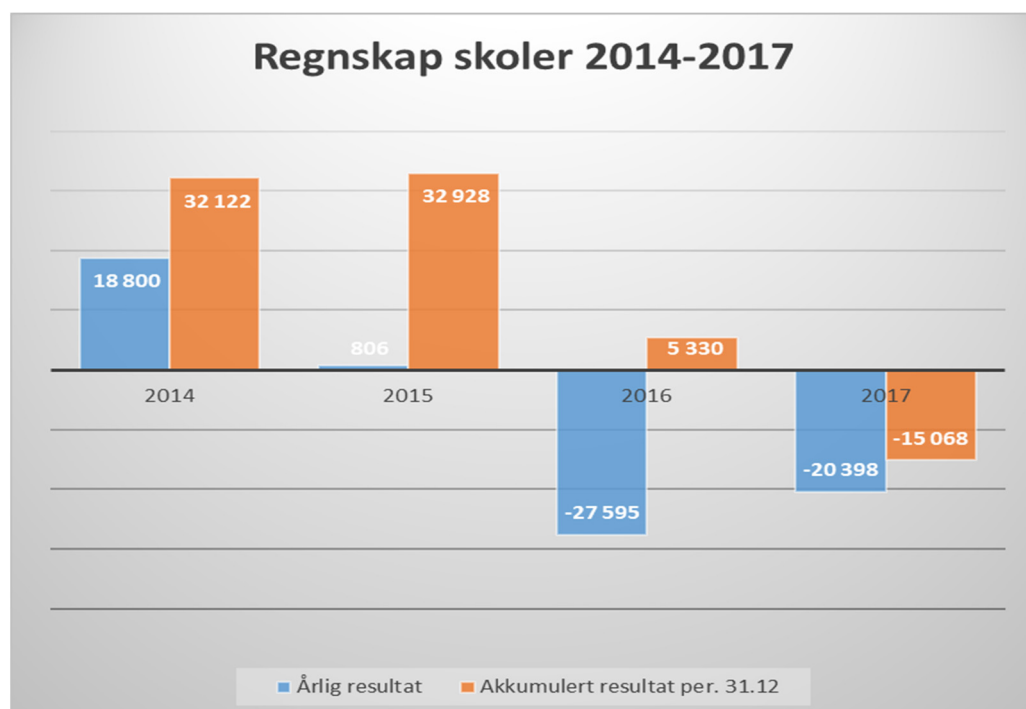
Fra 2019 vil det gjennomføres endringer i tildelingskriteriene, noen fylkeskommuner får mer tilskudd mens andre får mindre. Endringene vil bli gjennomført over en tidsperiode på fem år. Fylkesrådmannen legger til grunn en økning i rammen på 1,6 mill. kroner sammenholdt med 2018. Det forventes en øremerket tilskuddsramme fra Utdanningsdirektoratet til dette formålet på rundt 23,6 mill. kroner i 2019.

Økonomisituasjonen ved de fylkeskommunale videregående skolene

De videregående skolenes budsjett tar utgangspunkt i antallet klasser. Hver klasse skal ha lærer i et gitt antall timer som er forskriftsfestet. Lærernes tariffavtale avgjør hvor mange timer hver enkelt lærer skal arbeide. På denne bakgrunn kan lønnsbudsjettet fastsettes med stor grad av nøyaktighet. En prosentandel av lønnsbudsjettet avsettes til annen lønn som f.eks. skal dekke alle vikarutgifter.

Skolenes øvrige budsjettmidler er knyttet til objektive kriterier; et beløp pr lærer til kompetanseutvikling med mer, og et annet beløp pr elev til undervisningsmateriell med mer. Hver skole har en godkjent ledelsesressurs som bygger på antallet elevplasser og antall ansatte (snitt av de to siste årenes beregninger).

De videregående skolene er økonomisk selvstyrte virksomheter som hvert år får sine økonomiske rammer fastsatt gjennom fylkestingets budsjettvedtak. Skolene får med seg sine eventuelle overskudd eller underskudd inn i påfølgende budsjettår. Ved årsoppgjøret for 2017 var det et akkumulert underskudd på til sammen 15 mill. kroner. Her er en tabell for de siste tre årene for å illustrere hvordan resultatene har endret seg:

Det er en stor økning i antall skoler som nå har et akkumulert underskudd. Det er to forhold som kan være årsaken til store underskudd ved skolene. Det ene er høye lønnskostnader for skolene til variabel lønn. Dette fordi det skal settes inn vikar i første time der det lar seg gjøre. Enkelte skoler melder om en økning i vikarutgiftene (variabel lønn) på opp mot 30 %. Det andre forholdet er at driftsbudsjettene til skolene har blitt redusert over tid.

3. Prioriteringer - politiske vedtak og føringer for 2019

Flytting av budsjettmidler pluss bevilget i 2018

Et årsverk på Møllehagen skolesenter på grunnskoleavdelingen

Møllehagen skolesenter har stadig pågang fra omkringliggende kommuner om de kan kjøpe elevplass på skolesenteret i en periode. Skolesenteret har en stilling for lite i forhold til eksterne elever. Økningen av kostnaden tas ved at forventet inntekter for sosial og medisinske institusjoner økes med tilsvarende beløp. Kostnaden og inntekt er beregnet til 0,8 mill. kroner.

Poster som er flyttet fra opplæringsavdelingen til skolene

13 mill. kroner i midler til spesialundervisning har blitt flyttet til skolene. Tidligere har skolene sendt inn søknader for enkeltelever. Dette er vanskelig å håndtere da skoler søkte om mye mer enn det var midler til. Budsjettposten er flyttet til skolene etter samme fordeling som tidligere, etter antall elever med lave inntakspoeng.

Sosialrådgivere

Det er overført seks halve årsverk for sosialrådgivere fra midler til nullvisjonen til 6 skoler. Det er 2,3 mill. kroner som er overført til skolene.

Gratis læremidler inkl. NDLA

Fra og med skoleåret 2007/08 ble rett til gratis læremidler innført i videregående opplæring. Årlig utgiftsbehov ble for Rogaland fylkeskommune beregnet til 23 mill. kroner. Beløpet er indeksregulert til ca. 28 mill. kroner i 2018. Dette er innarbeidet i rammen til fylkeskommunen.

Fylkeskommunen har hatt en sterk satsing på digitale læremidler i tillegg til trykte, og fordeler læremiddelpengene slik:

- trykte læremidler 10 mill. kroner
- støtte til elev-pc ordningen 10 mill. kroner
- innkjøp og produksjon av digitale læremidler gjennom samarbeidet NDLA 8 mill. kroner

NDLA er et samarbeid mellom 18 av landets 19 fylkeskommuner, og produserer i dag fullverdig digitalt lærestoff i over 50 fag. Fylkesrådmannen mener at RFK får flest og beste digitale læremidler for pengene ved å fortsatt delta i NDLA samarbeidet. Hvis fylkeskommunen skal kjøpe inn tilsvarende digitale læremidler fra forlag vil kostnaden bli langt høyere.

Fylkesrådmannen har lagt fram en sak om å videreføre deltakelsen i NDLA. Det vises til vedtak i OU-sak 39/18. I FT-sak 104/18 ble det vedtatt at saken utsettes og legges fram for ungdommens fylkesting til uttalelse før den legges fram til ny behandling i neste fylkestingsmøte (parallelt med økonomiplanen).

Demografiske endringer og justerte anslagsposter

Følgende forutsetninger er lagt inn i tråd med tidligere omtale:

Økninger i antall lærlinger

Endringer i antall lærlinger gir et økt utgiftsbehov sammenlignet med opprinnelig budsjett 2018 på 12 mill. kroner for høsten 2018. Fylkesrådmannen forventer en helårsvirkning for 2019 på 19,6 mill. kroner.

Fagprøver økte utgifter

Budsjettet til fagprøver har vært underbudsjettet selv om man har fått økning for prisstigning. Resultatet for 2017 viser forbruk på netto 29,9 mill. kroner, sammenlignet med opprinnelig budsjett på 24,7 mill. kroner. Det er derfor nødvendig å oppjustere budsjettet med 5 mill. kroner. I revidert budsjett april 2018 ble Fagopplæring tilført 5 mill. kroner. Behovet gjør seg gjeldende også i 2019.

Økte kostnader Kompetanse for kvalitet

Rogaland fylkeskommunes strategidokument «Kompetanse og kapasitetsbygging - Strategiplan for etter- og videreutdanning av lærere og skoleledere» er utgangspunktet for satsingen på etter og videreutdanning.

Nær 130 lærere fra våre videregående skoler har studieåret 2017/2018, gjennom den statlig finansierte videreutdanning - Kompetanse for kvalitet (stipend- eller vikarordningen), fullført videreutdanning. Opplæringsavdelingen har delfinansiert studiekostnadene gjennom egne budsjetter.

For studieåret 2018/2019 er statlig bevilgning til «Kompetanse for kvalitet» økt ytterligere. Rogaland fylkeskommune hadde ved studiestart 2018 268 lærere i ordningen. Av disse har 181 fått innvilget den såkalte vikarordningen som forutsetter delfinansiering fra skoleeier. Dette innebærer at delfinansieringen/egenandelen øker fra 3 mill. kroner i skoleåret 2017/2018 til om lag 8 mill. for skoleåret 2018/2019.

Den økte satsingen på videreutdanning av lærere har også vært en av fylkeskommunens strategier i behandlingen av overtallighetsproblematikk våren 2018.

Fra statlig hold kommer det signaler om at det vil komme en ytterligere styrking av tiltaket. Fylkesrådmannen oppfatter omfanget i «Kompetanse for kvalitet» for 2018/2019 som høyt, og anser nivået fra 2017/2018 som et realistisk nivå i årene fremover. Det fører til en økning i egenfinansieringen på 4,2 mill. kroner for 2019, som reduseres til 1,25 mill. kroner for 2020, 2021 og 2022. Merutgiftene er innarbeidet i budsjettforslaget.

Endringer i elevtallet

Fylkesrådmannen viser til vedtak i inntaksnemnda i 2018 om endringer i forhold til tidligere vedtatt tilbudsstruktur for skoleåret 2018/2019. Alle endringene i saken er innarbeidet i budsjettmodellen og gir en reduksjon i utgiftsbehovet med en helårsvirkning på 27,8 mill. kroner sammenlignet med opprinnelig budsjett 2018.

Prognose for endring i klassetall høsten 2019 har en anslått halvårsvirkning i 2019 på 0,65 mill. kroner i økte utgifter. Anslaget tar ikke opp i seg muligheten for ytterligere 6 klasser Vg3 påbygg. Utgiftene til ekstra påbyggklasser må meldes inn i revidert sak april 2019 dersom de blir opprettet igjen.

To årsverk ved Hollenderhaugen skolesenter

Hollenderhaugen skolesenter har fått en oversikt over hvilke elever som starter opp grunnskoleopplæring til våren og til høsten. Skolesenteret har etter tidligere avtaler overført personalressurser fra grunnskoleteamet til videregående opplæring de siste 2 årene. Tilbudet i videregående skole startet med 7 elever og er nå oppe i 25 elever. Derfor har denne overføringen vært nødvendig for å løse de oppgavene skolesenteret har hatt.

I forhold til den informasjonen skolesenteret sitter med i dag, mangler Hollenderhaugen skolesenter én lærerstilling og én miljøterapeutstilling fra høsten 2019 på skolens ordinære (lovpålagte) grunnskoletilbud knyttet til elever i institusjon. I revidert sak april 2018 ble det tatt hensyn til økte utgiftsbehovet knyttet til grunnskoleundervisning i institusjon, og at skolesenteret fikk tilført 2 stillinger fra høsten 2018. Helårsvirkningen av to ansatte er på 1.551 mill. kroner for 2019.

Endringer i utgiftene til kombiklasser

Kombiklasser er for minoritetsspråklige elever som har rett på videregående opplæring, men som har behov for mer grunnskoleopplæring. Dette er et prosjekt som gjennomføres i samarbeid med Stavanger kommune i perioden 2018-2020. Her er det søkt om statlige midler fra IMDi, og det har vist seg at vi fikk innvilget mindre enn det vi søkte om og fikk for første forsøksår. Derfor er det innarbeidet en økning i nettorammen på 1,0 mill. kroner for 2019 og 2020. I økonomiplanen er det innarbeidet et fylkeskommunalt finansieringsbidrag på 2 mill. kroner for hvert år.

Kjøp av undervisningstjenester til spesialundervisning

Omfanget av kjøp av undervisningstjenester til spesialundervisning øker i 2018 utover det opprinnelig budsjett tok høyde for. Opplæringsavdelingen fikk økt budsjettet for kjøp av tjenester med 3 mill. kroner i revidert sak i april 2018. Dette videreføres i 2019.

Budsjetterte husleieinntekter på Møllehagen skolesenter

Opplæringsavdeling fikk i revidert budsjett 2018 dekket manglende budsjetterte inntekter for Møllehagen. Frem til og med 2017 har Helse Stavanger dekket i overkant av 2 mill. kroner av Møllehagen skolesenterets leieutgifter. I opprinnelig budsjett 2018 er det tatt høyde for denne delfinansieringen av skolens leieutgifter. Med virkning fra 2018 har denne praksisen opphørt, slik at Rogaland fylkeskommune må dekke leieutgifter i sin helhet.

Forskuttering av voksenretten

Planen om nedtrapping på 2,5 mill. kroner blir lagt til grunn som realistisk. 2,5 mill. kroner av opprinnelig 7,5 mill. kroner i anslått behov for ekstramidler vil inngå i bevilgningen for 2019, men tas ut fra 2020. Fylkesrådmannen viser til FT-sak 108/18 – Sluttrapport – forskuttering voksenrett.

Kostnadsendringer, herunder indeksjusteringer og lønnsvekstLønnsoppgjøret i Opplæringsavdelingen

Helårsvirkningen i 2019 av lønnsmerutgifter i opplæringsavdelingen knyttet til gjennomførte lønnsforhandlinger i 2018 i kapittel 4 og 5 er beregnet til 43,9 mill. kroner. Tilsvarende anslag i fjorårets budsjett var 8,8 mill. kroner for lavt. Dette er tatt hensyn til. Totalt er det innarbeidet lønnsmerutgifter på 52,6 mill. kroner i basisbudsjettet for avdelingen.

Priskompensasjon – reelt undrede rammer

For å opprettholde reell kjøpekraft, er det lagt inn en indeksjustering på knapt 1,7 mill. kroner knyttet til gratis læremidler og kjøp av undervisningstjenester. For skolene og fagskolen er det lagt inn en økning på om lag 1,55 mill. kroner. Samlet økning er 3,25 mill. kroner.

Statens pensjonskasse og sykkelønnsrefusjoner

Økte kostnader grunnet økt pensjonspremie i Statens pensjonskasse fra 12,9 % til 13,2 % er lagt inn med 4,5 mill. kroner. Det er også lagt inn en økning på 0,5 mill. kroner til tillegg for sosiale utgifter ved vikarlønn ved sykefravær.

Fagskolen

Økte utgifter ses i sammenheng med økte inntekter (se under).

Inntektsendringer, herunder inntektsjusteringerØkte inntekter for gjesteelever

Regnskapsmessig resultat høsten 2017 for gjesteelever ble langt bedre enn beregnet. I revidert sak april 2018 ble refusjonsinntektene for gjesteelever økt med 9 mill. kroner. Inntektsanslaget videreføres til 2019 under forutsetning av at vi får refusjon for like mange plasser i 2019 som i 2018.

Endrede inntektsanslag for gjestelæringer

Det har vært en nedgang i inntekter for gjestelæringer. Det er budsjettert med inntekter på 28,3 mill. kroner for 2018. Vi ser at dette er et for høyt anslag, og denne posten reduseres med 3 mill. kroner til 25,3 mill. for 2019.

Statlige midler til Fagskolen

Økning i statlige midler er på 10,2 mill. kroner.

Statlige midler til fengselsundervisningen

Forventet økning i statlige midler er på 1,9 mill. kroner. Med endringer i budsjettert momskompensasjon i 2018, har opplæringsavdelingen i 2019 lagt til grunn at det

øremerkede tilskuddet ses i sammenheng med netto driftsutgifter. Fylkesrådmannen vil vurdere om øremerkede inntekter bør ses i sammenheng med brutto driftsutgifter, og vil eventuelt foreta en korreksjon i revidert budsjett 2019.

Mobbeombud

2. januar 2018 sendte Utdanningsdirektoratet ut invitasjon om å delta i ny nasjonal mobbeombudsordning til samtlige fylker. Ordningen skal bygge på en kostnadsdeling mellom fylkeskommunen og staten. Invitasjonen ble behandlet i FT-sak 34/18, hvor det ble besluttet at Rogaland fylkeskommune deltar i den nye nasjonale ordningen med fylkesvise mobbeombud. Ifølge vedtaket skulle arbeidet planlegges og gjennomføres innenfor nåværende stillingsressurser. Det skulle tas stilling til eventuelle økte ressurser i forbindelse med rulleringen av økonomiplan 2019-2022.

I Statsbudsjettet for 2019 ligger det inne at fylkeskommunene kan søke om kr 500.000 som øremerket tilskudd til «drift» av mobbeombud. Dette innebærer at tilskuddsordningen videreføres i ytterligere ett år. Fylkesrådmannen har innarbeidet en forutsetning om øremerket tilskudd også i 2019, men ikke i perioden 2020-2022.

Mandatet til mobbeombudet i Rogaland omfatter i dag elever og lærlinger i videregående opplæring. I den nye nasjonale ordningen vil mobbeombudet ha barnehage og grunnskole som sitt virkeområde, og samarbeide med elev- og lærlingombudet om videregående opplæring. Kunnskapsdepartementet har i realiteten iverksatt en ordning som skal stimulere til økt ressursinnsats i fylkeskommunal regi. Fylkesrådmannen legger imidlertid til grunn at Rogaland fylkeskommune har lagt inn tilstrekkelige ressurser til å møte ordningens krav, og tilrår ingen styrking i 2019. En faktor i vurderingen er at stimuleringstilskuddet er av midlertidig karakter.

Omprioritering, effektivisering og sparetiltak

Skoleskipet Gann

Rogaland fylkeskommune har siden 2013 bevilget 1,5 mill. kroner til privatskolen. I tillegg fikk skolen 1,5 mill. kroner til elever fra Rogaland med spesielle opplæringsbehov.

Fylkesrådmannen er kjent med at Hordaland fylkeskommune støtter skoleskipet med 0,5 mill. kroner i året.

I 2016 mottok skolen statlig støtte på 30,6 mill. kroner til opplæring av 120 elever som er skolens kapasitet. Skolen opplyser nå at for skoleåret 2017/18 var 37 av elevene hjemmehørende i Rogaland. Fylkesrådmannen foreslår å redusere støtten fra 1,5 mill. kroner til 0,5 mill. kroner med begrunnelse i at bare 30 % av elevene er fra Rogaland og at skolen mottar over 30 mill. kroner i statlig støtte. Dette gir en innsparing på 1 mill. kroner i året.

Driftsleder

I økonomiplanen for 2019 til 2022 ligger det inne en besparelse knyttet til faglig samordning av drift og vedlikehold mellom skolene og bygg og eiendomsavdelingen.

Økonomiplan 2019-2022 - mill. kroner	2019	2020	2021	2022
Eiendomsstrategi – faglig samordning av drift og vedlikehold	-1,0	-3,0	-5,0	-5,0

Fylkesrådmannen mener at innsparingen kan løses gjennom effektivisering, redusert bruk av ekstern kompetanse som kjøp av konsulenttjenester, unngå å engasjere vikar ved kortvarig fravær og ved mer utstrakt bruk av lærlinger. I 2019 ligger det inne en besparelse på 1 mill. kroner. Denne besparelsen vil delvis bli innfridd ved at antall driftspersonell ved en skole er redusert i tråd med behovet. Det er viktig at den totale besparelsen ikke skal gjennomføres ved at det ikke skal tilsettes nye driftsledere når noen slutter. Fylkesrådmannen vil derfor når slike tilfeller oppstår, vurdere kompetansebehovet opp mot tilgjengelig kompetanse på øvrige skoler. For å kunne realisere innsparingen vil også effektivisering være viktig. Dette kan skje ved at driftsledernes spisskompetanse er kjent blant skolene, og at skolene da i større grad kan «kjøpe» kompetanse av hverandre der hvor kompetansen finnes. Dette jobbes det aktivt med gjennom prosess med sentralisering av fagområdet tilknyttet drift og vedlikehold som nå er tilknyttet bygg- og eiendomsavdelingen.

Nye tiltak og styrking av budsjettet

Mobiltelefon ordning for lærere

Visma InSchool (VIS) innføres ved alle de fylkeskommunale videregående skolene. VIS innebærer en ny måte å jobbe på for både lærere og skoleadministrasjon, og vil føre til at mobiltelefonen i økende grad vil bli brukt som et verktøy i jobben.

Parallelt med innføringen av VIS kommer krav til tofaktorpålogging og økende krav til informasjonssikkerhet gjennom EUs personvernforordning (GDPR). Tofaktorpålogging er pr i dag et krav i mange av våre systemer. Dette har ført til at ansatte må bruke egen mobiltelefon ved pålogging, og fylkeskommunen får en ekstra kostnad ved at ansatte får utgifter til bruk av mobiltelefon refundert. Fra før vet vi at det er et forbruk i skoleverket knyttet til telefongodtgjørelse for kontaktlærere m.fl.

Bruk av personlige digitale enheter i RFKs nettverk øker sikkerhetsrisikoen. Fylkesrådmannen vil vurdere om det skal innføres en mobilordning for ansatte i skoleverket som stenger tilgang for andre enheter enn de som er innkjøpt via fylkeskommunens ordning.

Fylkesrådmannen har hentet tallmateriell fra en løsning som er valgt i Trøndelag. Her har en dekket kr 4500 pr bruker, for telefon og oppstartskostnader. En har også klart å forhandle seg frem til et abonnement på kr 50 pr måned.

Innføring av VIS er utsatt til 2020. Fylkesrådmannen har satt av 2 mill. kroner per år fra 2020 i påvente av en nærmere utredning. Avsetningen må ses i sammenheng med at fylkesrådmannen vurderer det som sannsynlig at det vil være et økt utgiftsbehov for arbeidsgiver.

Økning på en stilling ved Fagskolen Rogaland

Det er innarbeidet en stilling for å tilfredsstille NOKUTs krav om fagansvarlig, og videreutvikle fagskolen til en enhetlig organisasjon med tanke på kvalitetssystem,

rutiner, økonomi, informasjon, tilbud og organisasjon. Økningen i driftsbudsjettet på 1 mill. kroner er i første omgang lagt inn i budsjettforslaget for 2019.

Innovativ modell for vg2 barne og ungdomsarbeiderfaget (BU) ved Bergeland vgs

Det vises til sak 25/18 i opplæringsutvalget, og punkt 2 i vedtaket: «*Kostnad ved å utvide pilotprosjektet vil vurderes i 2019 budsjettet.*» Skolen mener at modellen, der eksterne aktører som barnehage og barneskole integreres med driften av en videregående skole, har økt kvaliteten av opplæringen betraktelig. Utplassering av elever i institusjoner gir en opplæring og erfaring som vil være til beste for elevene. Elevene ser hvordan teori og praksis henger sammen. Målet er videre at dette vil redusere antallet omvelgere ved at elevene i mye større grad får et innblikk i hva som møter dem når de er ferdig med videregående opplæring. Modellen krever 0,7 ekstra lærerressurs pr. klasse ved at elevene har to lærere i flere programfagstimer. Med de positive tilbakemeldingene som foreligger ikke bare fra skolen, men også fra samarbeidspartnere og elever har fylkesrådmannen videreført modellen med to klasser skoleåret 2018/2019. Våren 2019 foretas en ny evaluering. Kostnaden for 2019 er 1 million kroner.

Økte utgifter til vikarbruk

Skolene gir tilbakemeldinger om at vikarbudsjettet er for lavt. Fylkesrådmannen viser til at det er gitt et politisk styringssignal i FT-sak 114/16 om at det skal settes inn kvalifisert vikar fra første dag når dette er praktisk mulig. Gitt premissene, er det viktig å synliggjøre behovet skolene har for å få tilført økte budsjettmidler til vikarlønn. Fra før ligger det inne om lag 1,4 % av lønnsmassen til dekning av arbeidsgiverfinansiert variabel lønn. I budsjettet for 2019 foreslår fylkesrådmannen å øke prosentsatsen til om lag 1,7 %, som tilsvarer 6 mill. kroner i økte driftsutgifter. Fylkesrådmannen understreker at det reelle behovet er vurdert å ligge rundt 2,0 % av lønnsmassen gitt ovennevnte premisser. En eventuell økning fra 1,7 % til 2,0 % vil utgjøre ytterligere 6 mill. kroner. Fylkesrådmannen er av den prinsipielle oppfatning at skolene bør vurdere kritisk hva som er hensiktsmessig anvendelse av begrensede ressurser når det inntreffer kortvarige fravær.

Kantinesaken og gratis skolefrokost

Fylkesrådmannen viser til FT-sak 29/18 - "Kantinedrift på våre videregående skoler og tiltak som kan utvikle kantinene".

Vedtakspunkt 4 i saken:

"I behandling av 2019 budsjettet vil fylkestinget vurdere å dekke inn et subsidiebeløp for kantineansatt (alt. pr elev) for å sikre eleven et godt vareutvalg til fornuftige priser".

Vedtakspunkt 6 i saken:

"Fylkesrådmannen bes fremme sak til fylkestinget om muligheten og økonomiske konsekvenser av å tilby gratis frokost til alle elevene i våre skoler."

Fylkesrådmannen legger til grunn at skolene gjennomgående har et behov for noe driftsstøtte for at det skal være realistisk å sikre en god kantinedrift uten at det må anvendes midler som er satt av til undervisningsformål til drift av kantine. Fylkesrådmannen har funnet dekning for å sette av 3 mill. kroner, som tilsvarer 165 kroner per elev. Det kan argumenteres for at behovet er høyere.

Fylkesrådmannen legger til grunn at eventuell gratis skolefrokost til elevene må dekkes innenfor rammen av kantinedriften. Fylkesrådmannen tilrår at spørsmålet om prioritering av gratis frokost overlates til skolene. Det vises til parallell sak.

Generelle vedlikeholdsutgifter for skolene

Rammen for generelt vedlikehold på skolene på om lag 13 mill. kroner (ekskl. mva) forvaltes fra 2018 av felles driftsavdeling (Bygg og Eiendom). Videre forvalter Bygg og Eiendom en ramme på 4,3 mill. kroner (ekskl. mva) knyttet til kommunale avgifter som hovedsakelig er ment å dekke vann- og avløpsutgifter på skolene.

Uavhengig av dette har skolene i 2017 dekket utgifter til diverse avfallshåndtering – kontainerleie og annen søppeltømming – på 2,5 mill. kroner, samt utgifter til diverse renholdsmidler på 3,5 mill. kroner. Det er en reell problemstilling at skolene har benyttet bevilgninger som var ment for generelt vedlikehold til disse formålene.

Totalt sett har det vært avsatt for lite penger til nødvendig drift på skolene. Det er derfor nødvendig å tilføre midler til skolene. Fylkesrådmannen har budsjettert med en sats på 150 kroner per elevplass i budsjettmodellen for videregående skoler. Dette er halvparten av utgiftsbehovet for skolene basert på tidligere målt forbruk for skolene samlet. Fylkesrådmannens forslag er å styrke budsjettet til skolene med 2,7 mill. kroner. Økningen er innarbeidet i budsjettforslaget.

Vedlikeholdsutgifter for skoler med MDD (musikk, dans og drama)

Etter at fylkeskommunen iverksatte en omorganisering av drift, der den enkelte skole ikke lenger har sitt eget drifts- og vedlikeholdsbudsjett, har bruken av avsatte budsjettmidler blitt mer rettet mot det opprinnelige formålet, herunder generelt vedlikehold. Bygg- og eiendom har ansvar for å ivareta drift og bygningsteknisk vedlikehold. Vedlikehold og ettersyn av instrumenter og teknisk utstyr på MDD-skolene har ikke vært dedikerte poster i driftsbudsjettet for skolene, men har blitt dekket av totalrammen. Dette er en kostbar side av skolenes undervisningsmaterieell knyttet til det aktuelle utdanningsprogrammet.

Behovene for drifts- og vedlikeholdsmidler er for skoler med musikk- dans og drama knyttet til en rekke utgiftsposter:

- Service og vedlikehold av inventar og utstyr i forestillingssalen
- Service og vedlikehold i lydstudio
- Service og vedlikehold av lysrigg i de scenetekniske rom som black box, dansesal og forestillingssal
- Service og vedlikehold av lydteknisk utstyr som miksepulter, høyttalere og forsterkere
- Vedlikehold av dansematter i forestillingssal
- Stemming av piano og flygel
- Vedlikehold av øvrig instrumentpark

Det vises til et beregnet utgiftsbehov på 0,6 mill. kroner basert på tidligere års forbruk. Fylkesrådmannen har satt av 0,3 mill. kroner per år i økonomiplan 2019-2022, men vil fortløpende vurdere om det er behov for en ytterligere økning for å opprettholde kvaliteten på undervisningen.

Fag og svennebrevutdelingen

FT har vist vilje til å prioritere denne seremonien, men slik det ligger i dag, dekker det avsatte beløpet kun én av de to seremoniene. Seremoniene avholdes henholdsvis i nord- og sør fylket. Beløpet må økes med kr 150.000. Dette er innarbeidet i budsjettforslaget.

Lærekandidatordningen

I OU sak 72/17 ble følgende vedtak fattet:

- *Lærekandidatordningen gjøres søkbar i Vigo 1. februar 2018.*
- *Fylkesrådmannen tar initiativ til at det etableres samarbeidsfora på tvers av instanser og jobber aktivt for å øke bevisstheten omkring sluttkompetanse i skoler, fag- og yrkesopplæring, PPT, opplæringskontor/bedrifter, arbeidsmarkedsbedrifter og NAV.*
- *Fylkesrådmannen etablerer rutiner for saksgang på systemnivå for overgangen til opplæringskontrakt for å styrke en helhetlig yrkesfaglig opplæring mot planlagt grunnkompetanse som lærekandidat med kompetansebevis som sluttdokumentasjon*

I saken henvises det også til NIFU rapporten 2018:8 «Jeg vet ikke hva alternativet skulle vært»: Evaluering av lærekandidatordningen og av ordningen med tilskudd til opplæring av lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater med særskilte behov».

Vedtakspunkt 3 vil kreve ekstra ressurser. Disse ressursene vil primært bli dekket gjennom en omdisponering av nullvisjonsmidler, spor 1.

Politiske vedtak, vedtatte planer eller andre vesentlige forhold som ikke er innarbeidet i budsjettforslaget

Nettskolen

Nettskolen Rogaland (NR) startet i 2008 som et tilbud til de fire distriktsskolene Dalane vgs, Strand vgs, Sauda vgs og Ølen vgs. I 2014 ble tilbudet utvidet til å gjelde alle skolene i fylket, og i dag benytter 18 skoler Nettskolens tilbud. Siden 2014 har antall elever økt fra 343 til over 800. Med nettundervisning til voksne fra og med inneværende skoleår kan elevtallet bli godt over 900. Antall lærere som er engasjert i nettskolen med ett eller flere fag har økt fra 8 til 20 og antall fag fra 10 til 22.

Budsjettet har siden 2014 vært uendret på 3,1 mill. kroner. Administrasjonsressursen er også den samme i dag på 170 % stillingsressurs som fordeles på leder 100 %, e-pedagog 30 % og fire koordinatorene på totalt 40 %.

Skal en kunne håndtere den økningen som har vært i elevtall på en god og hensiktsmessig måte, må det bevilges en større administrativ ressurs. Det er foreslått at det fra neste budsjettår tilsettes en person i 100 % stilling som kan bistå leder administrativt og i det pedagogiske utviklingsarbeidet. I dag betaler nettskolen 30 % ressurs til en e-pedagog. Denne ressursen kan inngå i 100 % stillingen. Kostnadsøkningen vil da tilsvare en 70 % stilling estimert til 623.000 kroner kommende budsjettår. Det vises til FT-sak 107/18 – Strategisk plan – Nettskolen i

Rogaland 2018. Fylkesrådmannen har ikke funnet rom for å øke budsjettet til Nettskolen Rogaland i 2019.

Kvalifiseringssenter – Rogaland

Kvalifiseringssenter- Rogaland skal være et fylkeskommunalt opplæringstilbud for ungdom i alderen 16-24 år som har rett til videregående opplæring. Tilbudet skal fange opp ungdom som trenger å fullføre (elever som har sluttet, som ikke har startet på vgs, eller som av ulike årsaker ikke får læreplass og som trenger ekstra oppfølging i læretida). I følge tall fra OT (oppfølgingstjenesten) dreier dette seg om ca. 350 ungdommer.

Tilsvarende senter i Buskerud kan vise til at ni av ti ungdommer er i positiv aktivitet høsten etter at de gikk på UnglInvest. De viste at 10 % er i arbeid og 73 % er i utdanning.

I OU sak 48/17 var det et enstemmig vedtak om at en ønsket en utredning og plan for et kvalifiseringssenter i Rogaland. Denne utredningen blir lagt frem for OU i november 2018. I saksfremlegget legges det opp til etablering av to sentre, ett i nord og ett i sør. Det er et ønske om å etablere disse våren 2019, og starte inntak av elever høsten 2019. Det legges opp til at sentrene skal være organisert med en leder og to avdelingsledere. Det er ikke kapasitet i våre egne skoler til et senter, og det anbefales heller ikke at et tilbud til denne gruppen elever legges til en skole. Det er derfor tatt høyde for at sentrene skal etableres i leide lokaler utenom skolene.

Fylkesrådmannen viser til OU-sak 48/17 for ytterligere informasjon. Ny sak fremmes høsten 2018, og følger parallelt med økonomiplanen. Det samlede utgiftsbehovet er beregnet til 13 mill. kroner på årsbasis, men med delårsvirkning (5/11) i oppstartsåret. Fylkesrådmannen har ikke funnet rom for å øke budsjettet for å realisere et kvalifiseringssenter, men har aktualisert en mulig redusert versjon i en treårig prosjektperiode. Slik fylkesrådmannen vurderer det, kreves omprioritering av igangsatte tiltak for å realisere et kvalifiseringssenter.

Kopinor og Norwaco

Betaling til Kopinor for kopivederlag for videregående elever har en pris på 183,39 kroner elev og 165,05 kroner pr fagskolestudent. Grunnlaget for faktura er Kostra elevtelling 01.10.2017 med 17.591 elever og 526 fagskolestudenter. Totalt er kostnaden 3,3 mill. kroner i 2018. Til Norwaco betales det for bruk og opptak av kringkastingsprogram i fylkeskommunens skoler. Satsen er totalt 38,95 pr elev og elevantallet som ble brukt er 16.592. Kostnaden blir 0,65 mill. kroner. Summen er avrundet for begge fakturaene til 4 mill. kroner. Til nå har regningene blitt betalt i klasseordningen, men i ettertid har pengene blitt dekket av skolene og fagskolen. Den økonomiske situasjonen har blitt vanskeligere for skolene, og de stadig dårligere resultatene viser dette. Fylkesrådmannen har ikke funnet rom for å øke budsjettet til skolene spesifikt for dette og skolene må fremdeles dekke dette innenfor eksisterende budsjetttrammer.

Entreprenørskap i vgo

Med henvisning til den politiske saken FT har bestilt, «et tilbud om entreprenørskap i opplæringen ved alle videregående skolene i Rogaland», må det eventuelt avsettes midler til skolene da det foreslås en entreprenørskapskoordinator/ressursperson ved

hver skole (to timer hver uke ved hver av de 27 skolene). Dette tilsvarer ca. 1 million kroner. Det vises til vedtak i FT-sak 106/18 (30.10.18) – entreprenørskap i videregående opplæring. Fylkesrådmannen har ikke funnet dekning for å innarbeide økte budsjettmidler.

Forsøk med differensiert skoledag

I FT-sak 55/18 ble det vedtatt å utsette forsøket til skoleåret 2019/2020, og at det gjennomføres forskning om effektene i etterkant. Forsøket skal være et samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune og Rogaland fylkeskommune.

Fylkesrådmannen har ikke funnet rom for å avsette midler til forsøket i 2019 budsjettet. I tillegg til et begrenset handlingsrom i planperioden, er det en faktor i fylkesrådmannens vurdering at det er flere forhold som ikke er avklart. Dersom forsøket har oppstart i 2019 må det legges inn midler til prosjektet i revidert budsjett i 2019.

Felles digital løsning for renholdsplaner

RFK skal innføre en felles løsning for renholdsplaner, og ser i denne sammenheng blant annet på bruk av digitale arbeidsverktøy. Clean Pilot (for iPad) er et eksempel på et program for renholdere og renholdsledere som gir oversikt over arbeidsoppgaver og generell drift. Renholdere får oversikt over sine renholdsoppgaver, tilleggsbestillinger og informasjon om oppdrag, som åpner for tilleggsfunksjonalitet som kan effektivisere også utarbeidelsen av renholdsplaner.

Det er to pågående pilotprosjekt med iPad som arbeidsverktøy, ett på Åkrehamn og ett på Sola videregående skole. Bakgrunnen er at alle videregående skoler skal ha renholdsplaner. Fylkeskommunen ønsker å følge digitaliseringstrenden for å bli mer effektive og løfte kvaliteten på renholdet.

Eksempler på fylker som har tatt digitale verktøy i bruk, er Buskerud og Hordaland. For å få til en besparelse må det også kjøpes inn flere renholdsmaskiner. Kostnaden er nettbrett til alle renholdere pluss årlige lisenskostnader på anslagsvis 1 mill. kroner når det er innført på alle skoler. Innføring av nye løsninger kan skje gradvis og finansieres ved bruk av nye og mer kostnadseffektive renholdsplaner. Fylkesrådmannen har altså ikke funnet dekning for «pukkelkostnaden» i denne omgang.

Omprioriteringer, effektivisering og sparetiltak

Fylkesrådmannen har plukket ut de største postene fra ikke lovpålagte oppgaver og omtaler disse her.

Fylkesrådmannen beskriver under ulike tiltak/endringer som kan gi økonomiske innsparinger. Ingen av disse sparetiltakene er innarbeidet i budsjettforslaget, men det vises til fylkesrådmannens forutsatte arbeid med effektivisering også i skoleverket. Det er klart at ved å foreta endringer innenfor det som er beskrevet under, så vil dette få store konsekvenser for de elevene/lærerne/skolene som blir berørt.

Englandsklassene ved Bergeland vgs:

Skolen sender hvert år elever til England. Dette er elever på Vg2 medier og kommunikasjon og på Vg2 kunst, design og arkitektur. Dette genererer en ekstra kostnad på 3,3 mill. kroner. Ved å avskaffe tilbudet vil en kunne spare inn dette beløpet.

Tilbudet innenfor IB (international baccalaureate):

Tilbudet finnes i dag ved to skoler (St. Olav vgs. har to paralleller og Vardafjell vgs. har én parallell). Dette er et ikke lovpålagt tilbud, og ved å redusere med en parallell ved St. Olav vgs. og heller tilby studiespesialisering vil dette generere en kostnadsbesparelse på 2,8 mill. kroner etter 2 skoleår.

Utdanningsprogrammet musikk, dans og drama:

Rogaland er et av fylkene i landet som har flest elevplasser innenfor MDD sett i forhold til det totale elevtallet. Tilbudet innenfor musikk er svært kostbart. I Rogaland er det tre skoler som har tilbudet, Vågen vgs. som har 4 paralleller hvor to er innenfor musikk, en på dans og en på drama. Stavanger katedralskole har to paralleller hvor en er musikk og en er delt mellom dans og drama. Skeisvang vgs. har samme tilbud som katedralskolen. Kostnaden for en parallell musikk er 13,7 mill. kroner, mens kostnaden for en parallell studiespesialisering er 5,3 mill. kroner. Besparelsen ved å konvertere en parallell musikk til en parallell studiespesialisering blir da 8,4 mill. kroner. Full innsparing etter 3 skoleår.

Utdanningsprogrammet naturbruk:

Utdanningsprogrammet naturbruk er svært kostbart å tilby. Tilbudet finnes ved Øksnevad vgs (grønn variant) og Strand vgs (blå variant). Noen forklaringer til de høye kostnadene er kostbart inventar og utstyr pluss at gruppedelingen er på 12 elever (ikke 15 elever som i andre yrkesfaglige utdanningsprogram). Kostnadene kan reduseres ved at antallet skoleklasser innenfor utdanningsprogrammet blir redusert.

Toppvolley:

Dette er et ikke lovpålagt tilbud hvor Sauda vgs har en parallell studiespesialisering med plass til 75 elever. Siden dette er et «toppvolley» tilbud får skolen i tillegg tilført 5,4 mill. kroner som blant annet skal dekke utgifter til trenere med mer. Full innsparing etter 3 skoleår.

Talenter mot toppen:

Tilbudet er ikke lovpålagt, men tilbys ved St. Svithun vgs. Skolen har en parallell studiespesialisering som benyttes til dette, men i tillegg kommer utgifter til trenere, delingstimer med mer. Ekstraavgiftene utgjør 4,54 mill. kroner for et skoleår. Full innsparing etter 3 skoleår.

Halve klasser ved distriktskolene:

Ved flere av distriktskolene er det halve skoleklasser. Begrunnelsen for dette er at skolene skal ha et så bredt faglig tilbud som mulig slik at elevene slipper å flytte. Flere av de halve klassene genererer nesten samme kostnad som om det hadde vært en hel klasse. Her kan kostnadene reduseres ved at antallet utdanningsprogram (halve klasser) blir redusert.

Lavt antall påbyggklasser:

Fylkestinget har tidligere vedtatt et «tak» på antall påbyggklasser, hvor antallet skal være 12 klasser. Antallet klasser ble økt til 17 for innværende år på grunn av søkingen. I praksis betydde det at elevene måtte ha karakteren 3,3 eller bedre for å komme inn. Andre søkere ble registrert som søkere til læreplass. Det var i år nok primærsøkere til 18 påbyggklasser og ca. 20 klasser dersom vi tar med sekundærsøkere. Påbyggklassene er et rimeligere alternativ enn lærerlæringskuddet. I praksis vil det være mer kostnadseffektivt å opprette flere påbyggklasser.

Opplæringsavdelingen og poster som ikke er lovpålagte		
Ansvar	Budsjett	Beskrivelse av tilbudet
6100*	1 000 000	Bedre gjennomføring tidligere basegrupper
6100*	2 470 000	Innovasjon - refusjoner og drift av ungt entreprenørskap (1.42 mill. kroner er drift)
6100*	466 000	RUP midler
6100*	750 000	Videreføre Uir (utdanning i regionene)
6100*	1 500 000	Skoleskipet Gann
6100*	-	Rekrutere lærere, vi dekker 20% lønn
6100*	1 100 000	Sommerskolen
6100*	2 000 000	Kvalitetsutvikling realfag
sum 6100*	9 286 000	
6101*	-	Stipend ansatte, kompetanse for kvalitet
6101*	200 000	Internasjonalisering
6101*	90 000	Elevorganisasjoner
6101*	700 000	OT midler til tiltak på skolene
6101*	3 100 000	Nettskolen Rogaland
sum 6101*	4 090 000	
6102*	2 500 000	Forskuttering av voksenretten
6102*	200 000	Informasjonstiltak karriereveiledning
6102*	2 600 000	Karriereveiledning
6102*	725 000	Støtte studieforbundene
sum 6102*	6 025 000	
6103*	150 000	Utdeling fag og svenneprøve
sum 61*	19 551 000	
6251*	90 000	Den virtuelle matematikkskolen
6200*	3 300 000	Englandsklassen på Bergeland
62*	2 600 000	Forskerlinjer og Topplinjer på flere skoler
62*	2 400 000	Latin, kinestisk, tysk III og fransk III flere skole
6263*	5 600 000	IB linje St. Olav drift og lønn utover studiespesialisern
6393*	2 800 000	IB linje Vardafjell studiespesialisernende.
6254*	5 400 000	Topp Volly Sauda
6266*	1 600 000	Toppidrett ved St. Svithun
6266*	5 400 000	Talenter mot toppen på St. Svithun inkl, 1 mill ekstra
6310*	2 813 000	Fagskolen støtte utover statlig tilskudd
Sum 62* og 63*	32 003 000	
sum	51 554 000	

Nærmere omtale av opplæringsavdelingens budsjett

Oversikt over antall ansatte per 16. august

Arbsted	Arbsted(T)	Ant.still.
161000	OPPLÆRINGS-AVDELINGEN	5
161100	SEKSJON FOR OPPLÆRING I SKOLE	22
161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING	29
161300	SEKSJON FOR FAG- OG YRKESOPPLÆRING	28
161400	SEKSJON FOR PPT	25
161600	SEKSJON FOR KVALITET, ANALYSE OG DIMENSJONERING	14
		123

Ansvar 161000 - Opplæringsavdelingen felles

Nettobudsjettet her er på 13,6 mill. kroner.

Den viktigste posten er klasseordningen som har en nettoramme på 24,2 mill. kroner. De største postene i klasseordningen er:

- Gratis læremidler på 10,5 mill. kroner
- Økning i klasser høsten 2019 på 0,65 mill. kroner
- Utstyr vg3 i skole og overbooking på 4 mill. kroner
- Utdanningsvalg på 3 mill. kroner

Under ansvar 161000 ligger også:

- NDLA på 8 mill. kroner
- Kjøp av tjenester med budsjett på 36,7 mill. kroner
- SMI (sosial og medisinske institusjoner) med nettoramme 3,7 mill. kroner
- Støtte til minoritetsspråklige elever med 4 mill. kroner
- Fagskole utgifter på 22 mill. kroner
- PC- ordningen 10 mill. kroner i netto

Vi har flere inntekstposter på dette ansvaret slik som gjesteelever på 54,4 mill. kroner og statstilskudd på landslinjer på 19,3 mill. kroner. Inntekter for utdanningsløp i fagskolen er på 65 mill. kroner, som er en økning på ca. 15 mill. kroner fra 2018.

Ansvar 161100- Seksjon for opplæring i skole

Budsjettet er nå på 30,6 mill. kroner.

Foruten å lønne ansatte er det budsjett til etterutdanning, lederutvikling, drift av fagnettverk, utviklingsarbeid med til sammen 10,3 mill. kroner. Det er budsjett til nettskolen med 3,2 mill. kroner.

Ansvar 161200 – Seksjon for livslang læring

Budsjettet til seksjonen er på 57,6 mill. kroner. Største utgiftspost er voksenopplæringen med 44,5 mill. kroner. Nest største utgiftspost er karriereveiledning med 6,3 mill. kroner. Egenandeler innenfor privatisteksamen er på 13,7 mill. kroner, som dekker utgiftene.

Ansvar 161300 – Seksjon for fag og yrkesopplæring

Dette er det største budsjettet i opplæringsavdelingen med en nettoramme på 408,8 mill. kroner og er økt med 38 mill. kroner siden opprinnelig budsjett 2018 grunnet økning i antall lærlinger. Tilskudd til lærebedrifter har alene et budsjett på 348 mill. kroner. For gjesteoppgjør fra andre fylker forventes en inntekt på 25,3 mill. kroner. Utgiftene er på 12,4 mill. kroner, noe som gir en nettoinntekt på nesten 12,9 mill. kroner. Fag-/svenne-/kompetanseprøveavviklingen er en stor utgiftspost med et budsjett på 31 mill. kroner. Alternativ Vg3 i skole har budsjett på 13,3 mill. kroner.

Ansvar 161400 – Seksjon for pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

Budsjettet er på 23,4 mill. kroner. Husleieutgiftene er flyttet til bygg- og eiendom.

Ansvar 161500 – «Null-visjonen»

Budsjettet er på 10 mill. kroner. Da er flere ressurs til sosialrådgivere lagt til skolenes budsjett.

Ansvar 161600 – Seksjon for kvalitet, analyse og dimensjonering

Budsjettet er på 9,5 mill. kroner. Mesteparten går til lønn fordelt på inntak og spesialfunksjoner.

Budsjettforslag opplæring oppsummert (mill. kroner)	2019
Opplæringsavdelingen (ansvar 161*)	553,5
Skolene (ansvar 162*)	2 201,8
Fagskolen / fengselsundervisning / fagnettverk (163*-165*)	42,6
SUM	2 797,8

6.10 TANNHELSE

Styret for Tannhelse Rogaland FKF foreslår følgende budsjett/økonomiplan:

Budsjettforslag (tusen kroner)	2018	2019	2020	2021	2022
Lønnsutgifter, herunder estimert årsvirkning av oppgjør i 2018	263 597	273 000	273 000	273 000	273 000
Kjøp av varer og tjenester ekskl. mva-kompensasjon	65 143	66 480	66 480	66 480	66 480
Budsjettert momskompensasjon	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Husleie	18 543	18 900	18 900	18 900	18 900
Inntekter pasientbetaling	-101 650	-104 650	-104 650	-104 650	-104 650
Refusjoner fra staten	-20 863	-20 860	-20 860	-20 860	-20 860
Sykelønnsrefusjon	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Fødselspengerefusjoner	-6 500	-6 500	-6 500	-6 500	-6 500
SUM (2019-kroner fra 2019)	205 770	213 870	213 870	213 870	213 870
Herunder nye tiltak: demografi - tannpleierteam mv. (FT-sak 114/17)		4 000	4 000	4 000	4 000

Lønnsmerutgifter knyttet til neste års hovedoppgjør er ikke innarbeidet i foretakets forslag, men inngår i den generelle lønnsreserven for fylkeskommunen.

Styret har gått inn for en reell styrking av driftsbudsjettet på 4,5 mill. kroner i 2019, herunder nye stillinger knyttet til demografi (4,0 mill. kroner) og en nødvendig konsekvensjustering med 0,5 mill. kroner på grunn av økte driftsutgifter knyttet til full operativ drift av TkVest/Rogaland. Dette er i tråd med vedtatt økonomiplan 2018-2021.

I fylkestannlegens budsjettnotat er bruken av nye stillinger omtalt slik:

«Nye stillinger er tiltenkt tannpleierressurs og hjelpepersonell knyttet til lovpålagte oppgaver på kompetansesenteret og effektiv drift på store tannklinikker. Dette tilsvarer en merutgift på 4 mill. kroner fra 2019, inkludert lønnsutgifter og økte utgifter som følge av selve tjenestetilbudet, innenfor rammene som fremgår av fylkesrådmannens innstilling i FT 115/17. Eventuelt nye tannlege team vurderes fortløpende».

Fylkesrådmannens forslag er identisk med vedtaket i foretakets styre, og følger opp fylkestingets vedtak i FT-sak 114/17, som innebar at beregnede demografikostnader i perioden 2017-2019 skulle fases inn i sin helhet i 2019. For å opprettholde et tjenestetilbud tilsvarende dagens tilbud, er det ikke vurdert som nødvendig med ytterligere styrking av tannhelsetjenesten i planperioden 2019-2022.

Fylkesrådmannen tilrår en netto driftsramme for Tannhelse Rogaland FKF på kr 213.870.000. For nærmere detaljer vises til egen bestillingssak. Fylkesrådmannen viser også til investeringsbudsjettet (kapittel 5.3).

6.11 OPPSUMMERING ENDRINGER ØKONOMIPLAN 2019-2022

I dette avsnittet gis en oversikt over styrkinger og konsekvensjusteringer i økonomiplanen for 2019-2022 sett i forhold til opprinnelig budsjett 2018. Rent "tekniske" budsjettjusteringer hvor beløp er flyttet mellom ulike ansvar uten noen nettoeffekt, er ikke inkludert. Tabellene omfatter ikke endringer i frie inntekter, finansposter, lønnsvekst mv.

Det er to tabeller:

1. Oversikt nye tiltak og styrkinger som er lagt inn i økonomiplanen
2. Oversikt konsekvensjusteringer, som omfatter uttrekk budsjettmidler, demografiske endringer og justerte anslagsposter, kostnads- og inntektsendringer, indeksjusteringer og omdisponeringer/innsparinger

Oversikt nye tiltak og styrkinger av eksisterende tiltak i 2019-2022

Tabellen gir en oversikt over budsjettposter som er styrket i økonomiplan 2019-2022, og viser endringer i forhold til vedtatt budsjett for 2018. Dette omfatter både nye tiltak og styrkinger av eksisterende tiltak. Det er viktig å understreke at deler av finansieringen av nye tiltak eller styrking av eksisterende tiltak skjer gjennom uttrekk og omdisponering av bestående midler, jf. konsekvensjusteringene i neste oversikt. Tabellen under viser også salderinger som er lagt inn i økonomiplanen. Tabellen omfatter ikke endringer i frie inntekter og kapitalutgifter mv.

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019 budsjett	2020 budsjett	2021 budsjett	2022 budsjett
Folkevalgte styrer, utvalg og råd					
N	- Ungdommens fylkesting - økning i aktivitet	100	100	100	100
N	- Fylkesutvalget - studietur (nåværende FU i 2019 - nytt FU i 2020)	400	400	0	0
N	- Opplæringsutvalget - studietur	0	300	0	0
N	- Samferdselsutvalget - studietur	0	300	0	0
N	- Reg.-Kulturutvalget - studietur	0	300	0	0
N	- Yrkesopplæringsnemda - studietur	0	100	0	0
	SUM	500	1 500	100	100
Kommunikasjon					
N	- Økning inter-/intranett	100	100	100	100
N	- Økning midler til informasjon	662	412	412	412
N	- Økning diverse driftsutgifter (lisenser, utstyr, kurs etc.)	362	362	362	362
	SUM	1 124	874	874	874
Personal og organisasjon					
N	- Ny stilling: beredskap (besatt stilling)	1 189	1 189	1 189	1 189
N	- Økning stillingsressurs + 20 %	230	230	230	230
N	- Opptopping antall lærlinger (fra 85 til 90 i 2020 og til 95 i 2021)	0	600	1 200	1 200
N	- Overtallighet oppfølging FT-vedtak	2 000	0	0	0
	SUM	3 419	2 019	2 619	2 619
Bygg og eiendom					
N	- Spesielt vedlikehold, foreslått opptopping	5 000	10 000	15 000	15 000
	SUM	5 000	10 000	15 000	15 000
IKT og arkiv					
N	- Serviceavtaler - drift av Visma InSchool (VIS)	0	3 500	3 500	3 500
	SUM	0	3 500	3 500	3 500

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019	2020	2021	2022
		budsjett	budsjett	budsjett	budsjett
Kultur					
N	- Prosjekt Kunstgress21 - miljøvennlige kunstgressbaner	250	250	250	0
N	- Forprosjekt - utvandrerjubileum	250	0	0	0
N	- Forprosjekt - rikssamlingsjubileum	250	0	0	0
N	- Økt driftstilskudd MUST	500	500	500	500
N	- Seks nye årsverk - regionreform (halvårsvirkning i 2019)	2 639	0	0	0
SUM		3 889	750	750	500
Næring					
N	- Ryfylke IKS Kraftkrevende industri - 3 årig prosjekt	1 500	1 500	1 500	0
N	- Greater Stavanger (ikke nytt ift. 2018, men nytt ift. FT-vedtak 114/17)	1 000	1 000	1 000	1 000
N	- Haugaland vekst partnerskapsavtale	400	400	400	400
N	- Oppfølging av planer (næring)	1 000	500	500	500
N	- Matregion Rogaland (Matmanifestet)	500	500	500	500
N	- Klimapartner (3-årig prosjektstilling i perioden 2018-2020)	450	450	0	0
SUM		4 850	4 350	3 900	2 400
Regional planlegging					
N	- Ny internstrategi	100	0	0	0
N	- Oppstart ny regional planstrategi	100	400	0	0
N	- Regionalplan - Haugalandet - plannettverk og mulig byvekstavtale	400	0	0	0
N	- Regionalplan - klimatilpasning - økning budsjettramme	400	400	400	0
N	- Miljøsertifisering - trinn 1	100	0	0	0
N	- Igangsetting av planarbeid som resultat av ny planstrategi 2021-2024	0	0	500	1 000
N	- Økt tilskudd ifm. sammenslåing av Rogaland Arboret og Stavanger Botaniske hage	420	420	420	420
SUM		1 520	1 220	1 320	1 420
Samferdsel					
Kolumbus					
N	- Matebusser mellom Klepp og Jærbanen NSB-avtalen	1 600	1 600	1 600	1 600
N	- Økte driftskostnader (nytt sanntidssystem), inkl. avskrivning	5 366	5 366	5 366	5 366
N	- Økning administrasjonskostnader (3 årsverk)	2 500	2 500	2 500	2 500
N	- Haugaland - endring busstilbud fra 2020	0	2 200	4 400	4 400
S	- Effektiviseringstiltak - Kolumbus	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
S	- Saldering som følge av underfinansiering av båtruter	-1 500	-7 000	-7 000	-40 000
SUM		1 966	-1 334	866	-32 134
Opplæring					
Opplæring - sentralt					
N	- Utdeling av fag og svenneprøver	150	150	150	150
N	- NDLA (nytt tiltak i 2019 sett ift. vedtak i FT-sak 114/17)	8 000	8 000	8 000	8 000
Videregående skoler					
N	- Forskerlinje realfag Stavanger Katedralskole	200	200	200	200
N	- Studiespes. med programfag på havbruk på Strand	200	200	200	200
N	- Innovativ modell BU på Bergeland	1 055	1 055	1 055	1 055
N	- Styrket vikarressurs	6 000	6 000	6 000	6 000
N	- Driftsstøtte til kantinedrift	3 000	3 000	3 000	3 000
N	- Driftsmidler til skolene	2 700	2 700	2 700	2 700
N	- Driftsutgifter musikk, dans og drama (MDD)	300	300	300	300
N	- Mobiltelefonordning ansatte	0	2 000	2 000	2 000
N	- Redusere støtte til skoleskipet Gann	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
S	- Saldering opplæring	0	-10 000	-20 000	-30 000
SUM		20 605	12 605	2 605	-7 395
Tannhelse					
N	- Økte driftsutgifter kompetansesenter	500	500	500	500
SUM		500	500	500	500

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019	2020	2021	2022
		budsjett	budsjett	budsjett	budsjett
Felles					
N	- Overgangskostnader regionreformen	10 000	0	0	0
N	- Inndekning av underskudd i skolene - reserve	10 000	0	0	0
N	- Økning i ressurs for tillitsvalgte på skolene	1 500	1 500	1 500	1 500
N	- Digitalisering	1 000	1 000	1 000	0
S	- Effektivisering fag- og ledelsestab (videreføring av samme beløp som i 2018)	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
SUM		17 500	-2 500	-2 500	-3 500
SUM TOTAL		60 873	33 484	29 534	-16 116
N Nye tiltak / styrking av tiltak		73 373	61 484	67 534	64 884
S Salderinger / effektivisering		-12 500	-28 000	-38 000	-81 000

Oversikt konsekvensjusteringer i 2019-2022

Tabellen gir en oversikt over konsekvensjusteringer, som omfatter uttrekk av budsjettmidler (U), demografiske endringer og justerte anslagsposter (D), kostnadsendringer knyttet til eksisterende drift (K), inntektsendringer (I), indeks/prisjusteringer (P) og annet/omdisponeringer/innsparinger (A) i økonomiplan 2019-2022. Endringene er i forhold til vedtatt budsjett 2018.

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019	2020	2021	2022
		budsjett	budsjett	budsjett	budsjett
Politiske organer mv.					
Folkevalgte styrer, utvalg og råd					
P	- Generell prisjustering	406	406	406	406
Valg		0	0	0	0
D	- Valgår 2019 og 2021	1 633	0	1 633	0
Kontroll og tilsyn		0	0	0	0
K	- Varslet prisendring timepris revisjonstjenester (ref. KKU-sak 28/18)	304	304	304	304
SUM		2 343	710	2 343	710
Kommunikasjon					
P	- Generell prisjustering	87	87	87	87
SUM		87	87	87	87
Økonomi					
A	- 0,5 årsverk reduksjon (i forbindelse med naturlig avgang)	-288	-288	-288	-288
SUM		-288	-288	-288	-288
Personal og organisasjon					
D	- Økte KS kontingenter	297	297	297	297
D	- Lønnsrefusjon FHTV	150	150	150	150
K	- Prosjektstilling (rektor - 0,5 årsverk, resten i opplæring)	644	644	644	0
SUM		1 091	1 091	1 091	447
Bygg og eiendom					
K	- Overgang fra ordinær gass til biogass	560	560	560	560
P	- Prisstigning spesielt vedlikehold	1 003	1 003	1 003	1 003
P	- Prisstigning ordinært vedlikehold fylkeshuset	68	68	68	68
P	- Prisjustering forsikringer (3,7 % jfr KLP)	180	180	180	180
I	- Reduserte leieinntekter fylkeshuset	1 275	1 275	1 275	1 275
A	- Nedleggelse trykkeri (innsparing utover tidligere estimer)	-711	-711	-711	-711
A	- Innsparing i løpet av 2018	-276	-276	-276	-276

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019	2020	2021	2022
		budsjett	budsjett	budsjett	budsjett
Bygg og eiendom - vgs		0	0	0	0
D	- Økning ordinært vedlikehold pga økt bygningsmasse vgs	312	462	462	462
K	- Endringer leieforhold 2019 (sum alle skoler)	-1 284	-1 284	-1 284	-1 284
K	- Forventede endringer i leieforhold 2020-2022	0	275	-633	-5 475
P	- Prisstigning ordinært vedlikehold	266	266	266	266
P	- Prisjustering energiutgifter	3 006	-903	-3 084	-3 175
P	- Prisstigning kommunale utgifter	86	86	86	86
P	- Indeksjustering husleier	722	722	722	722
SUM		5 207	1 723	-1 366	-6 299
IKT og arkiv					
U	- Uttrekk digitaliseringsprosjekt (kun i 2018)	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
U	- Prosjekt: arkiv/dokumentsenter - ordning av eldre arkiver (inne i 2018 og 2019)	0	-500	-500	-500
K	- Økning i faste avgifter, lisenser, driftsavtaler osv.	5 565	5 565	5 565	5 565
P	- Generell prisjustering	512	512	512	512
I	- Refusjon Kolumbus (ikke tidligere budsjettet)	-850	-850	-850	-850
I	- Refusjon Tannhelse (ikke tidligere budsjettet)	-700	-700	-700	-700
I	- Lønnsrefusjon FINT-prosjektet	-750	0	0	0
A	- Gevinstrealisering optimalisering IKT-drift skolene	0	-2 000	-4 000	-4 000
SUM		1 377	-373	-2 373	-2 373
Kultur					
P	- Indeksjustering kulturinstitusjoner	2 371	2 371	2 371	2 371
K	- Økning faste tilskudd festivaler	300	300	300	300
K	- Økning tilskudd Dybwikdansen	40	40	40	40
K	- Økning Den kulturelle skolesekken	200	200	200	200
K	- Økning fylkesbiblioteket - fellestjenester folkebibliotekene	200	200	200	200
K	- Økning Opera Rogaland jf. statsbudsjettet	50	50	50	50
K	- Økning Regional arena for samtidsdans (RAS) jf. statsbudsjettet	160	160	160	160
U	- Avslutning av tidsavgrensede prosjekter omtalt i teksten	-2 520	-4 335	-4 335	-4 335
SUM		801	-1 014	-1 014	-1 014
Næring					
U	- Greater Stavanger (ikke nytt ift. 2018, men nytt ift. FT-vedtak 114/17)	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
U	- Regionalplan sjøareal	-200	-200	-700	-800
U	- Omstillingsmidler til Sauda kommune	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
U	- Omstillingsmidler til Eigersund kommune	0	-2 500	-2 500	-2 500
U	- Samfunnsikkerhet i fremtiden - støtte til internasjonalt møte	-200	-200	-200	-200
U	- Strategi for flyruteutvikling	0	0	-313	-313
U	- Gründere i Rogaland	0	0	0	-150
P	- Generell prisjustering	27	27	27	27
U	- Klimapartner	-350	-350	-850	-850
SUM		-3 223	-5 723	-7 036	-7 286
Regional planlegging					
I	- Reduksjon statlig lønnstilskudd	0	0	900	900
U	- Opphør engasjement	0	0	-900	-900
U	- Uttrekk ny planportal	-100	-100	-100	-100
U	- Attraktive tettsteder	0	-530	-530	-530
U	- Regionalplan Jæren	0	0	-500	-1 000
U	- Støtte til Kirkens SOS - 2018 og 2019	0	-220	-220	-220
U	- Støtte til Funksjonshemmedes FellesOrganisasjon (FFO) - 2018 og 2019	0	-300	-300	-300
K	- Regionalplan Dalane - redusert behov i 2019	-100	-300	-300	-300
P	- Prisjustering	263	263	263	263
SUM		63	-1 187	-1 687	-2 187

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019	2020	2021	2022
		budsjett	budsjett	budsjett	budsjett
Samferdsel					
U	- Avslutning KID-prosjekt	-500	-500	-500	-500
P	- Generell prisjustering - samferdselsavdeling	306	306	306	306
P	- Prisjustering TT (2,0 %)	544	544	544	544
I	- Reduksjon inntekter - gebyrer taxi	100	100	100	100
K	- Økning ferjeavløsning Finnfast (9,8 mill. kroner i 2018)	284	284	284	284
U	- Trafikksikker kommune, reduksjon	0	-450	-450	-450
P	- Aksjon skolevei kommunale veier - generell prisjustering	108	108	108	108
P	- Trafikksikkerhet - generell prisjustering	125	125	125	125
U	- Sykkelopplæring i Nordfylket	0	0	-1 000	-1 000
	Samferdsel / veier - Statens vegvesen	0	0	0	0
P	- Fylkesveger - drift/vedlikehold, indeksjustering (2,9 %)	12 234	12 234	12 234	12 234
K	- Fylkesveger - drift/vedlikehold, fag/funksjonskontrakter, justering utover indeks	4 266	4 266	4 266	4 266
K	- Fylkesveger - drift/vedlikehold, reduksjon jf. FT-vedtak 114/17	0	-5 000	-5 000	-5 000
D	- Fylkesveger - drift/vedlikehold, demografibasert vekst	0	5 000	10 000	15 000
K	- Fylkesvegferjer - pris- og kostnadsvekst	31 100	44 751	56 790	56 790
K	- Fylkesvegferjer - opphør Tau-sambandet	0	-136 700	-136 700	-136 700
	Samferdsel - Kolumbus	0	0	0	0
I	- Økning inntekter som følge av digitalisering og bomring	-14 500	-14 500	-14 500	-14 500
I	- Takstøkning 3 %	-7 899	-7 899	-7 899	-7 899
I	- Økning leieinntekter og gebyrer	-2 830	-2 830	-2 830	-2 830
I	- Fremskriving av salg av billetter Jærbanen	-2 392	-2 392	-2 392	-2 392
I	- Økt inntekt skoleskyss (forutsetter at taksten øker med 2 kr)	-2 705	-2 705	-2 705	-2 705
I	- Økning i finansposter	-188	-188	-188	-188
P	- Kjøp av transporttjenester - indeksjustering (om lag 3 %)	42 013	42 013	42 013	42 013
D	- Transporttjenester, demografibasert vekst	0	9 000	18 000	27 000
K	- Økning takstvtaler NSB periode, Norled, Fjord1	12 426	12 426	12 426	12 426
P	- Kjøp av andre tjenester - indeksjustering	1 139	1 139	1 139	1 139
P	- Administrasjonskostnader - indeksjustering	1 126	1 126	1 126	1 126
K	- Nedleggelse Stavanger-Jørpeland (fra 2020)	0	-20 000	-20 000	-20 000
	SUM	74 757	-59 742	-34 703	-20 703
Opplæring					
Opplæring - sentralt					
U	- Nedtrapping av forskuttering av voksenopplæring	-2 500	-5 000	-5 000	-5 000
U	- NDLA (reversert i ny planperiode etter vedtak i FT-sak 114/17)	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
I	- Reduksjon husleieinntekt Møllehagen vgs	2 000	2 000	2 000	2 000
P	- Indeksregulering gratis læremidler, kjøp av tjenester	1 692	1 692	1 692	1 692
K	- Kombinasjonsklasser, reduksjon statstilskudd	1 000	1 000	-1 000	-1 000
D	- Tilskudd spesialundervisning (kjøp av tjenester)	3 000	3 000	3 000	3 000
I	- Gjesteelever økte inntekter	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
D	- Fagprøver og økte utgifter	5 000	5 000	5 000	5 000
D	- Bedriftstilskuddet (konjunkturerendringer)	19 658	19 658	10 000	0
P	- Indeksregulering av bedriftstilskudd og fagprøver	9 000	9 000	9 000	9 000
I	- Endringer i inntekter til gjestelæringer	3 000	3 000	3 000	3 000
D	- Økte utgifter til voksenopplæring	7 000	7 000	7 000	7 000
I	- Økte statlige inntekter til Fagskole	-10 240	-10 240	-10 240	-10 240
K	- Økte kostnader til Fagskole	10 240	10 240	10 240	10 240
K	- Stilling - nytt årsverk ved fagskolen - foreløpig lagt inn i ett år	1 000	0	0	0
D	- Klasseendringer høsten 2019	650	0	0	0
I	- Statlig finansiering mobbeombud	-500	0	0	0
K	- Nullvisjon - opptrapping i henhold til vedtak	0	1 000	1 000	1 000
K	- Kompetanse for Kvalitet	4 225	1 250	1 250	1 250

Avdeling - tall i 1000 kroner		2019	2020	2021	2022
		budsjett	budsjett	budsjett	budsjett
Videregående skoler					
P	- Indeksjustering driftsmidler utdanningsprogram (sats per elevplass)	1 500	1 500	1 500	1 500
P	- Statens pensjonskasse er økt fra 12,9% til 13,2%	4 500	4 500	4 500	4 500
K	- Økning sosiale utgifter vikarbruk ved sykefravær	500	500	500	500
D	- Klasseendringer 2018 med helårsvirkning	-27 810	-27 810	-27 810	-27 810
D	- Prognose for endringer i klasser	0	2 600	10 000	25 000
D	- Klasser vg3 fagopplæring i skole	-3 744	-3 744	-3 744	-3 744
D	- Hollenderhaugen 2 årsverk (helårseffekt)	1 551	1 551	1 551	1 551
A	- Faglig samordning av drift og vedlikehold - effektivisering	-1 000	-3 000	-5 000	-5 000
Fagskole/fengselsundervisning					
P	- Økning i satser til statens pensjonskasse	103	103	103	103
P	- Økning i kriterier på 2%	55	55	55	55
K	- Fengselsundervisningen økt aktivitet	1 692	1 692	1 692	1 692
I	- Fengselsundervisningen økte inntekter	-1 692	-1 692	-1 692	-1 692
K	- Fengselsundervisning - korrigering	443	443	443	443
SUM		13 323	8 298	2 040	7 040
Tannhelse					
D	- Demografikostnader	4 000	4 000	4 000	4 000
P	- Indeksjustering utgifter	1 700	1 700	1 700	1 700
I	- Indeksjustering inntekter	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
A	- Avtale med RFK (IKT- og økonomitjenester) - ikke tidligere budsjettet	1 450	1 450	1 450	1 450
SUM		4 150	4 150	4 150	4 150
SUM TOTAL		99 688	-52 268	-38 756	-27 716
U	Uttrekk i forhold til 2018-budsjettet	-19 270	-28 085	-31 798	-32 548
D	Demografiske endringer og justerte anslagsposter	11 697	26 164	39 539	56 906
K	Kostnadsendringer knyttet til eksisterende drift (K)	73 815	-77 134	-68 003	-73 489
P	Indeksendring (pris)	85 142	81 233	79 052	78 961
I	Inntektsendringer	-50 871	-49 621	-48 721	-48 721
A	Annet, omdisponering, innsparing	-825	-4 825	-8 825	-8 825

Økonomiplan 2019 - 2022

Salderingen av økonomiplanen kan illustreres som følger.

<i>Tall i millioner kroner</i>	<i>2018 (oppr.)</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
Korrigerte netto driftsutgifter	5 113,6	5 338,2	5 168,0	5 176,8	5 144,8
Sum frie disponible inntekter inkl. konsesjonskraft	5 554,5	5 772,7	5 757,3	5 724,5	5 778,7
Korrigert brutto driftsresultat	440,8	434,5	589,3	547,7	633,9
Netto finansutgifter	317,3	323,2	339,0	346,2	367,0
Generell overføring til investeringer	246,2	121,3	250,3	201,5	266,9
Avsetning (+) / Bruk (-) disposisjonsfond	-122,7	-10,0	0,0	0,0	0,0
UDEKKET	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Det framgår av tabellen at Rogaland fylkeskommune har en økonomiplan med balanse mellom utgifter og inntekter basert på de utgifts- og inntektsforutsetninger fylkesrådmannen har redegjort for. Det understrekes at de krav til sparetiltak og effektivisering som er innarbeidet i økonomiplanen, må realiseres for at denne fremstillingen skal være realistisk. Balansekravet i kommuneloven vil være oppfylt når renter og avdrag (netto finansutgifter) er dekket inn.

Fylkesrådmannen vil beskrive det finansielle handlingsrommet i drift som forholdsvis svakt ved utløpet av planperioden, og understreker igjen det langsiktige behovet for å oppnå et netto driftsresultat som ligger stabilt på rundt 5 pst av driftsinntektene. Netto driftsresultat er om lag 90 mill. kroner for lavt i 2022 sett i forhold til det retningsgivende måltallet. Med et foreslått omfang av kutt eller effektivisering på om lag 90 mill. kroner, forstår vi at dette gapet ville ha vært dobbelt så stort dersom fylkesrådmannen hadde presentert en økonomiplan uten tilpasninger i tjenesteproduksjonen. Netto driftsresultat ville i så fall ha vært lavere enn 2,5 prosent det siste året i planperioden.

På grunn av et svekket handlingsrom i drift, kreves altså større reduksjoner i denne økonomiplanen enn det som var tilfellet i de foregående økonomiplanene. Det vises til generelle effektiviseringskrav som er innarbeidet på noen sentrale områder, nedjusterte rammer for drift/vedlikehold av fylkesveger som videreføres, klare premisser om tilpasninger til lavere statlig finansiering av båtruter og beskrivelse av prosesser som skal lede fram til reduserte utgifter i den videregående opplæringen. Fylkesrådmannen viser også til nøkternhet i investeringsprogrammet for skolebygg og innarbeidelsen av øremerkede statlige midler til skredsikring av fylkesveger uten at volum av investeringer i handlingsplan for fylkesveger er økt utover prisstigning.

Dersom et akseptabelt investeringsnivå skal kunne opprettholdes også etter 2022, må egenfinansieringen (overføringen til investeringsregnskapet) holdes rimelig stabilt på et høyere nivå enn 2022-nivået for å unngå at lånegjelden fortsetter å stige mer enn inntektene.

Det generelle bildet er at kostnadskontrollen i organisasjonen er god, også innenfor mer kapitalkrevende deler av RFKs kjernevirksomhet, som drift/vedlikehold av fylkesveger og kollektivtransport.

Med om lag 1,0 pst årlig beregnet vekst i innbyggertallet, er det faglig sett riktig å innarbeide demografikostnader i avdelingenes budsjett. Dette er forsøkt gjennomført på en realistisk måte. Det bør konsekvent innarbeides en vekst i utgiftsrammene som tilsvarer det beregnede utgiftsbehovet gitt forutsetningen om uendret tjenestestandard, produktivitet og dekningsgrad i tjenesteproduksjonen.

Usikkerhetsmomenter framover

Fylkesrådmannen avslutter tekstdelen med en oppsummering av noen av de mest sentrale usikkerhetsmomentene som det er pekt på – formulert som spørsmål:

- **Renteutvikling (høy renterisiko mot midten av 20-tallet)**
 - Vil rentene stige mer enn forventet?
 - Vil rentene langt overstige inntektsveksten?
- **Generell økonomisk utvikling**
 - Hvordan blir konjunkturutviklingen i landet?
 - Hvordan blir konjunkturutviklingen i Rogaland?
 - Hva blir veksten i innbyggertallet i Rogaland?
- **Inntektssystemet (regionreformen iverksettes i 2020)**
 - Inntreffer nye vesentlige endringer til vår fordel eller ulempe?
- **Risiko for stor realøkning i driftsutgiftene på noen områder**
 - Vil ferjekontraktene og andre kontrakter innen kollektivtrafikken bli mer kostnadskrevende som et resultat av nye anbudsprosesser?
- **Miljøteknologi**
 - Hva krever satsingen/opptrappingen i form av økte bevilgninger?
- **Drift av kollektivtransport i storbyområdet**
 - Innfris forventningene om statlige finansieringsbidrag?

7 FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer følgende forslag til vedtak:

1. Økonomiplan for Rogaland fylkeskommune for perioden 2019 - 2022 vedtas i samsvar med vedlagte hovedoversikter. Tallbudsjett for år 2019 (1. år i økonomiplanperioden) vedtas i samsvar med vedlegg.
2. Den fylkeskommunale inntektsskattøren skal være lovens maksimalsats.
3. Det tas opp lån i 2019 til investeringer med til sammen **kr 427.059.000**.

Investeringer samt finansiering av disse foretas i henhold til vedlagte tabeller og tallbudsjett. Fylkesrådmannen får fullmakt til å innarbeide eksternt finansierte investeringer i fylkesveger forutsatt at dette ikke påvirker låneopptaket.

4. Årsbudsjett for 2019 baseres på følgende forutsetninger:
 - Fylkesrådmannen får fullmakt til å fordele midler til inventar og utstyr i opplæringssektoren.
 - Fylkesrådmannen får fullmakt til å fordele avsatt beløp til dekning av pensjonsutgifter.
 - Fylkesrådmannen får fullmakt til å omdisponere budsjett mellom de enkelte skoler som følge av endret klasseordning fra og med høsten år 2019.
 - Fylkesrådmannen får fullmakt til å innvilge søknader om økonomisk støtte fra RFK begrenset opp til kr 100.000 pr. søknad. Det forutsettes dekning på ansvar 130300 Tilfeldige utgifter fylkesutvalget – tjeneste 48002 Tilfeldige utgifter etter fylkesutvalgets nærmere bestemmelse. Oversikt over innvilgede søknader gis i forbindelse med revidertsaker.
5. Et eventuelt overskudd i 2018 forutsettes primært benyttet til følgende formål:
 - styrket soliditet (frie fond).

VEDLEGG:

Hovedoversikter for økonomiplanperioden

Spesifisert tallbudsjett for år 2019

Skriv fra kontrollutvalget datert 17.09.18 om Budsjett for kontroll og tilsyn

ØKONOMIPLAN - 2019-2022

2017 2018 2019 2020 2021 2022

Faste priser (mill. kr.) regnskap budsjett budsjett budsjett budsjett budsjett

Sentrale styringsorganer og fellesutgifter

Utgifter	271,8	369,8	493,4	477,8	481,7	477,6
Inntekter	-66,7	-37,4	-59,0	-57,5	-57,8	-57,8
Netto	205,1	332,4	434,4	420,3	423,9	419,7

Regional utvikling - 4 fagavdelinger

Vestlandsrådet, Skape	9,2	1,7	3,9	3,9	3,9	3,9
Næring	79,3	52,9	52,1	44,4	42,1	40,3
Plan	82,9	59,1	58,8	57,8	56,5	56,1
Samferdsel	1 107,3	936,4	1 137,9	1 128,5	1 138,7	1 147,7
Fylkesveg/-ferjer	864,2	736,6	771,7	647,4	664,5	669,5
Kultur	424,5	328,5	350,0	350,5	350,5	350,5
Sum utgifter	2 567,6	2 115,1	2 374,3	2 232,6	2 256,1	2 268,0
Vestlandsrådet, Skape	-7,2	0,0	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Næring	-58,1	-27,5	-17,7	-17,7	-17,7	-17,7
Plan	-35,6	-3,6	-2,0	-2,0	-0,8	-0,8
Samferdsel	-229,9	-15,8	-187,3	-187,3	-187,3	-187,3
Fylkesveg/-ferjer	-334,5	-99,1	-104,0	-102,9	-102,9	-102,9
Kultur	-266,6	-165,7	-180,3	-182,8	-182,8	-182,8
Sum inntekter	-932,0	-311,6	-493,5	-494,9	-493,7	-493,7
Netto	1 635,5	1 803,4	1 880,8	1 737,7	1 762,4	1 774,3

Opplæring

Utgifter	3 517,9	3 121,5	3 181,7	3 174,3	3 168,1	3 173,1
Inntekter	-729,5	-361,4	-379,4	-375,6	-375,6	-375,6
Netto	2 788,4	2 760,1	2 802,3	2 798,8	2 792,5	2 797,5

Tannhelse / Oppreisningsordning barnvern ¹⁾

Utgifter	213,9	205,8	212,8	212,8	212,8	212,8
Inntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	213,9	205,8	212,8	212,8	212,8	212,8

Skatter, renter m.m.

Overf. investeringsregnskapet	211,5	246,2	121,1	233,7	172,7	191,3
Avdrag på lån	203,1	209,9	211,0	225,8	228,3	238,4
Mottatte avdrag på lån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renteutgifter	146,7	149,8	161,1	173,6	185,9	192,4
Renteinntekter/rentekomp.	-41,0	-42,4	-48,9	-60,4	-68,0	-63,7
Avsetn. fond	137,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruk av fond	-10,7	-122,7	-5,8	0,0	0,0	0,0
Bruk av overskudd	-67,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dekning underskudd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Frie inntekter	-5 377,3	-5 515,4	-5 699,3	-5 710,7	-5 682,9	-5 738,0
Konsesjonskraft	-48,0	-39,1	-73,4	-46,6	-41,6	-40,7
Refusjoner og overføringer	-8,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre utg. (pensjon)	-9,2	12,0	4,0	15,0	14,0	16,0
Saldering (frie inntekter/fond)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	20,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-4 843,0	-5 101,6	-5 330,2	-5 169,6	-5 191,6	-5 204,3

Driftsbudsjett etter skatter, renter, m.m.

Utgifter	7 281,3	6 430,0	6 759,4	6 745,6	6 719,6	6 769,5
Inntekter	-7 281,3	-6 430,0	-6 759,3	-6 745,6	-6 719,6	-6 769,5
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

ØKONOMIPLAN - 2019-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Faste priser (mill. kr.)	regnskap	budsjett	budsjett	budsjett	budsjett	budsjett

Investeringsbudsjett

Investeringsutgifter	1 769,5	1 466,5	1 679,9	3 063,1	2 183,2	3 699,1
Avsetninger	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Salg av fast eiendom m.v.	-46,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Salg av aksjer	-1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Låneopptak/Bruk av lån	-424,6	-356,4	-427,1	-299,5	-525,9	-547,8
Overf./refusjon	-1 045,1	-813,9	-1 051,8	-2 494,9	-1 459,5	-2 960,0
Intern overføring	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bruk av avsetninger/likviditet	-60,8	-50,0	-80,0	-35,0	-25,0	0,0
Overf. fra drift	-211,5	-246,2	-121,1	-233,7	-172,7	-191,3
Regn.mess. merforbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Totalbudsjett - Rogaland fylkeskommune

Utgifter	9 071,7	7 896,5	8 439,3	9 808,7	8 902,8	10 468,6
Inntekter	-9 071,7	-7 896,5	-8 439,2	-9 808,7	-8 902,7	-10 468,6
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Nøkkeltall - drift

Frie inntekter	-5 377,3	-5 515,4	-5 699,3	-5 710,7	-5 682,9	-5 738,0
Andre inntekter	-56,8	-39,1	-73,4	-46,6	-41,6	-40,7
Driftsinntekter	-1 728,2	-710,5	-931,9	-927,9	-927,1	-927,1
Brutto driftsinntekter	-7 162,3	-6 264,9	-6 704,6	-6 685,2	-6 651,6	-6 705,8
Andre utgifter	-9,2	12,0	4,0	15,0	14,0	16,0
Driftsutgifter	6 571,2	5 812,1	6 262,2	6 097,5	6 118,7	6 131,4
Brutto driftsutgifter	6 562,0	5 824,1	6 266,2	6 112,5	6 132,7	6 147,4
Brutto driftsresultat	-600,3	-440,8	-438,4	-572,7	-518,9	-558,4
Netto renteutgifter	105,7	107,4	112,2	113,2	117,9	128,7
Netto avdrag på lån	203,1	209,9	211,0	225,8	228,3	238,4
Netto driftsresultat	-291,5	-123,5	-115,2	-233,7	-172,7	-191,3
Netto avsetninger	127,2	-122,7	-5,8	0,0	0,0	0,0
Overføring investeringsbud.	211,5	246,2	121,1	233,7	172,7	191,3
Tidl. overskudd/underskudd	-67,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	20,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Merforbruk/Mindreforbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Note 1)

Inkluderer oppreisningsordningen for barnevern i Regnskap 2017 (kr 2,2 mill.)

BUDSJETTSKJEMA 1A

DRIFTSBUDSJETT

	BUDSJETT 2019	BUDSJETT 2018	REGNSKAP 2017
Skatt på inntekt og formue ¹⁾	-3 264 500 000	-3 193 997 000	-3 069 731 000
Ordinært rammetilskudd ¹⁾	-2 434 800 000	-2 321 357 000	-2 307 616 000
Skatt på eiendom		0	0
Andre direkte eller indirekte skatter ²⁾	-73 400 000	-39 100 000	0
Andre generelle statstilskudd	0	0	-346 490 000
SUM FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	-5 772 700 000	-5 554 454 000	-5 723 837 000
Renteinntekter og utbytte ³⁾	-48 900 000	-42 400 000	-25 793 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	-2 527 000
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	161 100 000	149 800 000	146 738 000
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	5 893 000
Avdrag på lån	211 000 000	209 900 000	203 100 000
NETTO FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER	323 200 000	317 300 000	327 411 000
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0
Til ubundne avsetninger	0	0	137 817 000
Til bundne avsetninger	0	0	279 392 000
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	-67 276 000
Bruk av ubundne avsetninger	-5 832 000	-122 688 000	-31 390 000
Bruk av bundne avsetninger		0	-159 879 000
*NETTO AVSETNINGER	-5 832 000	-122 688 000	158 664 000
Overført til investeringsbudsjettet	121 090 000	246 210 000	211 470 000
TIL FORDELING DRIFT	-5 334 242 000	-5 113 632 000	-5 026 292 000
SUM FORDELT DRIFT (fra skjema 1B)	5 334 242 000	5 113 632 000	5 006 138 000
MERFORBRUK/MINDREFORBRUK	0	0	-20 155 000

Note 1)

Skatteanslaget og anslått beløp for inntektsutjevning er basert på forslag til statsbudsjett.

Note 2)

Netto konsesjonskraft (inntekter og utgifter)

Note 3)

Renteinntekter, inkl. **25,2** mill. kr. i rentekompensasjon fra staten vedr. skolebygg/veier

BUDSJETTSKJEMA 1B

DRIFTSBUDSJETT

	BUDSJETT 2019	BUDSJETT 2018	REGNSKAP 2017
TIL FORDELING DRIFT (fra skjema 1A)	-5 334 242 000	-5 113 632 000	-5 026 292 000
Styringsorganer, administrasjon og fellesutgifter	438 369 000	344 350 000	133 175 000
Regionalutvikling	1 880 773 000	1 803 446 000	1 846 760 000
Opplæring	2 802 280 000	2 760 066 000	2 812 259 000
Tannhelse / Oppreisningsordning barnevern ¹⁾	212 820 000	205 770 000	213 944 000
SUM FORDELT TIL DRIFT	5 334 242 000	5 113 632 000	5 006 138 000

SALDERING DRIFT

	BUDSJETT 2019	BUDSJETT 2018	REGNSKAP 2017
Merinntekter	0	0	0
Mindreinntekter	0	0	0
Merutgifter	0	0	0
Mindreutgifter	0	0	0
Pliktige avsetninger til bundne fond	0	0	0
Netto merinnt. etter pliktige avset. (regnm. overskudd)	0	0	-20 155 000
Netto merutg. etter pliktige avset. (regnm. underskudd)	0	0	0

1) Inkluderer oppreisningsordningen for barnevern i Regnskap 2017 (kr 2 212 500)

BUDSJETTSKJEMA 2A/2B

INVESTERINGSBUDSJETT

	BUDSJETT 2019	BUDSJETT 2018	REGNSKAP 2017
SENTR. STYR ORGANER OG FELLESUTGIFTER	119 500 000	42 000 000	69 063 000
KULTUR	0	0	5 788 000
SAMFERDSEL	1 236 000 000	1 038 050 000	1 183 513 000
OPPLÆRING	288 610 000	370 400 000	513 582 000
SUM INVESTERINGER I ANLEGGSMIDLER	1 644 110 000	1 450 450 000	1 771 946 000
Utlån og forskutteringer (foretakene)	24 050 000	16 055 000	18 530 000
Avdrag på lån	7 200 000	0	0
Avsetninger	0	0	0
ARETS FINANSIERINGSBEHOV	1 675 360 000	1 466 505 000	1 790 476 000
<u>Finansiert slik</u>			
Bruk av lånemidler	-427 059 000	-356 414 000	-424 585 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	0	-46 114 000
Tilskudd til investeringer (inkl. bompenger)	-742 000 000	-584 500 000	-1 035 849 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	0	-6 000 000	-9 232 000
Salg av aksjer og andeler	0	0	-1 329 000
Andre inntekter (mva.komp i inv)	-305 211 000	-223 381 000	-1 104 000
SUM EKSTERN FINANSIERING	-1 474 270 000	-1 170 295 000	-1 518 213 000
Overført fra driftsbudsjettet	-121 090 000	-246 210 000	-211 470 000
Bruk av avsetninger	-80 000 000	-50 000 000	-60 793 000
SUM FINANSIERING	-1 675 360 000	-1 466 505 000	-1 790 476 000
UDEKKET/UDISPONERT	0	0	0

ØKONOMISK OVERSIKT - DRIFT

	BUDSJETT 2019	BUDSJETT 2018	REGNSKAP 2017
DRIFTSINNTEKTER			
Brukerbetalinger	-4 531 000	-2 661 000	-5 000
Andre salgs og leieinntekter	-198 936 000	-186 864 000	-212 827 000
Overføringer med krav til motytelse (refusjoner)	-686 241 000	-477 412 000	-668 858 000
Rammetilskudd	-2 434 800 000	-2 321 357 000	-2 307 616 000
Andre statlige tilskudd	-175 907 000	-144 288 000	-346 490 000
Andre overføringer	-150 000	0	-2 249 000
Inntekts- og formueskatt	-3 264 500 000	-3 193 997 000	-3 069 731 000
Eiendomsskatt	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER	-6 765 065 000	-6 326 579 000	-6 607 777 000
DRIFTSUTGIFTER			
Lønnsutgifter	2 147 969 000	2 053 481 000	2 011 105 000
Sosiale utgifter	601 826 000	583 011 000	548 417 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	941 797 000	896 518 000	1 032 390 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon	1 580 016 000	1 537 266 000	1 428 782 000
Overføringer	1 034 630 000	809 612 000	880 032 000
Avskrivninger	0	0	440 642 000
Fordelte utgifter	-2 161 000	-11 026 000	-10 646 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	6 304 077 000	5 868 862 000	6 330 720 000
DRIFTSRESULTAT	-460 988 000	-457 717 000	-277 057 000
FINANSINNTEKTER			
Renteinntekter og utbytte	-25 500 000	-25 505 000	-25 793 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	-2 527 000
Mottatte avdrag på utlån	0	0	0
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER	-25 500 000	-25 505 000	-28 320 000
FINANSUTGIFTER			
Renteutgifter og låneomkostninger	161 130 000	149 800 000	146 738 000
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	5 893 000
Avdrag på lån	211 000 000	209 900 000	203 100 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER	372 130 000	359 700 000	355 731 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSTRANSAKSJONER	346 630 000	334 195 000	327 411 000
Motpost avskrivninger	0	0	-440 642 000
RESULTAT FØR INT.FIN.TRANSASKJONER	-114 358 000	-123 522 000	-390 288 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-114 358 000	-123 522 000	-390 288 000
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	-67 276 000
Bruk av disposisjonsfond	-5 832 000	-122 688 000	-31 390 000
Bruk av bundne fond	-900 000	0	-159 879 000
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER	-6 732 000	-122 688 000	-258 545 000
Overført til investeringsbudsjettet	121 090 000	246 210 000	211 470 000
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	0	0	137 817 000
Avsatt til bundne fond	0	0	279 392 000
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0
SUM AVSETNINGER	121 090 000	246 210 000	628 678 000
REGNSKAPSMESSIG MERFORBRUK/MINDREFORBRUK	0	0	-20 155 000

ØKONOMISK OVERSIKT - INVESTERING			
	BUDSJETT 2019	BUDSJETT 2018	REGNSKAP 2017
INNTEKTER			
Salg av driftsmidler og fast eiendom	0	0	-475 000
Andre salgsinntekter	0	0	-7 914 000
Overføringer med krav til motytelse (refusjoner)	-1 047 211 000	-813 881 000	-1 498 526 000
Statlige overføringer	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0
SUM INNTEKTER	-1 047 211 000	-813 881 000	-1 506 915 000
UTGIFTER			
Lønnsutgifter	0	0	2 393 000
Sosiale utgifter	0	0	876 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	1 625 110 000	1 401 900 000	1 518 155 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon	0	0	0
Overføringer	0	0	287 756 000
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	-137 000
SUM UTGIFTER	1 625 110 000	1 401 900 000	1 809 043 000
FINANSTRANSAKSJONER			
Avdrag på lån	7 200 000	41 050 000	0
Utlån	24 050 000	16 055 000	143 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	19 000 000	7 500 000	18 186 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	2 081 000
Avsatt til bundne fond	0	0	0
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	50 250 000	64 605 000	163 268 000
FINANSIERINGSBEHOV	628 149 000	652 624 000	465 397 000
Bruk av lån	-427 059 000	-356 414 000	-178 781 000
Mottatte avdrag på utlån	0	0	-14 861 000
Salg av aksjer og andeler	0	0	0
Overført fra driftsbudsjettet	-121 090 000	-246 210 000	-240 559 000
Bruk av disposisjonsfond	-80 000 000	-40 000 000	-17 861 000
Bruk av ubundne investeringsfond	0	-10 000 000	-13 299 000
Bruk av bundne fond	0	0	-35 000
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0
SUM FINANSIERING	-628 149 000	-652 624 000	-465 397 000
UDEKKET/UDISPONERT	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt		Budsjett	Budsjett	Budsjett
Art	Tekst	2019	2018	2017
X	MVA I INVESTERING			
06900	EGENFINANSIERING	305 211 000	223 381 000	295 149 000
Sum	Utgifter	305 211 000	223 381 000	295 149 000
07290	MVA	-305 211 000	-223 381 000	-295 149 000
Sum	Inntekter	-305 211 000	-223 381 000	-295 149 000
Nettoutgifter	MVA I INVESTERING	0	0	0
X	OVERFØRING FRA DRIFTSREGNSKAPET			
06900	EGENFINANSIERING	121 090 000	246 210 000	194 291 000
Sum	Utgifter	121 090 000	246 210 000	194 291 000
09700	OVERF. FRA DR.REGNSKAPET	-121 090 000	-246 210 000	-194 291 000
Sum	Inntekter	-121 090 000	-246 210 000	-194 291 000
Nettoutgifter	OVERFØRING FRA DRIFTSREGNSKAPET	0	0	0
-	REFUSJONER			
06900	EGENFINANSIERING	0	6 000 000	0
Sum	Utgifter	0	6 000 000	0
07000	REFUSJON FRA STATEN	0	-6 000 000	0
Sum	Inntekter	0	-6 000 000	0
Nettoutgifter	REFUSJONER	0	0	0
I1-I3	IKT INVESTERINGER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	20 000 000	17 000 000	17 250 000
Sum	Utgifter	20 000 000	17 000 000	17 250 000
09100	BRUK AV LÅN	-20 000 000	-17 000 000	-17 250 000
Sum	Inntekter	-20 000 000	-17 000 000	-17 250 000
Nettoutgifter	IKT INVESTERINGER	0	0	0
I4	ENERGIØKONOMISERINGSTILTAK			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	10 000 000	10 000 000	9 000 000
Sum	Utgifter	10 000 000	10 000 000	9 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-10 000 000	-10 000 000	-9 000 000
Sum	Inntekter	-10 000 000	-10 000 000	-9 000 000
Nettoutgifter	ENERGIØKONOMISERINGSTILTAK	0	0	0
I5-I6	TEKN. FORSKIFTER/OFF. PÅ/EL. ANLEGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	4 500 000	4 500 000	4 500 000
Sum	Utgifter	4 500 000	4 500 000	4 500 000
09100	BRUK AV LÅN	-4 500 000	-4 500 000	-4 500 000
Sum	Inntekter	-4 500 000	-4 500 000	-4 500 000
Nettoutgifter	TEKN. FORSKIFTER/OFF. PÅ/EL. ANLEGG	0	0	0

ROGALAND FYLKESKommUNE INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
I7	MILJØTILTAK - SYKKELPARKERING			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	7 500 000	3 000 000	3 000 000
Sum	Utgifter	7 500 000	3 000 000	3 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-7 500 000	-3 000 000	-3 000 000
Sum	Inntekter	-7 500 000	-3 000 000	-3 000 000
Nettoutgifter	MILJØTILTAK - SYKKELPARKERING	0	0	0
I8	MILJØTILTAK - MILJØSTASJON			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	3 000 000	0	0
Sum	Utgifter	3 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-3 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-3 000 000	0	0
Nettoutgifter	MILJØTILTAK - MILJØSTASJON	0	0	0
I9	FYLKESHUSET - OMBYGGING OG UTEAREAL			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	2 000 000	0	4 000 000
Sum	Utgifter	2 000 000	0	4 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-2 000 000	0	-4 000 000
Sum	Inntekter	-2 000 000	0	-4 000 000
Nettoutgifter	FYLKESHUSET - OMBYGGING OG UTEAREA	0	0	0
I10	FYLKESHUSET - UTSKIFTING TEKNISK ANLEGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	2 000 000	0	0
Sum	Utgifter	2 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-2 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-2 000 000	0	0
Nettoutgifter	FYLKESHUSET - UTSKIFTING TEKNISK ANLI	0	0	0
I11	FYLKESHUSET - FASADEREHABILITERING			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	3 000 000	0	0
Sum	Utgifter	3 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-3 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-3 000 000	0	0
Nettoutgifter	FYLKESHUSET - FASADEREHABILITERING	0	0	0
I12	FYLKESHUSET - REHAB. TIDLIGERE LOKALER HELSE VEST			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	15 000 000	0	0
Sum	Utgifter	15 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-15 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-15 000 000	0	0
Nettoutgifter	FYLKESHUSET - REHAB. TIDLIGERE LOKAL	0	0	0

ROGALAND FYLKESKommune				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
-	SALG AV EIENDOMMER			
06900	EGENFINANSIERING	0	0	38 000 000
Sum	Utgifter	0	0	38 000 000
06701	SALG AV BYGG OG ANLEGG	0	0	-38 000 000
Sum	Inntekter	0	0	-38 000 000
Nettoutgifter	SALG AV EIENDOMMER	0	0	0
-	PROSJEKTLEDERE (4 ÅRSVERK)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	2 750 000
Sum	Utgifter	0	0	2 750 000
09100	BRUK AV LÅN	0	0	-2 750 000
Sum	Inntekter	0	0	-2 750 000
Nettoutgifter	PROSJEKTLEDERE (4 ÅRSVERK)	0	0	0
I13-I14	FYLKESVEGER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	1 216 000 000	978 000 000	987 400 000
Sum	Utgifter	1 216 000 000	978 000 000	987 400 000
07290	MVA KOMP (INTERN)	0	0	0
07290	MVA KOMP (EKSTERN)	0	0	0
07700	OVERF. FRA ANDRE	0	0	0
07701	BOMPENGER/BELØNNINGSMIDLER	-732 000 000	-584 500 000	-608 900 000
06900	EGENFINANSIERING	-321 871 000	-393 500 000	-378 500 000
09100	BRUK AV LÅN	-162 129 000	0	0
Sum	Inntekter	-1 216 000 000	-978 000 000	-987 400 000
Nettoutgifter	FYLKESVEGER	0	0	0
I15	REFUSJONER (FYLKESVEGER)			
05100	AVDRAG PÅ UTLÅN	7 200 000	41 050 000	7 400 000
Sum	Utgifter	7 200 000	41 050 000	7 400 000
09100	BRUK AV LÅN	-7 200 000	-41 050 000	-7 400 000
Sum	Inntekter	-7 200 000	-41 050 000	-7 400 000
Nettoutgifter	REFUSJONER (FYLKESVEGER)	0	0	0
I16	AKSJON SKOLEVEG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	20 000 000	19 000 000	18 000 000
Sum	Utgifter	20 000 000	19 000 000	18 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-20 000 000	-19 000 000	-18 000 000
Sum	Inntekter	-20 000 000	-19 000 000	-18 000 000
Nettoutgifter	AKSJON SKOLEVEG	0	0	0
I17	KOLUMBUS AS - KAPITALINNSKUDD INVESTERINGER			
05290	KJØP AV AKSJER OG ANDELER	14 000 000	0	0
Sum	Utgifter	14 000 000	0	0
06900	EGENFINANSIERING	-14 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-14 000 000	0	0
Nettoutgifter	KOLUMBUS AS - KAPITALINNSKUDD INVESTERINGER	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
I19	UTLÅN FORETAK			
05210	INTERNE UTLÅN	24 050 000	16 055 000	18 080 000
Sum	Utgifter	24 050 000	16 055 000	18 080 000
09100	BRUK AV LÅN	-24 050 000	-16 055 000	-18 080 000
Sum	Inntekter	-24 050 000	-16 055 000	-18 080 000
Nettoutgifter	UTLÅN FORETAK	0	0	0
I20	KJØP AV AKSJER OG ANDELER			
05290	KJØP AV AKSJER OG ANDELER	5 000 000	7 500 000	10 000 000
Sum	Utgifter	5 000 000	7 500 000	10 000 000
06900	EGENFINANSIERING	-5 000 000	0	-10 000 000
09480	BRUK AV UBUNDNE INVESTERINGSFOND	0	-7 500 000	0
Sum	Inntekter	-5 000 000	-7 500 000	-10 000 000
Nettoutgifter	KJØP AV AKSJER OG ANDELER	0	0	0
I22	INVENTAR OG UTSTYR FOR FAGSKOLE			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	500 000	0	0
Sum	Utgifter	500 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-500 000	0	0
Sum	Inntekter	-500 000	0	0
Nettoutgifter	INVENTAR OG UTSTYR FOR FAGSKOLE	0	0	0
I23	KVALITETSFORBEDRENDE TILTAK (OPPLÆRING)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	15 000 000	0	20 000 000
Sum	Utgifter	15 000 000	0	20 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-15 000 000	0	-20 000 000
Sum	Inntekter	-15 000 000	0	-20 000 000
Nettoutgifter	KVALITETSFORBEDRENDE TILTAK (OPPLÆR)	0	0	0
I24	UNIVERSELL UTFORMING (OPPLÆRING)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	6 500 000	0	8 000 000
Sum	Utgifter	6 500 000	0	8 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-6 500 000	0	-8 000 000
Sum	Inntekter	-6 500 000	0	-8 000 000
Nettoutgifter	UNIVERSELL UTFORMING (OPPLÆRING)	0	0	0
I25	INVENTAR/UTSTYR (OPPLÆRING)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	24 500 000	50 000 000	14 000 000
Sum	Utgifter	24 500 000	50 000 000	14 000 000
06900	EGENFINANSIERING	0	-44 291 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-24 500 000	-5 709 000	-14 000 000
Sum	Inntekter	-24 500 000	-50 000 000	-14 000 000
Nettoutgifter	INVENTAR/UTSTYR (OPPLÆRING)	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
-	KULTUR - BERGESENHUSET			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	6 000 000
Sum	Utgifter	0	0	6 000 000
09100	BRUK AV LÅN	0	0	-6 000 000
Sum	Inntekter	0	0	-6 000 000
Nettoutgifter	KULTUR - BERGESENHUSET	0	0	0
I26	NYE BRYNE VGS			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	1 000 000	8 000 000	82 800 000
Sum	Utgifter	1 000 000	8 000 000	82 800 000
09100	BRUK AV LÅN	-1 000 000	-8 000 000	-82 800 000
Sum	Inntekter	-1 000 000	-8 000 000	-82 800 000
Nettoutgifter	NYE BRYNE VGS	0	0	0
I27	GAND VGS - OMBYGG/NYBYGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	3 000 000	37 800 000	168 300 000
Sum	Utgifter	3 000 000	37 800 000	168 300 000
06900	EGENFINANSIERING	0	-37 800 000	-138 940 000
09100	BRUK AV LÅN	-3 000 000	0	-29 360 000
Sum	Inntekter	-3 000 000	-37 800 000	-168 300 000
Nettoutgifter	GAND VGS - OMBYGG/NYBYGG	0	0	0
I28	JÅTTÅ VGS - AVD. HINNA			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	3 100 000	59 100 000	65 500 000
Sum	Utgifter	3 100 000	59 100 000	65 500 000
09100	BRUK AV LÅN	-3 100 000	-16 600 000	-65 500 000
09400	BRUK AV DISPOSISJONSFOND	0	-40 000 000	0
09480	BRUK AV UBUNDNE INVESTERINGSFOND	0	-2 500 000	0
Sum	Inntekter	-3 100 000	-59 100 000	-65 500 000
Nettoutgifter	JÅTTÅ VGS - AVD. HINNA	0	0	0
I29	SOLA VGS - ARB.PL, VENT. OG VARME			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	64 360 000	35 000 000	5 200 000
Sum	Utgifter	64 360 000	35 000 000	5 200 000
06900	EGENFINANSIERING	-64 360 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-35 000 000	-5 200 000
Sum	Inntekter	-64 360 000	-35 000 000	-5 200 000
Nettoutgifter	SOLA VGS - ARB.PL, VENT. OG VARME	0	0	0
I30	GODALEN VGS - OMB. OG VENTILASJON			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	6 200 000	13 200 000	57 900 000
Sum	Utgifter	6 200 000	13 200 000	57 900 000
09100	BRUK AV LÅN	-6 200 000	-13 200 000	-57 900 000
Sum	Inntekter	-6 200 000	-13 200 000	-57 900 000
Nettoutgifter	GODALEN VGS - OMB. OG VENTILASJON	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
I31	DALANE VGS - VENTILASJON / RENOVERING TEKNISK ANLEGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	21 070 000	20 400 000	5 500 000
Sum	Utgifter	21 070 000	20 400 000	5 500 000
06900	EGENFINANSIERING	-21 070 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-20 400 000	-5 500 000
Sum	Inntekter	-21 070 000	-20 400 000	-5 500 000
Nettoutgifter	DALANE VGS - VENTILASJON / RENOVERING	0	0	0
I32	VARDAFJELL VGS - ANNEKS FOR FORSKNINGSLÆRE			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	9 500 000	10 200 000	0
Sum	Utgifter	9 500 000	10 200 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-9 500 000	-10 200 000	0
Sum	Inntekter	-9 500 000	-10 200 000	0
Nettoutgifter	VARDAFJELL VGS - ANNEKS FOR FORSKNINGSLÆRE	0	0	0
I33	ØKSNEVAD VGS - RENOVERE GAMLE BYGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	9 500 000	10 200 000	0
Sum	Utgifter	9 500 000	10 200 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-9 500 000	-10 200 000	0
Sum	Inntekter	-9 500 000	-10 200 000	0
Nettoutgifter	ØKSNEVAD VGS - RENOVERE GAMLE BYGG	0	0	0
I34	ØLEN VGS - RENOVERING OG TILBYGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	46 490 000	25 500 000	5 000 000
Sum	Utgifter	46 490 000	25 500 000	5 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-12 090 000	-25 500 000	-5 000 000
09400	BRUK AV DISPOSISJONSFOND	-34 400 000	0	0
Sum	Inntekter	-46 490 000	-25 500 000	-5 000 000
Nettoutgifter	ØLEN VGS - RENOVERING OG TILBYGG	0	0	0
I35	VARDAFJELL VGS - NY IDRETTSHALL			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	40 100 000	24 500 000	0
Sum	Utgifter	40 100 000	24 500 000	0
07000	REFUSJON FRA STATEN	-10 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-24 500 000	0
09400	BRUK AV DISPOSISJONSFOND	-30 100 000	0	0
Sum	Inntekter	-40 100 000	-24 500 000	0
Nettoutgifter	VARDAFJELL VGS - NY IDRETTSHALL	0	0	0
I36	HAUGALAND VGS - REHABILITERING AV TAK			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	15 500 000	10 000 000	0
Sum	Utgifter	15 500 000	10 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-10 000 000	0
09400	BRUK AV DISPOSISJONSFOND	-15 500 000	0	0
Sum	Inntekter	-15 500 000	-10 000 000	0
Nettoutgifter	HAUGALAND VGS - REHABILITERING AV TAK	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
I37	RANDABERG VGS - OMB. DIV. AREALER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	8 260 000	12 000 000	0
Sum	Utgifter	8 260 000	12 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-8 260 000	-12 000 000	0
Sum	Inntekter	-8 260 000	-12 000 000	0
Nettoutgifter	RANDABERG VGS - OMB. DIV. AREALER	0	0	0
I38	TILTAK LYDDEMPING I KROPPSØVINGSANLEGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	6 000 000	3 000 000	4 000 000
Sum	Utgifter	6 000 000	3 000 000	4 000 000
09100	BRUK AV LÅN	-6 000 000	-3 000 000	-4 000 000
Sum	Inntekter	-6 000 000	-3 000 000	-4 000 000
Nettoutgifter	TILTAK LYDDEMPING I KROPPSØVINGSANL	0	0	0
I39	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK DIV. SKOLER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	5 000 000	5 000 000	0
Sum	Utgifter	5 000 000	5 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-5 000 000	-5 000 000	0
Sum	Inntekter	-5 000 000	-5 000 000	0
Nettoutgifter	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK DIV. SKOLER	0	0	0
-	DALANE VGS - RENOVERING GYMSAL			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	1 000 000	0
Sum	Utgifter	0	1 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-1 000 000	0
Sum	Inntekter	0	-1 000 000	0
Nettoutgifter	DALANE VGS - RENOVERING GYMSAL	0	0	0
-	KARMSUND VGS - OMB. FOR TILRETTELagt AVD			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	1 000 000	0
Sum	Utgifter	0	1 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-1 000 000	0
Sum	Inntekter	0	-1 000 000	0
Nettoutgifter	KARMSUND VGS - OMB. FOR TILRETTELagt	0	0	0
-	KOPERVIK VGS - VENT. OG VARME			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	25 100 000
Sum	Utgifter	0	0	25 100 000
09100	BRUK AV LÅN	0	0	-25 100 000
Sum	Inntekter	0	0	-25 100 000
Nettoutgifter	KOPERVIK VGS - VENT. OG VARME	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt		Budsjett	Budsjett	Budsjett
Art	Tekst	2019	2018	2017
-	ST.SVITHUN VGS - TILBYGG OG REHAB.			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	70 000 000
Sum	Utgifter	0	0	70 000 000
09400	BRUK AV DISPOSISJONSFOND	0	0	-40 000 000
09480	BRUK AV UBUNDNE INVESTERINGSFOND	0	0	-30 000 000
Sum	Inntekter	0	0	-70 000 000
Nettoutgifter	ST.SVITHUN VGS - TILBYGG OG REHAB.	0	0	0
-	STAVANGER OFFSHORETEKN. SKOLE - RENOVERING			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	1 000 000	0
Sum	Utgifter	0	1 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-1 000 000	0
Sum	Inntekter	0	-1 000 000	0
Nettoutgifter	STAVANGER OFFSHORETEKN. SKOLE - REN	0	0	0
-	STAVANGER OFFSHORETEKN. SKOLE - RIVING AV BRAKKER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	2 000 000	0
Sum	Utgifter	0	2 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-2 000 000	0
Sum	Inntekter	0	-2 000 000	0
Nettoutgifter	STAVANGER OFFSHORETEKN. SKOLE - RIV	0	0	0
-	STRAND VGS - VENTILASJON			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	4 100 000
Sum	Utgifter	0	0	4 100 000
09100	BRUK AV LÅN	0	0	-4 100 000
Sum	Inntekter	0	0	-4 100 000
Nettoutgifter	STRAND VGS - VENTILASJON	0	0	0
-	STRAND VGS - UTVIDELSE (NATURBRUK)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	41 000 000
Sum	Utgifter	0	0	41 000 000
09100	BRUK AV LÅN	0	0	-41 000 000
Sum	Inntekter	0	0	-41 000 000
Nettoutgifter	STRAND VGS - UTVIDELSE (NATURBRUK)	0	0	0
-	ØLEN VGS - OMBYGGING ADM. LOKALER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	10 000 000	0
Sum	Utgifter	0	10 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	0	-10 000 000	0
Sum	Inntekter	0	-10 000 000	0
Nettoutgifter	ØLEN VGS - OMBYGGING ADM. LOKALER	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt Art	Tekst	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
-	ÅKREHAMN NY IDRETTSHALL			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	0	0	1 000 000
Sum	Utgifter	0	0	1 000 000
09100	BRUK AV LÅN	0	0	-1 000 000
Sum	Inntekter	0	0	-1 000 000
Nettoutgifter	ÅKREHAMN NY IDRETTSHALL	0	0	0
I40	GODALEN VGS - PÅBYGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	5 000 000	5 000 000	0
Sum	Utgifter	5 000 000	5 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-5 000 000	-5 000 000	0
Sum	Inntekter	-5 000 000	-5 000 000	0
Nettoutgifter	GODALEN VGS - PÅBYGG	0	0	0
I46	SKEISVANG VGS - REHABILITERING OG NYBYGG + (KULTURSKOLEN)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	5 000 000	0	0
Sum	Utgifter	5 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-5 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-5 000 000	0	0
Nettoutgifter	SKEISVANG VGS - REHABILITERING OG NYBYGG	0	0	0
I47	DALANE VGS - REHABILITERING GYMSAL			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	1 030 000	0	0
Sum	Utgifter	1 030 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-1 030 000	0	0
Sum	Inntekter	-1 030 000	0	0
Nettoutgifter	DALANE VGS - REHABILITERING GYMSAL	0	0	0
I48	HAUGALAND VGS - REHABILITERING VERKSTED			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	3 000 000	1 000 000	0
Sum	Utgifter	3 000 000	1 000 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-3 000 000	-1 000 000	0
Sum	Inntekter	-3 000 000	-1 000 000	0
Nettoutgifter	HAUGALAND VGS - REHABILITERING VERKSTED	0	0	0
I50	ØLEN VGS - OMBYGGING AV ADM.LOKALER / REHABILITERING			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	5 000 000	0	0
Sum	Utgifter	5 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-5 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-5 000 000	0	0
Nettoutgifter	ØLEN VGS - OMBYGGING AV ADM.LOKALER	0	0	0
I51	ÅKREHAMN VGS - REHABILITERING AREALER BYGGFAG (F-BYGGET)			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	15 000 000	25 500 000	0
Sum	Utgifter	15 000 000	25 500 000	0
09100	BRUK AV LÅN	-15 000 000	-25 500 000	0
Sum	Inntekter	-15 000 000	-25 500 000	0
Nettoutgifter	ÅKREHAMN VGS - REHABILITERING AREALER	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
INVESTERINGSBUDSJETT				
Prosjekt		Budsjett	Budsjett	Budsjett
Art	Tekst	2019	2018	2017
I52	SOLA VGS - OPPGRADERE TEKNISKE ANLEGG			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	1 500 000	0	0
Sum	Utgifter	1 500 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-1 500 000	0	0
Sum	Inntekter	-1 500 000	0	0
Nettoutgifter	SOLA VGS - OPPGRADERE TEKNISKE ANLE	0	0	0
I53	UTVIKLINGSPLAN - DIVERSE SKOLER			
01000-02700	KJØP VARER/TJEN.EGEN PROD	1 000 000	0	0
Sum	Utgifter	1 000 000	0	0
09100	BRUK AV LÅN	-1 000 000	0	0
Sum	Inntekter	-1 000 000	0	0
Nettoutgifter	UTVIKLINGSPLAN - DIVERSE SKOLER	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
110000	PENSJONSINNSKUDD			
	Utgifter	14 000 000	12 000 000	0
	Inntekter	0	0	-10 658 958
110000	PENSJONSINNSKUDD	14 000 000	12 000 000	-10 658 958
110000	PREMIEAVVIK / PREMIEFOND			
	Utgifter	0	0	-6 841 529
	Inntekter	-10 000 000	0	0
110000	PREMIEAVVIK / PREMIEFOND	-10 000 000	0	-6 841 529
110000	FELLES OPPGJØR OG AVSETNINGER			
	Utgifter	0	0	-2 941 452
	Inntekter	0	0	-2 850 957
110000	FELLES OPPGJØR OG AVSETNINGER	0	0	-5 792 409
110000	SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE			
	Inntekter	-3 264 500 000	-3 193 997 000	-3 069 731 301
110000	SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE	-3 264 500 000	-3 193 997 000	-3 069 731 301
110000	KONSESJONSKRAFT			
	Utgifter	52 600 000	55 800 000	65 048 403
	Inntekter	-126 000 000	-94 900 000	-113 071 644
110000	KONSESJONSKRAFT	-73 400 000	-39 100 000	-48 023 241
110000	STATLIG RAMMETILSKUDD			
	Inntekter	-2 434 800 000	-2 321 357 000	-2 307 616 281
110000	STATLIG RAMMETILSKUDD	-2 434 800 000	-2 321 357 000	-2 307 616 281
110000	ØVR. GEN. STATSTILSKUDD			
	Utgifter	0	0	624
	Ord. Mva komp drift	0	0	416 033
	Inntekter	0	0	416 033
110000	ØVR. GEN. STATSTILSKUDD	0	0	416 657
110000	RENTER M.V.			
	Utgifter	161 100 000	149 800 000	146 948 827
	Inntekter	-48 900 000	-42 400 000	-46 964 397
110000	RENTER M.V.	112 200 000	107 400 000	99 984 430

ROGALAND FYLKESKOMMUNE				
DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
110000	AVDRAG PÅ LÅN			
	Utgifter	211 000 000	209 900 000	203 100 000
	Inntekter	0	0	0
110000	AVDRAG PÅ LÅN	211 000 000	209 900 000	203 100 000
110000	DISP./DEKN. AV TIDLIGERE ÅRS RESULTAT			
	Utgifter	0	0	0
	Inntekter	0	0	-67 275 659
110000	DISP./DEKN. AV TIDLIGERE ÅRS RESULTAT	0	0	-67 275 659
110000	DISP.FOND			
	Utgifter	0	0	137 816 659
	Inntekter	-5 832 000	-122 688 000	0
110000	DISP.FOND	-5 832 000	-122 688 000	137 816 659
110000	OVERF. TIL INVESTERINGSREGNSKAPET			
	Utgifter	121 090 000	246 210 000	211 469 502
	Inntekter	0	0	0
110000	OVERF. TIL INVESTERINGSREGNSKAPET	121 090 000	246 210 000	211 469 502
110000	ÅRETS REGNSKAPSM. RESULTAT			
	Utgifter	0	0	20 154 561
110000	ÅRETS REGNSKAPSM. RESULTAT	0	0	20 154 561
130000	POLITISK STYRING			
	Utgifter	39 076 000	38 570 000	38 526 532
	Inntekter	0	0	-1 048 027
130000	POLITISK STYRING	39 076 000	38 570 000	37 478 505
130100	VALG			
	Utgifter	2 100 000	17 000	2 379 149
	Inntekter	-450 000	0	-596 391
130100	VALG	1 650 000	17 000	1 782 759
130200	KONTROLL OG TILSYN			
	Utgifter	5 782 000	5 347 000	4 683 842
	Inntekter	-732 000	-656 000	-664 015
130200	KONTROLL OG TILSYN	5 050 000	4 691 000	4 019 828

ROGALAND FYLKESKommune				
DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
130300	TILFELDIGE UTGIFTER FYLKESUTVALGET			
	Etter fylkesutvalgets nærmere bestemmelse	1 000 000	1 415 000	2 119 219
	Reservert til tilleggsbevilgninger - FU	2 000 000	2 700 000	0
	Utgifter	3 000 000	4 115 000	2 119 219
	Inntekter	0	0	-341 216
130300	TILFELDIGE UTGIFTER FYLKESUTVALGET	3 000 000	4 115 000	1 778 003
110000	RES. TILLEGGSBEVILG.			
	Lønnsavsetning	81 300 000	63 100 000	0
	Overgangskostnader regionreform	0	0	0
	Økning plasstillitsvalgte skolene	1 500 000	0	0
	Inndekning underskudd skolene	10 000 000	0	0
	Midler til digitalisering	1 000 000	0	0
	Usaldert	0	200 000	0
	Utgifter	93 800 000	63 300 000	0
	Vakanse/omstilling/effektivisering/konsulenter	0	-3 800 000	0
	Møte/reise/tilstelning/av og til/digitale møter	0	-1 000 000	0
	Nye stillinger	-6 189 000	-3 100 000	0
	Inntekter	-6 189 000	-7 900 000	0
100000	RES. TILLEGGSBEVILG.	87 611 000	55 400 000	0
131000	FYLKESRÅDMANNEN			
	Utgifter	8 748 000	7 800 000	5 268 702
	Inntekter	-100 000	0	-42 783
131000	FYLKESRÅDMANNEN	8 648 000	7 800 000	5 225 919
132000	KOMMUNIKASJONSAVDELINGEN			
	Utgifter	6 355 000	4 865 000	4 619 536
	Inntekter	-200 000	-218 000	-663 782
132000	KOMMUNIKASJONSAVDELINGEN	6 155 000	4 647 000	3 955 754
133000	FYLKESADVOKATEN			
	Utgifter	3 853 000	3 682 000	3 202 534
	Inntekter	-50 000	-49 000	-26 413
133000	FYLKESADVOKATEN	3 803 000	3 633 000	3 176 121
134000	UTVALGSSEKRETARIAT			
	Utgifter	3 287 000	3 042 000	3 426 010
	Inntekter	0	0	-1 318
134000	UTVALGSSEKRETARIAT	3 287 000	3 042 000	3 424 692

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
135000	ØKONOMIAVDELINGEN			
	Utgifter	19 692 000	19 572 000	19 042 579
	Inntekter	-902 000	-899 000	-1 463 808
135000	ØKONOMIAVDELINGEN	18 790 000	18 673 000	17 578 770
136000	PERSONAL- OG ORGANISASJONSAVDELINGEN			
	Utgifter	56 651 000	51 638 000	37 464 828
	Inntekter	-7 149 000	-6 911 000	-15 908 770
136000	PERSONAL- OG ORGANISASJONSAVDELING	49 502 000	44 727 000	21 556 058
137000	BYGG- OG EIENDOMSAVDELINGEN			
	Utgifter	81 902 000	73 068 000	93 870 542
	Inntekter	-14 012 000	-13 944 000	-35 831 801
137000	BYGG- OG EIENDOMSAVDELINGEN	67 890 000	59 124 000	58 038 741
1371*	BYGG- OG EIEND. - PPT			
	Utgifter	1 684 000	0	0
	Inntekter	-337 000	0	0
1371*	BYGG- OG EIEND. - PPT	1 347 000	0	0
1372*	BYGG- OG EIEND. - SKOLELOKALER OG UTENDØRSANLEGG			
	Utgifter	105 539 000	84 941 000	0
	Inntekter	-19 940 000	0	0
1372*	BYGG- OG EIEND. - SKOLELOKALER OG UTE	85 599 000	84 941 000	0
138000	IKT- OG ARKIVAVDELINGEN			
	Utgifter	61 911 000	57 151 000	57 159 280
	Inntekter	-8 950 000	-6 842 000	-10 081 388
138000	IKT- OG ARKIVAVDELINGEN	52 961 000	50 309 000	47 077 892
-	REGIONAL/INTERREG			
	Utgifter	0	0	4 487 490
	Inntekter	0	0	-4 487 490
-	REGIONAL/INTERREG	0	0	0
190100	SKAPE.NO			
	Utgifter	3 415 000	1 200 000	4 252 385
	Inntekter	-2 215 000	0	-2 735 342
190100	SKAPE.NO	1 200 000	1 200 000	1 517 042

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
190200	VESTLANDSRÅDET			
	Utgifter	500 000	500 000	500 000
	Inntekter	0	0	0
190200	VESTLANDSRÅDET	500 000	500 000	500 000
190000	NÆRINGSKAVDELINGEN			
	Utgifter	49 624 000	51 441 000	79 279 206
	Inntekter	-16 228 000	-25 981 000	-57 169 586
190000	NÆRINGSKAVDELINGEN	33 396 000	25 460 000	22 109 619
190300	KLIMAPARTNER			
	Utgifter	950 000	0	0
	Inntekter	0	0	0
190300	KLIMAPARTNER	950 000	0	0
190400	REGIONALUTVIKLINGSFONDET			
	Utgifter	1 500 000	1 500 000	52 821
	Inntekter	-1 500 000	-1 500 000	-967 301
190400	REGIONALUTVIKLINGSFONDET	0	0	-914 480
180000	REGIONALPLANAVDELINGEN			
	Utgifter	58 783 000	59 071 000	82 896 854
	Inntekter	-1 961 000	-3 616 000	-35 607 412
180000	REGIONALPLANAVDELINGEN	56 822 000	55 455 000	47 289 442
140000	SAMFERDSELSKAVDELINGEN			
	Utgifter	25 697 000	36 762 000	25 556 622
	Inntekter	-655 000	-632 000	-4 205 255
140000	SAMFERDSELSKAVDELINGEN	25 042 000	36 130 000	21 351 367
140100	SAMFERDSEL EGEN REGI			
	Utgifter	41 586 000	32 485 000	145 960 682
	Inntekter	-3 081 000	-2 991 000	-117 748 400
140100	SAMFERDSEL EGEN REGI	38 505 000	29 494 000	28 212 282
140200	BELØNNINGSMIDLER BYMILJØPAKKEN			
	Utgifter	171 000 000	0	0
	Inntekter	-171 000 000	0	0
140200	BELØNNINGSMIDLER BYMILJØPAKKEN	0	0	0

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
140300	INTERREG SAMFERDSEL			
	Utgifter	750 000	750 000	916 751
	Inntekter	-122 000	-142 000	-1 028 057
140300	INTERREG SAMFERDSEL	628 000	608 000	-111 307
140400	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK (FTU)			
	Utgifter	13 069 000	12 833 000	14 050 366
	Inntekter	-108 000	-185 000	-2 054 539
140400	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK (FTU)	12 961 000	12 648 000	11 995 827
140500	STATENS VEGVESEN (FYLKESVEG OG -FERGER)			
	Utgifter	771 650 000	723 727 000	850 108 903
	Inntekter	-104 078 000	-98 927 000	-332 423 071
140500	STATENS VEGVESEN (FYLKESVEG OG -FERGER)	667 572 000	624 800 000	517 685 832
140600	KOLUMBUS (BUSS, FERGER OG BÅT)			
	Utgifter	885 752 000	866 354 000	934 900 731
	Inntekter	-12 296 000	-11 997 000	-106 950 730
140600	KOLUMBUS (BUSS, FERGER OG BÅT)	873 456 000	854 357 000	827 950 001
-	VEGSJEFEN			
	Utgifter	0	0	6 531
	Inntekter	0	0	-1 306
-	VEGSJEFEN	0	0	5 225
-	RIKSVEGER			
	Utgifter	0	0	81 250
	Inntekter	0	0	-16 250
-	RIKSVEGER	0	0	65 000
150000	KULTURAVDELINGEN, STAB			
	Utgifter	2 994 000	2 710 000	46 302 411
	Inntekter	0	0	-251 917
150000	KULTURAVDELINGEN, STAB	2 994 000	2 710 000	46 050 494
151000	SEKSJON FOR ALLMENN KULTUR			
	Utgifter	261 622 000	241 943 000	292 408 219
	Inntekter	-160 759 000	-144 807 000	-242 368 847
151000	SEKSJON FOR ALLMENN KULTUR	100 863 000	97 136 000	50 039 372

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
152000	SEKSJON FOR KULTURARV			
	Utgifter	85 424 000	83 813 000	85 824 422
	Inntekter	-19 540 000	-20 865 000	-24 026 534
152000	SEKSJON FOR KULTURARV	65 884 000	62 948 000	61 797 889
161000	OPPLÆRINGSKONTOR (FELLES)			
	Utgifter	180 476 000	173 983 000	138 109 792
	Inntekter	-170 130 000	-153 247 000	-125 841 171
161000	OPPLÆRINGSKONTOR (FELLES)	10 346 000	20 736 000	12 268 621
161100	SEKSJON OPPLÆRING I SKOLE			
	Utgifter	30 158 000	26 908 000	49 703 636
	Inntekter	0	0	-58 713 574
161100	SEKSJON OPPLÆRING I SKOLE	30 158 000	26 908 000	-9 009 938
161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING			
	Utgifter	43 666 000	67 673 000	54 920 771
	Inntekter	-15 100 000	-15 100 000	-20 825 465
161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG L	28 566 000	52 573 000	34 095 306
161300	SEKSJON FOR FAG- OG YRKESOPPLÆRING			
	Utgifter	439 687 000	404 711 000	396 705 113
	Inntekter	-30 920 000	-33 920 000	-48 357 639
161300	SEKSJON FOR FAG- OG YRKESOPPLÆRING	408 767 000	370 791 000	348 347 474
161400	SEKSJON FOR PPT			
	Utgifter	23 409 000	24 117 000	24 834 756
	Inntekter	0	0	-1 924 486
161400	SEKSJON FOR PPT	23 409 000	24 117 000	22 910 270
161500	"0-VISJONEN"			
	Utgifter	13 375 000	12 209 000	1 302 707
	Inntekter	0	0	-13 402
161500	"0- VISJONEN" - BEDRE GJENNOMFØRING	13 375 000	12 209 000	1 289 305
161600	SEKSJON FOR KVALITET, ANALYSE OG DIMENSJONERING			
	Utgifter	10 447 000	10 215 000	11 934 862
	Inntekter	-960 000	-960 000	-2 596 013
161600	SEKSJON FOR KVALITET, ANALYSE OG DIMI	9 487 000	9 255 000	9 338 849

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
161000	OVERSKUDD/UNDERSKUDD 62,63,65			
	Utgifter	0	0	0
	Inntekter	0	0	-20 731 441
161000	OVERSKUDD/UNDERSKUDD 62,63,65	0	0	-20 731 441
162000	BERGELAND VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	97 767 000	111 227 000	142 400 083
	Inntekter	-5 227 000	-5 029 000	-16 237 446
162000	BERGELAND VIDEREGÅENDE SKOLE	92 540 000	106 198 000	126 162 636
162040	BRYNE VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	201 576 000	198 129 000	239 080 792
	Inntekter	-13 085 000	-13 427 000	-41 020 989
162040	BRYNE VIDEREGÅENDE SKOLE	188 491 000	184 702 000	198 059 803
162060	DALANE VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	87 484 570	86 694 000	105 233 934
	Inntekter	-2 780 570	-3 384 000	-11 447 068
162060	DALANE VIDEREGÅENDE SKOLE	84 704 000	83 310 000	93 786 866
162120	GAND VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	137 927 000	132 149 000	169 403 398
	Inntekter	-6 711 000	-6 561 000	-27 627 692
162120	GAND VIDEREGÅENDE SKOLE	131 216 000	125 588 000	141 775 707
162150	GODALEN VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	113 838 000	103 938 000	122 569 790
	Inntekter	-4 651 000	-1 677 000	-14 076 499
162150	GODALEN VIDEREGÅENDE SKOLE	109 187 000	102 261 000	108 493 291
162180	HAUGALAND VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	118 481 000	115 493 000	146 122 451
	Inntekter	-8 273 000	-7 928 000	-27 414 417
162180	HAUGALAND VIDEREGÅENDE SKOLE	110 208 000	107 565 000	118 708 034
162240	HETLAND VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	62 815 000	59 742 000	75 560 787
	Inntekter	-2 379 000	-1 757 000	-12 591 966
162240	HETLAND VIDEREGÅENDE SKOLE	60 436 000	57 985 000	62 968 821

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER			
	Utgifter	18 367 000	16 191 000	18 834 160
	Inntekter	-319 000	-188 000	-1 513 071
162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER	18 048 000	16 003 000	17 321 089
162300	KARMSUND VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	102 691 750	110 970 000	134 266 676
	Inntekter	-8 214 750	-10 759 000	-22 531 396
162300	KARMSUND VIDEREGÅENDE SKOLE	94 477 000	100 211 000	111 735 280
162330	KOPERVIK VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	44 818 000	41 298 000	44 648 079
	Inntekter	-831 000	-638 000	-3 896 357
162330	KOPERVIK VIDEREGÅENDE SKOLE	43 987 000	40 660 000	40 751 722
162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER			
	Utgifter	47 876 000	46 877 000	60 281 124
	Inntekter	-2 075 000	-3 448 000	-11 389 791
162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	45 801 000	43 429 000	48 891 332
162450	RANDABERG VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	103 577 000	99 895 000	118 052 938
	Inntekter	-4 575 000	-3 325 000	-12 984 596
162450	RANDABERG VIDEREGÅENDE SKOLE	99 002 000	96 570 000	105 068 342
162510	SANDNES VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	85 526 000	83 158 000	99 187 034
	Inntekter	-3 807 000	-3 793 000	-13 115 896
162510	SANDNES VIDEREGÅENDE SKOLE	81 719 000	79 365 000	86 071 138
162540	SAUDA VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	73 963 131	72 432 000	86 366 222
	Inntekter	-5 808 131	-5 828 000	-14 701 689
162540	SAUDA VIDEREGÅENDE SKOLE	68 155 000	66 604 000	71 664 534
162570	SKEISVANG VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	68 931 000	67 212 000	76 044 955
	Inntekter	-1 438 000	-648 000	-5 410 910
162570	SKEISVANG VIDEREGÅENDE SKOLE	67 493 000	66 564 000	70 634 045

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
162600	SOLA VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	90 045 000	88 203 000	107 523 340
	Inntekter	-3 985 000	-4 411 000	-12 963 410
162600	SOLA VIDEREGÅENDE SKOLE	86 060 000	83 792 000	94 559 931
162630	ST.OLAV VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	81 995 144	79 990 000	88 797 219
	Inntekter	-5 544 144	-4 900 000	-12 006 675
162630	ST.OLAV VIDEREGÅENDE SKOLE	76 451 000	75 090 000	76 790 543
162660	ST. SVITHUN VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	81 088 100	77 106 000	85 068 197
	Inntekter	-3 951 100	-4 336 000	-8 117 145
162660	ST. SVITHUN VIDEREGÅENDE SKOLE	77 137 000	72 770 000	76 951 052
162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE			
	Utgifter	65 964 000	63 618 000	77 408 645
	Inntekter	-1 884 000	-1 807 000	-11 602 083
162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	64 080 000	61 811 000	65 806 562
162720	STAV. OFFSHORE TEKN.SKOLE			
	Utgifter	17 981 000	17 482 000	28 238 370
	Inntekter	-445 000	-373 000	-3 953 498
162720	STAV. OFFSHORE TEKN.SKOLE	17 536 000	17 109 000	24 284 873
162740	JÅTTÅ VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	148 634 000	144 637 000	173 339 945
	Inntekter	-8 500 000	-10 184 000	-26 641 949
162740	JÅTTÅ VIDEREGÅENDE SKOLE	140 134 000	134 453 000	146 697 996
162810	STRAND VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	95 110 000	87 388 000	101 237 989
	Inntekter	-8 541 000	-5 379 000	-15 911 207
162810	STRAND VIDEREGÅENDE SKOLE	86 569 000	82 009 000	85 326 782
162930	VARDAFJELL VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	52 951 000	53 358 000	62 177 980
	Inntekter	-1 882 000	-1 454 000	-6 812 967
162930	VARDAFJELL VIDEREGÅENDE SKOLE	51 069 000	51 904 000	55 365 013

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
162940	VÅGEN VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	115 013 000	111 046 000	141 587 424
	Inntekter	-8 108 000	-10 268 000	-32 134 127
162940	VÅGEN VIDEREGÅENDE SKOLE	106 905 000	100 778 000	109 453 297
162960	ØKSNEVAD VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	89 950 200	83 928 000	99 723 954
	Inntekter	-10 913 200	-8 886 000	-21 404 741
162960	ØKSNEVAD VIDEREGÅENDE SKOLE	79 037 000	75 042 000	78 319 213
162970	ØLEN VIDAREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	52 031 000	51 591 000	52 177 780
	Inntekter	-2 198 000	-1 977 000	-5 913 159
162970	ØLEN VIDAREGÅENDE SKOLE	49 833 000	49 614 000	46 264 620
162990	ÅKREHAMN VIDEREGÅENDE SKOLE			
	Utgifter	83 362 000	85 382 000	103 054 734
	Inntekter	-7 201 000	-10 703 000	-18 084 170
162990	ÅKREHAMN VIDEREGÅENDE SKOLE	76 161 000	74 679 000	84 970 563
163000	FAGSKOLEN I ROGALAND			
	Utgifter	47 782 000	43 264 000	43 456 169
	Inntekter	-5 100 000	-2 749 000	-14 666 892
163000	FAGSKOLEN I ROGALAND	42 682 000	40 515 000	28 789 278
-	TEKNISK FAGSKOLE I HAUGESUND			
	Utgifter	0	0	13 618 569
	Inntekter	0	0	-1 154 327
-	TEKNISK FAGSKOLE I HAUGESUND	0	0	12 464 243
-	FAGSKOLE HELSE OG SOSIAL			
	Utgifter	0	0	1 763 566
	Inntekter	0	0	-6 808
-	FAGSKOLE HELSE OG SOSIAL	0	0	1 756 758
164000	FENGSELSUNDERVISNING			
	Utgifter	23 835 000	21 908 000	22 494 478
	Inntekter	-23 835 000	-22 351 000	-23 110 121
164000	FENGSELSUNDERVISNING	0	-443 000	-615 643

ROGALAND FYLKESKOMMUNE DRIFTSBUDSJETT				
Ansvar		Budsjett	Budsjett	Regnskap
2019	Tekst	2019	2018	2017
165000	FYLKESNETTVERK OG FAGNETTVERK			
	Utgifter	0	0	649 490
	Inntekter	0	0	-18 751
165000	FYLKESNETTVERK OG FAGNETTVERK	0	0	630 739
166000	VOKSENOPPLÆRINGSENTER			
	Utgifter	29 054 000	0	0
	Inntekter	0	0	0
166000	VOKSENOPPLÆRINGSENTER	29 054 000	0	0
-	OPPGJØR INSTITUSJONER			
	Utgifter	0	0	2 212 500
	Inntekter	0	0	0
-	OPPGJØR INSTITUSJONER	0	0	2 212 500
178000	TANNHELSETJENESTEN			
	Utgifter	212 820 000	205 770 000	211 731 517
	Inntekter	0	0	0
178000	TANNHELSETJENESTEN	212 820 000	205 770 000	211 731 517

Funksjon	Tekst	B 2019
400	POLITISK STYRING	40 726 000
410	KONTROLL OG REVISJON	5 050 000
420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	153 390 000
421	FORVALTNINGSUTGIFTER I EIENDOMSFORVALTNINGEN	15 585 000
430	ADMNISTRASJONSLOKALER	15 482 000
460	TJENESTER UTENFOR ORD. F.KOMM ANSVARSOMRÅDE	7 509 000
470	ÅRETS PREMIEAVVIK	0
471	AMORTISERING AV TIDL. ÅRS PREMIEAVVIK	0
472	PENSJON	14 000 000
473	PREMIEFOND	-10 000 000
480	DIVERSE FELLESUTGIFTER	99 554 000
510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	250 640 957
515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	181 871 463
520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	294 474 803
521	STUDIESPESIALISERING	441 999 390
522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	58 877 725
523	ELEKTROFAG	82 157 132
524	DESIGN OG HÅNDVERK	29 588 737
525	RESTURANT- OG MATFAG	20 582 038
526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	155 827 228
527	IDRETTSFAG	84 700 721
528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	129 945 904
529	MUSIKK, DANS OG DRAMA	77 540 200
530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	44 486 100
531	NATURBRUK	35 147 550
532	SERVICE OG SAMFERDSEL	64 382 848
533	KUNST, DESIGN OG ARKITEKTUR	25 353 830
554	FAGSKOLE	2 934 000
559	LANDSLINJER	14 177 000
561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	37 857 766
562	SPELIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	323 992 428
570	FAGOPPLÆRING	414 888 600
581	VOKSENOPPLÆRING ETTER OPPL. LOVEN	44 427 000
590	ANDRE FORMÅL	102 945 580
660	TANNHELSE - FELLESFUNKSJONER	212 820 000
701	TILRETTELEGGING, STØTTEFUNKSJONER OG FINANSIERINGSBISTAND FOR NÆRINGS- LIVET	35 546 000
711	KONSEJONSKRAFT, KRAFTRETTIGHETER OG ANNEN KRAFT FOR VIDERESALG	-73 400 000
715	LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING	37 385 500
716	FRILUFTSLIV, VANNREGIONMYNDIGHET OG FORVALTNING AV VILT OG INN- LANDSFISK	16 097 000
722	FYLKESVEGER	458 493 500
730	BUSS	646 368 000
731	FYLKESVEGFERJER	304 571 000
732	BÅTRUTER	167 875 000
733	TRANSPORT (ORDNINGER) FOR FUNKSJONSHEMMEDE	27 639 000
734	T-BANE OG TRIKK/BYBANE	605 000
740	BIBLIOTEK	7 314 000
750	KULTURMINNEFORVALTNING	19 731 000
760	MUSEER	46 153 000
771	KUNSTFORMIDLING	14 814 000
772	KUNSTPRODUKSJON	52 265 000
775	IDRETT	16 548 000
790	ANDRE KULTURAKTIVITETER	9 922 000
800	SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE	-3 264 500 000
840	STATLIG RAMMETILSKUDD OG ØVRIGE GENERELLE STATSTILSKUDD	-2 434 800 000
860	MOTPOST AVSKRIVINGER	0
870	RENTER/UTBYTTE OG LÅN (INN- LÅN OG UTLÅN)	323 200 000
880	INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	115 258 000
899	ÅRETS REGNSKAPSMESSIGE MERFORBRUK/MINDREFORBRUK	0
SUM		0

Tabellen viser en oppsplitting av budsjettet for 2019 på funksjoner - samlet for hele fylkeskommunen.

Funksjonene 420 og 421 er gjennomgått og fordelt mest mulig korrekt i henhold til Kostra-veilederen.

På funksjonene 470 og 471 er det kun regnskapsføringer. Det er ikke foretatt budsjettavsetninger på disse funksjonene.

Budsjettet til Kolumbus er i 2019 sjablongmessig fordelt på funksjonene 730, 731 og 732 basert på tidligere års regnskapstall.

Avskrivninger er kun inkl. i regnskapstall, ikke i budsjettet for 2019 (føres på relevante tjenestefunksjoner med motpost funksjon 860).

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
400	130000	POLITISK STYRING	39 076 000
400	130100	VALGUTGIFTER	1 650 000
400 POLITISK STYRING			40 726 000
410	130200	KONTROLL OG TILSYN	5 050 000
410 KONTROLL OG TILSYN			5 050 000
420	131000	FYLKESRÅDMANNEN	8 648 000
420	132000	KOMMUNIKASJONSAVDELINGEN	6 155 000
420	133000	FYLKESADVOKATEN	3 803 000
420	134000	UTVALGSSEKRETARIAT	3 287 000
420	135000	ØKONOMIAVDELINGEN	18 790 000
420	136000	PERSONAL- OG ORGANISASJONSAVDELINGEN	49 502 000
420	137000	BYGG OG EIENDOMSAVDELINGEN	4 113 000
420	138000	IKT OG ARKIVAVDELINGEN	52 961 000
420	150000	KULTUR, ADMINISTRASJON	2 994 000
420	161000	OPPLÆRINGSAVDELINGEN	3 137 000
420 ADMINISTRASJON			153 390 000
421	137000	BYGG OG EIENDOMSAVDELINGEN	15 585 000
421 FORVALTNINGSUTGIFTER I EIENDOMSFORVALTNINGEN			15 585 000
430	137000	BYGG OG EIENDOMSAVDELINGEN	14 135 000
430	137200	BYGG OG EIEND. - SKOLELOKALER OG UTENDØRSANLEGG	1 347 000
430 ADMINISTRASJONSLOKALER			15 482 000
460	140000	SAMFERDSELSAVDELINGEN	70 000
460	140400	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK (FTU)	7 439 000
460 TJENESTER UTENFOR ORD. F.KOMM. ANSVARSOMRÅDE			7 509 000
470	110000	PREMIEAVVIK	0
470 ÅRETS PREMIEAVVIK			0
471	110000	AMORTISERING PREMIEAVVIK	0
471 AMORTISERING AV TIDL. ÅRS PREMIEAVVIK			0
472	110000	AVSETNING TIL PENSJONSFOND	14 000 000
472 PENSJON			14 000 000
473	110000	BRUK AV KLPS PREMIEFOND	-10 000 000
473 PREMIEFOND			-10 000 000
480	110000	RESERVET TIL TILLEGGSBEVILGNINGER OG NYE	87 611 000
480	130300	TILFELDIGE UTGIFTER ETTER FYLKETSUTVALGETS NÆRMERE	3 000 000
480	140000	SAMFERDSELSAVDELINGEN	1 432 000
480	140100	SAMFERDSEL EGENREGI	-33 000
480	180000	REGIONALPLANAVDELINGEN	7 544 000
480 DIVERSE FELLESUTGIFTER			99 554 000
510	137000	BYGG OG EIENDOMSAVDELINGEN	34 057 000
510	137200	BYGG OG EIEND. - SKOLELOKALER OG UTENDØRSANLEGG	85 599 000
510	161000	OPPLÆRINGSAVDELINGEN	0
510	162000	BERGELAND VGS	5 567 000
510	162040	BRYNE VGS	10 808 000
510	162060	DALANE VGS	4 719 000
510	162120	GAND VGS	7 731 000
510	162150	GODALEN VGS	7 715 000
510	162180	HAUGALAND VGS	5 906 624
510	162240	HETLAND VGS	3 698 000
510	162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER	222 000
510	162300	KARMSUND VGS	8 497 000
510	162330	KOPERVIK VGS	2 568 000
510	162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	3 239 000
510	162450	RANDABERG VGS	7 230 000
510	162510	SANDNES VGS	4 193 000
510	162540	SAUDA VGS	4 922 704
510	162570	SKEISVANG VGS	3 098 000
510	162600	SOLA VGS	5 482 000
510	162630	ST. OLAV VGS	4 603 764
510	162660	ST. SVITHUN VGS	3 077 200
510	162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	3 646 000
510	162720	STAVANGER OFF./TEKN. SKOLE.	3 667 000

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
510	162740	JÅTTÅ VGS	8 511 315
510	162810	STRAND VGS	486 000
510	162930	VARDAFJELL VGS	4 260 000
510	162940	VÅGEN VGS	9 221 250
510	162960	ØKSNEVAD VGS	4 811 100
510	162970	ØLEN VGS	2 270 000
510	162990	ÅKREHAMN VGS	835 000
510 SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER			250 640 957
515	161000	OPPLÆRINGSAVDELINGEN	27 193 000
515	161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING	0
515	161600	SEKSJON FOR KVALITET, ANALYSE OG DIMENSJONERING	3 925 000
515	162000	BERGELAND VGS	11 146 000
515	162040	BRYNE VGS	16 404 253
515	162060	DALANE VGS	4 881 000
515	162120	GAND VGS	14 439 000
515	162150	GODALEN VGS	3 192 481
515	162180	HAUGALAND VGS	5 846 095
515	162240	HETLAND VGS	4 101 600
515	162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER	31 000
515	162300	KARMSUND VGS	6 458 000
515	162330	KOPERVIK VGS	3 007 000
515	162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	690 000
515	162450	RANDABERG VGS	4 010 000
515	162510	SANDNES VGS	6 512 000
515	162540	SAUDA VGS	6 837 089
515	162570	SKEISVANG VGS	3 991 000
515	162600	SOLA VGS	3 660 000
515	162630	ST. OLAV VGS	5 553 470
515	162660	ST. SVITHUN VGS	5 104 000
515	162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	3 739 500
515	162720	STAVANGER OFF./TEKN. SKOLE	1 924 000
515	162740	JÅTTÅ VGS	9 630 675
515	162810	STRAND VGS	1 824 000
515	162930	VARDAFJELL VGS	3 984 000
515	162940	VÅGEN VGS	5 509 100
515	162960	ØKSNEVAD VGS	1 691 800
515	162970	ØLEN VGS	3 846 000
515	162990	ÅKREHAMN VGS	12 740 400
515 FELLESGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDeregående opplæring			181 871 463
520	161000	OPPLÆRINGSAVDELINGEN	-13 366 000
520	161100	SEKSJON FOR OPPLÆRING I SKOLE	23 634 000
520	161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING	3 330 000
520	161600	SEKSJON FOR KVALITET, ANALYSE OG DIMENSJONERING	5 562 000
520	162000	BERGELAND VGS	12 687 000
520	162040	BRYNE VGS	17 094 000
520	162060	DALANE VGS	10 405 000
520	162120	GAND VGS	11 726 000
520	162150	GODALEN VGS	16 796 000
520	162180	HAUGALAND VGS	18 699 669
520	162240	HETLAND VGS	7 106 000
520	162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER	10 000
520	162300	KARMSUND VGS	14 303 000
520	162330	KOPERVIK VGS	6 591 000
520	162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	4 854 000
520	162450	RANDABERG VGS	14 323 000
520	162510	SANDNES VGS	9 594 000
520	162540	SAUDA VGS	7 438 596
520	162570	SKEISVANG VGS	5 973 000
520	162600	SOLA VGS	13 450 000
520	162630	ST. OLAV VGS	8 210 269
520	162660	ST. SVITHUN VGS	8 822 110

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
520	162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	16 182 500
520	162720	STAVANGER OFF./TEKN. SKOLE	1 435 000
520	162740	JÅTTÅ VGS	12 141 659
520	162810	STRAND VGS	21 188 000
520	162930	VARDAFJELL VGS	7 615 000
520	162940	VÅGEN VGS	14 713 000
520	162960	ØKSNEVAD VGS	8 092 000
520	162970	ØLEN VGS	5 536 000
520	162990	ÅKREHAMN VGS	329 000
520 PED.LED./PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR			294 474 803
521	161100	SEKSJON FOR OPPLÆRING I SKOLE	3 172 000
521	162000	BERGELAND VGS	9 190 000
521	162040	BRYNE VGS	31 834 000
521	162060	DALANE VGS	15 541 000
521	162120	GAND VGS	7 087 000
521	162150	GODALEN VGS	3 296 000
521	162180	HAUGALAND VGS	2 757 538
521	162240	HETLAND VGS	32 772 900
521	162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER	0
521	162300	KARMSUND VGS	2 019 000
521	162330	KOPERVIK VGS	15 189 000
521	162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	0
521	162450	RANDABERG VGS	19 352 000
521	162510	SANDNES VGS	45 663 500
521	162540	SAUDA VGS	14 513 500
521	162570	SKEISVANG VGS	34 962 000
521	162600	SOLA VGS	21 534 000
521	162630	ST. OLAV VGS	58 083 497
521	162660	ST. SVITHUN VGS	41 788 690
521	162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	22 972 500
521	162740	JÅTTÅ VGS	3 050 415
521	162810	STRAND VGS	14 373 000
521	162930	VARDAFJELL VGS	30 354 000
521	162960	ØKSNEVAD VGS	2 355 850
521	162970	ØLEN VGS	10 065 000
521	162990	ÅKREHAMN VGS	73 000
521 STUDIESPESIALISERING			441 999 390
522	162040	BRYNE VGS	9 378 500
522	162060	DALANE VGS	3 787 000
522	162120	GAND VGS	8 381 000
522	162150	GODALEN VGS	9 189 519
522	162180	HAUGALAND VGS	7 733 196
522	162540	SAUDA VGS	1 076 110
522	162740	JÅTTÅ VGS	10 420 406
522	162970	ØLEN VGS	2 520 000
522	162990	ÅKREHAMN VGS	6 391 994
522 BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK			58 877 725
523	162060	DALANE VGS	6 647 000
523	162120	GAND VGS	11 333 000
523	162150	GODALEN VGS	11 403 000
523	162300	KARMSUND VGS	9 179 000
523	162450	RANDABERG VGS	6 767 000
523	162540	SAUDA VGS	2 228 500
523	162600	SOLA VGS	6 860 000
523	162740	JÅTTÅ VGS	10 650 406
523	162810	STRAND VGS	3 876 000
523	162970	ØLEN VGS	3 050 000
523	162990	ÅKREHAMN VGS	10 163 226
523 ELEKTROFAG			82 157 132
524	162060	DALANE VGS	1 287 000
524	162150	GODALEN VGS	8 735 000

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
524	162180	HAUGALAND VGS	6 364 387
524	162940	VÅGEN VGS	11 577 350
524	162970	ØLEN VGS	1 625 000
524 DESIGN OG HÅNDVERK			29 588 737
525	162040	BRYNE VGS	5 850 247
525	162300	KARMSUND VGS	7 061 000
525	162740	JÅTTÅ VGS	7 670 791
525 RESTAURANT- OG MATFAG			20 582 038
526	162000	BERGELAND VGS	27 529 000
526	162040	BRYNE VGS	16 852 000
526	162060	DALANE VGS	10 340 000
526	162120	GAND VGS	15 896 000
526	162180	HAUGALAND VGS	10 355 111
526	162300	KARMSUND VGS	14 975 000
526	162450	RANDABERG VGS	13 075 000
526	162540	SAUDA VGS	3 786 900
526	162740	JÅTTÅ VGS	19 300 758
526	162810	STRAND VGS	6 159 000
526	162970	ØLEN VGS	4 659 000
526	162990	ÅKREHAMN VGS	12 899 459
526 HELSE- OG OPPVEKSTFAG			155 827 228
527	162040	BRYNE VGS	11 036 000
527	162330	KOPERVIK VGS	11 171 000
527	162510	SANDNES VGS	14 507 000
527	162540	SAUDA VGS	3 174 700
527	162600	SOLA VGS	8 759 000
527	162660	ST. SVITHUN VGS	13 805 000
527	162740	JÅTTÅ VGS	12 500 021
527	162810	STRAND VGS	5 028 000
527	162970	ØLEN VGS	4 720 000
527 IDRETTSFAG			84 700 721
528	162040	BRYNE VGS	15 497 000
528	162060	DALANE VGS	7 599 000
528	162120	GAND VGS	13 955 000
528	162150	GODALEN VGS	8 218 000
528	162180	HAUGALAND VGS	17 029 804
528	162300	KARMSUND VGS	9 964 000
528	162450	RANDABERG VGS	10 911 000
528	162540	SAUDA VGS	4 175 400
528	162600	SOLA VGS	4 262 000
528	162720	STAVANGER OFF./TEKN. SKOLE	10 140 000
528	162810	STRAND VGS	5 932 000
528	162960	ØKSNEVAD VGS	3 277 700
528	162970	ØLEN VGS	5 970 000
528	162990	ÅKREHAMN VGS	13 015 000
528 TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON			129 945 904
529	162570	SKEISVANG VGS	19 469 000
529	162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	17 378 500
529	162940	VÅGEN VGS	40 692 700
529 MUSIKK, DANS OG DRAMA			77 540 200
530	162000	BERGELAND VGS	4 114 000
530	162040	BRYNE VGS	5 425 000
530	162240	HETLAND VGS	6 474 500
530	162330	KOPERVIK VGS	5 461 000
530	162450	RANDABERG VGS	6 535 000
530	162930	VARDAFJELL VGS	4 563 000
530	162940	VÅGEN VGS	11 913 600
530 MEDIER OG KOMMUNIKASJON			44 486 100
531	162810	STRAND VGS	10 747 000
531	162960	ØKSNEVAD VGS	24 400 550
531 NATURBRUK			35 147 550

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
532	162040	BRYNE VGS	9 628 000
532	162060	DALANE VGS	2 756 000
532	162120	GAND VGS	16 028 000
532	162150	GODALEN VGS	12 553 000
532	162180	HAUGALAND VGS	14 006 684
532	162540	SAUDA VGS	1 206 121
532	162810	STRAND VGS	3 154 000
532	162990	ÅKREHAMN VGS	5 051 043
532 SERVICE OG SAMFERDSEL			64 382 848
533	162000	BERGELAND VGS	7 075 000
533	162180	HAUGALAND VGS	6 381 830
533	162940	VÅGEN VGS	11 897 000
533 KUNST, DESIGN OG ARKITEKTUR			25 353 830
554	161000	OPPLÆRINGSKOLONEN	-39 748 000
554	163000	FAGSKOLEN ROGALAND	0
554	163010	FAGSKOLEN ROGALAND KALHAMMEREN	30 050 000
554	163020	FAGSKOLEN ROGALAND MØLLEHAGEN	1 916 000
554	163030	FAGSKOLEN ROGALAND KARMSUND	10 716 000
554 FAGSKOLE			2 934 000
559	161000	OPPLÆRINGSKOLONEN	-19 800 000
559	162540	SAUDA VGS	8 294 000
559	162600	SOLA VGS	12 506 000
559	162960	ØKSNEVAD VGS	13 177 000
559 LANDSLINJER			14 177 000
561	161100	SEKSJON FOR OPPLÆRING I SKOLE	3 262 000
561	161400	SEKSJON FOR PPT	23 409 000
561	162000	BERGELAND VGS	712 000
561	162040	BRYNE VGS	909 000
561	162060	DALANE VGS	820 000
561	162120	GAND VGS	2 286 000
561	162180	HAUGALAND VGS	1 645 766
561	162300	KARMSUND VGS	456 000
561	162450	RANDABERG VGS	898 000
561	162600	SOLA VGS	1 494 000
561	162740	JÅTTÅ VGS	75 000
561	162810	STRAND VGS	462 000
561	162960	ØKSNEVAD VGS	846 000
561	162970	ØLEN VGS	483 000
561	162990	ÅKREHAMN VGS	100 000
561 OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE			37 857 766
562	161000	OPPLÆRINGSKOLONEN	41 787 000
562	161500	0-VISJONEN	6 875 000
562	162000	BERGELAND VGS	14 620 000
562	162040	BRYNE VGS	33 938 000
562	162060	DALANE VGS	13 984 000
562	162120	GAND VGS	15 356 000
562	162150	GODALEN VGS	19 884 000
562	162180	HAUGALAND VGS	13 623 296
562	162240	HETLAND VGS	6 283 000
562	162300	KARMSUND VGS	19 137 000
562	162330	KOPERVIK VGS	0
562	162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	10 752 000
562	162450	RANDABERG VGS	17 136 000
562	162510	SANDNES VGS	1 249 500
562	162540	SAUDA VGS	4 508 400
562	162570	SKEISVANG VGS	0
562	162600	SOLA VGS	5 610 000
562	162630	ST. OLAV VGS	0
562	162660	ST. SVITHUN VGS	0
562	162690	STAVANGER KATEDRALSKOLE	161 000
562	162720	STAVANGER OFF./TEKN. SKOLE	370 000

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
562	162740	JÅTTÅ VGS	45 187 954
562	162810	STRAND VGS	14 723 000
562	162930	VARDAFJELL VGS	293 000
562	162940	VÅGEN VGS	1 381 000
562	162960	ØKSNEVAD VGS	19 455 000
562	162970	ØLEN VGS	2 607 000
562	162990	ÅKREHAMN VGS	15 071 278
562 SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING			323 992 428
570	161300	SEKSJON FOR FAG- OG YRKESOPPLÆRING	408 767 000
570	162120	GAND VGS	2 834 000
570	162150	GODALEN VGS	2 487 000
570	162180	HAUGALAND VGS	0
570	162740	JÅTTÅ VGS	800 600
570	162990	ÅKREHAMN VGS	0
570 FAGOPPLÆRING			414 888 600
581	161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING	15 473 000
581	162000	BERGELAND VGS	-100 000
581	166040	VOKSENOPPLÆRINGSENTER BRYNE	8 702 000
581	166300	VOKSENOPPLÆRINGSENTER KARMSUND	5 720 000
581	166720	VOKSENOPPLÆRINGSENTER SOTS	14 632 000
581 VOKSENOPPLÆRING ETTER OPPL. LOVEN			44 427 000
590	161000	OPPLÆRINGS- og VEILEDNING	11 143 000
590	161100	SEKSJON FOR OPPLÆRING I SKOLE	90 000
590	161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING	9 763 000
590	161500	0-VISJONEN	6 500 000
590	162040	BRYNE VGS	3 837 000
590	162060	DALANE VGS	1 938 000
590	162120	GAND VGS	4 164 000
590	162150	GODALEN VGS	5 718 000
590	162180	HAUGALAND VGS	-142 000
590	162280	HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER	17 785 000
590	162300	KARMSUND VGS	2 428 000
590	162420	MØLLEHAGEN SKOLESENTER	26 266 000
590	162450	RANDABERG VGS	-1 235 000
590	162540	SAUDA VGS	5 992 980
590	162600	SOLA VGS	2 443 000
590	162660	ST. SVITHUN VGS	4 540 000
590	162740	JÅTTÅ VGS	194 000
590	162810	STRAND VGS	-1 383 000
590	162960	ØKSNEVAD VGS	930 000
590	162970	ØLEN VGS	2 482 000
590	162990	ÅKREHAMN VGS	-508 400
590 ANDRE FORMÅL			102 945 580
660	178000	TANNHELSETJENESTEN	212 820 000
660 TANNHELSE - FELLESFUNKSJONER			212 820 000
701	190000	NÆRINGS- og VEILEDNING	33 396 000
701	190100	SKAPE.NO	1 200 000
701	190300	KLIMAPARTNER	950 000
701 TILRETTELÆGGING, STØTTEFUNKSJONER OG FINANSIERINGSBISTAND FOR NÆRINGSLIVET			35 546 000
711	110000	KONSESJONSKRAFT	-73 400 000
711 KONSESJONSKRAFT, KRAFTRETTIGHETER OG ANNEN KRAFT FOR VIDERESALG			-73 400 000
715	140000	SAMFERDSELS- og VEILEDNING	2 776 500
715	140100	SAMFERDSEL EGENREGI	300 000
715	140300	INTERREG SAMFERDSEL	628 000
715	180000	REGIONALPLAN- og VEILEDNING	33 181 000
715	190200	VESTLANDSRÅDET	500 000
715 LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING			37 385 500
716	180000	REGIONALPLAN- og VEILEDNING	16 097 000
716 FRILUFTSLIV, VANNREGIONMYNDIGHET OG FORVALTNING AV VILT OG INNLANDSFISK			16 097 000
722	140000	SAMFERDSELS- og VEILEDNING	9 599 500
722	140400	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK (FTU)	5 522 000

Funksjon	Ansvar 2019	Tekst	B 2019
722	140500	STATENS VEGVESEN (FYLKESVEG OG -FERGER)	443 372 000
722 FYLKESVEGER			458 493 500
730	140000	SAMFERDSELSAVDELINGEN	10 389 000
730	140100	SAMFERDSEL EGENREGI	450 000
730	140200	BELØNNINGSMIDLER BYMILJØPAKKEN	0
730	140300	INTERREG SAMFERDSEL	0
730	140600	KOLUMBUS (BUSS, FERGER OG BÅT)	635 529 000
730 BUSS			646 368 000
731	140000	SAMFERDSELSAVDELINGEN	235 000
731	140100	SAMFERDSEL EGENREGI	10 084 000
731	140500	STATENS VEGVESEN (FYLKESVEG OG -FERGER)	224 200 000
731	140600	KOLUMBUS (BUSS, FERGER OG BÅT)	70 052 000
731 FYLKESVEGFERJER			304 571 000
732	140600	KOLUMBUS (BUSS, FERGER OG BÅT)	167 875 000
732 BÅTRUTER			167 875 000
733	140000	SAMFERDSELSAVDELINGEN	540 000
733	140100	SAMFERDSEL EGENREGI	27 099 000
733 TRANSPORT (ORDNINGER) FOR FUNKSJONSHEMMEDE			27 639 000
734	140100	SAMFERDSEL EGENREGI	605 000
734 T-BANE OG TRIKK/BYBANE			605 000
740	151000	SEKSJON ALLMENN KULTUR	7 314 000
740 BIBLIOTEK			7 314 000
750	152000	SEKSJON KULTURARV	19 731 000
750 KULTURMINNEFORVALTNING			19 731 000
760	152000	SEKSJON KULTURARV	46 153 000
760 MUSEER			46 153 000
771	151000	SEKSJON ALLMENN KULTUR	14 814 000
771 KUNSTFORMIDLING			14 814 000
772	151000	SEKSJON ALLMENN KULTUR	52 265 000
772 KUNSTPRODUKSJON			52 265 000
775	151000	SEKSJON ALLMENN KULTUR	16 548 000
775 IDRETT			16 548 000
790	151000	SEKSJON ALLMENN KULTUR	9 922 000
790 ANDRE KULTURAKTIVITETER			9 922 000
800	110000	SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE	-3 264 500 000
800 SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE			-3 264 500 000
840	110000	STATLIG RAMMETILSKUDD	-2 434 800 000
840 STATLIG RAMMETILSKUDD OG ØVRIGE GENERELLE STATSTILSKUDD			-2 434 800 000
870	110000	RENTER M.V.	112 200 000
870	110000	AVDRAG PÅ LÅN	211 000 000
870 RENTER/UTBYTTE OG LÅN (INN LÅN OG UTLÅN)			323 200 000
880	110000	DISP. FOND	-5 832 000
880	110000	OVERFØRING TIL INVESTERINGSREGNSKAPET	121 090 000
880 INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER			115 258 000
889	110000	ÅRETS REGNSKAPSMESSIGE RESULTAT	0
889 ÅRETS REGNSKAPSMESSIGE MERFORBRUK/MINDREFORBRUK			0
Totalsum			0

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
110000	472	PENSJON	14 000 000
110000	473	PREMIEFOND	-10 000 000
110000	480	DIVERSE FELLESUTGIFTER	87 611 000
110000	711	KONSESJONSKRAFT, KRAFTRETTIGHETER OG ANNEN KRAFT FOR VIDERESALG	-73 400 000
110000	800	SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE	-3 264 500 000
110000	840	STATLIG RAMMETILSKUDD OG ØVRIGE GENERELLE STATSTILSKUDD	-2 434 800 000
110000	870	RENTER/UTBYTTE OG LÅN (INNLÅN OG UTLÅN)	112 200 000
110000	870	RENTER/UTBYTTE OG LÅN (INNLÅN OG UTLÅN)	211 000 000
110000	880	INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER (disp.fond)	-5 832 000
110000	880	INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER (overf. til inv.regnskapet)	121 090 000
110000 SENTRALE INNTEKTER OG UTGIFTER			-5 242 631 000
130000	400	POLITISK STYRING	39 076 000
130000 POLTISK STYRING			39 076 000
130100	400	POLITISK STYRING	1 650 000
130100 VALG			1 650 000
130200	410	KONTROLL OG REVISJON	5 050 000
130200 KONTROLL OG TILSYN			5 050 000
130300	480	DIVERSE FELLESUTGIFTER	3 000 000
130300 TILFELDIGE UTGIFTER FYLKESUTVALGET			3 000 000
131000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	8 648 000
131000 FYLKESRÅDMANNEN			8 648 000
132000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	6 155 000
132000 KOMMUNIKASJONSAVDELINGEN			6 155 000
133000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	3 803 000
133000 FYLKESADVOKATEN			3 803 000
134000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	3 287 000
134000 UTVALGSSEKRETARIAT			3 287 000
135000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	18 790 000
135000 ØKONOMIAVDELINGEN			18 790 000
136000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	49 502 000
136000 PERSONAL- OG ORGANISASJONSAVDELINGEN			49 502 000
137000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	4 113 000
137000	421	FORVALTNINGSUTGIFTER I EIENDOMSFORVALTNINGEN	15 585 000
137000	430	ADMNISTRASJONSLOKALER	14 135 000
137000	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	34 057 000
137000 BYGG OG EIENDOMSAVDELINGEN			67 890 000
137100	430	ADMNISTRASJONSLOKALER	1 347 000
137100 BYGG OG EIEND. - PPT LOKALER			1 347 000
137200	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	85 599 000
137200 BYGG OG EIEND. - SKOLELOKALER OG UTENDØRSANLEGG			85 599 000
138000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	52 961 000
138000 IKT OG ARKIVAVDELINGEN			52 961 000
140000	460	TJENESTER UTENFOR ORD. F.KOMM ANSVARSOMRÅDE	70 000
140000	480	DIVERSE FELLESUTGIFTER	1 432 000
140000	715	LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING	2 776 500
140000	722	FYLKESVEGER	9 599 500
140000	730	BUSS	10 389 000
140000	731	FYLKESVEGFERJER	235 000
140000	733	TRANSPORT (ORDNINGER) FOR FUNKSJONSHEMMEDE	540 000
140000 SAMFERDSELSAVDELINGEN			25 042 000
140100	480	DIVERSE FELLESUTGIFTER	-33 000
140100	715	LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING	300 000
140100	730	BUSS	450 000
140100	731	FYLKESVEGFERJER	10 084 000
140100	733	TRANSPORT (ORDNINGER) FOR FUNKSJONSHEMMEDE	27 099 000
140100	734	T-BANE OG TRIKK/BYBANE	605 000

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
140100	SAMFERDSEL	EGENREGI	38 505 000
140200	730	BUSS	0
140200	BELØNNINGSMIDLER	BYMILJØPAKKEN	0
140300	730	BUSS	628 000
140300	INTERREG	SAMFERDSEL	628 000
140400	460	TJENESTER UTENFOR ORD. F.KOMM ANSVARSOMRÅDE	7 439 000
140400	722	FYLKESVEGER	5 522 000
140400	TRAFIKKSIKRINGSTILTAK (FTU)		12 961 000
140500	722	FYLKESVEGER	443 372 000
140500	731	FYLKESVEGFERJER	224 200 000
140500	STATENS VEGVESEN (FYLKESVEG OG -FERGER)		667 572 000
140600	730	BUSS	635 529 000
140600	731	FYLKESVEGFERJER	70 052 000
140600	732	BÅTRUTER	167 875 000
140600	KOLUMBUS (BUSS, FERGER OG BÅT)		873 456 000
150000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	2 994 000
150000	KULTUR, ADMINISTRASJON		2 994 000
151000	740	BIBLIOTEK	7 314 000
151000	771	KUNSTFORMIDLING	14 814 000
151000	772	KUNSTPRODUKSJON	52 265 000
151000	775	IDRETT	16 548 000
151000	790	ANDRE KULTURAKTIVITETER	9 922 000
151000	SEKSJON ALLMENN KULTUR		100 863 000
152000	750	KULTURMINNEFORVALTNING	19 731 000
152000	760	MUSEER	46 153 000
152000	SEKSJON KULTURARV		65 884 000
161000	420	ADMINISTRASJON (administrativ styring og ledelse)	3 137 000
161000	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	0
161000	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	27 193 000
161000	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	-13 366 000
161000	554	FAGSKOLE	-39 748 000
161000	559	LANDSLINJER	-19 800 000
161000	562	SPELIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	41 787 000
161000	590	ANDRE FORMÅL	11 143 000
161000	OPPLÆRINGSAVDELINGEN		10 346 000
161100	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	23 634 000
161100	521	STUDIESPESIALISERING	3 172 000
161100	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	3 262 000
161100	590	ANDRE FORMÅL	90 000
161100	SEKSJON FOR OPPLÆRING I SKOLE		30 158 000
161200	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	0
161200	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	3 330 000
161200	581	VOKSENOPPLÆRING ETTER OPPL.LOVEN	15 473 000
161200	590	ANDRE FORMÅL	9 763 000
161200	SEKSJON FOR VEILEDNING OG LIVSLANG LÆRING		28 566 000
161300	570	FAGOPPLÆRING	408 767 000
161300	SEKSJON FOR FAG- OG YRKESOPPLÆRING		408 767 000
161400	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	23 409 000
161400	SEKSJON FOR PPT		23 409 000
161500	562	SPELIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	6 875 000
161500	590	ANDRE FORMÅL	6 500 000
161500	0-VISJONEN		13 375 000
161600	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	3 925 000
161600	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	5 562 000
161600	SEKSJON FOR KVALITET, ANALYSE OG DIMENSJONERING		9 487 000
162000	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	5 567 000

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
162000	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	11 146 000
162000	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	12 687 000
162000	521	STUDIESPESIALISERING	9 190 000
162000	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	27 529 000
162000	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	4 114 000
162000	533	KUNST, DESIGN OG ARKITEKTUR	7 075 000
162000	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	712 000
162000	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	14 620 000
162000	581	VOKSEOPPLÆRING ETTER OPPL. LOVEN	-100 000
162000 BERGELAND VGS			92 540 000
162040	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	10 808 000
162040	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	16 404 253
162040	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	17 094 000
162040	521	STUDIESPESIALISERING	31 834 000
162040	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	9 378 500
162040	525	RESTURANT- OG MATFAG	5 850 247
162040	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	16 852 000
162040	527	IDRETTSFAG	11 036 000
162040	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	15 497 000
162040	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	5 425 000
162040	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	9 628 000
162040	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	909 000
162040	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	33 938 000
162040	590	ANDRE FORMÅL	3 837 000
162040 BRYNE VGS			188 491 000
162060	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	4 719 000
162060	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	4 881 000
162060	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	10 405 000
162060	521	STUDIESPESIALISERING	15 541 000
162060	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	3 787 000
162060	523	ELEKTROFAG	6 647 000
162060	524	DESIGN OG HÅNDVERK	1 287 000
162060	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	10 340 000
162060	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	7 599 000
162060	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	2 756 000
162060	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	820 000
162060	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	13 984 000
162060	590	ANDRE FORMÅL	1 938 000
162060 DALANE VGS			84 704 000
162120	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	7 731 000
162120	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	14 439 000
162120	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	11 726 000
162120	521	STUDIESPESIALISERING	7 087 000
162120	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	8 381 000
162120	523	ELEKTROFAG	11 333 000
162120	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	15 896 000
162120	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	13 955 000
162120	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	16 028 000
162120	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	2 286 000
162120	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	15 356 000
162120	570	FAGOPPLÆRING	2 834 000
162120	590	ANDRE FORMÅL	4 164 000
162120 GAND VGS			131 216 000
162150	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	7 715 000
162150	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	3 192 481
162150	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	16 796 000

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
162150	521	STUDIESPESIALISERING	3 296 000
162150	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	9 189 519
162150	523	ELEKTROFAG	11 403 000
162150	524	DESIGN OG HÅNDVERK	8 735 000
162150	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	8 218 000
162150	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	12 553 000
162150	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	19 884 000
162150	570	FAGOPPLÆRING	2 487 000
162150	590	ANDRE FORMÅL	5 718 000
162150 GODALEN VGS			109 187 000
162180	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	5 906 624
162180	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	5 846 095
162180	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELVOPPGJØR	18 699 669
162180	521	STUDIESPESIALISERING	2 757 538
162180	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	7 733 196
162180	524	DESIGN OG HÅNDVERK	6 364 387
162180	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	10 355 111
162180	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	17 029 804
162180	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	14 006 684
162180	533	KUNST, DESIGN OG ARKITEKTUR	6 381 830
162180	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	1 645 766
162180	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	13 623 296
162180	570	FAGOPPLÆRING	0
162180	590	ANDRE FORMÅL	-142 000
162180 HAUGALAND VGS			110 208 000
162240	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	3 698 000
162240	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	4 101 600
162240	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELVOPPGJØR	7 106 000
162240	521	STUDIESPESIALISERING	32 772 900
162240	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	6 474 500
162240	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	6 283 000
162240 HETLAND VGS			60 436 000
162280	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	222 000
162280	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	31 000
162280	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELVOPPGJØR	10 000
162280	521	STUDIESPESIALISERING	0
162280	590	ANDRE FORMÅL	17 785 000
162280 HOLLENDERHAUGEN SKOLESENTER			18 048 000
162300	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	8 497 000
162300	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	6 458 000
162300	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELVOPPGJØR	14 303 000
162300	521	STUDIESPESIALISERING	2 019 000
162300	523	ELEKTROFAG	9 179 000
162300	525	RESTURANT- OG MATFAG	7 061 000
162300	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	14 975 000
162300	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	9 964 000
162300	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	456 000
162300	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	19 137 000
162300	590	ANDRE FORMÅL	2 428 000
162300 KARMSUND VGS			94 477 000
162330	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	2 568 000
162330	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	3 007 000
162330	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELVOPPGJØR	6 591 000
162330	521	STUDIESPESIALISERING	15 189 000
162330	527	IDRETTSFAG	11 171 000
162330	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	5 461 000

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
162330	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	0
162330 KOPERVIK VGS			43 987 000
162420	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	3 239 000
162420	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	690 000
162420	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	4 854 000
162420	521	STUDIESPESIALISERING	0
162420	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	10 752 000
162420	590	ANDRE FORMÅL	26 266 000
162420 MØLLEHAGEN SKOLESENTER			45 801 000
162450	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	7 230 000
162450	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	4 010 000
162450	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	14 323 000
162450	521	STUDIESPESIALISERING	19 352 000
162450	523	ELEKTROFAG	6 767 000
162450	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	13 075 000
162450	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	10 911 000
162450	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	6 535 000
162450	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	898 000
162450	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	17 136 000
162450	590	ANDRE FORMÅL	-1 235 000
162450 RANDABERG VGS			99 002 000
162510	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	4 193 000
162510	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	6 512 000
162510	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	9 594 000
162510	521	STUDIESPESIALISERING	45 663 500
162510	527	IDRETTSFAG	14 507 000
162510	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	1 249 500
162510 SANDNES VGS			81 719 000
162540	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	4 922 704
162540	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	6 837 089
162540	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	7 438 596
162540	521	STUDIESPESIALISERING	14 513 500
162540	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	1 076 110
162540	523	ELEKTROFAG	2 228 500
162540	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	3 786 900
162540	527	IDRETTSFAG	3 174 700
162540	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	4 175 400
162540	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	1 206 121
162540	559	LANDSLINJER	8 294 000
162540	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	4 508 400
162540	590	ANDRE FORMÅL	5 992 980
162540 SAUDA VGS			68 155 000
162570	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	3 098 000
162570	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	3 991 000
162570	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	5 973 000
162570	521	STUDIESPESIALISERING	34 962 000
162570	529	MUSIKK, DANS OG DRAMA	19 469 000
162570	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	0
162570 SKEISVANG VGS			67 493 000
162600	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	5 482 000
162600	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	3 660 000
162600	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	13 450 000
162600	521	STUDIESPESIALISERING	21 534 000
162600	523	ELEKTROFAG	6 860 000
162600	527	IDRETTSFAG	8 759 000
162600	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	4 262 000

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
162600	559	LANDSLINJER	12 506 000
162600	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	1 494 000
162600	562	SPECIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	5 610 000
162600	590	ANDRE FORMÅL	2 443 000
162600 SOLA VGS			86 060 000
162630	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	4 603 764
162630	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	5 553 470
162630	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	8 210 269
162630	521	STUDIESPESIALISERING	58 083 497
162630	562	SPECIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	0
162630 ST. OLAV VGS			76 451 000
162660	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	3 077 200
162660	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	5 104 000
162660	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	8 822 110
162660	521	STUDIESPESIALISERING	41 788 690
162660	527	IDRETTSFAG	13 805 000
162660	562	SPECIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	0
162660	590	ANDRE FORMÅL	4 540 000
162660 ST. SVITHUN VGS			77 137 000
162690	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	3 646 000
162690	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	3 739 500
162690	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	16 182 500
162690	521	STUDIESPESIALISERING	22 972 500
162690	529	MUSIKK, DANS OG DRAMA	17 378 500
162690	562	SPECIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	161 000
162690 STAVANGER KATEDRALSKOLE			64 080 000
162720	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	3 667 000
162720	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	1 924 000
162720	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	1 435 000
162720	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	10 140 000
162720	562	SPECIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	370 000
162720 STAVANGER OFF./TEKN. SKOLE			17 536 000
162740	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	8 511 315
162740	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	9 630 675
162740	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	12 141 659
162740	521	STUDIESPESIALISERING	3 050 415
162740	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	10 420 406
162740	523	ELEKTROFAG	10 650 406
162740	525	RESTURANT- OG MATFAG	7 670 791
162740	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	19 300 758
162740	527	IDRETTSFAG	12 500 021
162740	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	75 000
162740	562	SPECIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	45 187 954
162740	570	FAGOPPLÆRING	800 600
162740	590	ANDRE FORMÅL	194 000
162740 JÅTTÅ VGS			140 134 000
162810	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	486 000
162810	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREgåENDE OPPLÆRING	1 824 000
162810	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	21 188 000
162810	521	STUDIESPESIALISERING	14 373 000
162810	523	ELEKTROFAG	3 876 000
162810	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	6 159 000
162810	527	IDRETTSFAG	5 028 000
162810	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	5 932 000
162810	531	NATURBRUK	10 747 000
162810	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	3 154 000

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
162810	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	462 000
162810	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	14 723 000
162810	590	ANDRE FORMÅL	-1 383 000
162810 STRAND VGS			86 569 000
162930	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	4 260 000
162930	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	3 984 000
162930	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	7 615 000
162930	521	STUDIESPESIALISERING	30 354 000
162930	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	4 563 000
162930	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	293 000
162930 VARDALFJELL VGS			51 069 000
162940	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	9 221 250
162940	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	5 509 100
162940	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	14 713 000
162940	524	DESIGN OG HÅNDVERK	11 577 350
162940	529	MUSIKK, DANS OG DRAMA	40 692 700
162940	530	MEDIER OG KOMMUNIKASJON	11 913 600
162940	533	KUNST, DESIGN OG ARKITEKTUR	11 897 000
162940	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	1 381 000
162940 VÅGEN VGS			106 905 000
162960	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	4 811 100
162960	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	1 691 800
162960	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	8 092 000
162960	521	STUDIESPESIALISERING	2 355 850
162960	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	3 277 700
162960	531	NATURBRUK	24 400 550
162960	559	LANDSLINJER	13 177 000
162960	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	846 000
162960	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	19 455 000
162960	590	ANDRE FORMÅL	930 000
162960 ØKSNEVAD VGS			79 037 000
162970	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	2 270 000
162970	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	3 846 000
162970	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	5 536 000
162970	521	STUDIESPESIALISERING	10 065 000
162970	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	2 520 000
162970	523	ELEKTROFAG	3 050 000
162970	524	DESIGN OG HÅNDVERK	1 625 000
162970	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	4 659 000
162970	527	IDRETTSFAG	4 720 000
162970	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	5 970 000
162970	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	483 000
162970	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	2 607 000
162970	590	ANDRE FORMÅL	2 482 000
162970 ØLEN VGS			49 833 000
162990	510	SKOLELOKALER OG INTERNATBYGNINGER	835 000
162990	515	FELLESUTGIFTER OG STØTTEFUNKSJONER KNYTTET TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING	12 740 400
162990	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTEELEVOPPGJØR	329 000
162990	521	STUDIESPESIALISERING	73 000
162990	522	BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK	6 391 994
162990	523	ELEKTROFAG	10 163 226
162990	526	HELSE- OG OPPVEKSTFAG	12 899 459
162990	528	TEKNIKK OG INDUSTRIELL PRODUKSJON	13 015 000
162990	532	SERVICE OG SAMFERDSEL	5 051 043
162990	561	OPPFØLGINGSTJENESTEN OG PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE	100 000
162990	562	SPESIALUNDERVISNING OG SÆRSKILT TILPASSET OPPLÆRING	15 071 278

Ansvar	Funksjon	Funksjon	B 2019
162990	570	FAGOPPLÆRING	-508 400
162990 ÅKREHAMN VGS			76 161 000
163000	554	FAGSKOLE	0
163000 FAGSKOLEN ROGALAND			0
163010	554	FAGSKOLE	30 050 000
163010 FAGSKOLEN ROGALAND KALHAMMEREN			30 050 000
163020	554	FAGSKOLE	1 916 000
163020 FAGSKOLEN ROGALAND MØLLEHAGEN			1 916 000
163030	554	FAGSKOLE	10 716 000
163030 FAGSKOLEN ROGALAND KARMSUND			10 716 000
164000	590	ANDRE FORMÅL	0
164000 FENGSELSUNDERVISNING			0
165000	520	PED. LED./ PED.FELLESUTG. OG GJESTELEVOPPGJØR	0
165000 FYLKESNETTVERK OG FAGNETTVERK			0
166040	581	VOKSENOPPLÆRING ETTER OPPL.LOVEN	8 702 000
166040 VOKSENOPPLÆRINGSENTER BRYNE			8 702 000
199300	581	VOKSENOPPLÆRING ETTER OPPL.LOVEN	5 720 000
166300 VOKSENOPPLÆRINGSENTER KARMSUND			5 720 000
166720	581	VOKSENOPPLÆRING ETTER OPPL.LOVEN	14 632 000
166720 VOKSENOPPLÆRINGSENTER SOTS			14 632 000
171000	460	TJENESTER UTENFOR ORD. F.KOMM ANSVARSOMRÅDE	0
171000 KOMMUNALOPPBEIPLINGSORDNING			0
178000	660	TANNHELSE - FELLESEKSTJONER	212 820 000
178000 TANNHELSETJENESTEN			212 820 000
180000	480	DIVERSE FELLESEKSTJONER	7 544 000
180000	715	LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING	33 181 000
180000	716	FRILUFTSLIV, VANNREGIONMYNDIGHET OG FORVALTNING AV VILT OG INNLANDSFISK	16 097 000
180000 REGIONALPLANAVDELINGEN			56 822 000
190000	701	TILRETTELEGING, STØTTEKSTJONER OG FINANSIERINGSBISTAND FOR NÆRINGSLIVET	33 396 000
190000 NÆRINGSKSTJONER			33 396 000
190100	701	TILRETTELEGING, STØTTEKSTJONER OG FINANSIERINGSBISTAND FOR NÆRINGSLIVET	1 200 000
190100 SKAPE.NO			1 200 000
190200	715	LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING	500 000
190200 VESTLANDSRÅDET			500 000
190300	701	TILRETTELEGING, STØTTEKSTJONER OG FINANSIERINGSBISTAND FOR NÆRINGSLIVET	950 000
190300 KLIMAPARTNER			950 000
190400	701	TILRETTELEGING, STØTTEKSTJONER OG FINANSIERINGSBISTAND FOR NÆRINGSLIVET	0
190400 REGIONALUTVIKLINGSFONDET			0
Totalsum			0

**Vilje
gir vekst**

**ROGALAND
FYLKESKOMMUNE**

Postboks 130, 4001 Stavanger | Besøksadr. Arkitekt Eckhoffs gate 1, 4010 Stavanger | rogfk.no